AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ŞEYH AHMED HÜSÂMÎ EFENDİ DÎVÂNI
(İNCELEME-METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

RUKİYE GÜLPİNAR

DR. ÖĞR. ÜYESİ ABDULMUTTALİP İPEK

AKSARAY 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren .....(….) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Rukiye

Soyadı : Gülpinar

Bölümü : Türk Dili ve Edebiyatı

İmza :

Teslim Tarihi : 09.10.2019

TEZİN

Türkçe Adı: Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi Dîvânı (İnceleme-Metin)

İngilizce Adı: The Divan of Sheikh Ahmed Hüsami Efendi (Analysis-Text)

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Rukiye GÜLPİNAR

T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

JÜRİ ONAY SAYFASI

Rukiye GÜLPİNAR tarafından hazırlanan "Şeyh Ahmed Hüşâmî Efendi Dîvânı (İnceleme-Metin)" başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

İMZA

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Abdulmuttalip İPEK
(Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Aksaray Üniversitesi) .....

Üye: Prof. Dr. Gencay ZAVOTÇU
Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı, Kocaeli Üniversitesi .....

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Bünyamin TAŞ
(Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Aksaray Üniversitesi) .....

Tez Savunma Tarihi: 09/09/2019

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 17/10/2019 tarih ve 2019/42-7 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Öğrencinin Adı Soyadı
Rukiye GÜLPİNAR

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Doç. Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ŞEYH AHMED HÜSÂMÎ EFENDİ DÎVÂNI
(İNCELEME-METİN)

Yüksek Lisans Tezi

Rukiye GÜLPİNAR, Aksaray 2019

ÖZET

Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi, 18. yüzyılda yaşamış Halvetîlik'in Uşşâkîlik koluna bağlı bir mutasavvıftır. Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi Dîvânı'nda, muhteva ve konuların işlenişinde müellifin bağlı olduğu tarîkatın dinî yaklaşımı belirleyicidir. Bu bakımdan eserde edebîlikten ziyade didaktik gayeler ön plana çıkmaktadır. Dîvânın transkripsiyonunu ve dinî-tasavvufî unsurlar açısından incelenmesini konu alan tez çalışması, Halvetî-Uşşâkîlik'in tasavvuf anlayışını bir sâlikinin dilinden ifade etmektedir. Bu çalışmada, Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi Dîvânı'nın Milli Kütüphane'de 06 Mil Yz FB 327 arşiv numarasıyla kayıtlı nüshası esas alınarak transkripsiyonu yapılmıştır. Dîvânın Halvetî-Uşşâkîliğin dinî öğreti ve yaklaşımının örnek metinlerinden biri olması bakımından bu çalışmanın 18. yüzyıl tasavvuf edebiyatını konu alan akademik çalışmalara katkı sunacağı düşünülmektedir.

Bilim Kodu: 31402

Anahtar Kelimeler: Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi, Uşşâkîlik, Dîvân Şiiri, Tasavvuf

Sayfa Adedi: IX+230+39

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Abdulmuttalip İPEK

AKSARAY UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES

M.A. Thesis
Rukiye GÜLPİNAR, Aksaray 2019

ABSTRACT

Sheikh Ahmed Hüsami is a mystic who was connected to the Uşşakilik's Khalwatiyya arm. In the Divan of Sheikh Ahmed Hüsami Efendi, the religious approach of the religious order to which the author is attached is decisive with regard to processing of subjects and contents. In this respect, rather than literary, the didactic objectives come to the fore. The transcription of the Divan and its examination in the form of a poem from the language of Halveti Uşşaki who lived in the 18th century is presented to the use of today's researchers and readers. The thesis study contains the examination of the Divan in terms of transcription and mystical elements. In this study, the Divan of Seyh Ahmed Hüsamî Efendi was transcribed adhering to copy of Divan which is recorded in the National Library under the archive number 06 Mil Yz FB 327. Since Divan is one of the exemplary texts of the religious doctrine and approach of Halveti-Uşşaki, it is thought that this study will contribute to the academic studies on 18th century Sufi literature.

Science Code: 31402

Key Words: Sheikh Ahmed Hüsami Efendi, Uşşakilik, Divan Poem, Mysticism.

Page Number: IX+230+39

Supervisor: Dr. Öğretim Üyesi Abdulmuttalip İPEK

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU I
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI II
JÜRİ ONAY SAYFASI III
ÖZET IV
ABSTRACT V
İÇİNDEKİLER VI
KISALTMALAR VIII
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ IX
GİRİŞ 1
Çalışmanın Amacı ve Önemi 1
Araştırmanın Yöntemi 6
Metnin Transkripsiyonu ve İmlâsında İzlenen Yol 7
BİRİNCİ BÖLÜM 9
ŞEYH AHMED HÜSÂMÎ EFENDİ'NİN ŞAHSİYETİ VE TASAVVUFÎ YÖNÜ 9
1.1. Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi'nin Şahsiyeti 9
1.1.1. Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi'nin Hayatı 9
1.1.2. Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi'nin Edebi Kişiliği 11
1.2. Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi'nin Tasavvufî Yönü 15
1.2.1. Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi'nin Bağlı Bulunduğu Halvetî-Uşşâkîlik'in Doğuşu, Kolları ve Temsilcileri 15
1.2.2. Halvetî-Uşşâkîlik'in Tasavvuf Anlayışı 18
İKİNCİ BÖLÜM 26
İNCELEME 26
DÎVÂNDA GEÇEN DİNÎ-TASAVVUFÎ UNSURLAR 26
2.1. Allah 26
2.2. Hz. Muhammed ve Diğer Peygamberler 29
2.3. Dört Halife 32
2.4. Melekler 35
2.5. Ahiretle İlgili Kavramlar 37
2.6. Kutup, Gavs-ı Âzam, Pîr, Mürşid-i Kâmil 40
2.7. Aşk 44
2.8. Vahdet-Kesret 47
2.9. Ene'l-Hakk 49
2.10. Fenâ, Fenâfillah, Mâsivâ 52
2.11. Zikir, Devrân 54

2.12. Ankâ, Sîmurg, Hümâ 57
2.13. Zühd 58
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 62
TRANSKRİPSİYONLU METİN 62
SONUÇ 227
KAYNAKÇA 228
TIPKIBASIM 231

KISALTMALAR

age.	Adı Geçen Eser
agm.	Adı Geçen Makale
agmd.	Adı Geçen Madde
AKDTYK	Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
AÜİFD	Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
bk.	Bakınız
DİB	Diyanet İşleri Başkanlığı
EÜ	Erciyes Üniversitesi
Haz.	Hazırlayan
H	Hicri
İFAV	Marmara Üniversitesi İlahiyat Vakfı
M	Miladi
öl.	Ölümü
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا	a, A, ā, Ā, e, E
ء	ʾ
ب	b, B
پ	p, P
ت	t, T
ث	s̱, S̱
ج	c, C
چ	ç, Ç
ح	ḥ, Ḥ
خ	ḫ, Ḫ
د	d, D
ذ	ẕ, Ẕ
ر	r, R
ز	z, Z
ژ	j, J
س	s, S
ش	ş, Ş
ص	ṣ, Ṣ
ض	ḍ, Ḍ, ż, Ż
ط	ṭ, Ṭ
ظ	ẓ, Ẓ
ع	ʿ
غ	ġ, Ġ
ف	f, F
ق	ḳ, Ḳ
ك	g, G, k, K, ñ, Ñ
ل	l, L
م	m, M
ن	n, N
و	u, U, ū, Ū, ü, Ü, v,V
ه	h, H
ى	ı, I, i, İ, ī, Ī, y,Y

GİRİŞ

Çalışmanın Amacı ve Önemi

Tez çalışmasının konusunu oluşturan dîvân, 18. yüzyıl ortalarında İstanbul'da yaşayan, bir Uşşâkî şeyhi olan Ahmed Hüsâmî Efendi'ye aittir. Ahmed Hüsâmî Efendi'nin mensubu olduğu Uşşâkîlik'e ve bu tarîkatın tasavvuf anlayışına bağlılığı, dîvânının birçok yerindeki ifadelerden anlaşılmaktadır. Eserini, bağlı olduğu tasavvufî ekolün dinî anlayışını anlatmak üzere yazan Hüsâmî Efendi'nin Dîvân'ı, Uşşâkîlik'in dinî anlayışını betimleyen ve tanıtan yönüyle tasavvuf edebiyatı ve tasavvuf tarihi araştırmacıları için önemli bir kaynak özelliği göstermektedir.

Bu anlamda Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi Dîvânı'nın tasavvuf tarihi açısından zikredilmesi gereken yanı, Halvetî-Uşşâkîlik tarîkatinin Hz. Muhammed'den itibaren kendi zamanına kadar gelen silsilesindeki isimlerden bazılarını aktarmasıdır. Bu tespitten hareketle dîvânın transkribe edilmesinin önemi anlaşılmıştır. Tez çalışmasının amacı, dîvânın transkripsiyonun yapılarak içinde sıklıkla geçen dinî-tasavvufî unsurların belirlenmesi, bu yolla Halvetî-Uşşâkîlik ile ilgili önemli bir metnin günümüz okuyucularının dikkatine sunulmasıdır.

Tez çalışması açısından Uşşâkî silsilesinin belli bir oranda tespitinin yapılmasını sağlayan Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi Dîvânı ile ilgili önemli bir diğer tespit, dîvânın kim tarafından ve ne zaman yazıldığına dair bilgileri içermesidir. Zira, bir konu üzerinde tarihi gerçeklerle çatışmayan, nesnel çıkarımların yapılabilmesi için gerekli olan husus, belgeye dayalı çalışmalarda belgenin tarih çizgisindeki yerini en doğru biçimde saptamaktan geçmektedir.

Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi Dîvânı'nda, Uşşâkî silsilesinin bir kısmının isimleri, tarihsel sıralamaya uygun olarak anılmaktadır. Hz. Peygamber'e muhabbet ve selamla başlayan dîvân ilerleyen kısımlarda Hz. Ali, Cüneyd-i Bağdâdî ve diğer isimlerle devam etmektedir. Hüsâmî Efendi, Uşşâkîlik'in kurucusu olan Hüsâmeddîn Uşşâkî'yi anlatırken onunla ilgili tazim ifadeleri kullanmaktadır. Hüsâmeddîn Uşşâkî'den sonraki silsilenin yanı sıra kendi yaşam sürecindeki şeyhi Şükrî Efendi'yi de anlatmaktadır.

Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi Dîvânı'nın transkripsiyonunu ve dinî-tasavvufî unsurlar açısından incelenmesini konu alan tez çalışmasının edebiyat literatürüne en önemli katkılarından biri, çevirisi yapılan dîvânın yazarına ve dönemine dair daha önce yapılan bir hatanın düzeltilmesine imkan vermiş olmasıdır. Çeşitli kaynaklarda Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi Dîvânı'nın önemine dair yer alan ifadeler ve transkripsiyona dayalı herhangi bir çalışma yapılmamış olmasının tespiti bu konunun seçilmesinde etkili olmuştur. Ancak transkripsiyon tamamlandıktan sonra Hüsâmeddîn Uşşâkî Dîvânı adı altında yapılan bir çalışmada Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi Dîvânı'nın çevrilmiş olduğunun görülmesi, bu konudaki büyük bir yanılgıya dikkat çekme gerekliliğini doğurmuştur.

Anılan çalışma, *Şeyh Hüsâmeddîn-i Uşşâkî Dîvânı Transkripsiyonlu Metin* başlığı altında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Yavuz Özenç tarafından hazırlanan yüksek lisans tezidir. Bu tezden hareketle *Şeyh Hüsâmeddîn Uşşâki Dîvânında Dînî ve Tasavvufî Unsurlar* adı altında Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Cengiz Aydın tarafından yapılan yüksek lisans tezinde, önceki eserdeki transkripsiyonun esas alınması düşülen yanılgının yeni bir çalışma çerçevesinde sürdürülmesine neden olmuştur.

Dîvânın Ahmed Hüsâmî Efendi'ye ait olduğu bilgisi, hazırlanan tez çalışması açısından büyük önem taşımaktadır. Zira, benzer beyitlerin aynı tarîkat ekolünden gelen ve aynı kaynaktan beslenen bir başka tasavvuf erbabınca yazılması olanaklı olmakla birlikte, bir dîvân metnini tümüyle ikinci bir şahsın kendine malederek telif etmesi muhtemel görünmemektedir. Bu durum dîvânın Hüsâmî Efendi tarafından yazıldığına dair daha güçlü delillerle birlikte değerlendirildiğinde eserin müellifine dair oldukça net bir tespitte bulunmak kolaylaşmaktadır. Ahmed Hüsâmî Dîvânı ile ilgili düşülen yanlışlık sonucu, yukarıda adları zikredilen tez çalışmalarında söz konusu dîvân, Hüsâmeddîn Uşşâkî'ye mal edilmiş ve tüm değerlendirmeler bu minval üzere yapılmıştır. Mahmud Erol Kılıç, dîvân müellifiyle ilgili anılan hataya dikkat çektiği *Anadolu Tasavvuf Tarihine Notlar II Halvetî-Uşşâkiler* adlı kitabında, Hüsâmeddîn Uşşâkî'yi kastederek, "Bazı kaynaklarda onun "Hüsâmî" mahlasıyla yazdığı şiirlerden meydana gelen bir dîvânçesi gözüküyorsa da aslında bu şiirler ona değil Hüsâmî mahlasını kullanan ve yukarıda adı geçen Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi'ye aittir" demektedir. [1] Konuyu kitabında husûsî bir bölümde değerlendiren Mahmud Erol Kılıç, dîvânın Hüsâmeddîn Uşşâkî'ye ait olamayacağını delillendirmektedir. Gerek

[1] Mahmud Erol Kılıç, **Anadolu Tasavvuf Tarihine Notlar II Halvetî-Uşşâkîler**, Sufi Kitap, İstanbul 2016, s. 31.

yaşadığı ve vefatından hemen sonraki dönemde Hüsameddîn ya da Hüsâmî adlı bir şairin şuara tezkirelerinde yer almaması, gerek dîvânın metin analizinden eserin Ahmed Hüsâmî'ye ait olduğu neticesi çıkmaktadır.[2]

Dîvânın Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi'ye ait olduğunu gösteren deliller şunlardır:

Dîvânda Hüsâmeddîn Uşşâkî'nin İstanbul'a gelişi, Kasımpaşa'daki âsitâneyi kuruşu, doğum (H 880/M 1473) ve ölüm (H 1001/M 1593) tarihlerine ilişkin bilgilere de yer verilmiştir:

Gelüben İstanbula itdi duḫūl
Mesken itdi çün Ḳasımpaşayı ol (4/7)

Yaʿni bünyād eyledi bir ḫān-kāh
Oldı ol mesken aña cāy-ı penāh (4/8)

Çün sekiz-yüz-seksen anıñ mevlūdi
Hem ṭoḳu-zyüz otuzunda şeyḫ idi (4/9)

Oldı yetmiş sene irşādı anıñ
Ḫalvet ʿuzlet idi muʿtādı anıñ (4/10)

Biñbire irdikde sāl ü hicreti
Cennet-i meʾvāya ḳıldı rıḥleti (4/11)

Dîvânda Uşşâkî silsilesinin Hüsâmeddîn Uşşâkî'den sonraki isimleri geçmektedir. Bu isimlerden dîvândaki bazı beyitlerde şu şekilde bahsedilmektedir:

Geldi andan daḫı Şeyḫ-i Memicān
Ol daḫı virmiş nice emvāta cān (5/2)

[2] Kılıç, age, s. 73-87.

Gelüp andan māye-i Şeyḫ ʿÖmer

Buldı ol da sırr-ı irşāda maḳarr (5/5)

Ḳıldı o da Geliboluda meskān

Ḳuṭb-ı vaḳt idi o daḫı ol zemān (5/6)

Geldi bu māyeyle telḳīne sezā

Şeyḫ Sinān oldı ʿalim-i fāżıl dilā (5/7)

ʿİlm-i fażl ile bulup şöhret temām

Zühd ü taḳvā ḥāli olmuş ve’s-selām (5/8)

Buldı andan Şeyḫ Muḥammed nūr-ı fer

Ol Keşānīdir saña virdim ḫaber (5/9)

Ṣavmı Dāvūd kār idi anıñ hemān

Zühd ü taḳvā ile bul[mış] [i]di şān (5/10)

Māye-i Ḥaḳḳa irişdi Şeyḫ Ḫalīl

Aña iʿtā eyledi Rabb-ı Ḫalīl (5/11)

Eyledi irşād ile taḥṣīl-i şān

Āşiyān-ı meʾmen-i Uşşaḳīyān (5/12)

Ḥażret-i Ḥaḳḳıñ velī-yi ḫāṣṣıdır

Ārifānıñ melce-i meʾvāsıdır (5/13)

Geldi Şeyh Abdü'lkerīm itdi ẓuhūr
ʿİlm ü ʿirfān ile oldı maḥż-ı nūr (5/14)
Oldı sırr-ı ebihiñ maẓharı
Rāh-ı Ḥaḳḳıñ olmuş idi rehberi (5/15)

Ṣudḳa-i ʿOs̱mān'a geldi māye çün
Muḳaşşer itdin ʿilm-i ledün (5/16)

Ḳuṭb-ı ālemdir o şāh-ı maʿnevī
ʿĀrif ü kāmil velākin münzevī (5/17)

Yek naẓarla ṭālibi irşād ider
Ṣoḥbeti aḥbābını dilşād ider (5/18)

Ḫāriḳ-āde çoḳ kerāmātı anıñ
Var dilinde nice ḥālātı anıñ (5/19)

İrdi Baġdādī[ye] nūr-ı Muṣṭafā
Rūşen itdi ḳalbini virdi ṣafā (6/1)

Ahmed Hüsâmî, şeyhi olan Muhammed Şükrî ile ilgili olarak:

Nūr idi ser-tā-ḳadem cismi anıñ
Kim Muḥammed Şükridir ismi anıñ (6/6) demektedir.

Şeyhine intisabını belirtirken H 1110/ M 1699 yılını; şeyhinin ebedî aleme göç edişiyle ilgili H 1141/M 1728-1729 yılını zikretmektedir.

İntisābım sālı biñ yüz on idi
İftirāḳım ḳırḳ biriñ ʿıydı idi (7/1)

Eyleyüp mülk-i beḳāya rıḥleti

Yaḳdı beni hicr-i nār u firḳati (7/2)

Müstakimzâde'nin verdiği Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi'nin babasının tüccar olduğu ifadesini teyid eden bir bilgiye dîvânda da rastlanmaktadır. Ahmed Hüsâmî bir beyitinde şöyle demektedir:

Ṣorarsan ibn-i ʿaṭṭārım Ḥüsāmī̇yim Ṣamed Ḥaḳḳı

Baña lāyıḳ olan añlar kimim ben hem bu taḥḳīḳī̇ (169/15)

Araştırmanın Yöntemi

Tez çalışmasında Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi Dîvânı'nın transkripsiyonu yapılmıştır. Dîvânın tespit edilebilen üç nüshasından Milli Kütüphane'de bulunan nüshası esas alınmıştır. Gürol Pehlivan'ın şahsi kütüphanesinde bulunan nüshanın[3] dışında diğer bir nüshası da Süleymaniye Kütüphanesi Uşşâkî Tekkesi bölümündeki 63 numarada kayıtlı mecmua içinde bulunmaktadır. Mahmut Erol Kılıç'ın belirttiğine göre müstensih Şeyh Mehmed Tevfik Efendi'nin (ö. H 1297/ M 1881) oluşturduğu ve üç Uşşâkî'ye ait olduğunu söylediği mecmuadaki dîvânlardan biri Hüsâmî Dîvânı'dır.[4] Tez çalışması kapsamında Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki 63 numarada kayıtlı mecmuadaki sözü edilen nüshaya ulaşılmıştır. Mecmuadaki Hüsameddin Uşşâkî Dîvânı başlığı altındaki dîvânın bizim üzerinde çalıştığımız dîvândan ayrı bir dîvân olduğu tespit edilmiştir. Kılıç'ın da belirttiği gibi üç dîvândan oluşan bu mecmua transkribe edilerek yayımlanmıştır.[5] Mehmet Kahraman'ın Uşşâkî Dîvânı adıyla neşrettiği bu eserde "Hüsameddin Uşşâkî Dîvânı" eserin 5-29. sayfaları arasında bulunmaktadır.[6]

---

[3] Gürol Pehlivan, "Hüsâmî Ahmed", http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=522 Erişim Tarihi, 11/04/2019 Yazmanın ikinci nüshasının Gürol Pehlivan'ın şahsi kütüphanesinde bulunduğu, Pehlivan'la yapılan görüşmede kendisi tarafından teyid edilmiştir. Pehlivan, şahsi kitaplığında yer alan nüshanın şiir sayısının Milli Kütüphane'de bulunan nüshadakinden 70-71 adet daha fazla olduğunu belirtmiştir.

[4] Müstensih'in Hüsâmeddîn Uşşâkî, onun oğlu Mehmed Şafiî ve Hikmetî'ye ait olduğunu söylediği dîvânlardan sadece Hikmetî'yle ilgili bilginin isabetli olduğu anlaşılmaktadır. Hüsâmeddîn Uşşâkî'ye maledilen dîvân aslında Ahmed Hüsâmî Efendi'ye ait olup, oğluna maledilen de ona değil bir Bayrâmî-Melâmî şeyhi olan Mehmed Şafiî'ye aittir (Kılıç, 2016: 73-77; 87-91).

[5] Mahmud Erol Kılıç, age, s.72.

[6] Mehmet Kahraman, **Uşşâkî Dîvânı** Manisa 1994, s. 5-29.

Eser, Milli Kütüphane El Yazması ve Nadir Eserler Bölümü, Fahri Bilge Koleksiyonu'nda 06 Mil Yz FB 327 arşiv numarasıyla kayıtlıdır. Yazı türü rik'a olan eserin kağıt türü cedîddir. 34 varakdan müteşekkil Şeyh Ahmed Hüsâmî Dîvânı'nın satır sayısı 24'tür. Sonlara doğru bazı beyitler kırmızı renkle yazılmıştır. Sırtı ve köşebentleri kahverengi meşin, kapakları portakal rengi kağıt kaplı olup mukavva bir cilt içerisindedir. Ön ciltte Rûşenî'ye ait olan, mısralar arasında vezin tuttarsızlığı bulunan iki şiir tespit edilmiştir. 3 mesnevî, 6 muhammes, 2 müseddes, 2 tahmis, 174 gazelden ibarettir. Fahri Bilge varislerinden satın alınmıştır.

Metnin Transkripsiyonu ve İmlâsında İzlenen Yol

1. Metnin imlâsında vokallerin düz veya yuvarlak okunması konusunda şairin tercihleri esas alınmış, bu konuda metne bağlı kalınmıştır.
2. Özel isimlere gelen ekler kesme işareti (') ile ayrılmamıştır.
3. Dîvânda sıklıkla geçen "Ḥudā" sözcüğü özgün imlâsına uygun olarak "Ḫudā" şeklinde transkribe edilmiştir.
4. "Seksān, meskān" gibi kelimeler metinde elif ile gösterilmiş olup kafiye zarûreti dışındaki yerlerde bu harf "e" olarak yani; "mesken, seksen" şeklinde okunmuştur.
5. Zarf fiil eki özgün metinde -ıb/ib/ub/üb şeklinde yazılmışsa da -ıp/-ip/-up/-üp olarak okunmuştur.
6. Arapça ve Farsça ön ekler kendisinden sonraki kelimeden kısa çizgiyle (-) ayrılmıştır.
7. "Rûz-şeb, şām-seḥer, ṣubḥ-mesā" gibi birlikte kullanılan kelimelerde özgün metinde atıf vavı kullanılmadığı halde transkripsiyonda vezin gereği kullanılmıştır. Bunlar köşeli parantez [u/ü/vu/vü] ile gösterilmiştir.
8. Vezin gereği tamamlanan eksik heceler köşeli parantez içerisinde [ ] gösterilirken vezni bozan fazla heceler parantez ( ) ile gösterilmiştir.
9. Dîvândaki okunamayan kelimeler üç nokta (…) şeklinde gösterilmiştir.
10. Okunmasında şüpheye düşülen kelimeler soru işareti (?) ile gösterilmiştir.
11. Nazım şekillerinin dîvânda yer aldıkları sayfa numaraları ve aruz vezninin hangi kalıbıyla yazıldığı her nazım şeklinin başında verilmiştir. Hece vezniyle yazılan şiirler dipnot yöntemiyle gösterilmiştir.
12. Vezin kalıplarının gösteriminde şiirlerin başlangıç ve bitiş noktaları esas alınmıştır.

13. Transkripsiyonlu metin bölümü (3. Bölüm) dışındaki bölümlerde kullanılan beyitlerin/bendlerin dîvândaki yerleri, kullanılan beyitin/bendin sonuna parantez içinde şiirin sırası eğik çizgi (/) beyitin/bendin sırası şeklinde gösterilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞEYH AHMED HÜSÂMÎ EFENDİ'NİN ŞAHSİYETİ VE TASAVVUFÎ YÖNÜ

1.1. Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi'nin Şahsiyeti

1.1.1. Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi'nin Hayatı

Uşşâkî şeyhi Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi, İstanbul'da doğmuştur. Babası Mısır Çarşısı'nda tüccardır. [7] Babasının adı Şeyh Abdullah Hüsâmî'dir. [8] Kâtipzâde Mehmed-i Refi' Efendi'den hurde-i nefîs ve şikest-i talik dersleri almıştır.[9]Ayvansârayî, Vefeyatnâmesi'nde Ahmed Hüsâmî Efendi'nin ilim ve marifet tahsil edip hatt-ı kitabet ettikten sonra devlet vak'anüvisliğine tayinle katip olduğunu yazmaktadır.[10]Ahmed Hüsâmî, Alaca Mescit İmamı Şeyh Muhammed Şükrî'den el almış ve halife olmuştur. [11] Müstakimzâde, Ayvansarayî ve Sefîne-i Evliyâ'da Hüsâmî'nin Şeyh Hüsâmeddîn Uşşâkî Türbedârı'na damat olduğu ve türbedârlığı bu zâttan devraldığı bilgisi verilmektedir. Ancak anılan kişinin kimliği ile ilgili farklı isimler zikredilmektedir. Ayvansarâyî, "Uşşâkî türbedârı ıyalı Hüsâmeddîn"[12] derken, Müstakimzâde "Hüsâm Dede" [13] adını zikretmektedir. Hüseyin Vassâf ise Müstakimzâde'nin Tuhfe-i Hattâtin adlı eserindeki Şeyh Ahmed Hüsâmî ile ilgili kısma işaret ederek anılan kişinin Abalı Hüsâmeddin olamayacağına, Hüsâmî ile bu kişinin vefat tarihleri arasında yüz yıl gibi bir zaman farkının olduğuna dikkat çekmekte; türbedârlığın Ahmed Hüsâmî'ye Boşnak Mustafa Efendi'den geçmiş olduğunu söylemektedir. [14] Ayvansarâyî, Vefeyât'taki ifadesine mukabil Hadikatü'l Cevâmî'de, Abalı Şeyh Hüsâmeddîn Efendi'nin türbedârlığı, aynı zamanda kızını nikahladığı ve Ahmed

---

[7] Müstakimzâde Süleyman Sa'deddîn Efendi, **Tuhfe-i Hattâtîn**, (Haz. Mustafa Koç), Klasik Yayınevi, İstanbul 2014, s. 577.

[8]Ahmed Nezih Galitekin, Hâdikatü'l-Cevâmî İstanbul Camileri ve Diğer Dinî-Sivil Mi'mârî Yapılar, İşaret Yayınları, İstanbul 2001, s. 418.

[9] Müstakimzâde, age, s. 577; Haluk İpekten, Mustafa İsen vd., **Tezkirelere Göre Dîvân Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1988, s. 219.

[10] Rıfat Kütük, **Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî Vefeyât-ı Ayvansarâyî**, Doğuş Kültür Sanat Yayınevi, Erzurum 2012, s. 126; Ramazan Ekinci, **Hafız Hüseyin Ayvansarâyî Vefeyât-ı Ayvansarâyî (İnceleme-Tenkitli Metin)**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara 2017, s. 121.

[11] Müstakimzâde, age, s. 577; Kütük, age, s.126.

[12] Kütük, age, s.126, Ekinci, age, s. 121.

[13] Müstakimzâde, age, s. 577

[14] Osmanzâde Hüseyin Vassâf, **Sefîne-i Evliyâ**, (Haz. Mehmet Akkuş, Ali Yılmaz), C 4, Kitabevi, İstanbul 2015, s. 324.

Hüsâmî'nin babası olan Şeyh Abdullah Hüsâmî'ye devrettiğini belirtmektedir.[15] Bu konudaki farklı görüşler Ahmed Hüsâmî'nin doğum tarihinin bilinmemesinden kaynaklanmaktadır.[16]

Ahmed Hüsâmî'nin şeyhi olan Şeyh Muhammed Şükrî Efendi İstanbul'da Mısır Çarşısı yakınındaki Alacahamam'ın bitişiğindeki Alaca Mescid Camii'nin haziresinde, medfundur. Şükrî Efendi aynı camiinin imamlığını yapmış olan ulemadan bir zâttır. Hüseyin Vassâf'ın belirttiğine göre Şükrî, şeyhin tarîkattaki adıdır. Asıl adı Alaeddîn'dir. Hüseyin Vassâf, Sefîne-i Evliyâ'da 1729 yılında vefat eden Şükrî Efendi'nin parçalanan mezar taşını eski haline döndürerek yerine koyduğunu ve kabrin yanıbaşında açılan marpuççu dükkanının bir kısmının kabrin üstüne geldiğini görmekten duyduğu üzüntüyü anlatmaktadır. Kabrin yanıbaşına yeni bir pehle taşı, mezar taşını da baş tarafına koyduğunu aktarmaktadır. Üzerinde Uşşâkî tacı olan mezar kitabesinde şöyle yazmaktadır:[17]

Ol pîr-i tarîk-i zümre-i Uşşâkî
Kim dâim iderdi Hakk'a bî-had Şükrî
Târih-i vefatın didi ehl-i niyâz
Firdevs ola menzil-i Muhammed Şükrî (H 29 Ramazan 1141/ M 28 Nisan 1729)

Ahmed Hüsâmî Efendi gibi Şeyh Muhammed Şükrî'ye bağlı olan Tersane Emîni Yusuf Efendi, defterdar ve sadrâzam kethüdası rütbesini aldıktan sonra Uşşâkî âsitânesini yeniden inşa ettirmiş ve bir hangâh yaptırmıştır. I. Mahmud[18] zamanında âsitânenin giderleri için gümrük gelirlerinden pay ayrılması da Yusuf Efendi'nin gayretleri neticesinde gerçekleşmiştir.[19] Ayvansarâyi, bu hizmetlerinden dolayı Yusuf Efendi için "vâkıf-ı sâni" demektedir. H 1162/ M 1748-1749 tarihinde vefat eden Yusuf Efendi Üsküdar'da Karaca Ahmed "civarında defn olunmuştur."[20]

Ahmed Hüsâmî'nin vefat yılını H 1168 olarak veren Müstakimzâde, "Rebi'-i sâni nısfında" yani sonbaharın ortalarında vefat eden Hüsâmî'nin pîrinin yanına, âsitânedeki türbeye defnedildiğini söylemektedir.[21]

[15] Galitekin, age, s. 418.
[16] Osmanzâde Hüseyin Vassâf, age, s. 324.
[17] Age, s. 398-399.
[18] Sultan I. Mahmut. Doğumu 1108, cülûsu 1143, vefatı 1168 (Galitekin, 2001: 671).
[19] Müstakimzâde, age, s. 577.
[20] Galitekin, age, 418.
[21] Müstakimzâde, age, s. 577.

Ebed Ahmed Efendi tekye-i firdevsi kıldı cây (1168)
Resûlün eyleye Kuddûs anı hem-hâl-i Uşşâkî (1168)

Müstakimzâde'nin vefat tarihi olarak verdiği H 1168 tarihi, Ayvansarâyî, Râmiz ve Hüseyin Vassâf tarafından teyid edilmektedir. Buna göre vefat tarihi Milâdî takvimde 1754/1755 yıllarına denk gelmektedir.

Ahmed Hüsâmi'nin vefatından sonra Uşşâkî Asitânesi'ne oğlu postnişîn olmuştur. Hüseyin Vassâf, Ahmed Hüsâmî Efendi'den Şeyh Muhammed Safvetî (öl. H 1192/ M 1778)'ye kadarki şeyhlerin adlarını sırasıyla Hüsâmî Efendi-zâde Muhammed, Ahmed ve Nurullah olarak vermektedir.[22] Tomâr-ı Turûk-ı ʿAliyye'de de dîvân sahibi Şeyh Hüsâmeddîn Efendi'den sonraki şeyhler sırasıyla Mehmed, Ahmed ve Mehmed Nurullah Efendi'ler şeklinde geçmektedir.[23] Ayvansarâyî ise Ahmed Hüsâmî'den sonra şeyhliğe oğlunun geçtiğini belirtmekle birlikte isim vermemektedir. Kendisinden sonra şeyh olan Hüsâmî Efendi'nin oğlunun "gâib" olmasıyla postnişînliğin bir süre boş kaldığını, daha sonra Cemaleddîn Uşşâkî'nin halifelerinden olan Edirne şeyhlerinden Yazıcı Şeyh Mehmed Uşşâkî'nin Kasımpaşa'daki Uşşâkî Tekkesi'ne postnişîn olduğunu belirtmektedir.[24]

Hüseyin Vassâf, eserinde Ahmed Hüsâmî Efendi'nin Dîvânı'nı bir sahafta gördüğünü, ancak istenen yüksek meblağdan dolayı satın alamadığını belirterek dîvândan okuduğu bazı beyitleri aktarmaktadır.[25] 18. yüzyıl şuarâ tezkiresi yazarı Râmiz, Ahmed Hüsâmî hakkında şunları kaydetmektedir, "…zâhir ü bâtını maʿmūr esrâr-ı ilâhiyyeye muttali, maârif-âşinâ bir şeyh-i meşhûr idi."[26]

Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi'nin Dîvân'ı dışında bugün Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunan *Silsiletü'l-Evliyâ* adlı bir eseri daha bulunmaktadır.[27]

1.1.2. Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi'nin Edebi Kişiliği

Ahmed Hüsâmî Efendi Dîvân'ı üzerinde yapılan inceleme bazı tarihsel ve dinî-tasavvufî

[22] Osmanzâde Hüseyin Vassâf, age, s. 327.
[23] Sâdık Vicdâni, **Tarikatler ve Silsileleri (Tomâr-ı Turûk-ı 'Aliyye)** (Haz. İrfan Gündüz), Enderun Kitabevi, İstanbul 1995, s. 243.
[24] Galitekin, age, s. 419.
[25] Osmanzâde Hüseyin Vassâf, age, s. 324.
[26] Sadık Erdem, **Râmiz ve Âdâb-ı Zurafâ'sı**, AKDTYK, Ankara 1994, s. 74.
[27] Kılıç, age, s. 13.

sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Dîvândan yola çıkılarak Hüsâmî Efendi'nin bazı biyografik bilgileri ve Uşşâkî silsilesindeki bazı zâtların isimleri tespit edilebilmektedir. Hüsâmî Efendi'nin tasavvuf anlayışının temel özelliklerini de veren dîvân aynı zamanda Uşşâkîliğin bir tarîkat olarak tasavvufî söyleminin dinî-tasavvufî yönüne dair bilgiler sunmaktadır.

Kâinat ve içindeki tüm varlıkları Allah'ın tecellisi olarak gören Hüsâmî Efendi'nin bu yaklaşımı tasavvuftaki Allah tasavvuruyla örtüşmektedir. Dîvânda başta Hz. Muhammed olmak üzere Hz. İsmail, Hz. Mûsa, Hz. Dâvûd ve Hz. İsa gibi peygamberler öne çıkan özellikleriyle zikredilmektedir. Ayrıca Kerbelâ Hadisesi anılmaktadır.

Şeyh Ahmed Hüsâmî, bağlı olduğu Uşşâkilik'in yanı sıra Kübrevîlik, Mevlevîlik, Rufâîlik gibi bazı tarîkatlerden de söz etmektedir.

Dîvân edebiyatında sevgiliye olan aşkı anlatmak için kullanılan gül, bülbül, diken, gül bahçesi gibi simgeler, Hüsâmî Efendi'nin Dîvân'ında ilâhî aşkın ve tasavvufî anlayışın aktarımında sıkça başvurduğu metaforlar olarak değerini korumaktadır. Dîvân müellifi, eserinde kendisinin ve insanoğlunun günahkarlığını eserinde sık vurgularken, günahlardan halas olmanın ve iç temizliğinin önemine odaklanmaktadır. İnsanın dünya ve ukbâda saadete erişmesi için yol gösteren şair, bazen Arapça tamlamalar ve Farsça kelimelerden örülü ağır bir dil kullanırken, bazen de Yunus Emre'yi hatırlatan sade ve anlaşılır bir Türkçe ile yazmaktadır.

Hüsâmî Efendi, şiirlerinde aruz vezni kullanmaktadır. Ancak klasik dîvân şairlerindeki kadar vezne sıkı bir bağlılık göstermemektedir. Aruzun herhangi bir kalıbına uygunluk göstermeyen şiirlerle karşılaşmak mümkündür. Dîvânda belli bir vezinle yazılan her bir şiirin kendi içinde, bu vezne uymayan beyitleri de içermesi, şairin vezne bağlılık konusundaki esnekliğini göstermektedir.

Üzerinde çalıştığımız Ahmed Hüsâmî Dîvânı Millî Kütüphane nüshası yazı özellikleri bakımından yanlışlıklar ve eksiklikler arz eden bir nüsha görünümündedir. Gerek bazı beyit ve mısralarda görülen vezin uyumsuzluğu gerekse yazıda görülen hata ve yanlışlar müstensihin yeterli bir dilbilgisi ve vezin eğitimi almadığı izlenimi uyandırmaktadır. Kanaatimizce şairle ilgili olmayan bu durumu aşağıdaki mısra ve beyitlerde görmek mümkündür.

Vezin ile ilgili hataların metin tamiri yoluyla giderildiği beyitlerden bazıları şunlardır:

İrdi Baġdādī[ye] nūr-ı Muṣṭafā
Rūşen itdi ḳalbini virdi ṣafā (6/1)

ʿĀrif odur ki maʿnā yüzünden naẓar ide
Gör cāhili ki [remz] ile ṣūret esīridir (73/2)

N'ola peyrev olursa Şükrīye [Aḥmed] Ḥüsāmü'd-dīn
Anıñ feyż-i şerīfinden füyūżān olmaḳ istermiş (114/6)

Ölmeden evvel ölenler iḥyā [eyler] cānına
Himmet-i pīr ile bulurlar ḥayāt-ı cāvidān (155/5)

Olupdur ḳaṭremiz çün vāsiʿ [ırmaḳ]
Ḥüsāmī ḳaṭreler ʿummāne gelsün (159/7)

Bazı beyitlerde ise mısranın eksik olması sebebiyle meydana gelen vezin uyumsuzlukları sözkonusudur:

Baḥr-i ḥaḳāyıḳ sözi olma nuṭḳundan cüdā
Sırr-ı ḥaḳīḳat özi (7/6)

Ġayrını kovmuşum bir oldı öñden ṣoña
Bu ne dār ey Ḥüsām (7/13)

Anda hüner var temām ʿUşşāḳa oldun imām
O yār olur ise saña (7/14)

Ḳanġı cennet benzeye dergāh-ı pīre ey Ḥüsām
Ḳanġı cennet içre hūrī sulṭānıñcadır (37/5)

Dîvânda müstensihin imlaya ilişkin tutarsızlıklarını aşağıdaki beyitlerle örneklendirmek mümkündür:

Klâsik dîvân şiirinde "yiñe" şeklinde karşımıza çıkan sözcüğün Şeyh Ahmed Hüsâmî Dîvânı'nda "yine" şeklindeki kullanımını görmek mümkündür:

Şeyḫ Cüneyd deme bir yeni maḳām
Türbe-dār oldı nice yılı temām (2/32)

"Hudâ" kelimesi dîvânda "Ḥudā" (**حدا**) şeklinde yazılmışsa da aslına uygun olarak "Ḫudā" (**خدا**) şeklinde transkribe edilmiştir:

Ḫudāya (Ḥudāya) ḥamd ola bī-ḥadd ü ġāye
Ki yoḳdur varlıġına hīç nihāye (1/1)

ʿAşḳıñ eyā Ḥabīb-i Ḫudā (Ḥudā) feyżi cevr ile
Dārü's-sürūr-ı sīnede bürkān olur baña (14/3)

Ḫudā (Ḥudā) yā ḫ̆āb-ı ġafletden beni luṭfuñ ile yād it
Derūnum cezbe-i envār-ı ʿaşḳıñdan ḫaberdār it (22/1)

İmlası feryād (**فریاد**) şeklinde olması gereken kelime metinde feryāt (**فریات**) şeklinde yazılmıştır.

Cān u başı yoluña ḳılmaḳ fedā bir iş degil
ʿIyd-ı vaṣlıñ yolına ʿāşıḳ olan feryātlanur (44/3)

1.2. Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi'nin Tasavvufî Yönü

1.2.1. Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi'nin Bağlı Bulunduğu Halvetî-Uşşâkîlik'in Doğuşu, Kolları ve Temsilcileri

Ahmed Hüsâmî Efendi'nin bağlı olduğu ve Halvetiyye tarîkatının orta kolu olan Ahmediyye tarîkatının dört şubesinden biri olan Uşşâkîlik'in kurucusu XVI. yüzyılda yaşamış mutasavvıf bir şair olan Pîr Seyyîd Hasan Hüsâmeddîn Uşşâkî'dir. H 880 / M 1474 yılında Buhara'da dünyaya gelen Hüsameddîn Uşşâkî, ilim tahsilinin ve daha sonra terk ettiği ticaretle iştigalinin ardından tasavvuf yoluna girmiştir.[28] Kübrevîyye ve Nurbahşiyye'ye mensup şeyhlerden feyz almış, ancak bununla yetinmeyerek aldığı manevi bir işaretle Anadolu'ya gelmiştir. Erzincan'da Ahmed Semerkandî'ye intisab ederek seyr ü sülûkunu tamamladıktan sonra Uşak'a gelmiştir. Padişah III. Murad'ın daveti üzerine Uşak'tan İstanbul'a gelen Hüsâmeddîn Uşşâkî, bir süre Aksaray'da kendisine tahsis edilen konakta ve başka semtlerde ikamet etmiş, daha sonra Kasımpaşa'da yaptırılan ve ölümünden sonra Uşşâkî tarîkatının âsitânesi olacak olan tekkeye çekilmiştir. Devlet adamları ve vezirlerin ziyaretlerinin artmasından rahatsız olan Hüsameddîn Uşşâkî, padişahın izniyle gittiği hac dönüşünde Konya'da vefat etmiştir. Vefat tarihi H 1001/ M 1593'tür. Hüsâmeddîn Uşşâkî, irşâdına Uşak'ta başlamasından ve feyzini orada yaymasından dolayı Uşşâkî adıyla anılmaktadır. [29] İstanbul'da Ümmî Sinan'dan Halvetîlik hilâfeti, Şeyh Emir Ahmed Semerkandî'den Kübrevîyye ve Nurbahşiyye tarîkatlarının hilâfetlerini alan Hüsâmeddîn Uşşâkî, bu her üç tarîkatı birleştirerek Uşşâkîye tarîkatını kurmuştur.[30]

Hüsâmeddîn Uşşâkî'nin hayatı ile ilgili derli toplu ilk bilgiler, vefatından bir asır sonra yaşayan Uşşâkîzâde İbrahim Hasîb'in (öl. H 1136/ M 1723) Şakâyık Zeyli adlı eserinde geçmektedir. Uşşâkîzâde İbrahim Hasîb dışında bu konudaki en eski bilginin iki kaynağından ikincisi, çevirisi yapılan Ahmed Hüsâmî Efendi Dîvânı'dır. Hüsâmeddîn Uşşâkî hakkında malumat veren Ayvansarâyî (öl. H 1201/M 1786), Haririzâde Kemaleddîn (öl. H 1299/ M 1882), Bandırmalı Ahmed Münib, Şemseddin Sâmî (öl. M 1904), Hocazâde Ahmed Hilmî (öl. M 1913), kendisi de bir Uşşâkî şeyhi olan Hüseyin Vassâf (öl. M 1929), Sadık Vicdânî (öl. M 1939) gibi daha geç dönem yazarlarının hemen tümüne, anılan iki eser

[28] Mustafa Kara, Türk Tasavvuf Tarihi Araştırmaları Tarikatlar/Tekkeler/Şeyhler, Dergâh Yayınları, İstanbul 2010, s. 69.
[29] Sâdık Vicdâni, age, s. 241-242.
[30] Sıddık Naci Eren **Pîr Seyyîd Hasan Hüsâmeddîn-i Uşşâki**, Uşşâkî Vakfı, İstanbul 2015, s. 13.

kaynaklık etmiştir.[31] Ahmed Hüsâmî Efendi'nin Dîvân'ı Mahmud Erol Kılıç'ın da belirttiği üzere Hüsâmeddîn Uşşâkî'nin doğum tarihinin ilk zikredildiği yerdir.[32] Dîvân, tez çalışmasının giriş bölümünde de ifade edildiği gibi, doğum tarihinin yanı sıra İstanbul'a gelişi, âsitâneyi kuruşu ve ölüm tarihine dair bilgiler de ihtiva etmektedir.

İstanbul Kasımpaşa'da bulunan ve Hüsâmeddin Uşşâkî'nin türbesinin de bulunduğu Hüsâmeddîn Uşşâkî Tekkesi, Uşşâkîliğin âsitânesi ve pîr makamıdır. Tekke ve zaviyelerin kapatıldığı 1925 yılına kadar faaliyetini devam ettirmiştir.[33] Uşşâkîyye tarîkatından, Edirneli Cemâleddin Uşşâkî'ye (öl. H 1164/M 1751) nisbet edilen Cemâlîyye, Cemâliyye'den de Salâhaddin Uşşâkî'ye (öl. H 1197/M 1783) nisbet edilen Salâhîyye ve Câhidî Ahmed Efendi'ye (öl. H 1070/M 1659) nisbet edilen Câhidîyye şubeleri doğmuştur.[34] Seyr ü sülûkunu Edirne'de tamamladıktan sonra İstanbul'a gelen Cemaleddîn Efendi, Eğrikapı dışındaki Şeyh Ahmed Paşa zaviyesinde şeyh olmuş, H 1164 yılında da vefat etmiştir. Cemâlîyye'nin kurucusu olan Cemaleddîn Efendi'nin irfanî bir dille yazılmış birçok şiiri bir dîvân teşkil edecek kadar çoktur.[35]

Osmanlı ülkesinde XV. yüzyılın ilk yarısından XVI. yüzyılın ortalarına kadar devam eden hoşgörü ortamından Bektâşîlik, Mevlevîlik, Kâdirîlik, Rıfâîlik, Nakşîlik gibi birçok tarîkatın yanında Halvetîlik ve Uşşâkîlik de faydalanmış; İstanbul merkez olmak üzere Anadolu'nun birçok şehir ve kasabasında teşkilatlanarak yayılma imkanı bulmuştur.[36] Önceleri İstanbul merkezli Uşşâkîlik zamanla halifeler aracılığıyla Ege ve Rumeli havalisine doğru yayılmıştır. Nazilli, Edirne, Keşan, Gelibolu, Çanakkale, Gümülcine, Filibe, Belgrad, Peç, Budin, Temeşvar, Kandiye'de görülen Uşşâkî tekkeleri tarîkatın yaygınlık alanını göstermektedir. Uşşâkîlik, Şeyh Hüsâmeddîn Efendi'den sonra Saruhanlı Memican Efendi (öl. M 1599-1600) ile devam etmiş, ikinci pîr Cemaleddin Uşşâkî ve üçüncü pîr Abdullah Salâhî Uşşâkî ile sistemli bir hale getirilmiştir. Tarîkat, üçüncü pîri olan Abdullah Selahaddîn Uşşâkî'den (öl. H 1197/M 1783) sonra yayılma evresine girdiği süreçte Mevlevî, Bektâşî, Gülşenî tarîkatları, Bayramî-Melâmîlerle yakın ilişki içine girmiştir. Kılıç, bu durumun Uşşâkîliğin tasavvuf anlayışı üzerinde de tesir ettiğini, zahidlikten rindmeşrepliğe

[31] Kılıç, age, s. 21.
[32] Kılıç, age, s. 23-24.
[33] Mahmud Erol Kılıç, "Uşşâkiyye", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV İslam Araştırmaları Merkezi 2012, s.233
[34] Mehmet Akkuş, "Hüsameddîn Uşşâkî", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV İslam Araştırmaları Merkezi 1998, s. 515.
[35] Sadık Vicdâni, age, s. 244-245.
[36] Ünver Günay, A. Vehbi Ecer, **Toplumsal Değişme, Tasavvuf, Tarikatlar ve Türkiye**, Kayseri: EÜ Yayınları, 1999, s. 193-194.

doğru gelişen bir anlayışa yol açtığını belirtmektedir.[37]

Uşşâkîliğe kaynaklık eden Halvetîyye tarîkatı, Türk dünyasında en çok kol ve şubesi olan tarîkattır. İran-Afganistan bölgesinde doğmuştur. Ömer Halvetî (öl. H 800/M 1398) tarafından kurulan Halvetîliğin ikinci pîri Seyyîd Yahyâ-yı Şirvânî'dir (öl. H 869/M 1462). Tarîkatın çok sayıda kola sahip olması zaman içinde tarîkatın asıl adını unutturmuştur.[38] Türk tasavvuf tarihinde XII. ve XIV. asırlar, tasavvuf düşüncesinin en parlak olduğu dönem olmakla birlikte, tarîkatların Anadolu'daki ihtişamlı dönemleri XV. yüzyıl ve sonrasındadır. Fuat Köprülü, Halvetîyye'nin Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde önemli bir yere sahip olduğunu söylemektedir. Ancak Anadolu'da geniş kitlelerce benimsenerek yaygınlık kazanması XV. asır sonlarından itibaren tarîkatın ikinci pîri olan Seyyîd Yahyâ-yı Şirvânî'nin (öl. M 1464) halifeleri aracılığıyla olmuştur.[39] Onun sayesinde tarîkat Anadolu başta olmak üzere birçok bölgeye yayılmıştır. Onun yetiştirdiği halifelerinin irşad faaliyetleri sonucu Halvetîyye dört ana kola ayrılmıştır. Bunlar, Dede Ömer-i Rûşenî (öl. M 1468) tarafından kurulan Rûşenîyye, Çelebi Halife diye şöhret bulan Cemâl-i Halvetî'nin (öl. M 1493) kurduğu Cemâlîyye, Yiğitbaşı lakabıyla tanınan Ahmed Şemseddîn-i Marmaravî'nin (öl. M 1597) kurduğu Ahmedîyye ile Şemseddîn Ahmed-i Sivasî'nin (öl. M 1597) kurduğu Şemsîyye kollarıdır. Ahmedîyye kolu, bu erkan içinde "Orta Kol" adıyla anılmaktadır.[40] Halvetîyye, başlıca dört kola ayrılmakla birlikte, farklı adlar altında doğan diğer şubeler de katıldığında kırk civarında kola sahiptir.[41]

Yahyâ-yı Şirvânî'nin yetiştirdiği, Anadolu'ya gelerek Halvetîliği yayan halifelerden bazıları Pîr Muhammed Erzincânî (öl. H 879/M 1474), Dede Ömer Rûşenî (öl H 892/M 1487), Molla Ali Halvetî (öl. ?) ve Habib Karamânî (öl. H 902/M 1497)'dir.[42]

Evliyâ Çelebi'nin XVII. yüzyılda yazdığı Seyahatnâmesi'ne göre Bursa'daki Halvetî tekkeleri şehirdeki diğer tarîkat tekkeleri arasında en yüksek sayıda olanıdır. XIX. yüzyılda ise İstanbul'daki Halvetî tekkeleri sayıca diğer tekkelerden daha fazladır.[43] Halvetîyye'nin Osmanlı topraklarındaki yaygınlığı ve XV. yüzyıldan XX. yüzyılın başına kadar teşekkül

[37] Kılıç, agmd, s. 232-233.
[38] Mustafa Kara, **Tasavvuf ve Tarikatlar,** İletişim Yayınları, İstanbul 1992, s. 71.
[39] Osman Türer, "Osmanlı Anadolu'sunda Tarikatların Genel Dağılımı", (Haz. Ahmet Yaşar Ocak) **Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler**, TTK, Ankara 2014, s.257-259.
[40] Agm, s. 264-265; Mustafa Tatcı, **Vâhib Ümmî Halvetî Dîvân-ı İlahiyat,** Ankara: DİB Yayınları, 2013, s. 33-35. Halvetîliğin tarikat silsilesi için bk. Osmanzâde Hüseyin Vassaf, 2015, s. 244-280.
[41] Selçuk Eraydın, **Tasavuf ve Tarikatlar**, İFAV yayınları, İstanbul 2008, s. 393.
[42] Mustafa Aşkar, "Bir Türk Tarikatı Olarak Halvetiyye'nin Tarihi Gelişimi ve Halvetiyye Silsilesinin Tahlili", **AÜİFD**, C. 39 S. 1, 1999, s. 543.
[43] Aşkar, agm. 549.

eden kırktan fazla kolunun günümüze kadar ulaşmış olması, "tarîkatların anası" olarak anılmasına neden olmuştur. Anadolu'daki birçok Halvetî tekkesinin ve birçok mutasavvıf Halvetî şairin varlığı, bıraktıkları eserlerle birlikte düşünüldüğünde Halvetîliğin edebiyat ve bilhassa tasavvuf edebiyatı açısından taşıdığı değerin büyüklüğü ortaya çıkmaktadır.[44]

Tasavvufun ekol ve mektepleri olarak tanımlanabilecek olan tarîkatların oluşum tarihi, daha önce ve daha sonra doğan tarîkatlar olsa bile genel olarak Selçuklular dönemidir. Osmanlı'nın dinî, kültürel yaşamında belli bir ağırlığı olan tarîkatlar şunlardır, Kazerûnîyye, Yesevîyye, Kâdîrîyye, Rıfâîyye, Kübrevîyye, Sühreverdîyye, Bektâşîyye, Mevlevîyye, Sâdîyye, Halvetîyye, Nakşîbendîyye, Bayramîyye ve Zeynîyye.[45]

Halvetîlik, daha ilk asırlardan itibaren ehlibeyit sevgisinin yerleştiği Horasan bölgesinde doğmuş olmasıyla irtibatlı olarak tarîkatın özünün ehlibeyit sevgisine dayanması tasavvuf anlayışının karakteristik özelliklerindendir.[46] İslam kültür tarihi açısından bakıldığında Türklük vasfı taşıyan ve kırka yakın kolu olan Halvetîlik sünnî karakterli bir tarîkattır. Tarîkatın alt kol ve şubelerine bakıldığında kurucularının hepsinin Türk olduğu görülmektedir.[47]

1.2.2. Halvetî-Uşşâkîlik'in Tasavvuf Anlayışı

Sonsuza ulaşma isteği olarak da görülebilecek tasavvufun İslam tarihindeki ilk aşaması VII. yüzyıl gibi erken bir tarihe rastlamaktadır. Bu ilk dönemde Hasan Basrî (öl. M 728) gibi dünyevîlikten sıyrılmış zâhidler ortaya çıkmıştır. Bunu takip eden asırda İslam tasavvufu bazı büyük isimler etrafında gelişmeye devam etmiştir. Muhâsibî (öl. M 857), İbn Ebi'd-Dünya (öl. M 894), Mâ'ruf el-Kerhî (öl. M 815) ve Ebu Kâsım Cüneydî (öl. M 911) bunlardan bazılarıdır.[48] Muhâsibî'nin tasavvuf anlayışının dayandığı iki temel, nefis muhasebesi ve Allah uğrunda en büyük zorlukları göze almaya hazır olmaktır. Cüneyd-i Bağdâdî'de önemli bir yer tutan fenâ fikri, insanın Allah ile yaptığı anlaşma gereği ilâhî birliğin (vahdetin) itiraf ediliş sırrıdır. Kur'an'da geçen ve Allah'ın, kendi rablığı konusunda insanları şahitliğe çağırması üzerine insanların şahitlik ettiğini anlatan ayette (7/171) beyan edilen, insanın yaratılmadan önce akdettiği anlaşma ona göre tasavvufun zirve noktasıdır.[49]

---

[44] Lokman Taşkesenlioğlu, "Uşşâkilik ve Dîvân Şiirinde Uşşâkî Şairler", ***IV. Uluslararası Mesleki ve Teknik Bilimler Kongresi***, Erzurum 2018, s. 874.
[45] Kara, 2010, s. 61.
[46] Aşkar, agm, s. 542
[47] Aşkar, agm, s. 548.
[48] İlk mutasavvıflarla ilgili genel bilgi için bk. Eraydın, age, s. 63-77.
[49] Macit Fahri, **İslam Felsefesi Kelamı ve Tasavvufuna Giriş**, İnsan yayınları, İstanbul 2008, s. 113-116.

Tasavvufa dair çok sayıdaki tanım ve yaklaşımlar, tanımı yapan sûfînin o anki mertebe ve haliyle ilişkili olarak değişmektedir. Bu tanımlardan bazıları; hakikati elde etmek, halkın ilgilendiği dünyalıkla ilgilenmemek, iddiaları terk etmek ve gönül zenginliğini gizlemek, ahlaktan ibaret olmaktır. Gazzali tasavvuf için "gönlü mâsivâdan çekip Hakk'a çevirmektir" derken, İbn Arabi için tasavvuf "kişinin zâhiren ve batınen şer'i edeplerle birlikte olması"dır. İmam Rabbanî açısından, şeriatın üç yönü olan ilim, amel ve ihlastan üçüncüsünün hayata geçmesine yardım eden bir yaşama ve düşünme biçimidir. Halvetîliğin önemli isimlerinden Dede Ömer Rûşenî'nin dizelerinde ise tasavvuf şöyle tarif edilmektedir:

"Tasavvuf küllî geçmekdür özinden

Dahi incinmemekdür il sözinden

Tasavvuf Hak yolundan çıkmamakdur

Tasavvuf kimse gönlün yıkmamakdur

Tasavvuf kalbi Hakk'a bağlamakdur

Yüreğin aşk odıyla dağlamakdur".[50]

Tasavvufa dair tarifler farklılık arz etse de tüm tariflerin odaklandığı üç ana nokta, ilâhî emir ve yasaklara teslim olmak, Allah ve Resûlü'nün ahlakıyla ahlaklanmak ve Allah'tan başka her şeyden yani mâsivâdan kalben uzak durmaktır.[51]

Kur'an'da zikredilen, insanların maddî zevklere ve dünya hayatına dalmamaları ve ahirete önem vermeleri şeklindeki uyarılara dayalı olarak Allah'ı görüyormuş gibi ibadet eden takvâlı bir mümin olmak tasavvufun amacı olmuştur. Ruh bedene girdiği zaman, insanın maddî varlığının ruhu üzerindeki tesirleri ruhun berraklığının sönmesine neden olur. İnsan, ruhî olgunluğu nefsini terbiye ederek elde edebilir. Bu bakımdan ruhun bedene üstünlüğünü sağlayabilmek için alınan tedbirler tasavvufun amaçlarındandır.[52] Tasavvufî yaşamın temeline Allah'ı zikir ve kalp temizliği konulmuş; varlık meselesi, nefis tezkiyesi, manevî makamlar, aşk, sevgi vs. gibi konular da tasavvufun işlediği konular arasında yer almıştır. Sûfîler insanın amellerini zâhirî ve batınî ameller olarak ikiye ayırmışlar, dinin şeklî amel ve ibadetlerden ibaret olmadığını belirterek öze yönelik gelişimin önemine vurgu yapmışlardır. Hz. Peygamber'in sahabeye telkin ettiğine inanılan bazı zikir usulleri sonraki

[50] Kara, 2010, s.13-14.
[51] Eraydın, age, s. 40.
[52] Age, s. 56.

nesiller tarafından devam ettirilerek günümüze kadar gelen zikir silsileleri meydana gelmiştir.[53]

İlk sûfîler Allah sevgisini ifade ederken genellikle hubb, muhabbet, habîb, mahbûb gibi kelimeleri tercih ettikleri halde daha sonrakiler yaygın biçimde aşk, âşık, mâşûk kelimelerini kullanmaya başlayınca ilâhî aşk kavramı doğmuştur. İslam'ın ilk asırlarından beri yaşayan tasavvufî ekoller ve tarîkatlar vasıtasıyla tasavvuf İslam coğrafyasının geniş sahalarına ulaşırken Müslüman toplumların dinî hayatına canlılık getirmiş, ihtidalara vesile olmuştur.[54]

İlâhî aşk ya da manevî hakikatlerin tasavvufun asıl gayesini teşkil etmesi, tasavvuf edebiyatında farklı müelliflerce birbirine birçok bakımdan benzerlik taşıyan eserlerin kaleme alınmasının tabii bir hadise olarak görülmesine yol açmıştır. Halvetî şeyhlerinden Pîr Muhammed Erzincânî, onun halifesi olan Cemâl-i Halvetî ve Habib-i Karamânî'nin Etvâr-ı Seb'a konulu manzumelerinin benzerliği buna örnek verilebilir. Geçilmesi gereken yedi mertebe, kalbin yedi makamı olan Etvâr-ı Seb'a'nın anlatıldığı manzumelerdeki benzerlik, dîvân edebiyatında "intihal" kabul edilerek suç sayılan bir yaklaşımın tasavvuf edebiyatında geçerli olmadığını göstermektedir. Dîvân şiirinde orijinallik esas iken tasavvuf edebiyatında asıl olan şiirin edebi değeri değil içerdiği anlamdır.[55]

Hakk'a yakın olmak için halktan uzak olmaya dayanan halvet anlayışı, mutasavvıf ve sûfîlerin en belirgin özelliklerinden biridir. Toplumsal hayattan kopma, insanın içine dönerek nefsî murâkabe ve mücâhadeyi bu yolla yürütmesi olarak da anlaşılabilecek halvet, zamanla tasavvufî hayatın önemli bir unsuru haline gelmştir. Hz. Peygamber'in Hira Mağarası'na çekilerek inzivâya dalmış olması mutasavvıflar açısından halvetin Hz. Peygamber'e dayandığını gösteren bir delildir. Bu, halvetin dinî hayattaki önemini artırmaktadır.[56] Çile de denilen halvet, Kur'an'da geçen Hz. Mûsâ'nın kırk gece halvette kalması ve genellikle kırk gün yapıldığı için erbain olarak da adlandırılmaktadır. Halvete giren dervişin cemaatle birlikte farz namazlar dışındaki tüm zamanını halvette geçirmesi, bir anlamda zikir, ibadet ve tefekkürle meşgul olarak manevî tekamül için girilen bir çabadır. Kalbi mâsivâdan temizleyerek Allah'a yönelmek için yapılan halvetin şartları; sürekli abdestli olmak, sürekli oruçlu olmak ve akşam namazından önce iftar etmek, az yemek,

[53] Reşat Öngören, "Tasavvuf", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 2011, s. 119.
[54] Agmd, s. 123.
[55] Ali Öztürk, "Halvetiliğin Manzum Etvâr-ı Seb'a Geleneğinde Üç Müellif", (Ed. Orhan Söylemez, Ahmet İçli), **Uluslararası Seyyid Yahya Şirvânî ve Halvetilik Sempozyumu**, Eskişehir 2013, s. 61, 67.
[56] Süleyman Uludağ, "Halvet", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 1997, s.386-387.

Allah'ı zikir dışında zarûrî durumlar dışında konuşmamak, devamlı zikir ve murâkabe halinde olmak, kalbini şeyhine rabt etmektir.[57] Tuğrul İnançer, halvetle ilgili olarak Hıristiyanlıktaki keşişlerin dünyayı terk edişiyle karıştırmamak gerektiğine dikkat çekmektedir. Toplumdan kaçış gibi değerlendirilmemesi gereken halvet, Hakk'tan başka şeylerden ayrılmak demektir. Halksız Hakk olmaz. Halkın arasında Hakk'la olmak anlamına gelen *Halvet der encümen* deyimi bunu en iyi anlatmaktadır.[58]

Halvetîliğin kurucusu Ömer Halvetî, boş bir çınar ağacının içinde halvet çıkararak Cenâb-ı Hakk'ı tenhada zikrettiği için onun meşrebine izafeten tarîkata da Halvetîyye denilmiştir. Onun izinde yetişen ve Halvetîlik'in başta gelen isimlerinden olan Vâhib Ümmî, Ümmî Sinan, Niyazi-i Mısrî gibi birçok zât da tenhada zikretmişlerdir.[59]

Halvetîyye'de seyr ü sülûk yedi isimle (Lâ İlâhe İllallah, Allah, Hû, Hak, Hay, Kayyûm, Kahhâr) yapılmaktadır. Yedi ismin karşılığında nefsin emmâre, levvâme, mülhime, mutmainne, râziye, marziyye ve kâmile olmak üzere yedi sıfatı vardır.[60] Bu makamların özellikleri şöyledir:

"1- Nefs-i Emmâre: Bu, kalın ve karanlık zulmet perdeleriyle örtülü bulunan nefsin makamıdır.

2- Nefs-i Levvâme: Hafif zulmet perdeleriyle örtülü nefsin makamıdır.

3- Nefs-i Mülhime: Nur ve zulmet arasındaki perdelerle örtülü nefsin makamıdır.

4- Nefs-i Mutmainne: Nûrânîyete yükselen perdelerle örtülü nefsin makamıdır.

5- Nefs-i Râdiyye: Perdelerin devamlı incelmeye yüz tuttuğu nefsin makamıdır.

6- Nefs-i Mardiyye: Hissedilir olan ve hissedilmeyen hiçbir perdenin kalmadığı nefs makamıdır.

7- Nefs-i Kâmile: Nefislerin nihayet bulduğu makamdır."[61]

Sıfatlarla sülûkun türleri, âlemler, haller, mahaller, vâridler, şühûdlar, isimler ve nûrlar arasında belli bir ilişki vardır. Meselâ birinci makamda nefsin sıfatı "emmâre", sülûkun türü "seyr ilellah", âlemi "şehâdet", hali "zevk", mahalli "sadr", vâridi "şeriat", şühûdu "tevhîd-i ef'âl", ismi "lâ ilâhe illallah", nûru "mavi"dir. İkinci makamın da kendine has sıfatı, seyri, âlemi, hali, mahalli, vâridi, şühûdu, ismi, rengi ve nûru vardır. Bu durum değişerek yedinci makama kadar devam eder. Sûfîlere göre Allah ile kulu arasında bazısı zulmetten, bazısı

[57] Eraydın, age, s. 142-143.
[58] Ömer Tuğrul İnançer, "Osmanlı Tarihinde Sûfilik Âyin ve Erkânları", (Haz. Ahmet Yaşar Ocak) **Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler**, TTK, Ankara 2014, s. 177-178.
[59] Tatcı, age, s. 33-35
[60] Süleyman Uludağ, "Halvetiyye", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 1997, s. 394.
[61] Aşkar, age. s,14; Eraydın, age, s. 393.

nurdan yetmiş bin perde bulunmaktadır. Yedi makamdan her birinde on bin perde vardır. Mürid, bir üst makama ancak on bin perdeyi aşarak geçebilir.

Halvetîyye tarîkatında müridlerin her gün tek başına okuduğu ve haftanın günlerine göre değişen zikirler, dualar ve virdler vardır. Yahyâ-yı Şirvânî'nin Virdü's-Settâr'ının okunmasına önem verilir. Ayrıca haftanın belli günlerinde tekkelerde cehrî biçimde toplu olarak yapılan zikre "darb-ı esmâ, devrân, hadrâ" gibi isimler verilmektedir. Zikir yapılırken mûsikî kullanılır ve başta ney, kudüm ve def olmak üzere çeşitli mûsikî aletleri çalınır.

Halvetîyye'de nefsin kötülükten ve günahlardan arındırılması esas kabul edilmektedir. Bu; dil, kalp, ruh ve sırla yapılan zikir sayesinde gerçekleşir. Genellikle tasavvufta önem verilen az yeme, az konuşma, az uyuma, inzivâ, zikir, fikir, şeyhe gönülden bağlı olma ilkelerine Halvetîlik'te de hassasiyetle uyulur. Müşâhede mertebesine ulaşmak için mücâhede şarttır.[62] Aynı zamanda seyr ü sülûkun şartları olan ve Uşşâkî sâlikleri için gerekli olan vasıflar; yeme, içme ve konuşmada azlığın yanı sıra "insanlardan uzlet edip çekinmek, irşâd sahibinden telkîn olunup izin verilen zikre her nefes alışta ve verişte devam edip bu zikirle nefes almak" tır.[63]

Sûfî âyinleri, kuûdî (oturarak), kıyâmî (ayakta) ve devrânî olmak üzere üç şekilde yapılmaktadır. Halvetî âyinleri bunlardan devrânî âyinler içinde yer almaktadır. Çember şeklinde sıralanan dervişlerin ayakta adım atarak dönmeleri olan devrânî âyini denilince Anadolu'da Müslüman Türkler arasında yaşayan tarîkatlar arasında ilk akla gelen Halvetîlik'tir. Oturarak başlanıp topluca ayağa kalkılmak suretiyle devam eden zikir ve devrânı şeyh idare eder, zâkirler ilahi okuyarak ve vurmalı sazları çalarak eşlik ederler. Muharrem ayında Kerbelâ şehitlerine hürmeten âyinlerde saz kullanılmaz.[64]

Tarîkatın mürşid-mürid ilişkisi konusunda öne çıkan özellik, mürşidin karşısında "gassal elindeki meyyit" gibi olması gereken bir müridliktir. "Müridin iradesi şeyhin iradesi ile beraber olmalıdır. Kendi iradesini şeyhinin iradesinde ifnâ etmelidir. Şeyhinden başkasının sözüne itibar etmemelidir, zira şeytan doğru sözde bile hile eder."[65] Sâlikin edeplenmesi gereken dört edep, şerîat edebi, hizmet edebi, hak edebi, hakîkat edebidir.[66] Terk edilmesi

[62] Uludağ, agmd, 1997, s. 394.
[63] Şeyh Abdullah Salâhaddîn-i Uşşâkî, Şeyh Abdurrahman Sâmi-yi Uşşâkî, **Uşşâkî Sâliklerinin Âdâbı**, (Haz. Mahmet E. Kılıç), Âsitâne-i Uşşâki Neşriyatı, İstanbul 1998, s. 59.
[64] İnançer, age, s. 152-155. Uşşâkîlik'te halvet usûl ve âdâbıyla ilgili olarak bk. Şeyh Abdullah Salâhaddîn-i Uşşâkî, Şeyh Abdurrahman Sâmi-yi Uşşâkî, 1998, s. 81-83; Devrân'ın yapılışıyla ilgili tafsilat için bk. aynı eser s. 99-107.
[65] Şeyh Abdullah Salâhaddîn-i Uşşâkî, Şeyh Abdurrahman Sâmi-yi Uşşâkî, age, s. 49-50.
[66] Age, s. 62.

gereken dört şey ise, terk-i dünya, terk-i ukbâ, terk-i vücûd, terk-i terk olarak ifade edilmektedir.[67]

Uşşâkîlik'te keramet izafe edilen zâtların başında Hüsâmeddîn-i Uşşâkî gelmektedir. Kaynaklarda aktarılan çeşitli kerametler arasında, dergahta yer kalmadığı için Pîr'in "cehenneme git" sözü üzerine doğruca fırına girip kendini ateşe atan Pîr'in arabacısı Sefer Dede'yi, ateşin yakmayarak gülistana dönüşmesi; dergaha gelen devlet görevlilerinin "Yolunuzun Hak üzere olup olmadığını anlamak isteriz. Yoksa tekkenizi kapatacağız" demeleri üzerine, Hüsâmeddîn-i Uşşâkî'nin içerdeki herkesle birlikte sineklere de dışarı çıkmaları talimatına şahitlik eden resmi görevlilerin destûr alarak dergâhtan ayrılmaları gibi hadiseler bulunmaktadır.[68]

Halvetîyye-i Uşşâkîyye'nin şeceresi şu şekildedir:[69]

Fahri Âlem Muhammed Mustafa

Hz. Alî

Hasan-ı Basrî

Habib-i A'cemî

Şeyh Dâvûd-u Tâî

Şeyh Mârûf-u Kerhî

Şeyh Seri-yi Sakatî

Şeyh Cüneyd-i Bağdâdî

Şeyh Mimşâd- Dînaverî

Şeyh Abdullah Muhammed-i Dînaverî

Şeyh Muhammed-i Bekrî

Şeyh Ömer Vecihüddîn Bekrî

Şeyh Ebu'l Necip Abdülkâhir-i Sühreverdî

Şeyh Kudbudddîn-i Ebherî

Şeyh Muhammed Rüknüddîn-i Nehhas el Buhâri

---

[67] Age, s. 78.
[68] Eren, age, s. 26, 30-31; Mustafa Özdamar, **Hüsâmeddin Uşşâkî ve Uşşâkîler**, Kırkandil Yayınları, İstanbul 2001, s. 19.
[69] Eren, age, s. 39-41.

Şeyh Şihâbüddîn Muhammed-i Tebrizî

Şeyh Muhammed Cemâlüddîn-i Şîrâzî

Şeyh İbrahim Zâhid-i Gilânî

Şeyh Kerîmüddîn Ahî Muhammed Nûr-ı Halvetî

Pîr-i Tarîk Sirâcüddîn Ömer-i Halvetî

Şeyh Ahi Emre Muhammed İrşâdî-i Halvetî

Şeyh İzzüddîn-i Halvetî

Şeyh Sadrüddîn-i Hiyâvî

Şeyh Celalüddîn Yahya-yı Şirvânî

Şeyh Muhammed Bahâüddîn-i Erzincânî

Şeyh Tâcüddîn İbrahim-i Kayserî

Şeyh Alâuddîn-i Uşşakî

Şeyh Ahmed Şemsüddîn-i Gölmarmaravî (Yiğitbaş-ı Velî)

Şeyh İzzeddîn-i Karamânî

Şeyh İbrahim Ümmî Sinân

Şeyh Emir Ahmed Semerkandî

Müctehid-i Tarîk Hazreti Pîr Seyyîd Hasan Hüsâmüddîn-i Buhârî-i Uşşâkî

Şeyh Mehmed Memicân-ı Saruhânî

Şeyh Ömer Karîbî-i Bolayırî-i Geliboluvî

Şeyh Âlim Sinân Muğlavî-i Keşânî

Şeyh Mehmed Dramâvî-i Keşânî

Şeyh Halil-i Gümülcinevî

Şeyh Abdülkerîm-i Gümülcinevî

Şeyh Osman Sıdkî Gümülcinevî-i Edirnevî

Şeyh Mehmed Hamdi Edirnevî-i Bağdadî

Pîr-i Sâni Şeyh Seyyîd Mehmed Cemâlüddîn-i Uşşâkî Edirnevî-i İstanbulî

Pîr-i Sâlis Şeyh Abdullah Salahuddîn Uşşâkî Balıkesir-i İstanbulî

Şeyh Mehmed Zühdî-i Nâzillivî

Şeyh Ali Gâlib Vasfî-i Nâzillivî

Şeyh Mehmed Tevfîk-i Nâzillivî

Şeyh Ömer Hulûsî-i Boğazhisârî

Şeyh Hüseyin Hakkı-yı Kasabavî

Şeyh Ahmed Tâlibî Îrşâdî Bayındırî-i Kilitbahrî

Şeyh Ahmed Şücâüddîn-i Geliboluvî

Şeyh Abdurrahman Sâmî Niyâzî-i Saruhânî İstanbulî

Şeyh Bekir Sıdkı Visâlî-i Kulevî

Şeyh Mehmed Rûhî-i Kulevî

Şeyh Seyyîd Kâzım Siverekî

Şeyh Sıddîk Nâci-i Balıkesîrî

İKİNCİ BÖLÜM
İNCELEME
DÎVÂNDA GEÇEN DİNÎ-TASAVVUFÎ UNSURLAR

2.1. Allah

Dîvân edebiyatında Allah; varlığı ezelî ve ebedî olan, sonradan yaratılmışlara benzemeyen, her türlü şekil, renk ve cisimlere mahsus hallerden uzak olan yanlarıyla ve çeşitli isimlerle zikredilmektedir. Allah'ın birliğini anlatan tevhidler ve O'na yakarışları konu alan münacaâtlar yazılmıştır.[70] "Allah" ismi yani "lafzatu'llah" Allah'ın isimlerinden biridir ve diğer tüm isimlerine delâlet eder. Örneğin Rahmân, Rahîm'e; Rahîm, Gafûr'a; Gafûr, Şekûr'a delâlet etmez ve her biri başka başka manâlara gelirken Allah ismi tüm isimlere delâlet eder ve bu yönüyle tümünü kapsar.[71] Allah lafzı; lafza-i celâl, ism-i âzâmdır. Yani, yüce yaratıcının en muazzam adıdır. Mâ'bud bi'l-hak, yani mutlak ilahdır, haklı olarak sadece kendisine kulluk edilip tapılandır.[72] Hüsâmî Dîvânı'nda da Allah tüm varlığın, insan ve kâinatın yaratıcısı, yüce güç ve mutlak varlık sahibi olarak anılmaktadır. Dîvân, Allah'ın yüceliği, kâinatın yaratılışını anlatan hilkat-i adem bahsi, Hz. Adem'in yaratılışı ve Allah'ın meleklere, insana secde etmelerini emretmesinin anlatıldığı beyitlerle başlamaktadır:

Ḫudāya ḥamd ola bī-ḥadd ü ġāye
Ki yoḳdur varlıġına hīç nihāye (1/1)

Yaratdı ʿālemi ketm-i ʿademden
Daḫı ervāḥı var itdi o demden (1/2)

O dem bir dem ki nefḫ-i cān ider ol
Şehī ḳul bendeñī sulṭān ider ol (1/3)

[70] İskender Pala, **Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü**, Kapı Yayınları, İstanbul 2014, s. 71.
[71] Seyyid Mustafa Rasim Efendi, **Tasavvuf Sözlüğü Istılâhât-ı İnsân-ı Kâmil**, (Haz. İhsan Kara), İnsan Yayınları, İstanbul 2008, s. 217.
[72] Süleyman Uludağ, **Tasavvuf Terimleri Sözlüğü**, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2005, s. 37.

Yaradup evvelā ʿaḳl-ı maʿādı

Aña Ādem diyüben virdi adı (1/4)

O Ādem ḳalbini māʾī ṭinetden

Yaratdı anı Ḥaḳ ketm-i ʿademden (1/5)

Ana nefḫ itdi rūḥ-ı revānı

Daḫı raḥmetle tebşīr itdi anı (1/6)

Vedīʿa oldı aña nūr-ı Aḥmed

Anıñçün ḳıldı luṭfuñ aña bī-ḥadd (1/7)

Melāʾik ḳıldılar aña sücūdı

Anıñ hem oldı münevver vücūdı (1/8)

Ḫiṭāb eyidüp aña Rabb-i ʿizzet

Didi ey maẓhar-ı sırr-ı emānet (1/9)

Sen oldun (e)büʾl beşer ey nūr-ı emced

Seniñ cebheñdedir envār-ı Aḥmed (1/10)

Allah, insanı en güzel biçimde yaratandır:

İnsānı yaratdıḳda virüp ḥüsn ü cemāli

Naḳḳāş-ı şuversiñ ki bu taḥrīr seniñdir (67/3)

Allah, varlık ve yokluğun, âlemdeki tüm oluş ve değişimlerin sahibidir:

Esmā vü müsemmā bu vücūd u bu ʿadem hep
ʿĀlemde bu tebdīl ü teġayyür seniñdir (67/4)

Dîvânda Allah lafzının yanı sıra başka isimler de de kullanılmaktadır. Bunlardan bazıları Mevlâ, Hak, Hudâ, Kibriyâ, Rabb, Sultân-ı Kevneyn'dir:

Fetḥ eyle maḳāmātıñ irsün dile ḥālātıñ
Göster göreyim ẕātıñ Mevlām keremiñ çoḳdur (46/1)

Cān u dili tenvīr it esrār ile tebşīr it
Ẕikriñ ile şeb-gīr it Mevlām keremiñ çoḳdur (46/2)

Bu dehr-i bī-beḳāya virme gönlüñ ḳor gidersin sen
Bu maṭlab-gāh-ı ʿālemde Ḫudādır cümleden maṭlūb (17/3)

Der-i luṭfuñ ola yā Rab baña yār
Beni itme zebūn çarḫ-ı kecbāz (1/25)

Nār-ı dūzaḫdan ḫalāṣ olsaḳ ʿacīb midir Ḫüsām
Ḥażret-i sulṭān-ı kevneyne tevessül eyleriz (93/5)

Settarü'l-uyûb (ayıpları örten), gaffarü'z-zünûb (günahları örten), fettâhül kulûb (kalpleri açan) tabirleri de Hz. Allah'ı ifade etmek için kullanılan tabirlerdir:

Cürmümüzden geçile mi yaramazlar seçile mi
Gizlü sırlar açıla mı sen settārü'l-ʿuyūb iken (164/2)

Luṭf [it] bize ilāhımız ʿafv it bizim günāhımız
Yā kim olsun penāhımız sen ġaffārü'z-zünūb iken (164/3)

Ġussa cānımız ola mi müşkiller ele gele mi

Ḳalbimiz baġlu ḳala mı sen fettāḥü'l-ḳulūb iken (164/4)

2.2. Hz. Muhammed ve Diğer Peygamberler

İslâm Peygamberi Hz. Muhammed hakkında birçok na't yazılmış; yaşamı, mücadelesi, savaşları edebî eserlere konu olmuştur. Hz. Peygamber, varlığın ilki, cihan güzelliğinin tecellisi, ezel ve ebedin tek hakimi, insanların efendisi, en büyük şefâatçi olması gibi özellikleriyle tasavvuf edebiyatında şiirlere konu olmuştur.[73] Hüsâmî Dîvânı'nın birçok yerinde Hz. Muhammed nebî ve peygamberlerin başı, şefâat sahibi, Allah'ın elçisi ve emirlerinin rehberi olarak medhedilmekte, Şemsü'l-Huda, Ayn-ı Asfiyâ, Habîb-i Kibriyâ sıfatları kullanılmaktadır:

Muḥammed tāc-dār-ı enbiyādır

Muḥammed rehber-i rāh-ı Ḫudādır (1/21)

Muḥammed şāfiʿ-i rūz-ı cezādır

Muḥammed nūr-ı çeşm-i evliyādır (1/22)

Ādem ü ʿālem seniñ nūruñla buldı zīb [ü] fer

Cümleniñ aṣl-ı vāṣılısın sen ey ḫayru'l beşer

Şerʿ-i pākiñle beyān oldı cemīʿān ḫayr u şer

Sellimū ṣallü ʿalā bedrü'r-recā şemsü'l-Ḫudā

Es-ṣalātü ve'sselām ey nūr-ı ʿayn-ı aṣfiyā (8/2)

Şāh dirsem risāletdir Ḥabīb-i Kibriyā

Ṣāḥib-i tāc-ı nübüvvetdir Ḥabīb-i Kibriyā (9/1)

[73] Pala, age, s. 330-331.

Şemsü’ḍ-ḍuḥā maṭlaʿ-ı nūr-ı Ḫudā

Şāh-ı cihān server-i enbiyā

Senden olur derd-i dile çün devā

Ṣalli ʿalā şāhid-i vechü’l-liḳā

Ṣalli ʿalā bedr-i cemālü’l-Ḫudā (15/2)

Hz. Peygamberle ilgili kullanılan tabirler arasında server-i küll-i enbiyâ, rehber-i evliyâ, şahid-i vechü’-l likâ, hâdi-i rüşdü’l-Hudâ, menbâ-ı cûd u sehâ, şâfi-i rûz-ı cezâ, sahib-i tâcü’l- verâ, envâr-ı bedr’ü- recâ, bedr-i cemâlü’l-Hudâ sıfatları da bulunmaktadır:

Ṣalli ʿalā şāh-ı serīr-i ṣafā

Ṣalli ʿalā māh-ı münīrü’l ihtidā

Ṣalli ʿalā kāşif-i sırr-ı hel etā

Ṣalli ʿalā server-i küll-i enbiyā

Ṣalli ʿalā rehber-i evliyā (15/1)

Çekmeyelim rūz-ı cezā miḥneti

Sensin iden ümmetine şefḳati

Cümle-i muḥtāca viren niʿmeti

Ṣalli ʿalā hādī-i rüşdiyyü’l-Ḫudā

Ṣalli ʿalā menbāʿ-ı cūd [u]seḫā (15/3)

Ola dürūd ile ṣalāt u selām

Rūḥına vü āline her ṣubḥ [u] şām

Eyle şefāʿatle bizi şād u kām

Ṣalli ʿalā şāfiʿ-i rūz-ı cezā

Ṣalli ʿalā ṣāḥib-i tācü’l-verā (15/4)

Eyle Ḥüsāmiye kerem yā Resūl

Ḳulluġuna eyle anı sen ḳabūl

Eyleme redd olmaya tā kim melūl

Ṣalli ʿalā mevżiʿ-i şemsü'ḍ-ḍuḥa

Ṣalli ʿalā envār-ı bedrü'r recā (15/5)

Hz. Âdem bahsinde Hz. Muhammed'in sıfatı olan emced (en çok övülen)[74] zikredilmektedir:

Sen oldun (e)büʾl beşer ey nūr-ı emced

Seniñ cebheñdedir envār-ı Aḥmed (1/10)

Dîvânda Hz. Muhammed dışında Hz. Nûh, Hz. Mûsâ, Hz. Süleyman, Hz. Îsâ, Hz. İbrâhim, Hz. Yusûf, Hz. Lokmân ve Hz. Dâvûd'un isimleri çeşitli bağlamlarda zikredilmektedir.

Hz. Nûh:

Dil fülküñde ḫalāṣ olmayayım ġamdan

Eger bulur ise de ʿömre vezār Ḥażret-i Nūḥ (31/2)

Hz. Mûsâ:

Sırr-ı ẕāta maẓhar olan ʿārif-i dānā-yı Ḥaḳ

Ḥażret-i Mūsā gibi dāʾim mekānı Ṭūr olur (47/2)

Olmuşum mustaġraḳ nūr-ı tecellīyāt-ı Ḥaḳ

Vādi-i emīnde Mūsā gibi ḫayrān olmuşum (138/2)

Hz. Süleymân:

Ḳalmadı naẓm-ı niẓām ile Süleymāna revāc

Şeyḫ Ḥüsām eyleyeli defter-i dīvān peydā (11/7)

[74] **Metinlerle Tasavvuf Terimleri Sözlüğü**, (Tercüme Heyeti, Zafer Erginli, İlyas Karslı vd.), Kalem Yayınevi, İstanbul, 2010, s. 689.

Eyleyüp irşād içinde Manṭıḳu't Ṭayr-ı Si-murg

Cümle-i maḫlūḳ gör kim ben Süleymān olmuşum (138/4)

Hz. Îsâ:

Düşeyim eşigine ʿālem-i tecrīde varup

Menzilim Ḥażret-i ʿĪsā gibi eflāk ideyim (145/2)

Hz. İbrâhim:

Ḫāliḳi gör Ḥaḳḳa vir göñlüñ ʿalāyıḳdan geçüp

Ḥażret İbrāhīm gibi di lā-uḥibbü'l-āfilīn (160/3)

Hz. Yusûf:

ʿAşḳa ḳul olan āḫir oldı Mıṣıra sulṭān

Sırr-ı vaḳʿasın Yusuf-ı iḫvāna ḫaber virsün (166/5)

Hz. Lokmân:

ʿAşḳıñla şerḥa şerḥa olur ise eger vücūd

Derde devā-yı Ḥażret-i Loḳmān olur baña (14/4)

Hz. Dâvûd:

Perde-i sāmiʿa-i riḳḳat iken nālelerim

Olur āvāz-ı meges naġme-i Dāvûd baña (16/2)

Ṣavmı Dāvūd kār idi anıñ hemān

Zühd ü taḳvā ile bul[mış] [i]di şān (5/10)

2.3. Dört Halife

Dört halifeden Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman'ın isimleri, Hz. Peygamber'i tasdikleri ve ona yakınlıkları dolayısıyla ve Hz. Peygamber'in Ebu'l Kasım sıfatıyla birlikte anılmaktadır:

Aña īmān idüp Ṣıddīḳ-i Ekber
ʿÖmer didi sen olduñ Ḥaḳ peyāmber
Olup yāver aña Oṣmān u Ḥaydar
Ebu'l Ḳāsım Muḥammeddir Muḥammed (33/4)

Dünya hayatının sonlu oluşu ve geçiciliği Hz. Muhammed ve onun çar-yar (dört dost)[75] adıyla da anılan dört halifesi üzerinden anlatılmaktadır.

Çār-yār-ı bā-ṣafāya ḳul u ḳurbān olmuşuz
Bende-i āl-i ʿabāyuz Ḥalvetī ʿUşşāḳīyüz (81/2)

Eylediñ Bū Bekr-i Ṣıddīḳa nice dürlü cefā
ʿÖmer ü ʿOṣmānı gör kim bulmadı senden vefā
Ḳande gitdi Ḥażret-i Ḥaḳḳıñ ḥabībi Muṣṭafā
Dād eliñden ey ecel feryād eliñden ey ecel (132/2)

Hz. Ali, dîvânda çeşitli yerlerde yüceltici ifadelerle, genellikle Hz. Peygamber'in âl -i abâsı[76] ile birlikte işlenmektedir. Hz. Ali, şerita inananların başı, tarîkat ehlinin yol göstericisidir:

Resūlu'llāh idüp telḳīn ʿAlīye
O şāh-ı evliyā ḳuṭb-ı celīye (2/8)

Ṭarīḳat ehline ol reh-nümādır
Şerīʿat rāhına ol pīşvādır (2/9)

Teñriniñ arslanı ḳanı ol ʿAliyyü'l Murtażā
Yā Ḥasan ile ḳanı şāh-ı şehīd-i Kerbelā

[75] Pala, age, s. 99. Hz. Ebubekir, Ömer, Osman ve Ali'ye bir diğer adlandırmayla "çâr-yâr-ı güzin" de denir. Dört Halife ashab-ı güzinin ileri gelenlerindendir (Levend, 2015: 79).
[76] Âl-i abâ, abâ altına alınanlar demektir. Kur'an'da geçen (Ahzâb/33) "ehl-i beyt"in Âl-i abâ olduğu söylenir. Peygamberimiz, Hz. Ali, Hz. Fatma, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyinden ibaret beş kişiye Âl-i abâ denilmiştir (Pala, 2014: 20).

Geldi gitdi nice yüz biñ evliyā vü enbiyā
Dād eliñden ey ecel feryād eliñden ey ecel (132/3)

Hz. Ali için şâh-ı iklîm-i Hudâ, tac-dâr-ı evliyâ, ma'den-i dürr-i saâdet, sırr-ı sultân-ı resûl gibi tabirler kullanılmaktadır.

Şāh-ı iḳlīm-i Ḥudāsın yā ʿ Alīyye'l Murtażā
Tāc-dār-ı evliyāsın yā ʿ Alīyye'l Murtażā (188/1)

Maʿ den-i dürr-i saʿ ādet sırr-ı sulṭān-ı rüsul
Menbaʿ -ı cūd-ı ṣafāsın yā ʿ Alīyye'l Murtażā (188/2)

Ḥāk-pāyiñ tūtiyā-yı çeşm-i cān olsa n'ola
ʿİllet-i ḳalbe devāsın yā ʿ Alīyye'l Murtażā (188/3)

Bar-gāhında velīler oldılar çārūb-keş
Pādişāh-ı dü-serāsın yā ʿ Alīyye'l Murtażā (188/4)

Yā imāmu'l-muttaḳīn luṭfuñ o ʿ āşıḳlarıñ
Ehl-i derde sen devāsın yā ʿ Alīyye'l Murtażā (188/5)

Ḳalʿ idüp bir ḍarb ile bāb-ı metīn-i Ḫayberi
Yaʿ ni sen şīr-i Ḫudāsın yā ʿ Alīyye'l Murtażā (188/6)

Hz. Ali ve ailesine bağlılık ve muhabbet bazen tek başına bazen Kerbelâ hâdisesinin mâtemini taşıyan beyitlerde dile getirilmektedir:

Ursaḳ yeridir sīnemize dāġ-ı siyāhı
Mātem-keş-i- pür-sūz-ı Ḥüseyn-i şühedāyuz (86/4)

Ḳul olmazız aṣlā bu denī̄ çarḫa Ḩüsāmī̄

Biz bende-i şāh-ı Rüsul-i āl-i ʿabāyuz (86/6)

Ḩüsāmī̄ biz muḥibb-i ḥānedānız

Ḳuluz biz bende-i āl-i ʿabāyuz (87/5)

Ḥażret-i ʿAlī̄ye çıḳar yolumuz

Ḥaḳ ẕikrini eyler dāʾim dilimiz (95/6)

Biz muḥibb-i Murtażāyuz bende-i āl-i ʿabā

Eyleme yā Rab bizi maḥşerde anlardan cüdā (101/5)

ʿĀfiyet- nūş eylediñ şāh-ı ḥüsn zehr-i sitem

Eylediñ Şāh Ḥüseyini Kerbelāda sen ʿadem (129/2)

2.4. Melekler

Nurdan yaratılan, cinsiyet taşımayan, halleri başka yaratılmışlara benzemeyen varlıklar olan melekler, Allah'ın emirlerini gerçekleştirmekle sorumludurlar. Dîvân şiirinde melekler çeşitli yönlerden ele alınmış, zaman zaman sevgiliye benzetilen, melek huylu sevgiliyi öven, sevgilinin bulunduğu yeri tavâf eden melek anlatımları yer bulmuştur.[77] Hüsâmî Dîvânı'nın ilk şiirinde melekler, Hz. Âdem'e secde etmeleri hâdisesinin anlatıldığı kısımda geçmektedir. Allah'ın Hz. Âdem'i yaratıp tüm meleklere O'na secde etmelerini emrettiği Kur'an ayetlerine[78] dayalı İslâm inancına telmihle Allah'ın Âdem'i yaratıp ona ruh üflemesi ve meleklerin ona secde etmeleri anlatılmaktadır.

Yaradup evvelā ʿaḳl-ı maʿādı

Aña Ādem diyüben virdi adı (1/4)

O Ādem ḳalbini māʾī ṭinetden

Yaratdı anı Ḥaḳ ketm-i ʿademden (1/5)

[77] Pala, age, s. 303.
[78] Bakara Suresi 34. Ayet, Araf Suresi 11. Ayet.

Aña nefḫ itdi rūḥ-ı revānı
Daḫı raḥmetle tebşīr itdi anı (1/6)

Vedīʿa oldı aña nūr-ı Aḥmed
Anıñçün ḳıldı luṭfuñ aña bī-ḥadd (1/7)

Melāʾik ḳıldılar aña sücūdı
Anıñ hem oldı münevver vücūdı (1/8).

Dîvânda meleklerden herhangi bir melek zikredilmeksizin çeşitli bağlamlarda söz edilmektedir. Melekler bahsi, şâirin pîrinin insan ve meleklerin rehber ve mürşidi olduğunun anlatıldığı beyitte:

Naḳd-ı ṣırr-ı Muṣṭafā vü Murtażā ol şāh-ı dīn
Hādi-i ins ü melek-i pīşvādır pīrimiz (82/3) şeklinde ifade edilmiştir.

Şâirin, kıyâmette meleklerin sualine karşılık Uşşâkîlik'e müntesip olmakla kendini tanımlayacağını söylediği beyitte:

Ḥüsāmī ḳuluna luṭf eyle Mevlā
Ḳıyāmetde pīrān ile ḥaşr eyle
Melekler kimler diyince aña
ʿUşşāḳīler dirler biz ʿUşşāḳīyüz (95/8) şeklinde geçmektedir.

Bunun dışında kâbız-ı ervâh (can alıcı) olarak Azrâil ile Münker-Nekîr meleklerinin ismi geçmektedir:

Çün ḳābıż-ı ervāḥ olan melek gelüp meʿmūr ola
Āsān it anı sen baña tā kim dilim mesrūr ola
Virdim hemīşe bu olup ẕikriñle dil pür-nūr ola
Yā ġafirü'z-zenbü'l-ḫaṭā estaġfiru'llāh el-ʿaẓīm
Virdim budur ṣubḥ [u]mesā estaġfiru'llāh el-ʿaẓīm (150/3)

Münker Nekīr iki melek ḳabre varınca geleler

Ẕikriñle rūḥum üns idüp tevḥīdimi diñleyeler

Men rabbüke deyüp baña kimdir resūluñ diyeler

Yā ġafirü'z-zenbü'l-ḫaṭā estaġfiru'llāh el-ʿaẓīm

Virdim budur ṣubḥ [u] mesā estaġfiru'llāh el-ʿaẓīm (150/4)

Melekler, Ene'l-Hakk bahsinin geçtiği şiirde ise felekler, insanlar ve cinlerle birlikte anılmaktadır:

Benim cismim dü kevneyniñ ṭılısm-ı bendīdir muḥkem

Egerçi ṣūretā aḥḳar velī maʿnīdeyim ekrem

Ṣaḳın ṣanma beni ḫāriṣ ki bütün cümleden aḳdem

Görürsin ṣūretā ādem benim emrimdedir ʿālem

Feleklerde melekler hep baña maḥkūmdur üns [ü] cān (169/7)

2.5. Ahiretle İlgili Kavramlar

Dîvân edebiyatında behişt, cinân gibi isimlerle de zikredilen cennet, sevgiliyle irtibatlı biçimde resmedilmiştir. Sevgilinin yurdu, bahçesi olan cennetle birlikte kevser, hûrî, gılman gibi unsurlar da işlenmiştir.[79] Ahiretteki azap yeri olan cehennem tamu, cahîm ve dûzah şekillerinde de kullanılmaktadır. Cehennem, aşığın çektiği ayrılık acısı ve sevgilinin öfkesinin göründüğü yer olarak işlenmiştir.[80]

Dîvânda, üzerinde yaşanan dünyanın mekansal ve zamansal gerçekliğinin dışında kalan, insanın yaratılışından önceki ya da ölümünden sonraki âleme dâir İslâm inancı kaynaklı bazı kavramlar tasavvufî bir yaklaşım biçimiyle işlenmektedir. Kur'an'daki anlam ve içeriği ile yani bendensel ve ruhsal tatmin anlamında sonsuz mutluluk yeri olarak kullanılan cennet[81] bazen benzetme ve mecaz yoluyla şairin kendi tasavvufî anlayışı çerçevesinde bir anlam zenginliğiyle karşımıza çıkmaktadır.

Cennet, insanın üzerine düşeni yerine getirmesi karşılığında nâil olacağı bir neticedir:

[79] Pala, age, s. 88-89.
[80] Pala, age, s. 85-86.
[81] Bekir Topaloğlu, "Cennet", **TDV islam Ansiklopedisi**, TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 1993, s. 381.

Sırr-ı tevḥīde irerseñ ey Ḥüsāmī bunda sen

Cennet-i firdevs-i aʿlāda olursun kāmrān (167/7)

Hz. Muhammed'in methedildiği şiirde de cennet asıl anlamıyla kullanılmaktadır:

Zerre-i mihr-i ruḫuñ çün şems-i tābāndır seniñ

Cennet-i aʿlāyı nūruñ rūz-ı rūşen eyledi (190/2)

Cehennem korkusu ise şu beyitlerde açık olarak işlenmektedir:

Beni nār-ı cehennemden ḫalāsa çāre cūd olsun

Nigāh-ı merḥamet bu Şeyḫ Ḥüsāma cūd [u] ʿaṭādır (65/6)

Yā ilāhī kerem-i luṭfuñ ile ḳaldı ḫālim

İtme nār-ı ġażab-ı ḳahrıñ ile āteş yār (77/4)

ʿAfv idüp cürmümi yandırma beni dūzaḫda

Ey olan mezheb-i ʿāṣiye mededsin ġaffār (77/5)

Ey Ḫüsāmī olmazız ḫavf-ı cehennemden emīn

Ḳılmazız ḳaṭ-ıʿ eicā [çün] adl var luṭf-ı ilāh (181/5)

Nār-ı dūzaḫdan ḫalāṣ olsaḳ ʿacīb midir Ḫüsām

Ḥażret-i Ṣulṭān-ı kevneyne tevessül eyleriz (93/5)

Cennetle ilgili özlem ve beklenti, bir aşığın gözünden maddi zevklerin ötesinde kalbi tatmine ulaştıracak manevî arzulara dönüşmektedir. Cennet ve aynı anlamda kullanılan behişt ile hurinin şair nazarındaki karşılığı sevgiliye vuslattır:

Cennet ṣafāsın ʿāşıġa ẕevḳ-i viṣāl bes

Hūr-ı behişt ü dilber-i sāḥib cemāl bes (110/1)

Âşıklar için cennet, pîrin tekkesinden başka bir yer değildir. Burada pîr makamı olarak âsitâneden kasıt insanı manen yücelten tasavvuf terbiyesinden geçmesidir:

Āsitān-ı pīri cennet bildi çün insān olan
Mesken-i faḳr u fenādan zevḳ alurlar ʿāşıḳān (168/1)

Hüsâmî, görünürde cennet ve içindekilerle ilgili sanılan gayenin öyle olmadığını söylediği beyitinde Uşşakîliğe ve ehl-i sünnete atıfla kendi istikametini şöyle ifade etmektedir:

Zāhidā dīdār-ı Ḫaḳdır rūz u şeb maḳṣūdımız
Ṣañma kim biz ṭālib-i ġılmān u ḫūrī cennetüz (96/2)

Ey Ḥüsāmī yetmiş iki milletiñ çekmem ġamıñ
İnḳıyād-ı şerʿ-i pāk iden biz ehl-i sünnetüz (96/5)

Hüsâmî, cenneti de zikrettiği bir şiirinde Rıdvân[82], Hûri[83], Tûbâ[84] gibi cennete mahsus isimleri ilâhî hakikâti anlamanın bir yolunu göstermek için anmaktadır. 168. şiirde cennetin geçtiği beyit bir sonraki beyitle birlikte okunduğunda cennete ve Hz. Âdem'e dair sırra ermenin "ilm'ül esmâ" olarak zikredilen ilimle mümkün olacağını ifade etmektedir. Harfler ilmi ya da hurûfîlik olarak da bilinen ilmü'l esmâ,[85] Hüsâmî'nin şiirinde tasavvufî bir unsur olarak yer bulmaktadır:

Ya sekiz cennet nedir Rıḍvān ile ḫūr nedir
Ḫuld ile Ṭūbā nedendir Kevṯer-i bezm-i cinān (168/9)

Ādeme secde nedir yā emr-I üskün sırrı ne
ʿĀrif iseñ ʿilmü'l-esmādan eyle gel beyān (168/10)

[82] Rıdvân, cennetin kapıcısı olan büyük melek (Pala, 2014: 376).
[83] Hûri ya da hûr, Kur'an'da mü'minlere hizmet edeceği bildirilen cennet kızı (Pala, 2014: 212-213).
[84] Tûba, cennette bir ağaç, Tûbâ makamı ise Hak ile üns kurulan makamdır (Uludağ, 2005: 361)
[85] Temelinde Arap alfabesindeki 28 harf, Fars alfabesindeki 32 harfin bulunduğu ilahi kelimelerden oluşan hurûfîlik. Allah'ın her şeyi bu kelimelerden yaratarak tüm varlıklara bu kelimelerden işaretler yazdığına inanılan bir sistemin adıdır. Bu kelimelerin bilgisine "ilm'ül-esma" denilmektedir. Hurûfilik hakikate ulaşmak için gerekli görülen bu ilmi anlamak üzerine kurulmuştur (Aslan, 2019: 132).

Allah'ın "Ben sizin rabbiniz değil miyim" hitabına karşılık ruhların "Evet, öyledir" şeklindeki cevabının geçtiği hâdiseye "bezm-i elest" yani meclis, sohbet meclisi denilmektedir.[86] Dîvânda insanların Allah'la arasında geçen bu hâdiseye işaret eden şair, Allah'ı zikrini insanın bu en eski sözüne dayandırmaktadır:

Hū deyū dünyāya geldim giderim yā Hū ile
Eyledim bezm-i elestde ben ezel iḳrār Hū (172/4)

Aşkın başlangıcını bezm-i ezelle ilişkilendirdiği beyitlerde ise şöyle demektedir:

Bāde-i ʿaşḳıñ ṣafāsıñ nice terk itsün göñül
Eyledi bezm-i ezelden tā anıñla imtizāc (29/4)

Şeyḫ Ḫüsāmī cām-ı ʿaşḳı nūş idüp bezm-i elest
Daḫı ḥāżır olmamışken meclis-i ʿālem henüz (90/6)

2.6. Kutup, Gavs-ı Âzam, Pîr, Mürşid-i Kâmil

Ahmed Hüsâmî, Uşşâkîlik'in kurucusu Hüsâmeddîn Uşşâkî'den birçok şiirinde derin bir bağlılıkla söz etmektedir. Dîvânda birçok kez söz edilen Hüsâmeddîn Uşşâkî[87], zamanının tasarruf sahibi, yani kutbu olarak görülmektedir. Pîr, gavs-ı aʿzâm, kutb adları, dîvânda aynı kişiye yani Hüsâmeddîn Uşşâkî'ye maledilen vasıflardır. Dîvânda Hakk'ın kutbu, cihanın kutbu şeklinde de geçen ve tasavvufta kendi zamanında Hz. Peygamber'e vârislik yapan ve kâinatın etrafında döndüğü kişi olan kutup, hakîkat-ı Muhammediye'ye mazhar olandır.[88] Her devirde "Halifetullah" olan ve Allah'ın "kevneyn"e tasarruf gücü verdiği zât, kutb'ül-aktab[89] yardıma muhtaç olanların yardımına yetiştiği için gavs olarak da adlandırılmaktadır. Allah'ın erenlerinden yardım istenildiğinde kutup, gavs olarak anılmaktadır.[90] Hüsâmeddîn Uşşâkî, Uşşâkîlik'in kurucusu olduğu için, tasavvufta tarîkat kurucuları için kullanılan pîr

[86] Uludağ, age, s.75.
[87]Hüsâmeddîn Uşşâkî, dîvânda zaman zaman Hüsâmeddîn, zaman zaman da Hüsâm adıyla zikredilmektedir.
[88] Pala, age, s. 279.
[89] Agâh Sırrı Levend, Dîvân Edebiyatı Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar, Dergâh, İstanbul 2015, s. 36.
[90] Age, s. 163.

deyimi[91] kullanılmaktadır. Yine tarîkat pîri anlamında mürşid ise, irşad eden ve doğru yolu gösteren demektir. Bu bakımdan Hz. Peygamber'e "mürşid-i aʿzâm" ismi de verilmiştir.[92]

Ḫuṣūṣā Şeyh Ḥüsāmü'd-dīn pīrim
İki ʿālemde oldur dest-gīrim (1/35)

Derinde bir ġulāmım ʿabd-ı kem-ter
Eşigi ṭaşı başımla berāber (1/36)

Anıñ dergāhı bana cāy-ı meʾmen
İki ʿālemde ayırma beni sen (1/37)

Ḳuṭb-ı ʿālem ġavṯ-ı aʿẓām pīrimiz
Tāc-baḫşā-yı keremdir mīrimiz (4/1)

Ḥavż-ı Kevṯer daḫı sāḳīdir o
Şeyh Ḥüsāmü'd-dīn ʿUşşāḳīdir ol (4/2)

Ḥalvetīdir gelen ol sulṭān-ı dīn
Nūr-baḫş-ı Kübrevīden kām-bīn (4/3)

Gel mürīd-i ṣādıḳ ol bu Şeyḫ Ḥüsāma sıdḳ [i]le
Olmaḳ isterseñ eġer maḳbūl-ı ẕāt-ı kibriyā (10/6)

Rehber oldı çün baña pīrim Ḥüsām
Ḫırḳa-pūşī oldum mürīt Şükrī ʿAnḳā olup (20/2)

[91] Age, s. 371.
[92] Eraydın, age, 116.

Sālikleriñ irşād iden pīrīm Ḥüsām ʿUşşāḳīdir
Āşıḳlarıñ dil-şād iden pīrīm Ḥüsām ʿUşşāḳīdir (64/1)

Ḳuṭb-ı cihān olmuş o pīr mülk-i dile oldı emir
Dergāh-ı Mevlādan dile nüsḫa pīrīm Ḥüsām ʿUşşāḳīdir (64/2)

ʿĀşıḳlarındır rehberi ʿāriflerindir serveri
İrşād iden her kem-teri pīrim Ḥüsām ʿUşşāḳīdir (64/3)

Ey Ḥüsāmī Şeyh Ḥüsāmü'd-dīniñ olduñ bendesi
Tarīk-i her dü-serāyuz Ḥalvetī ʿUşşāḳīyüz (81/8)

Biz ḥaḳīḳat ehliyüz ḳuṭb-ı Ḫudādır pīrimiz
Yaʿni kim feyyāż-ı ʿālem evliyādır pīrimiz (82/1)

Biz muḥibb-i ḥānedānız Murtażādır pīrimiz
Mehdi-i ṣāhib-zemān sırr-ı Ḫudādır pīrimiz (82/2)

ʿĀrif-i esrār-ı vaḥdetdir Cenāb-ı Şeyḫ Ḥüsām
ʿĀlim-i rāh-ı şerīʿatdir Cenāb-ı Şeyḫ Ḥüsām
Kāşif-i sırr-ı ḥaḳīḳatdır Cenāb-ı Şeyḫ Ḥüsām
Ḳuṭb-ı Ḥaḳ pīr-i ṭarīḳatdir Cenāb-ı Şeyḫ Ḥüsām (136/1)

ʿĀrif olur nefse sırr-ı ḥaḳāyıḳ keşf ider
Ḳuṭb-ı Ḥaḳ pīr-i ṭarīḳatdir Cenāb-ı Şeyḫ Ḥüsām (136/3)

Ṣıdḳ ile sālik olan esrārına nāʾil olur
Ḳuṭb-ı Ḥaḳ pīr-i ṭarīḳatdir Cenāb-ı Şeyḫ Hüsām (136/2)

ʿArabda ʿAcemde añılur nāmıñ
Mürşid-i kāmiliñ ḫāṣıla ʿāmmıñ (154/6)

Ahmed Hüsâmî, şeyhi Şükrî'ye intisâbı vasıtasıyla pîriyle irtibat kuruşunu şöyle anlatmaktadır:

Bulup bir kāmil insanı suʾāl itsen seni andan
Eşigine ḳul olmaġı bilürsen cāna minnet (25/5)

Ḥüsāmī Ḥażret-i pīre irişdi Şeyḫ Şükrīden
Olup çārub kişi anıñ ider ol cānıla ḫiḍmet (25/6)

Ḳılup pīrānıñ ervāhı iʿānet
Ṣafā-yāb oldı dil el-ḥamdü'lillāh (26/1)

Kişinin bir pîre ya da mürşid-i kâmile bağlanması tasavvufta Hakk'a kavuşmak için gerekli olan vasıtalardan biridir. Riyâzet, mücâhade ile birlikte "mürşid-i kâmil" kişinin dünyadaki her şeyden yüz çevirip onu fenâfillah makamına eriştirecek olan şeydir.[93] Hüsâmî, dîvânında Uşşâkîlik'e intisâbıyla ilgili gönlünün sefa bulduğunu söylemekte, bunun manevî yüceliğe eriştiren ve ruha zevk veren yönlerinden söz etmektedir. Bir pîre bağlanmanın kişinin kemâle erişindeki önemini ve hayattaki güçlüklere karşı koruyucu bir tedbir olduğunu şöyle anlatmaktadır:

Ders-i ʿaşḳı pīr-i kāmilden oḳusañ ey Ḥüsām
Müşkilāt-ı her dü-ʿālem feṯḥ olur āsānlanur (44/8)

Kāmiliñ feyżine gel gir tā kemāle iresin
Seni saña bildiren ol ʿārif-i bi'llāhı gör (66/4)

Girdiñse eger yola varlıġı[nı] terk eyle
Bir pīre ḳul olmazsañ sulṭān ele girmez (107/5)

[93] Levend, age, s. 29.

Ṣıdḳ ile bir kāmiliñ destin ṭutup ḳıl ḫıḍmeti
Ḳalbini rabṭ it aña sözlerine ṭut ḳulaḳ (125/3)

Olam dirsen eger Ḥaḳdan ḫaberdār
Yetiş bir kāmiliñ ir hem-demine (176/4)

2.7. Aşk

Aşk, aşırı sevgidir.[94] Hakk'a kavuşmak ve nefse galebe çalmak için yegâne araç aşktır.[95] Dîvânda, aşkla bağlantılı olarak işlenen gönül aşkın kaynağıdır. Hem aşk, hem âşık hem mâşuk olan gönül, Allah'ın evidir. Gönül, içine aşktan ve Hakk'tan gayrısının giremeyeceği bir yerdir:

Ḫum-ı ʿaşḳıñ gönül peymānesidir
Şerāb-ı vaḥdetiñ mestānesidir (40/1)

Göñüldür ʿaşḳ u maʿşuḳ u hem āşıḳ
Göñül sırr-ı Ḫudānıñ ḫānesidir (40/4)

Ḥüsāmīnīñ dil-i-āgāhıñ gör
Ḳi Ḥaḳdan ġayrınıñ bīgānesidir (40/5)

Gönülün Kâbe'ye benzetildiği beyitte şöyle denilmektedir:

Dil Kaʿbesini eylemişiz saʿy-ı ṭavāf
Tevfīḳ-i Ḫudā ḥācī-i maʿnāyuz biz (84/3)

Aşığın aşk şarabını içip sarhoş olduğu yer olan meyhâne, bir neşe ve feyz kaynağıdır.[96] Dîvânda gönül meyhâneye, aşk ilâhî bir ışığa benzetilmektedir:

[94] Metinlerle Tasavvuf Terimleri Sözlüğü, s. 131.
[95] Levend, age, s. 29
[96] Pala, age, s. 192.

Ḫāne-i dil sāḳiyā her laḥẓā bir meyḫānedir
Ḫavf-ı dil mi bu dil-i dīvānemiz mestānedir (54/1)

Şāne-veş dil ṭolaşırsa zülfüñüñ zencīrine
Kendüye mālik degil maʿzūr olan dīvānedir (54/2)

Nār-ı ʿaşkıñla seniñ ben yanmaḳdayım dāʾimā
ʿAşḳ bir şemʿ-i ilāhī aña cān pervānedir (54/3)

Ahmed Hüsâmî, insanı akla karşı aşka çağırmaktadır:

ʿAḳlı ḳoyup ʿaşḳa gel eyleme ṭūl-ı emel
Niceye bu cedel ʿaşḳ ile alışınca (187/5)

Aşk marazına hiçbir şeyin dermân olamayacağını söyleyen şair, bundan son derece memnundur:

Çek eliñ ben ḫasteye tīmār itmekden ṭabīb
Kim marīż-i derd-i ʿaşḳ olanlara olmaz ʿilāc (29/3)

Bāde-i ʿaşḳıñ ṣafāsıñ nice terk itsün göñül
Eyledi bezm-i ezelden tā anıñla imtizāc (29/4)

Âşık olanın dermânı, derdin kendisinden başkası değildir:

Oñulur mı derd-i ʿaşḳıñ ey göñül hīç yāresi
Aña merhem derd olur ol derddir anıñ çāresi (192/1)

Aşk, avamın ulaşamayacağı bir manevî durum, kalbî bir coşkudur. Aşkı asıl bilenin abdal olduğu, abdalın ise halkın kabul ve inançlarıyla kayıtlı olmadığı belirtilmektedir. Allah'ın sevgili kullarından kabul edilen, evliyâ ya da derviş yerine de kullanılan abdal, Hak âşığı

kişilerdir. Az uyuyan, az yiyen, az konuşan ve halktan ayrı yaşayan abdalların yağmur yağdırma, Müslüman ordulara yardım etme gibi olağanüstü yetkilere sahip olduğuna inanılmaktadır. [97]

Ne bilsün leẕẕet-i esrār-ı ʿaşḳı zāhid-i sālūs
Anıñ keyfiyyetin abdāl-ı derd-i yār olandan ṣor (63/2)

Muḳayyed olmayup ḳayd-ı libāsı ʿādet-i nāsa
Mücerred pāk bir abdāl olup ʿirfān gerek ʿāşıḳ (119/2)

İdelden cürʿa-i ʿaşḳı ezel nūş
Dem-ā-dem olduḳ abdāl mest-i medhūş (116/1)

Ahmed Hüsâmî, hiçliği tadan, kendi canından geçip canı cânânda arayan ve adları unutulmayan insanlardan biri olan Mecnûn'dan söz etmekte; kendini Mecnûn'a benzeterek âşığın kendi varlığından geçişini anlatmaktadır:

Mecnūn gibi ṭaġ aşdım vādi-i ġama düşdüm
Yāri göricek şaşdım dīvāne-i ʿaşḳ oldum (137/3)

Bu gün Mecnūn-veş ḫayrān-ı ʿaşḳım
Yanar pervāne-veş sūzān-ı ʿaşḳım (140/1)

Âşık olan kendinden geçip fenâ bulandır:

Yaḳup pervāne-veş bāl-i perin nār-ı tecellīde
Vücūduñ maḥv idüp āteş gibi sūzān gerek ʿāşıḳ (119/4)

[97] Pala, age, s.2.

Fenā-ende- fenā mülkündedir çün milket-i bāḳī̄

Ḫüsāmī̄-veş fenāya irişüp şādān gerek ʿāşıḳ (119/5)

Kime kim cezbe-i ʿaşḳıñ ide maḥv eyler ol kendin

Fenā-ende- fenādan ḳurtılup bulur beḳābi'llāh (186/5)

Ahmed Hüsâmî, kendisini Mecnûn'a, sevgiliyi Leylâ'ya benzetirken dünya tarihinde iz bırakmış iki büyük komutanın adlarını anmaktadır. İskender, İran'ı baştan başa fetheden Makedonya hükümdarı; Dârâ ise İran'ın Keyaniyân sülâlesinin son hükümdarıdır. Dârâ, İskender ile yaptığı savaşta mağlup olmuş ve yaşamını yitirmiş; sülâlesinin hakimiyeti son bulmuştur. Bu bakımdan iki hükümdarın adı çoğu zaman yan yana geçmektedir.[98] Dîvânda aşk bahsinde bu iki hükümdardan şöyle bahsedilmektedir:

ʿAceb midir bu ʿālem olsa bendeñ

Seniñ İskender u Dārālıġıñ var (68/4)

Olup Mecnūn u āvāreñ bu göñlüm

O yāl ü bāl ile Leylālıġıñ var (68/5)

2.8. Vahdet-Kesret

Vahdet, Allah'ın birliğidir ve kesretin zıddıdır. Bir olan Allah'ın isim ve sıfatlarıyla tecelli ederek çokluk halinde görünmesi kesret, bu çokluğun hakiki olmayıp var olanın yalnızca Allah olduğunu görmek vahdettir.[99]Tasavvufta vahdet ve kesret birlikte ele alınmaktadır. Vahdetin kesret içinde olması gerekir. Yani günlük işlerle uğraşırken, diğer insanlarla beraberken bile her şeyin Allah'ın kudretiyle gerçekleştiğini her an idrak içinde olmaktır. [100] Tasavvuf ehli olanlar, bir tek vücûd olduğunu, onun da Hakk'ın vücudu olduğunu söylerler. Vahdet-i vücûd bir tür "ilm-i ezvak"tır. Aşktan ve onun hallerinden söz etmek herkese mahsusken, gerçek aşkı ancak âşık olanlar anlayabilir.[101] Bu zevk hali, âşıktan başkasının anlayamayacağı bir haldir:

[98] Levend, age, s. 13.
[99] Uludağ, age, s. 212.
[100] Pala, age, 469.
[101] Eraydın, age, s. 209, 215.

Baña üns oldı keṣret içre vaḥdet
Ki hicriñ daḫı oldı cāna vuṣlat (26/3)

Göñül vaḥdet meyinden oldı ser-ḫūş
Olup aşḳıñla dāʾim mest-i medhūş (26/4)

Şerāb-ı vaḥdeti nūş eyleyenler
Ṣafādan mest olur mestān añlatmaz (85/2)

Mey-i vaḥdetle serhoşum ʿaceb mestāne-i sekrim var
Göñülden mest-i ʿaşḳıñ anıñ içün dilde ẕikrim var (149/2)

Der-i meyḫāne-i ʿaşḳ-ı Ḫudādan
İçüp vaḥdet meyin mestān-ı ʿaşḳım (140/6)

Şerāb-ı ḥubb-ı vaḥdetle Ḫüsāmī
Ezelden tā-ebed sekrān-ı ʿaşḳım (140/7)

Ahmed Hüsâmî, Hak'la olmayı kesrette vahdet olarak anlattığı beyitlerinde şöyle demektedir:

Muḫteliṭ olduḳ egerçi ḫalḳ ile keṣretdeyüz
Maʿnide biz Ḥaḳḳı bulduḳ dāʾimā vaḥdetdeyüz (98/1)

Mā-sivā ḥubbuñ çıḳardıḳ pāk idüp dil ḫānesin
Sırr-ı envār-ı cemāl-i Ḥaḳ ile ḥalvetdeyüz (98/2)

Keṣret içre cilve ger olsa ruḫ-ı cānānımız
ʿĀlem-i vaḥdetdedir yine bizim seyrānımız (101/3)

ʿĀlem-i vaḥdetdedir meskenimiz çün bizim

Aḥvel olan göremez remz [ü] işārātımız (103/2)

Kim ki keṯret ʿāleminde varlıġın terk eyleye

Maḥv ider cümle rüsūmı derdi istiġfār olur (45/4)

Ahmed Hüsâmî, vahdet sırrına erişini pîrine bağlamaktadır:

İrṯ ile esrār-ı vaḥdet irdi pīrimden baña

Rāh-ı Ḥaḳḳa sālikāne ṣāhib-i erkānım bu gün (161/5)

2.9. Ene'l-Hakk

Ene'l-Hakk, "Ben Hakk'ım" anlamında Hallâc-ı Mansûr'a[102] ait bir sözdür. Bu sözü yüzünden idama mahkum olan Hallâc-ı Mansûr'a ait bu ifade çeşitli biçimlerde yorumlanmıştır. Bir yoruma göre "fenâ" haline söylendiğinden bu sözün asıl sahibi Hak'tır. Başka bir yorum da bu ifadeyi "Ben Hakk'ım bâtıl değilim", ya da "Ben Hakk'tanım" demek şeklinde açıklamaktadır. Bununla birlikte bazıları Hallâc-ı Mansûr'u Tanrılık iddia etmekle suçlayarak mülhit saymaktadır. [103] Ene'l-Hakk'ı "Hak O'dur, ben değilim" şeklinde açıklayan yaklaşıma göre, bunu söyleyen kendisini Hak'tan ayrı bir varlık olarak görüyor değildir. Çünkü böyle bir söz küfürdür. Bu sözler "ayne'l-yakîn" makamındaki kişilerden zuhûr eder. Kişinin makâmı "hakka'l-yakîn" mertebesine yükselirse bu ve benzeri ifadelerden çekinir.[104]

Eraydın'a göre Hallâc-ı Mansûr'un "Ene'l-Hakk" demesi ile Yunus Emre'nin şu dizeleri anlam bakımından çok benzemektedir:

---

[102] 858 yılında İran'da doğan Hallâc, savunduğu tasavufî görüşlerinden dolayı suçlı bulunarak Mâlikî Kadısı Ebu Ömer Muhammed b. Yûsuf el-Ezdî'nin verdiği hükümle 922 yılında Bağdat'ta idam edilmiştir. Hallâc-ı Mansûr'un öldürülmesi Ene'l-Hakk görüşünü savunması, Abbasilere karşı ayaklanan Karmâtiler'e destek vermesi, yeni bir hac anlayışı getirmesi gibi nedenlerle açıklanmaktadır. Uludağ Hallâc'ın idamının dinî olmaktan çok siyasi nedenlerle ilgili olduğunu söylemektedir (Uludağ, "Hallâc-ı Mansûr",1997: 377-378).

[103] Uludağ, 2005, s. 123.

[104] Metinlerle Tasavvuf Terimleri Sözlüğü, s. 451. Sûfilere göre yakînin üç mertebesi ilme'l-yakîn, ayne'l-yakîn ve hakka'l-yakîndir. Dumanın varlığından ateşin varlığını çıkarmak ilme'l-yakîn, ateşin kendisini görmek ayne'l-yakîn, "ateşle bizzat tahakkuk" etmek hakka'l-yakîn mertbesine örnektir (Metinlerle Tasavvuf Terimleri Sözlüğü, 2006: 452).

Bana bende demen bende değilem
Bir ben vardır bende benden içeru[105]

Ahmed Hüsâmî'nin, dîvânda çeşitli yererde Ene'l-Hakk kavramını ve Hallâc-ı Mansûr'u ifade etmek üzere Mansûr adını kullanmış olması tasavvuf görüşünde bu düşüncenin yer bulduğunu göstermektedir. Hüsâmî, Ene'l- Hakk sırrının kendilerini yakışını anlatmaktadır:

Ẓāhir olalı ḳalbimize rāz-ı Ene'l-Ḥaḳḳ
Yanup yaḳılup ʿaşḳ ile Manṣūr biziz biz (89/3)

Zülfünüñ ber-dārı Manṣūr-ı maḥabbetdir seniñ
Anıñ içün kim Ene'l-Ḥaḳḳ mühre-i (?) gūyā imiş (112/2)

Maḳṣad-ı aḳṣā maḥabbetdir ezelden tā-ebed
Andan özge her ne kim var bī-aṣl-ı maʿnā imiş (112/3)

Ḫüsāma keşf olup baḥr-i ḥaḳāyıḳ
Ḥaḳīḳatde Ene'l-Ḥaḳḳ söylerim ben (158/6)

Bilenler küntü kenziñ sırrını āgāh olup Ḥaḳdan
Ene'l-Ḥaḳḳ sırrını işʿār ider her ʿārif-i bi'llāh (186/3)

Ene'l-Hakk anlayışının tüm şiirin ana fikrini oluşturduğu anlaşılan 169. şiirdeki beyitlerde şairin, Hakk'a ait vasıfları kendisine mal etmiş olması bu görüşün onun tasavvuf dünyasındaki yerini anlamaya yardım etmektedir:

Ezelden olmuşum ʿāşıḳ benim ser-mest ü ser-gerdān
Söyünmez āteş-i ʿaşḳı dökülse üstüne ʿummān
Bugün meyḫāne-i dehre ʿaceb geldimse ben sekrān

[105] Eraydın, age, s. 210-211.

Tecellī şevk-i dīdārıñ beni mest eyledi ḫayrān
Ene'l-Ḥaḳḳ sırrını cāndan anıñçün eylemez pinhān (169/1)

Benim ol sırr-ı Yezdānī benim ol nūr-ı Raḥmānī
Benim her anlarıñ şāhı velāyet taḫtınıñ cānı
Benim ol āb-ı ḥayvānī benim ol cānlarıñ cānı
Benim ol dürlü dürr-yāb benim her maʿdeniñ kānı
Benim ol dürr-i bī-hemtā benim ol baḥr-i bī-pāyān (169/4)

Benim cismim dü kevneyniñ ṭılısm-ı bendīdir muḥkem
Egerçi ṣūretā aḥḳar velī maʿnīdeyim ekrem
Ṣaḳın ṣanma beni ḫāriṣ ki bütün cümleden aḳdem
Görürsin ṣūretā ādem benim emrimdedir ʿālem
Feleklerde melekler hep baña maḥkūmdur üns [ü] cān (169/7)

Benim nuṭḳumladır ancaḳ cihānda söylenen sözler
Benim yanımdadır semʿiñ işitdigi gören gözler
Benim nūrumla ẓāhir oldı hep eşyā beni özler
Bu ay u yıl bu yıldızlar bu giceler bu gündüzler
Bu yaz u ḳışlar u güzler benim emrimdedir yeksān (169/9)

Cihānıñ intiẓāmı hep benim ḳālimdedir şimdi
Ledün ʿilmi heme ẓāhir benim ḥālimdedir şimdi
Künūz-ı Ḥaḳ daḫı cümle benim elimdedir şimdi
Cihān ṭılısmınıñ bendi benim elimdedir şimdi
Benim bu gün bu meydānda benimdir ṭop ile çevgān (169/10)

Benim rūḥı bu ekvānıñ benim ʿarşı bu Raḥmānıñ

Benim ʿilmi bu ʿirfānıñ benim dirliği ḥayvānıñ

Benim cānı o cānānıñ benim bezmi o şāhānıñ

Benim şāhı bu meydānıñ benim devri bu devrānıñ

Benim cānı bu cānlarıñ benimle dirilür her cān (169/11)

Benim dünyāyı var iden bu pāzār içre kār iden

Benim gülzārı ḫār iden naʿīm-i Rūmı tār iden

Ki şāhı tāc-dār iden benim bīmārı zār iden

Benim Manṣūrı var iden benim aġyārı yār iden

Benim her varı var iden benim giden benim ṭuran (169/12)

Ṣorarsan ibn-i ʿaṭṭārım Ḥüsāmīyim Ṣamed Ḥaḳḳı

Baña lāyıḳ olan añlar kimim ben hem bu taḥḳīḳi

Nesebden hem müberrāyım kelāmıñ şān-ı taṣdīḳi

Ṣorarṣan Eşrefoġluyum ne Rūmīyim ne İzniḳī

Benim ol dā'imü'l-bāḳī göründüm ṣūretā insān (169/15)

2.10. Fenâ, Fenâfillah, Mâsivâ

Fenâ ve bekâ, tevhidinde avam derecesinden havas derecesine yükselen inanmış bir kulun vasıflarıdır.[106] Fenâ; yok olmayı, ölümlülüğü temsil eder ve bekânın zıddıdır.[107] Fenâ, "kulun kendi varlığından fâni olması, Hakk'ın celâlini temâşâ ve azâmetini keşfetmesiyle olur. Bu halin sonucunda Hakk'ın celâlinde dünyayı da ahireti de unutur."[108] Kendi vasıflarından bütünüyle yabancılaşma, Küll'ün kişiyi kullanması olarak da tarif edilen fenâ,[109] Ahmed Hüsâmî Dîvânı'nda da bazen tek başına bazen bekâ ile birlikte zikredilmektedir:

[106] Metinlerle Tasavvuf Terimleri Sözlüğü, s. 243.
[107] Pala, age, s. 150-151
[108] Metinlerle Tasavvuf Terimleri Sözlüğü, s. 247.
[109] Metinlerle Tasavvuf Terimleri Sözlüğü, s. 244.

Biz fenā-yı ʿālemi dāʾim taʿaḳḳul eyleriz
Anıñ içün Ḥażret-i Ḥaḳḳa tevekkül eyleriz (93/1)

Ṣūretā gördüñ faḳīrim bir gedāyım bī-nevā
Mecmaʿ-i bezm-i fenā mülkine sulṭānım bu gün (161/4)

Varaldan āsitānına ḳamū maʿdūm olup kārım
Yüzin görelden o yāriñ ḳamu maḥv oldı hep vārım
Bekā buldum fenā buldum bekāda olmuşum sulṭān (169/3)

Ahmed Hüsâmî, kendi tarîkatının ehlinin fenâ erbâbı oluşunu şöyle anlatmaktadır:

Biz ḫırḳa-be-dūşān-ı gürūh-ı fuḳarāyuz
Biz tāc-be-ser-i zümre-i erbāb-ı fenāyuz (86/1)

Tam bir vecd ve coşkunluk hali olan fenâfillah, Allah'ın varlığı içinde yok olmayı ifade etmektedir. Sûfî, kendi varlığından ve dünyayla ilgili her şeyden geçtiği zaman, Allah'ın varlığıyla var olur. Yokluğun tamamlanmasıyla sadece Allah kalır ve kul varlığını Allah'ta yok etmiş olur. Fenâfillaha erişmek kulun birçok şeyden fenâ olmasıyla gerçekleşir.[110]
Ahmed Hüsâmî, dîvânda fenâfillah ve kişinin dünyayla ilgili düşüncelerden geçmesinin gerekliliğini şöyle dile getirmektedir:

Cān u dilden keṣret-i ālāyişi terk eyleyüp
İki ʿālemden geçüp küllī fenāfi'llāhı gör (66/2)

Ehl-i fenā maṭlabü'l-maṭlab-dārın terk ider
Zāhid hemīşe nefs ile şehvet esīridir (73/3)

[110] Pala, age, s. 151.

Fenāfi'llāh olup tecrīde gir ölmezden evvel öl
Ecel cāmında içerseñ ʿāfiyet sen yok memātıñda (183/2)

Allah'tan başka her şeyden geçmek, Allah'tan gayrı şeyler anlamına gelen mâsivâdan geçmek demektir.[111]

Cennet ü ʿirfāna dāḫil olmaġa saʿy eyleyen
Mā-sivāyı refʿ eder ol ṣoḥbeti ebrār olur (45/5)

Mā-sivā fikrini refʿ it dilden ey Aḥmed Ḫüsām
Bu fenā-ender-fenāda maḥv olan iḫvāne baḳ (122/5)

Mā-sivādan geçmeyen irmez maḳām-ı vaḥdete
Lā-mekān iḳlim içre tutamaz hergīz mekān (167/4)

Fenâ, "seyr-i illallâh"ın sonu, bekâ ise "seyr-i fillâh"ın başlangıcıdır. Allah'ta yok olma, beşerî vasıfların Allah'ın sıfatında yok olmasıdır. Fenâ, "la fâile illallâh" (Allah'tan başka fâil-i hakîkî yoktur)'ı idrak etmek için de kullanılmaktadır.[112] Dîvânda geçen şu beyit fenâ düşüncesinin, Kur'ânî bir hükme [113] referansla illâ lafzıyla yokluğa dayandırıldığını göstermektedir:

Külli şey'in ḥālikun naṣṣındaki illādayuz
Vechede mübir-i kenz-i ḫafāyuz biz bu gün (163/6)

2.11. Zikir, Devrân

Tasavvufta önemli bir yere sahip olan zikir, manevî bir zırh olarak kulu gafletten korur. Nisyanın zıddı olan zikir ile kulun kalbinde dünyaya rağbet yerini Allah sevgisine bırakır.

[111] Pala, age, s. 298.
[112] Eraydın, age, s. 197.
[113] Adı geçen beyitte, Kasas Suresi 28. Ayetin "kulli şey-in hâlikun illâ vechehu",O'ndan başka tanrı yoktur. O'ndan başka her şey yok olacaktır" (http://kuranmeali.com/AyetKarsilastirma.php?sure=28&ayet=88) kısmındaki ifadeye atıf yapılmaktadır.

Kişinin kalbinde huzur ve itmi'nan hakim olur. Seyr ü sülûk da zikir sayesinde gerçekleşir.[114] Zikir, dîvânda, günahlardan arınmayı, kurtuluşa erişmeyi ve verdiği zevkle vahdet meyini tatmayı sağlayan bir gereklilik olarak işlenmektedir:

Aġlayup idelim āh dökülsün gitsün günāh
Gice gündüz ẕikru'llāh sürelim hey dervīşler (71/2)

Ẕevk almaz iseñ saʿy ile eẕkār-ı Ḫudādan
Vaḥdet meyini ey dil-i şeydā ṭadamazsıñ (126/5)

Ẕikriñ olsun illa'llāh ḫalişān dirseñ selāmetdir
İki ʿalemde ey Ḥüsām şeref eḥad ü Aḥmede maḥabbetdir (76/4)

Uşşâkîlik'te zikrin gizli ve açık yapıldığı belirtilmektedir:

Cehr u ḫafī dāʾim ḥālimiz bizim
Sünnet-i peyġamber kārımız bizim
Ẕikr-i Mevlādır yārimiz bizim
ʿUşşāḳīler derler biz ʿUşşāḳīyüz (95/7)

Uşşâkîlik'te "Besmele, Estağfirullah el Azîm ve Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammed Aleyhisselâm'ın destûr ve düstûruyla başlayan on iki esma çekilir." [115] Dîvânda "Estağfirullah el azîm" iki şiirde (150, 152) kullanılmaktadır:

Olsun lisānım ẕākiriñ ey Ḥāliḳ-i Ḥayy-ı Kerīm
Yā gāfir-üz-zenbü'l-ḫaṭā estaġfiru'llāh el-ʿaẕīm
Virdim budur ṣubḥ [u] mesā estaġfiru'llāh el-ʿaẕīm (150/1)

Okunan esmalardan lâ ilâhe illallāh şiire dökülmektedir:

[114] Eraydın, age, s. 126-127.
[115] Özdamar, age, s. 27.

Lâ ilâhe illallâh:

Ṭıfl-ı diliñ gıdāsı ʿāşıḳlarıñ duʿāsı
Küntü kenziñ maʿnāsı lā ilāhe illallāh (175/5)

Ḥaḳḳa ʿāşıḳ iseñ eger vird eyle şām seḥer
Ol(a) Ḫüsāmī̇ye rehber lā ilāhe illallāh (175/6)

Yine okunan esmâlardan "Hû Hû Yâ Hû" esmasında geçen Hû lafzı zikredilmektedir:

ʿĀrifiñ evrādı Hūdur ẕākiriñ eẕkārı hū
ʿĀşıḳıñ cān [u]dilinde münbasiṭ efkār-ı Hū (172/2)

Hū deyū dünyāya geldim giderim yā Hū ile
Eyledim bezm-i elestde ben ezel iḳrār Hū (172/4)

İsm-i Hū ebrārıñ oldı ey Ḫüsāmī̇ derdiçün
Eylesün dilde tecellī̇ dāʾimā āṯār Hū (172/5)

Devrân âyinlerinin en yaygını, Halvetî-Uşşâkîlik'te olan âyindir. Oturarak başlanan ve ayakta devam eden devrân, tasavvuftaki devire dayanmaktadır. Devir, insanın yaratılış nazariyesidir. Buna göre insan sırasıyla cemat, nebat, hayvan ve insan mertebesine ulaşır. Asıl hakikatinden vâsıl olmak için derece derece yükselerek Hakk'a vasıl olur. Böylece geldiği yere, tekrar Allah'a ulaşır.[116] Dîvânda devrânla ilgili şu ifadeler geçmektedir:

Gel dönelim ṣafā ile ẕikr idelim vefā ile
Muḥammed Muṣṭafā ile dönsün bizim devrānımız (102/2)

Şol Allahıñ birligine Hūlıgınıñ varlıġına
Münkirleriñ körligine dönsün bizim devrānımız (102/3)

[116] Pala, age, s. 114; Levend, age, s. 37.

Rāh-ı Ḥaḳḳa oldı rehber çün bizim meydānımız

Şeş cihetden görinür ise n'ola devrānımız (121/2)

2.12. Ankâ, Sîmurg, Hümâ

Ankâ Kuşu; Kaf Dağı'nda yaşadığı söylenen, yüzü insana benzeyen, her hayvandan bir özelliği taşıyan efsanevî bir kuştur. Yaşadığı yerdeki kuşları avlayan Ankâ, hayvanlardan sonra çocukları da avlamaya başlayınca yöre halkı onu peygamberlerine şikayet ederler. Peygamberin duasıyla Ankâ ve nesli yıldırıma dönüşür. Ankâ'ya Sîmurg ya da Sîrenk de denilir. Edebiyatta kanaat sahipleri için, "ankâmeşrep", "ankâtabiat" tabirleri kullanılmaktadır.[117]

Ahmed Hüsâmî, kanaatle ilgili bir beyitinde şöyle demektedir:

Biz ḳanāʿat Ḳāfına S̄imurġ -ıʿ Anḳāyuz hemān

Ẕerrece gelmez bizim ʿaynımıza iki cihān (83/4)

Can, Ankâ kuşuna; aşk ise Kaf Dağı'na benzetilmektedir:

Tende cān ʿAnḳā aña ʿaşḳ ise kūh-ı Ḳāfdır

Jeng-i şekden kāmiliñ āyi̇̄nesi çok ṣāfdır (121/4)

Hüsâmî kendisini ledün denizinin kapladığından sözünün de Kaf Dağı'ndaki Ankâ gibi okunmasını istiyor:

Şeyḫ Ḥüsāmi̇̄ye iḥāṭa eyledi baḥr-i ledün

Anıñ içün Ḳāf-ı ḳudret içre ʿAnḳādır sözüm (139/8)

Kaf Dağı'nda yaşadığına inanılan bir başka efsanevî kuş olan Hümâ ise, talih kuşu ya da devlet kuşu olarak bilinir. Edebiyatta; refah, kudret, baht açıklığının sembolü olarak

[117] Levend, age, s. 185.

kullanılmaktadır. Hümâ-pervaz, hümâ-pâye, hümâ-sâye vs. Hümâ ile yapılan terkiplerde baht açıklığı ile ilgili düşünceler hakimdir:[118]

Biz Hümāyuz gerçi kim arż-ı semādan geçmişiz
Ḳurb-ı Ḥaḳka irişüp her dü-serādan geçmişiz (83/5)

Biz Hümā-veş yüce pervāzuz ġurāb-āsā bugün
Cīfe-i dünyāya ṣanmañ kim tenezzül eyleriz (93/2)

Dîvânda Hümâ ve Ankâ bir arada da kullanılmaktadır:

Yek laḥẓada biz seyr ideriz cümle cihānı
Kim murġ-ı Hümā [vü] ʿAnḳāyuz biz (84/6)

Biz ol ʿAnḳā Hümā pervāz-ı ʿaşḳız
Ki bizler ṭāʿir-i evc-i ʿalāyuz (87/4)

2.13. Zühd

Zühd, "lugatte terk etmek, kötü kabul edilen şeylerden yüz çevirmek" anlamına gelmektedir. Rağbetsizlik olarak da tabir edilen zühd, Allah ve O'nun sevgisi dışındaki şeylerden uzak kalmak demektir. Zühdden maksat, dünyaya ve içindeki şeylere yönelik sevgi ve rağbeti gönülden atmak, gönül hanesini "ağyardan temizlemektir." Allah ve Peygamber sevgisi ancak zühd ile gerçekleşebilir. Tasavvufta Allah sevgisine engel olan tüm sevgiler gizli şirk olarak görülmektedir. Tüm kötülüklerden uzaklaşarak Allah'a sığınmak demek olan zühdün yerine aralarında derece farkı olan vera ve takva ıstılahları da kullanılmaktadır.[119]

Dîvânda Ahmed Hüsâmî, dünya ve dünyevî makamların değersizliğini anlatır:

Saña yüz vech ile ʿarż-ı cemāl eylerse aldanma
Ne genci zīr-i ḫāk içre komış bir köhne dünyādır (58/2)

[118] Pala, age, s. 216.
[119] Eraydın, age, s. 173-177.

ʿİbādetden murād ilāhīye iṭāʿatdir

Riyā ehlin ṣaḳın ẓann eyleme ehl-i ʿibādetdir (59/1)

Bi-ḥamdi'llāh muḥaḳḳar bir gedā-yı bī-nevāyım ben

Kimi mīr-ilivā kimi vezīr ü kimi pādşāhdır (58/4)

Sonra kendisine döner ve Allah'a kulluktaki kusurlarını nedâmetle anlatır:

Saña lāyıḳ Ḫudāyā ben ḳuluñda ne ʿibādet var

Ne tevḥīde liyāḳat var dimaġımda ne leẕẕet var (60/1)

Ne nāz u nemāz u ne niyāz u rūze var bende

Ne oldum muʿtekif bir dem ne çile var ne ḫalvet var (60/2)

Her ne gelürse Ḥaḳdan ġam çekme [ey] Ḥüsāmī

Maḥbūbuñ işi dāʾim ʿuşşāḳına cefādır (69/5)

Her ne gelürse dergeh-i Ḥaḳdan ḳanāʿat it

Dilden sivāyı refʿ idüp ʿabd-ı şekūrı gör (72/2)

İtme naʿīm-i lezzet-i dünyāya iltifāt

Cinān ḫūrī vü şerbet-i māʾi-i ṭahūrı gör (72/4)

İnsanın dünyadaki varlığının sonlu olduğunu, yaşlanma emârelerini sayarak hatırlatmaktadır:

Yine maġrūrsun meded derd-mend insān

Sinniñ temām olup beliñ bükilür

Ecelden ḳurtulmuş yoḳdur bir zemān

Kemikler ḳaġşayup aʿżā sökilür (78/1)

Ṣaḳalıñ aġarup yemediñ aşıñ
Ebedī saġlıġı görmedi başıñ
Aġzında çürüyüp ḳalmadı dişiñ
Gözleriniñ güherleri dökilür (78/2)

El ayaḳ ṭutarken hīç tutmaz olur
Ḳulaḳlarıñ āvāz işitmez olur
Boġazıñ bir loḳma et yutmaz olur
Ṭamarları gerilüp ḳanı çekilür (78/3)

Şair bunları söyledikten sonra kendisine döner ve ölüm sırasının bir gün kendisine de geleceğini şöyle ifade eder:

Nevbet saña gelür ey Ḥüsām Aḥmed
Ecel sancaġı ḳapuña dikilür (78/5)

Kendisine dünya hayatının kısalığını, insanın dünyadaki varlığının sonlu olduğunu hatırlattığı beyitler, aslolanın kulluk olduğunu düşündürmek içindir:

N'eylersen eyle bir iki gün vaḳtiñi geçir
Bu dehr-i bī-ṣebātı bilürsin vefāsı yoḳ (124/3)

Taḥṣīl-i zād-ı rāh-ı beḳā eyle ey Ḥüsām
Bir mülke mālik ol kim mü'ebbed fenāsı yoḳ (124/6)

Ne sūduñ var Ḥüsāmī āhenīn bārūya girseñ de
Seniñ dest-i ecel alur boġazıñı hemān bir gün (165/10)

Dünya mülküne değer vermemenin derecesi, tarihe nam bırakmış büyük imparatorlara telmihle anlatılmaktadır, Maveraünnehir'de hüküm süren büyük hükümdar Efrâsiyâb[120], İran mitolojisi kahramanı olan, yediyüz ya da bin yıl yaşadığı söylenen Cem[121] ve İran imparatoru Dârâ'nın egemenliği kanaat mülkü karşısında anlamını yitirmektedir:

Biz ḳanāʿat milketinde şāh-ı bī-pervā iken
Kimseye Efrasyāb u ne Cem ü Dārā deriz (94/3)

Dünyanın herkes için sonlu olduğunu ve ölümün gerçekliğini Hz. Peygamber'e, Dört Halife'ye ve büyük imparatorlara nispetle şöyle anlatmaktadır:

Eylediñ Bū Bekr-i Ṣıddīḳa nice dürlü cefā
ʿÖmer u ʿOs̱mānı gör kim bulmadı senden vefā
Ḳande gitdi Ḥażret-i Ḥaḳḳıñ ḥabībi Muṣṭafā
Dād eliñden ey ecel feryād eliñden ey ecel (132/2)

Teñriniñ arslanı ḳanı ol ʿAliyyü'l Murtażā
Yā Ḥasan ile ḳanı şāh-ı şehīd-i Kerbelā
Geldi gitdi nice yüz biñ evliyā vü enbiyā
Dād eliñden ey ecel feryād eliñden ey ecel (132/3)

Gerek İskendere Dārā gerek ki sen Süleymān ol
Bıraġursun be-kār-ı yār sen ey şāh-ı cihān bir gün (165/4)

[120] Pala, age, s. 135.
[121] Pala, age, s. 86-87.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TRANSKRİPSİYONLU METİN

Destūr yā pīr mebde-i Dīvān-ı Ḥüsāmī be-ināyet-i Rabb
Yezdānüʾl faḳīrüʾl ḥaḳīr be-tarīḳ ʿUşşāḳī
Bende-i Ḥamdi-i İsmāʿil-i Rūşenī
17 Rebīüʾl-evvel 1300 yevmüʾs sebt

1.a.

1

Mefāʾīlün / Mefāʾīlün / Feʾūlün

Destūr
Dīvān-ı Ḥüsāmüʾd-dīn
Bismʾl-lāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥīm

1 Ḫudāya ḥamd ola bī-ḥadd ü ġāye
Ki yoḳdur varlığına hīç nihāye

2 Yaratdı ʿālemi ketm-i ʿademden
Daḫı ervāḥı var itdi o demden

3 O dem bir dem ki nefḫ-i cān ider ol
Şehī ḳul bendeñī sulṭān ider ol

4 Yaradup evvelā ʿaḳl-ı maʿādı
Aña Ādem diyüben virdi adı

5 O Ādem ḳalbini māʾī ṭinetden
Yaratdı anı Ḥaḳ ketm-i ʿademden

6 Ana nefḫ itdi rūḥ-ı revānı
Daḫı raḥmetle tebşīr itdi anı

7 Vedīʿa oldı aña nūr-ı Aḥmed
Anıñçün ḳıldı luṭfuñ aña bī-ḥadd

8 Melāʾik ḳıldılar aña sücūdı
Anıñ hem oldı münevver vücūdı

9 Ḫiṭāb eyidüp aña Rabb-i ʿizzet
Didi ey maẓhar-ı sırr-ı emānet

10 Sen oldun (e)büʾl beşer ey nūr-ı emced
Seniñ cebheñdedir envār-ı Aḥmed

11 Ki iriş[ir]se şebine bu envār
Ki neslen baʿde neslindir bu esrār

12 Nice peyġamberān ḫāmil olalar
O nūr ile Ḥaḳḳa vāṣıl olalar

13 Gelüp İdrīs ü İbrāhime andan
Daḫı evlād-ı İsmāʿīle andan

14 Virüp ehl-i Kureyşe yaʿni ol nūr
Ki ʿAbdu'lmuṭṭalibe yoldı maḳdūr

15 Anıñ evlādı ʿAbdu'llāh idi bil
Ḳarār itdi o nūr anda nice bil

16 Ne kim olurdı edyān içre buyruḳ
Ki itmezlerdi Ḥaḳdan ġayre ḳulluḳ

17 Ṭulūʿ itdikde ol şems-i saʿādet
Cem[ī]ʿ-i kāināta oldı rāḥat

18 Muḥammed pādişāh-ı dü-serādır
Cemīʿ-i enbiyāya muḳtedādır

19 Muḥammed ḫātem-i şāh-ı rüsüldür
Muḥammed hādi-i rāh-ı sebīldir

1.b.

20 Anıñçün ḫalḳ olundı cümle ʿālem
Aña ümmet olan oldı mükerrem

21 Muḥammed tāc-dār-ı enbiyādır
Muḥammed rehber-i rāh-ı Ḫudādır

22 Muḥammed şāfiʿ-i rūz-ı cezādır
Muḥammed nūr-ı çeşm-i evliyādır

23 Daḫı evlād u aṣḥāb-ı kirāmı
Olup encüm-miṯāl ol şemse ḥāmī

24 Ṣalātu'llāh ḫayru'l āl u es-ṣaḥb
Şefīʿ ola bize yevmü'l- ḥaşir[122] hep

25 Der-i luṭfuñ ola yā Rab baña yār
Beni itme zebūn çarḫ-ı kecbāz

26 Yāver eyle luṭfuñı yā Rab baña
İtmeyem bāb-ı kibāre ilticā

27 Eylemem der-yüze ger gayrī deri
Eyle luṭfundan beni andan berī

28 Kārım olmuşdur benim cürm ü günāh
Sen kerem ḳılmaz isen ḥālim tebāh

29 Kāhilim yaʿni ʿibādet itmede
Ġāfilim saña iṭāʿat itmede

30 Yoḳ benim gibi saña ʿişyān ider
Gice gündüz ẕenb ile ṭuġyān ider

31 Sen günāhım ʿafv idüp mesrūr ḳıl
Varlığımdan geçirüp maʿmūr ḳıl

[122] Kelime vezin gereği "haşir" şeklinde okunmuştur.

32 İlāhī ḥürmetine Muṣṭafānıñ
O şāh-ı tāc-dār-ı ışṭıfānıñ

33 Cemīʿ-i enbiyānıñ ḫürmetine
Heme daḫı āl-i ʿabānıñ ḫürmetine[123]

34 Beni pīrān ile sen eyle maḥşūr
Olardan bir nefes ḳılma beni dūr

35 Ḫuṣūṣā Şeyḫ Ḥüsāmü'd-dīn pīrim
İki ʿālemde oldur dest-gīrim

36 Derinde bir ġulāmım ʿabd-ı kem-ter
Eşigi ṭaşı başımla berāber

37 Anıñ dergāhı bana cāy-ı meʾmen
İki ʿālemde ayırma beni sen

38 Baña ʿömr-i ṭabīʿī eyle iḥsān
Yolum āḫir nefes tekmīl-i īmān

39 Ḥüsāmī ḳulına eyle ʿināyet
İki ʿālemde [hem] bulsun saʿādet

2

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Fe'ūlün

1 Gel imdi diñle kim idem beyānı
Ki semʿ-i cān ile işit sen anı

[123] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

2 Gelüpdür māye-i sırr-ı emānet
İnābet eyle telḳīn-i saʿādet

3 Ki ṣadran ʿan ṣad[ı]r dāret olanlar
Bu hāy ile Ḥaḳḳı bilüp bulanlar

2.a.

4 Resūl-ı kibriyādan şeyḫimize
Teselsül vechi üzere geldi bize

5 Ṭarīḳāt yed be-yed buldı teselsül
ʿİnād idüp ṣaḳın itme taʿallül

6 Bu minvāl üzredir sırr-ı ṭarīḳat
Ḥaḳāyıḳ keşf olur bunuñla elbet

7 Odur esrārına vāriṯ resūlüñ
O ḫayr-u'llāhi ẕü'l-betūlüñ

8 Resūlu'llāh idüp telḳīn ʿAlīye
O şāh-ı evliyā ḳuṭb-ı celīye

9 Ṭarīḳat ehline ol reh-nümādır
Şerīʿat rāhına ol pīşvādır

10 İdüp bu ẕikr-i telḳīn ol velīden
Ki ol nūr-ı velāyet şāh ʿAlīden

11 Pes andan Baṣraya irdi emānet
Anıñ ism-i ḥüsnī buldı saʿādet[124]

12 İmām-ı müctehiddir ehl-i Ḥaḳdır
Anıñ ḳavli resūle mā-ṣadaḳdır

13 ʿUlūm-ı ẓāhir u bāṭında yektā
Ki oldur dīn penāhı ehl-i taḳvā

14 Pes andan soñra vāriṣ oldı o şāh
Ḥabīb-i aʿcemī ol ehl-i āgāh

15 Aña masḳaṭadır kirmān-ı şāhān
Ki ol olmuşdur[ur] dīne nigehbān

16 Fenāfi'llāh olup irdi beḳāya
Maḳāmıñ irgürüp evc-i ʿalāya

17 Cihāna olmuş idi ol nigehbān
Anı ḳuṭbiyyete Ḥaḳ ḳıldı şāyān

18 Aña vāriṣ olupdur Şeyḫ-i Maʿrūf
Ki Kerḫī ketebetle oldı mevṣūf

19 Nice aṣḥāba itmişdi mülāḳat
Ṣalāḥ-ı zühd ile bulmışdı ḥālāt

[124] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

20 Kibār-ı tābiʿīndendir o sulṭān
Cemālinden anıñ ḥāli nümāyān

21 Ṭarīḳat ehline ol pīşvādır
Tarīḳ-i müstāḳīm-i reh-nümādır

22 Sırrīye[125] irişüp telḳīn-i māye
Seḳaṭī nisbetiyle buldı vāye

23 Bu daḫı ehl-i ʿaşkıñ rehberidir
Mālik-veş günāhlardan berīdir[126]

24 Resūl-ı Kibriyāya ʿāşıḳ idi
Ricālu'llāh içinde fāʾiḳ idi

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

25 Şeyḫ Cüneyd ol vāṣıl-ı sırr-ı Ḫudā
Māye-i telḳīn gelüp irdi aña

26 Çün Ebu'l Ḳāsım olupdur künyesi
Şehr-i Baġdāddır ẓuhūr dīniyyesi

2.b.

27 Aña irdi feyż-i sırr-ı Muṣṭafā
Oldı vāriṣ sırrına buldı ṣafā

[125]"Sırrì" sıfatı vezin gereği "Sırìye" şeklinde okunmuştur.
[126] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

28 Seyyid-i ḳavm didi aña ehl-i ḥāl
Müctehiddir anda hem-ḥāl ile ḳāl

29 Seyyididir cümle-i aḥyārıñ ol
Nice biñ ebrāra göstermişdi yol

30 Pīr-i ṣānī oldı Memşād ey pīr
Oldı maṣḳat ol ārāda Dīnever

31 Ẓāhir ü bāṭın olupdur kām-kār
Ḳıldı ḳuṭbiyyetde ol daḫı ḳarār

32 Şeyḫ Cüneyd deme bir yeni maḳām
Türbe-dār oldı nice yılı temām

33 Şeyh Muḥammed aldı andan feyż-i nūr
Ol da ṣaḥib ḥāl olup itdi ẓuhūr

34 Çoḳ kerāmet ḳıldı ẓāhir ol velī
Buldı germiyyet anıñ cān u dili

35 Geldi bu māye Vecihü'd-dīne hem
Refᶜ olundı dildeki endūh-ı ġem

36 Ẓāhir ü bāṭın cenāḥın ṣāḥibi
Rūz şeb dīdār-ı yāriñ ṭālibi

37 Buldı anıñ himmetiyle Ḥaḳḳa rāh
Şeyḫ Żiyā'ed-dīn o nūr-ı burc-ı māh

38 İsmi ʿAbdu'l-ḳāhir oldı müstaḳīm
Cümle aña Sühreverdīdir didi

39 Aldı andan ḳuṭb'u'd-dīn (daḫı) [de] gelüp
El-be-her berr içre ol ekmel olup

40 Andan aldı Şeyḫ Rükne'd-dīn temām
Oldı māyeyle ol daḫı şād-kām[127]

41 Olmuş anıñ da Necāşī meskeni
ʿĀrifānıñ meclisiydi meʾmeni

42 Geldi bir ḳul dindi aña Mevlevī
Oldurur ʿālemde sırr-ı meṣnevī

43 Şeyḫ Necāşīden Şehabe'd-dīn gelüp
Ehl-i derd vāṣıl-ı Mevlā olup

44 Bir mücāhid ẕāt idi ol şeyḫ-i pāk
Ḳıldı ol daḫı yerini zīr- ḫāk

45 Şeyḫ Cemāle'd-dīne irmişdi kerem
Oldı tekrīme sezā ol muḥterem

3

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 İsm-i pākine Muḥammed didiler
Nice ḥālātıñ anıñ vaṣf itdiler

[127] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

2 Geldi İbrāhim-i zāhid çün aña
İrdi andan sırr-ı Muṣṭafā[128]

3.a.

3 Oldılar ṣāḥib- zemān ü ehl-i ḥāl
Dillerinde anlarıñ yoḳdur melāl

4 Yaʿni Geylānī̄dir ol ṭabʿ-ı mülūk
Ṭavr-ı sebʿa ile bu itmiş sülūk

5 Andan elān kimdirir diyem saña
Şeyḫ Geylānī̄ Muḥammed nām aña

6 Şeyḫ postunda ḳıyām itmiş idi
Ṣaytı anıñ ʿālemi ṭutmuş idi

7 Geldi sırrından anıñ bir nī̄k-nām
Ḥācı ʿİzze'ddī̄n-i maʿrūf-ı be-nām

8 ʿĀrif-i bi'llāh-ı kāmil idi ol
Sālikine gösterirdi ṭoġrı yol

9 Geldi andan Şeyḫ Sadre'd-dī̄n-i Ḥıyām
Ṣadr-ı irşāda oturdı ol hümām

[128] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

10 ʿĀlem- i taḥḳīḳe ḳıldı çün ʿurūc
Rūḥ-ı pākī ḳıldı bālāya durūc

11 Vāṣıl oldı Seyyīd Yaḥyā aña
Māye-i tevḥīd ile buldı ṣafā

12 Ehl-i Şīrāz idi ol ẕāt-ı şerīf
Ḳarye-i Bakü aña cāy-i laṭīf

13 Pīşvāsıdır ṭarīḳat ehliniñ
Reh-nümāsıdır ḥaḳīḳat ehliniñ

14 Müctehiddir ʿālem-i taḥḳīḳe ol
Müstaʿidd olanlara gösterir yol

15 Vāriṣ oldı ʿilmine peyġamberiñ
Yaʿni ol sulṭān-ı vālā-güsteriñ

16 Kimdir anıñ vāriṣi derseñ dirim
Geldi Molla pīr-i Erzincānī hem

17 Eyleyüp ol pīre dāʾim inḳiyād
Olmuş esrārından anıñ müstefād

18 Kāmil-i ekmel bir ʿālī cāh idi
Milket-i bāṭında yaʿni şāh idi

19 Andan aldı Seyyīd Aḥmed bī-gümān
Şeyḫ Semerḳandīdir aña nām ü şān

20 Vāṣıl-ı Mevlādır ol ʿālī neseb
Oldı ʿaşḳ-ı Ḥaḳ ile teşne-leb

21 Nūş idüp cām-ı şarāb-ı vaḥdeti
Keşret-i vaḥdetde buldı vuṣlatı

22 Geldi bir kāmil vücūd idüp ẓuhūr
İrdi aña nūr-ı māye bī- ḳuṣūr

23 Maṣḳat-ı reʾsi Buḫārādır anıñ
Sīnesi ʿaşḳ ile yaradır anıñ

24 Bilmek istersen anı sen eger
ʿĀşıḳ iseñ cāndan aña vir ḫaber

3.b

4

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Ḳuṭb-ı ʿālem ġavş-ı aʿẓam pīrimiz
Tāc-baḫşā-yı keremdir mīrimiz

2 Ḥavż-ı Kevşer daḫı sāḳīdir ol
Şeyḫ Ḥüsāmü'd-dīn ʿUşşāḳīdir ol

3 Ḥalvetīdir gelen ol sulṭān-ı dīn
Nūr-baḫş-ı Kübrevīden kām-bīn

4 Kendi pīrinden olup irşād pes
Daḫı hem Ümmī Sinān itmiş nefes

5 Şehr-i ʿUşşāḳa varup itmiş ḳarār
Şuʿ belendirdi ṭarīḳi ol kibār

6 İftiḫār-ı zümre-i aḫyār idi
Āsitān-ı bendesi ebrār idi

7 Gelüben İstanbula itdi duḫūl
Mesken itdi çün Ḳasımpaşayı ol

8 Yaʿni bünyād eyledi bir ḫān-kāh
Oldı ol mesken aña cāy-ı penāh

9 Çün sekiz yüz seksen anıñ mevlūdi[129]
Hem ṭoḳuz yüz otuzunda şeyḫ idi

10 Oldı yetmiş sene irşādı anıñ
Ḫalvet ʿuzlet idi muʿtādı anıñ

11 Biñbire irdikde sāl ü hicreti
Cennet-i meʾvāya ḳıldı rıḥleti

12 Dergehinde ḳuluyum kemter ġulām
Ḫiḍmetiyle olmuşum ben şād ü kām

[129] Eski harfli metinde "mevlidi" olması gereken kelime "mevlūdi" şeklinde yazılmıştır. "Mevlit" kelimesinin halk arasındaki kullanımı olan "mevlûd" kelimesi hem dil ve üslup açısından hem de müstensih hakkında bazı bilgiler sunmaktadır.

13 Her ṭaraf-ı muḫtārına olup yaḳīn
Oldı enfāsıyla anıñ kām-bīn

14 Dediler cümle ṭarīḳat erleri
Olasın sen her gürūhuñ rehberi

5

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 İstinādım hep añadır hep aña
İki ʿālemde daḫı olmam cüdā

2 Geldi andan daḫı Şeyḫ-i Memicān
Ol daḫı virmiş nice emvāta cān

3 Rāh- ı Ḥaḳḳa anı irşād eyledi
Sālikine yaʿni üstād eyledi

4 Ḳuṭb-ı ʿālem oldı ol da bī-gümān
Mülk-i maʿnāya odur şāh-ı cihān

5 Gelüp andan māye-i Şeyḫ ʿÖmer
Buldı ol da sırr-ı irşāda maḳarr

6 Ḳıldı o da Geliboluda meskān
Ḳuṭb-ı vaḳt idi o daḫı ol zemān

7 Geldi bu māyeyle telḳīne sezā
Şeyḫ Sinān oldı ʿalim-i fażıl dilā

4.a.

8 ʿİlm-i faż̇l ile bulup şöhret temām
Zühd ü taḳvā ḥāli olmuş ve’s-selām

9 Buldı andan Şeyḫ Muḥammed nūr-ı fer
Ol Keşānī̇dir saña virdim ḫaber

10 Ṣavmı Dāvūd kār idi anıñ hemān
Zühd ü taḳvā ile bul[mış] [i]di şān

11 Māye-i Ḥaḳḳa irişdi Şeyh Ḫalī̇l
Ana iʿṭā eyledi Rabb-ı Ḫalī̇l

12 Eyledi irşād ile taḥṣī̇l-i şān
Āşiyān-ı meʾmen-i ʿUşşāḳiyān

13 Ḥażret-i Ḥaḳkıñ velī̇-yi ḫāṣṣıdır
Ārifānıñ melce-i meʾvāsıdır

14 Geldi Şeyḫ ʿAbdü’lkerī̇m itdi ẓuhūr
ʿİlm ü ʿirfān ile oldı maḥż̇-ı nūr

15 Ol idi sırr-ı ebī̇hiñ maẓharı
Rāh-ı Ḥaḳḳıñ olmuş idi rehberi

16 Ṣudḳa-i ʿOs̱māna geldi māye çün
Muḳaşşer itdün ʿilm-i ledün[130]

[130] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

17 Ḳuṭb-ı ʿālemdir o şāh-ı maʿnevī
ʿĀrif ü kāmil velākin münzevī

18 Yek naẓarla ṭālibi irşād ider
Ṣoḥbeti aḥbābını dilşād eder

19 Ḫāriḳ-āde çoḳ kerāmātı anıñ
Var dilinde nice ḥālātı anıñ

6

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 İrdi Baġdādī[ye] nūr-ı Muṣṭafā
Rūşen itdi ḳalbini virdi ṣafā

2 İsm- i pāki çün Muḥammeddir anıñ
Ḥüsn ü ḫilḳatde Muḥammeddir anıñ

3 Var nice ḥālātı anıñ görmüşüz
Çoḳ kerāmātına vāḳıf olmuşuz

4 Ḥāṣılı bir ʿārif-i bi'llāh idi
Rāh-ı Ḥaḳda hem fenāfi'llāh idi

5 Vāriṣ oldı aña bu ehl-i kemāl
Faẓl u ʿirfān ile ol deryā miṣāl

6 Nūr idi ser-tā-ḳadem cismi anıñ
Kim Muḥammed Şükrīdir ismi anıñ

7 Ḫiḍmet itmiş bu nice kāmillere
Vāṣıl olmuş ʿārif ü fāżıllara

8 Naḳd-i vaḳti Ḥażret-i ʿUşşāḳīniñ
Evliyāsıdır o daḫı …

9 Müşkilātın ḥall ider idi herkesiñ
Gönlün alurdı faḳīr ü begün

10 Vāriṣ-i ʿilm ü emānet idi ol
Menbaʿ-ı nūr-ı kerāmet idi ol

4.b.

11 ʿİlm-i ẓāhir ile cemʿ olmuş ledün
Dürr-i yektā-miṣel idi her süḫan

12 Heyʾet ü şeklinde olmuş āşikār
Vech-i pākinde velāyet nūr[ı] var

13 Bu Ḥüsāmī derd-mendin pīridir
Dergehinde bendesiniñ biridir

7

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 İntisābım sālı biñ yüz on idi
İftirāḳım ḳırḳ biriñ ʿıydı idi

2 Eyleyüp mülk-i beḳāya rıḥleti
Yaḳdı beni hicr-i nār u firḳati

3 Yā ilāhī ẕāt-ı pākiñ ḥaḳḳıçün
Ol Ḥabīb-i Kibriyānıñ ḥaḳḳıçün

4 Eyle mülḥaḳ ʿārifīne sen beni
Tā kemāl üzre bilem bulam seni

5 Zümre-i pīrān ile maḥşūr ḳıl
Cümle-i aḥbāb ile maġfūr ḳıl

6 Baḥr-i ḥaḳāyıḳ sözi olma nuṭkundan cüdā
Sırr-ı ḥaḳīḳat özi

7 Ehl-i kemāliñ şehā pīrim baḥr ḳatre ben
Ol şemsdir ẕerre ben[131]

8 İrişem nehre yine baḥrden olmam cüdā
Biz çekelim derd-i ser irişe destinden ḫayır

9 Derdden olur mı żarar Ḥaḳ vire dermān baña
Derviş olaydım deyu Ḥaḳḳı bileydim deyu

10 Sır duyaydım deyu saʿy iderim dāʾimā
Derviş oldum çoḳ şükr kendimi etdim fikir

[131] 6. ve 7. beyitler şiirin veznine uymamaktadır.

11 Mevlāyı idüp ẕikr-i cehr ile ṣubḥ [u] mesā
Ẕikre alışdı dilim dosta irişdi yolum

12 Dost ili oldı elem menzilim anda dilā
Ben sivāyı yumuşum Ḥaḳ ile Ḥaḳ olmuşum

13 Ġayrını kovmuşum bir oldı önden ṣoña
Bu ne dār ey Ḥüsām

14 Anda hüner var temām ʿUşşāḳa oldun imām
O yār olur ise saña[132]

8

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Ey cemāl-i bā- kemāliñ pertev-i nūr-ı Ḫudā
Saña ümmet cümle mürselīn ü enbiyā
Ḳāmetiñ ser-tā-ḳadem nūr-ı Cenāb-ı Kibriyā
Sellimū ṣallü ʿalā bedrü'r-recā şemsü'l-Ḫudā
Es-ṣalātü ve'sselām ey nūr-ı ʿayn-ı aṣfiyā

5.a.

2 Ādem ü ʿālem seniñ nūruñla buldı zīb [ü] fer
Cümleniñ aṣl-ı vāṣılısın sen ey ḫayru'l beşer
Şerʿ-i pākiñle beyān oldı cemīʿān ḫayr u şer
Sellimū ṣallū ʿalā bedrü'r-recā şemsü'l-Ḫudā
Es-ṣalātü ve'sselām ey nūr-ı ʿayn-ı aṣfiyā

[132] 13. ve 14. beyitler şiirin veznine uymamaktadır.

3 İnḳıyād-ı şer-i pākiñ eyleyen buldı felāḥ
Berḳ-i ḫātıf u şartı iderler bī-cenāh
Gālib oldıñ müşrikīne Ḥaḳ virüp naṣr-ı necāḥ
Sellimū ṣallū ʿalā bedrü'r-recā şemsü'l-Ḫudā
Es-ṣalātü ve'sselām ey nūr-ı ʿayn-ı aṣfiyā

4 Maḳdem-i pākiñle tenvīr oldı sebʿa āsumān
ʿArş u kürsī vü cinān u ḫūri vü kerrūbiyān
Ümmetiñ olmaḳlıġa rāżı olup peyġamberān
Sellimū ṣallū ʿalā bedrü'r-recā şemsü'l-Ḫudā
Es-ṣalātü ve'sselām ey nūr-ı ʿayn-ı aṣfiyā

5 Ḫāb-gāhıñ kābe ḳavseyni ev ednādır seniñ
Cilve-gāhıñ sūre vü ʿārş-ı muʿallādır seniñ
Maḳṣad-ı maṭlūbıñ ancaḳ Ḥaḳ Teʿālādır seniñ
Sellimū ṣallū ʿalā bedrü'r-recā şemsü'l-Ḫudā
Es-ṣalātü ve'sselām ey nūr-ı ʿayn-ı aṣfiyā

6 Yā Resūla'llāh yā ḫayru'l verā yā Muṣṭafā
Ḳıl şefāʿat bu Ḥüsāmī ḳulına yevmü'l-cezā
Virdim olsun cān u dilden dāʾimā ṣubḥ [u] mesā
Sellimū ṣallū ʿalā bedrü'r-recā şemsü'l-Ḫudā
Es-ṣalātü ve'sselām ey nūr-ı ʿayn-ı aṣfiyā

9

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Şāh dirsem risāletdir Ḥabīb-i Kibriyā
Ṣāḥib-i tāc-ı nübüvvetdir Ḥabīb-i Kibriyā

2 Ẓāhir ü bāṭın odur müşkil-güşā
Her ʿulūm kāşif-i rāz-ı haḳīḳatdir Ḥabīb-i Kibriyā[133]

3 Oldı medʿuvv ḥarem-gāh-ı Cenāba irdi
Evc-gāh-ı bezm-i vuṣlatdır Ḥabīb-i Kibriyā

4 Hādi-i rāh-ı sebil sulṭān-ı ser-i ḥayl-i rüsül
Şāfiʿ-i rūz-ı ḳıyāmetdir Ḥabīb-i Kibriyā

5 Rāzıne kāşif-i sırr-ı ḫafāyān-ı ṭarīḳ
Yaʿni ḥallāl-ı ṭarīḳatdir Ḥabīb-i Kibriyā

6 Kem-terim ben bir gedāyım Şeyḫ Ḥüsāmī kuluña
Maṭlabım luṭf-ı şefāʿatdir Ḥabīb-i Kibriyā

5.b

10

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Varlıġıñ maḥv eylemeyen bulamaz reh Ḥaḳḳa rehā[134]
Geçmeyen benlik ṣıfatıñ olmadı Ḥaḳḳ-āşinā

2 ʿİlmü'- esmāya vāḳıf olmaġa saʿy idegör
Ādem ol ādemden ögren ʿilm-i Mevlā-yı dilā

3 Maḫzen-i feyż-i ilāhīdir ḳulūb-ı ʿārifīn
Ṣıdḳ ile bir kāmile rabṭ eyle ḳalbiñ dāʾimā

[133] Beyit şiirin veznine uymamaktadır.
[134] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

4 Lī maʿallāh ʿālemiñ ʿārif hemīşe seyr ider
Bu vücūd iḳlīmine virdi olar küllī fenā

5 Nefy [u] iṯbāt ile pāk it mā-sivādan ḳalbini
Sırr-ı vaḥdet nidügin bilmek dilerseñ ṣūfiyā

6 Gel mürīd-i ṣādıḳ ol bu Şeyḫ Ḥüsāma ṣıdḳ [i]le
Olmaḳ isterseñ eger maḳbūl-ı ẕāt-ı kibriyā

11

Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün

1 Baġ-ı ḥüsn içre ola bir gül-i ḫandān peydā
Olur elbette aña biñ[135] bülbül-i nālān peydā

2 Bulsa ʿuşşāḳ cihānda [n'ola] ʿömr-i sermed
Oldı çün kim o lebi çeşme-i ḥayvān peydā

3 Kūy-veş ḥalḳa-i zülfüñ ile döndi başım
Olmadın daḫı henüz dünyada çevgān peydā

4 Ehl-i tevḥīd ḳamu eyledi yeryüzüne ẓuhūr[136]
Gerçi keṯret ile oldı nice ekvān peydā

5 Oldı encüm gibi meh-rū-yı cihān-ı cümle maḥv
Olalı ol ruḫ-ı ḥurşīd-i dıraḫşān peydā

[135] "Biñ" kelimesi vezni aksatmaktadır.
[136] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

6 Ẓulmet-i şeb gibidir perde-i envār-ı cemāl
Rū-y-ı zülfünden olur o lemʿa-tābān peydā

7 Ḳalmadı naẓm-ı niẓām ile Süleymāna revāc
Şeyḫ Ḥüsām eyleyeli defter-i dīvān peydā

12

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Buldı varınca Kaʿbe-i kevnīye dil-i ṣafā
Ṭūbā ….. ….. bi's ṣubḥü'l mesā

2 Virüp metāʿ ḥayātı vefāsına dilberiñ
Ey ḥˇāce ḳıldım anıñla beyʿ bī-vefā[137]

3 Cennetiyle çün kim ādem içre Kevṣer-i zülāl
… lebi eylesem ricā

4 Müşk-i Ḥıtāyı kākül-i pür-çīn-i dilbere
Diñer zorlasa kim ki göñül söyleye ḫaṭā

5 Dilber yaḳarsa dāġ sīneñe Ḥüsām
Altun ider gedāya gehī şāhlar ʿaṭā

[137] Beyitte vezin uyumsuzluğu vardır.

6.a.

13

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Pertev-i envār-ı ẕikriñle göñül buldı ṣafā
Zevḳ u ḥayrān ile geldi cānıma būy-ı ṣafā

2 Cīfe-i dünyāya ṭālib olma pāk it ḳalbi[ni]
Ger dilersen kim ide Mevlā saña luṭf-ı ʿaṭā

3 Gel vücūduñ nüsḫasından ʿālemü'l-esmāyı gör
Ādem-i ādemden öğren ders-i ʿaşḳı dāʾimā

4 Terk ider ʿāşıḳ yolunda cümle-i varlıḳların
ʿĀrif-i bi'llāh olamaz çün mā-sivā[138]

5 Varlıḳ içre yokluġı bulmaḳdır ancaḳ murād
Ṣafiyy āyinede birdir velā illā velā

6 Āyet-i innā ʿarednādan alan dersi müdām
Oldı bī-şekk vāriṯ-i sırr-ı ʿulūm-ı enbiyā

14

Mef'ūlü / Fā'ilātü / Mefā'īlü / Fā'ilün

1 ʿAşḳıñ kitāb-ı dildeki bürhān olur baña
Her bir suṭūrı maʿnā-yı Ḳurʿān olur baña

[138] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

2 ʿAşḳıñla eyledikçe göñül mülkine sefer
Her bir ḳudūmı mesken-i cānān olur baña

3 ʿAşḳıñ eyā Ḥabīb-i Ḫudā feyżi cevr ile
Dārü’s-sürūr-ı sīnede bürkān olur baña

4 ʿAşḳıñla şerḥa şerḥa olursa ger vücūd
Derde devā-yı Ḥażret-i Loḳmān olur baña

5 Aşḳıñla kāʾinātı yaratdı o zü’l-celāl
ʿAşḳıñ felekde kevkeb-i raḥşān olur baña

6 ʿAşḳıñ derūn-ı dilde ʿaṭā-yı keremdi[rir]
ʿAşḳıñ ṣaḫn-ı sīnede mihmān olur baña

7 Ṣıdḳla şevḳle ṣalavāt u selām itse ʿāşıḳıñ
Ḥırz-ı emān cennet ü Rıḍvān olur baña[139]

8 Aşḳıñla ḫāk-i ʿizzete yüz sürdi bu Ḥüsām
Naḳd-i şefāʿatiñ seniñ iḥsān olur baña

[139] Beyit şiirin veznine uymamaktadır.

15

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Ṣalli ʿalā şāh-ı serīr-i ṣafā
Ṣalli ʿalā māh-ı münīrü'l-ihtidā
Ṣalli ʿalā kāşif-i sırr-ı hel etā[140]
Ṣalli ʿalā server-i küll-i enbiyā[141]
Ṣalli ʿalā rehber-i evliyā[142]

2 Şemsü'ḍ-ḍuḥā maṭlaʿ-i nūr-ı Ḫudā
Şāh-ı cihān server-i enbiyā
Senden olur derd-i dile çün devā
Ṣalli ʿalā şāhid-i vechü'l-liḳā
Ṣalli ʿalā bedr-i cemālü'l-Ḫudā[143]

6.b.

3 Çekmeyelim rūz-ı cezā miḥneti
Sensin iden ümmetine şefḳati
Cümle-i muḥtāca viren niʿmeti
Ṣalli ʿalā hādi-i rüşdiyyü'l-Ḫudā
Ṣalli ʿalā menbāʿ-ı cūd [u] seḫā

[140] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[141] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[142] Mısra şiirin veznine uymamaktadır
[143] Bentte genel olarak vezin problemi vardır.

4 Ola dürūd ile ṣalāt u selām[144]
Rūḥına vü āline her ṣubḥ u şām
Eyle şefāʿatle bizi şād u kām
Ṣalli ʿalā şāfiʿ-i rūz-ı cezā
Ṣalli ʿalā ṣāḥib-i tācü'l-verā

5 Eyle Ḥüsāmī̇ye kerem yā Resūl
Ḳulluġuna eyle anı sen ḳabūl
Eyleme redd olmaya tā kim melūl
Ṣalli ʿalā mevżiʿ-i şemsü'ḍ-ḍuḥā
Ṣalli ʿalā envār-ı bedrü'r-recā

16

Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün

1 İtse yek-naẓar eger şāhid-i makṣūd baña
Çarḫ-ı mücerridden irer ṭāliʿ-i mesʿūd baña

2 Perde-i sāmiʿa-i riḳḳat iken nālelerim
Olur āvāz-ı meges naġme-i Dāvūd baña

3 Ḥaḳ muʿī̇nim olıcaḳ düşmen olursa ādem
Kim olur cevr-i ʿadū bī̇-żarār u sūd baña

4 Yanmada tābiş-i ʿaşḳıñla vücūdum dāʾim
Meddāḥ oldı duḫān-ı şerer-ālūd baña

5 Ey Ḥüsāmī̇ ben o mustaġnī̇-i kāmım dehriñ
Sūd-mendi olamaz būd ile nā-būd baña

[144] Yazmadaki "ṣalavāt"kelimesi vezin gereği "ṣalāt" şeklinde okunmuştur.

17

Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün

1 Gönül yoḳ ol ki varlıḳ ʿāleminde olasın maḥbūb
Odur eṭvār-ı her kāmil anıñla olasın merġūb

2 Maḥabbet ʿāleminde sen ben olmaz ey dil-i şeydā
Ṣaḳın benlik seni rāh-ı Ḥaḳda itmesin maḥcūb[145]

3 Bu dehr-i bī-beḳāya virme gönlüñ ḳor gidersin sen
Bu maṭlab-gāh-ı ʿālemde Ḫudādır cümleden maṭlūb

4 Gerekse sen saña cāna ṣaḳın sen ġayriyi görme
Gözetme kimseniñ ʿaybın olursun [sen] daḫı maʿyūb

5 Nedir ṭūl-ı emel sende edersin ʿāleme ḫande
Bu dünyā-yı denīdendir Ḥüsāmī fitne-i āşūb

7.a.

18

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

1 Ġırre olma tāc-ı taḫta ey şeh-i ʿālī-cenāb
Raḫt u baḫtın terk idüp yiriñ olur taḥt-ı türāb

2 Ḳaṣr-ı maḳṣūduñ kimiñ maʿmūr ider binā-yı çarḥ
Ḫāne-i ḳalbi yıḳılmış herkesiñ ḥāli ḫarāb

[145] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

3 Sen niçün ḳan aġlamazsın seyl idüp yaşın deyu
Rūz [u] şeb ṭaşdan ṭaşa başın dögüp aġlar āb

4 Yā ilāhī ḳande vārım nic'olur ḥālim benim
Saña cürm-i bī-ḥisābım ʿarż ola yevmü'l-ḥisāb

5 Luṭf iderseñ bu Ḥüsāmī cennetiñ yol bulur
ʿAdl idersen ṭamudan yaḳmaz olur dāʾim ʿazāb

19

Mef'ūlü / Fā'ilātü / Mefā'īlü / Fā'ilün

1 Bu şeb irişdi pür-nūr-ı envār-ı āfitāb[146]
Vech-i şerīfi oldı ʿıyān yaʿni bī-ḥicāb

2 Müstaġraḳ oldı nūr-ı tecellīye kāʾināt
Şemʿ-i cemāli virdi żiyā refʿ olup niḳāb

3 Yüz sürdüm āsitānına buldum şeref-i tām
Çün bāʿiṣ-i selāmet-i dāreyndir intisāb

4 Tāb-ı firāḳı çekmeye yoḳ dilde ṭāḳatim
Düşdi derūna āteş-i hicr ile ıżṭırāb

5 Ey reh-nümā-yı ḳāfile-sālār-ı rāh-ı Ḥaḳ
Bī-kesleriñe senden olur yine feṭḥ-i bāb

[146] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

6 Olmuşdı inḳıbāż ile ḥāl-i dilim tebāh
İrmişdi ḳalb-i pür-hilālime şiddetle inḳılāb[147]

7 Feyż-i nesīm-i aḳdesin irişdi cānıma
Oldum ṣafā-yı ẕevḳ-i derūn ile kām-yāb

8 Açdı cemāl-i muṣḥafın oḳudum ʿayān[148]
İtdim Ḥüsāmī sırr-ı maʿārifden iktisāb

20

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Düşmüşüm meyḫāneye bir ʿāşıḳ-ı rüsvā olup
Gülsitāndır meskenim bir bülbül-i şeydā olup

2 Rehber oldı çün baña pīrim Ḥüsām
Ḫırḳa-pūşī oldum mürīt Şükrī ʿAnḳā olup[149]

3 Bendene ẕulm eylemek lāyıḳ mı sulṭānım benim
Bu serīr-i mülk-i ḥüsne dād-ger-vār olup

4 Kāfirim terk-i hevā-yı kūyuñ eylersem şehā
Ārzū-mend-i viṣāl-i cennet-i meʾvā olup

5 Medḥ ider ol ser ü ḳadem Şeyḫ Ḥüsāmī gül-ruḫuñ
Gülsitān-ı ʿaşḳ içinde bülbül-i şeydā olup

[147] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[148] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[149] Beyit şiirin veznine uymamaktadır.

7.b.

21

Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün

1 Cemāl-i gülşeninde ey göñül vār ṭurma feryād it
Hezārān ʿandelīb-i bī-nidāyı luṭf ile şād it

2 İrer şeb-tā-seḥer derdiñle nāle ʿāşıḳ-ı miskīn
Beni de ol gürūhuñ seglerinden yā Ḥabībā’llāh taʿdād it[150]

3 Ḫarāb olmaḳdadır beyt-i vücūdum bār-ı ʿişyāndan
Dil-i vīrānımı miʿmār-ı luṭfuñ ile bünyād it

4 İder āb-ı zülāl-i baḥr-i cūduñ dilleri sīr-āb
Dili bir ḳaṭre ebr-i feyż-i iḥsānıñla iḫmād it

5 Murādıñ intisāb ise der-i vālā-yı dergāha
Pey-ā-pey naʿt-ı evṣāf-ı Resūlu’llāhı muʿtād it

6 Ḥüsāmüʾd-dīn umar senden şefāʿat rūz-ı maḥşerde
Ḥużūr-ı Ḥażrete anı bī-kes ḳoma yād it

22

Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün

1 Ḫudāyā ḫˇāb-ı ġafletden beni luṭf ile yād it
Derūnum cezbe-i envār-ı ʿaşḳıñdan ḫaberdār it

[150] Beyit şiirin veznine uymamaktadır.

2 Viṣāliñ zevḳine irgür görem bulam seni bende
İçür vuṣlat meyiñ cāna dem-ā-dem mest-i huş-yār it

3 Dili āhen-ṣıfat nerm eyle nār-ı feyż-i ʿaşḳıñla
Ayırma ẕevḳ-i şevḳiñden beni ʿaşḳa giriftār it

4 Dili ḥubb-ı menāhīden müberrā eyle yā Rabbī
Ḥaḳīr-i ḥāk-i zilletde ḳoma ḳalbi sebük-bār it

5 Geçür varlıḳ hicābından ʿalāyıḳ refʿ ola tā kim
Ḥüsāmīyi gürūh-ı bezm-i ḫāṣṣü'l-ḫaṣṣa server it

23

Mef'ūlü / Mefā'īlü / Mefā'īlü / Fe'ūlün

1 Oldum yine ʿāşıḳ-ı dīdār-ı maḥabbet
Gönlümde benim vardırır āṯār-ı maḥabbet

2 Vaḥdet ile tevʾemdirir esrār-ı ilāhī
Bir şuʿle imiş lemʿa-i envār-ı maḥabbet

3 Ḳan yaş aḳıdır çeşm-i dilimden benim ol māh
Gönlümde açıldı yine ezhār-ı maḥabbet

4 Manṣūr-ı dile oldı ʿayān sırr-ı Ene'l-Ḥaḳḳ
Ḳıldı beni zülfüñ yine berdār-ı maḥabbet

5 Bir gūşe-i çeşm ile bilir ʿāşıḳ-ı zārı
Lāzım mı saña eylemek iẓhār-ı maḥabbet

6 ʿAynımda değil çōr-i felek şimdi Ḥüsāmī
Gülşen daḫı oldı baña çün ḫār-ı maḥabbet

8.a.

24

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Kef-i sīmīniñ idüpdür nice biñ ḫūrşīd pest
Bu meṣeldir ey ḳamer-ruḫ dest ber bālā-yı dest

2 Menziliñ evc-i semāda olmaḳ isterseñ eger
Ḫaḳ-i rūşen ḫurşīd-veş abdāl olup her demiñ pest[151]

3 Çend-yekī bār-ı ġamı söyler mi hīç ʿāşıḳ olan
Eyledi mirʾāt-ı ḳalbi seng-i cevr ile şikest

4 Ser-fürū itmez mi dāʾim rūy-ı āteş-nāklige
Ey ṣanem olma zül[ü]füñ kāfir-i āteş-perest

5 Fehm ider mi ey Ḥüsāmī kimseler esrārımız
Bezm-i ġamda olmayan cām-ı mey-i ʿaşḳ ile mest

25

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün

1 Açılsa çeşm-i cānıñ refʿ olunur perde-i ġaflet
Naẓar ḳıl ʿayn-ı ʿibret ile nedir nūr u pür-ẓulmet

[151] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

2 Ḥaḳāyıḳ münteşirdir sū-be-sū baḥr-i maʿānīden
Olanlar ṭālib-i maʿnā bulur(lar) dürr-i girān-ḳıymet

3 Tecerrüd eyleyüp ḳayd-ı taʿalluḳdan olan ʿārī
İdinür derd-i iḫlāsı ṣafādır anlara ḫaṣlet

4 Serābı ṣu degil ʿaṭşānı irvā eylemez anıñ
Velī vaḥdet meyinden ḳanmayınca virmez ol ḥālet

5 Bulup bir kāmil insanı suʾāl itsen seni andan
Eşigine ḳul olmaġı bilürsen cāna minnet[152]

6 Ḥüsāmī Ḥażret-i pīre irişdi Şeyḫ Şükrīden
Olup çārub kişi anıñ ider ol cānıla ḫiḍmet

26

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Fe'ūlün

1 İrişdi cāna zevḳ-i vecd-i ḥālet
Ṣafā-yāb oldı dil el-ḥamdü'lillāh
Ḳılup pīrānıñ ervāhı iʿānet
Ṣafā-yāb oldı dil el-ḥamdü'lillāh

2 Beni ḳıldıñ ḫarīm-i vaṣla maḥrem
İdüp ʿirfān-ı mükerrem[153]
Velī feyżiñ ile çün ḳıldıñ ekrem
Ṣafā-yab oldı dil el-ḥamdü'lillāh

[152] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[153] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

3 Baña üns oldı keşret içre vaḥdet
Ki hicriñ daḫı oldı cāna vuṣlat
Efendim eylediñ mezdād-ı niʿmet
Ṣafā-yāb oldı dil el-ḥamdü’lillāh

4 Göñül vaḥdet meyinden oldı ser-ḫūş
Olup aşḳıñla dāʾim mest-i medhūş
Ḥüsāmīniñ ṣafāsı eyledi cūş
Ṣafā-yāb oldı dil el-ḥamdü’lillāh

8.b.

27

Mefā’īlün / Mefā’īlün / Fe’ūlün

1 Göñüldür şāh-bāz-ı dest-i ḳudret
Göñüldür beyt-i maʿmūr-ı hüviyyet

2 Göñül genc-i ḥaḳīḳatle ṭoludur
Göñüldür ḫāzin-i envār-ı raḥmet

3 Göñülden ḳıl ṭaleb ʿilm-i ledünni
Göñüldür vāḳıf-ı sırr-ı ḥaḳīḳat

4 Göñül āyīne-i sırr nūr-(ı) Ḫudādır
Göñüldür istivā-yı ʿarş-ı Ḥażret

5 Göñül eyler seni hem vāṣıl-ı Ḥaḳ
Göñüldür rehber-i rāh-ı ṭarīḳat

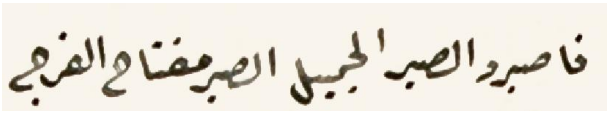
6 Göñüldedir Ḥüsāmī vech-i bāḳī

Göñüldür mesken-i meʾvā-yı vuṣlat

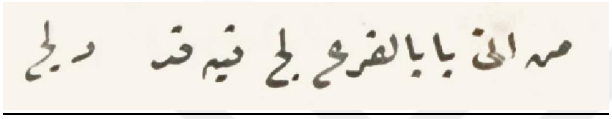
28

Fā'ilātün / Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün

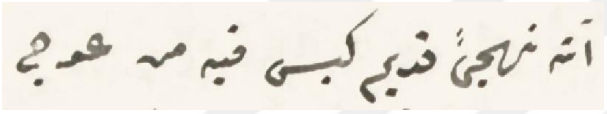
1 Fażl-ı ġam olmaz güşāde deyu itmek fikr-i kec

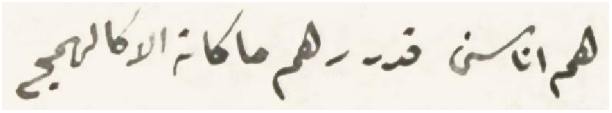
2 Feṯḥ-i bāb olsun dir iseñ bekle cānān ḳapusın

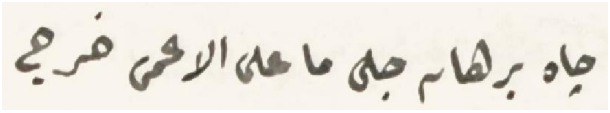
3 Vuṣlat-ı yār ister iseñ rāh-ı ʿaşḳa sālik ol

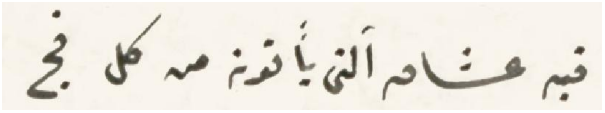
4 İʿtibār itme sülūkuñda ʿavāmıñ taʿnına

5 … ʿammī olan bu ṭarza taḳlīd itmesün

6 Ey Ḥüsāmī saʿy idüp sen daḫı kūy-ı yāre var

29

Fā'ilātün / Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün

1 Eylemem ʿālemde hīçbir ferde ʿarż-ı iḥtiyāc
Mihr-i dehr olsun gerekse pādişāh-ı taḫt [u] tāc

2 Tīr-i firḳat ile dil laʿl-i lebiñ eyler ricā
Gūyīyā bir ḥastedir kim arzū eyler gülāc

3 Çek eliñ ben ḫasteye tīmār itmekden ṭabīb
Kim marīż-i derd-i ʿaşḳ olanlara olmaz ʿilāc

4 Bāde-i ʿaşḳıñ ṣafāsıñ nice terk itsün göñül
Eyledi bezm-i ezelden tā anıñla imtizāc

5 Müşterī olalı herkes bu metāʿ-ı naẓma
Ey Ḫüsāmī ḳalmadı eşʿār-ı ġayrıda revāc

9.a.

30

Fā'ilātün / Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün

1 Ehl-i ʿaşḳıñ ibtilāsından cüdā düşmek de güc
Bülbüle gül-berg-i ḥandāndan cüdā düşmek de güc

2 Ṣalmadı ben bī-karāra nice demdir pertev ol
Ẕerreye mihr-i dıraḫşāndan cüdā düşmek de güc

3 Būy-ı vaṣl-ı ḥasret ile aġlamaḳdan çıḳdı göz
Pīre ey dil māh-ı Kenʿān dan cüdā düşmek de güc

4 Görmeyelden mürdedir cānānımı cismim benim
Kişi ey yār-ı Ḫudā cānān cüdā düşmek de güc

5 Ḫışm idüp cān u diliñ terkin urur bu Şeyḫ Ḥüsām
Bendeler kim luṭf-ı sulṭāndan cüdā düşmek de güc

31

Mefā'ilün / Fe'ilātün / Mefā'ilün / Fe'ilün

1 Eger murād ise bulmaḳ cihānda rāḥat-ı rūḥ
Ale's-ṣabāḥ içegör sāġar-ı şerāb-ı ṣabūḥ

2 Dil fülküñde ḫalāṣ olmayayım ġamdan[154]
Eger bulur ise de ʿömre vezār Ḥażret-i Nūḥ

3 Bileydi zevḳ [ü] ḥayrān ṣafā-yı sāġar-ı mey
Şerāb-ı dilbere hīç eylemezdi tevbe-i naṣūḥ

4 Leb-i nigārımı yād iderim sözümde müdām
Cevāhir-I süḫanımda kim ola yoḳ diye rūḥ

5 Sitān-I hicr-I dil[in] şerḥa şerḥa oldıġın[ı]
Ḥüsāmī bildir o yāre mufaṣṣal [u] meşrūḥ

32

Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün

1 Şevḳ-i cām-ı lebiñ itdi beni cānā küstāḫ
Dinse āyā yeridir çün heme-dünyā küstāḫ

[154] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

2 Yüz virelden ayaġıñ öpmege ṣarḳar her bār
Ne ridā ṣalına yanınca seniñ yā küstāḥ

3 Ḥarem-i dilberiñ seniñ gibi ṭursun ṭurmaz
Var mı aġyār gibi dünyāda āyā küstāḥ

4 Ṣeyḫ Ḥüsām itdi ise n'ola bu gūne küstāḫlıḳ
Eyledi bāde-i ʿaşḳıñ anı şāha küstāḥ

33

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Fe'ūlün

1 Ḥabīb-i Kibriyā Maḥbūb-ı Mevlā
Ebū'l Ḳāsım Muḥammeddir Muḥammed
Resūl- ı Mürsel-i innā fetaḥnā
Ebu'l Ḳāsım Muḥammeddir Muḥammed

2 Ḳudūmiyle müşerref oldı ʿālem
Ẓuhūr-ı baʾiṣ-i īcād-ı ādem
ʿAẓīmü'l-ḫalḳ ṣulṭān-ı mükerrem
Ebu'l Ḳāsım Muḥammeddir Muḥammed

3 Yaratdı kendi nūrundan anı Ḥaḳ
Degildir ṣu [vü] ṭopraḳ ādemü'l-Ḥaḳ
Cemīʿ-[i] enbīyādan olan esbaḳ
Ebu'l Ḳāsım Muḥammeddir Muḥammed

4 Aña īmān idüp Ṣıddīḳ-i Ekber
ʿÖmer didi sen olduñ Ḥaḳ peyāmber[155]

[155] "Peygamber" kelimesi vezin gereği "peyāmber" şeklinde okunmuştur.

Olup yāver aña Oṣmān u Ḥaydar

Ebu’l Ḳāsım Muḥammeddir Muḥammed

9.b.

5 Ẓuhūrıyla kīlīsā oldı münhedim

Daḫı edyān olup ser-cümle maʿdūm

Odur sulṭān-ı kevneyn añla mefhūm

Ebu’l Ḳāsım Muḥammeddir Muḥammed

6 Ġazā itdi çeküp çün seyf-i ṣārim

Anıñ emri cihāna oldı muḥkem

Olan ṣāḥib-ḳırān şāh-ı ʿālim

Ebu’l Ḳāsım Muḥammeddir Muḥammed

7 Ḥüsāmī bendeñe eyle şefāʿat

Saña ez-cān u dil olmuşdur ümmet

ʿUṣāta eyleyen raḥm ile şefḳat

Ebu’l Ḳāsım Muḥammeddir Muḥammed

34

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

1 Ehl-i derd-i mücrimim dermāndeyim yā Rab meded

Bir siyeh-rū ʿācizem iḥsāndeyim yā Rab meded

2 Dem-gāh-ı nefs ü şeyṭāna giriftārım henūz

Ḳayd-ı bend-i şıḫne-i ʿiṣyāndeyim yā Rab meded

3 Şeş cihān ile çehār erkāna sıġmaz itdigim
Şeş cihānla gerçi çār erkāndeyim yā Rab meded

4 Bād-ı ġaflet eyledi müstaġriḳ-i mevc-i zeliñ
Ḳaʿrı yoḳ bir lücce-i ʿummāndeyim yā Rab meded

5 Tende bād eyleye temevvüc ile deryā gibi
Ṣarṣar-ı ʿişyān ile tuġyāndeyim yā Rab meded

6 Seyyiʾātım keffe-i kevn-i mekāna ṣıġmaya
Ol girān-bārı çeken nīrāndeyim yā Rab meded

7 Mümkinātıñ feyż ü baṣtı ḳabża-i ḥükmündedir
Ben daḫı bu ʿālem-i imkāndeyim yā Rab meded

8 Ḥaddin aşdı cürm-i ʿişyānıñ Ḥüsāmü'd-dīn seniñ
Ben ümīd-i ʿafv ile ġufrāndeyim yā Rab meded

35

Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün

1 Aġlayup şām u seḥerler(de) derdimden āh meded[156]
Mededim ḳalmadı gitdi baña Allāh meded

2 Ceyş ü ġam derd ü elem eyledi pā-māl beni
Elim al ḳoma ayaḳda yetiş ey şāh-ı meded

[156] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

3 Reh-i ʿaşḳ içre beni ḳıldı nār-ı şeb-i ġam[157]
Üstüme şuʿle ṣalup gel berü ey māh-ı meded

4 Sīne-i ʿāşıḳ-ı miḥnetzede ey ḳaşı yay
Nārıñ cevre nişān eyleme her gāh meded

5 Ḳalmadı tāb u tüvān bār-ı ġamım yāre Ḫüsām
Mededim ḳalmadı gitdi baña Allāh meded

10.a.

36

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

1 Ey vāḥid-i ferdü's ṣamed yessir-lenā senden meded
İḥsānıña yoḳdur ʿaded yessir-lenā senden meded

2 ʿĀriflere eyle ḳarīn ʿāşıḳlara eyle yaḳīn
Ṣādıḳlara ḳıl himmetin yessir-lenā senden meded

3 Keşretde bulam vaḥdeti üns eyle baña[158]
İçür şerāb-ı vuṣlatı yessir-lenā senden meded

4 Olsun fenā-ender-fenā bulam beḳā-ender-beḳā
Eyle tecellī dāʾimā yessir-lenā senden meded

5 Dervīş Ḫüsām ister seni luṭfuñıla al bendeyin
Ey Ḳādir u Hayy u Ġanī yessir-lenā senden meded

[157] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[158] Mısra eksiktir.

37

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Ḳanġı gülşen revnaḳı ruḥsār-ı tābānıñcadır
Ḳanġı gülşen içre nergis çeşm-i mestānıñcadır

2 Ḳanġı laʿliñ ruḫı vardır cevher-i laʿliñ gibi
Ḳanġı baḥriñ gevheri lüʾlü-yi rindānıñcadır

3 Ḳanġı gülzārıñ güli beñzer ruḥ-ı zībāñā yā
Ḳanġı bāġıñ sünbüli zülf-i perīşānıñcadır

4 Ḳanġı bāġıñ naḫli mevzūndur ḳad-i bālā gibi
Ḳanġı naḫliñ meyvesi sīb-i zenaḫdānıñcadır

5 Ḳanġı cennet benzeye dergāh-ı pīre ey Ḫüsām
Ḳanġı cennet içre hūrī sulṭānıñcadır[159]

38

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Ḳaṭreyim ammā ki dilde baḥr-i ʿummān gizlidir
Ẕerreyim illā ki bende şems-i tābān gizlidir

2 Ṣūretā bir kem-terim benden muḥaḳḳar kimse yoḳ
Līk maʿnā ʿāleminde şāh-ı sulṭān gizlidir

3 Çeşm-i ẓāhir göremez ʿirfānımız mestūrdur
Ṣafḫa-i ḳalbimde zīrā sırr-ı Ḳurʿān gizlidir

[159] Mısra eksiktir.

4 Ḳaʿbe-i kūyuñ ṭavāf eylegil ṣāḥib-i diliñ[160]
Göñli bir vīrāne ammā beyt-i raḥmān gizlidir

5 Ey Ḥüsāmī ʿārifiñ her bir kelāmı nuṭḳ-ı Ḥaḳ
Semʿ-i cān it nuṭḳumı nuṭḳumda ʿirfān gizlidir

39

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün

1 Zehī ʿizzet ki şol deyre seḥer vaḳti uyanıḳdır
İder feryād u fiġān cemāl-i Ḥaḳḳa ʿāşıḳdır

2 Şerāb-ı lā-yezālīden o kim nūş eyleyüp ʿāşıḳ
Ayılmaz mest-i ʿaşḳ olmuş sen anı ṣanma ayıḳdır

3 Rumūz-ı sırr-ı ʿaşḳı bī-baṣardan ṣorma ey sālik
Ana ḥāmil olan ẕātıñ dili baḥr-i ḥaḳāyıḳdır

4 İçenler Ḥıżr-ı vaḳtiñ dest-i luṭfundañ ḥayāt ebed
Gürūh-ı ehl-i tecrīd fenāfillāh-ı lā Ḥaḳdır

5 Ḥüsāmī sen irişdiñ Ḳaʿbe-i maḳṣūda ḫiḍmetle
Saña ʿāşıḳlar içre pīr-i perver dinse lāyıḳdır

[160] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

10.b.

40

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Fe'ūlün

1 Ḫum-ı ʿaşḳıñ gönül peymānesidir
Şerāb-ı vaḥdetiñ mestānesidir

2 Göñülden sür çıḳar keşret çerīsin
Göñül maḥbūb-ı ʿālem lānesidir

3 Göñülde ḥubb ẕāt-ı Kibriyādır
Dil-i ʿāşıḳ anıñ dīvānesidir

4 Göñüldür ʿaşḳ u maʿşūḳ u hem āşıḳ
Göñül sırr-ı Ḫudānıñ ḫānesidir

5 Ḥüsāmīnīñ dil-i āgāhıñı gör
Ḳi Ḥaḳdan ġayrınıñ bīgānesidir

41

Müstef'ilün / Müstef'ilün / M*üstef'ilün / Müstef'ilün*

1 Esrār-ı vaḥdet bī-gümān emvāc-ı baḥr-i bī-kerān
Yoḳluḳ ile varlıḳ ʿıyān lā ilāhe illādan gelür[161]

2 ʿİlme'l-yaḳīn ʿayne'l yaḳīn nisbetdirir el-Ḥaḳ hemīn
Şekk ü gümān itme ṣaḳın hep bir tecellādan gelür

[161] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

3 Tevḥīd imiş baḥr-i ʿulūm bilmez anı nefs-i ẓulüm
Ḳāṣırdır[ır] ʿaḳl u fuhūm bu ders-i vālādan gelür

4 Dilde olan asvāt-ı Hū ʿilm-i ezelden[dir] ḳamū
Gülde olan renc ile bū bezmü'ṣ-ṣıladan gelür

5 Rūḥ-ı Ḫüsāmdan ey Ḫüsām bu şübhe ḥall olur temām
Tevḥīd dirir āḫir kelām bil anı esmādan gelür

42

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Bezm-i vaḥdetden ezel nūş eyleyen peymāneler
Naʿra-i yā Hū çeküp esrükdür ol mestāneler

2 Zülf-i müşkīniñ içün Mecnūn-ı şeydādır göñül
ʿĀşık-ı āvāreñ olmuş var nice dīvāneler

3 Mest-i ṣahbā-yı ḥaḳīḳat olmadı hüşyār ider
Oldı meftūḥ anlara mestūr olan meyḫāneler

4 Baḥr-i ʿaşḳ içre olan ġavvās-ı genc-i maʿrifet
Ḳaʿregān-ı vaḥdet içre buldı ol dürdāneler

5 Ḳānīʿ oldı nān-ı-ḫuşka dehre baş egmez Ḫüsām
Mest-i dürdāneyi çekmez ey göñül merdāneler

43

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Feyż-i Ḥaḳ mirʾāt-ı mücellādır baña vaḳt-i seḥer[162]
Lezzet-i dünyā vü ʿuḳbādır baña vaḳt-i seḥer
Pür-ṣafā-yı rūḥ-efzādır baña vaḳt-i seḥer
Maʿden-i esrār-ı Mevlādır baña vaḳt-i seḥer

2 Ṣubḥ-ı ṣādıḳ-veş ẓuhūr ider tecellī-i cemāl
Gösterir mirʾāt-ı Ḥaḳ yüz vech ile sırrımda ḥāl
İrişüp ḥaḳḳe'l-yaḳīne zevḳ olur nūr-ı viṣāl
Ẕevḳ-yāb-ı feyż-baḫşādır baña vaḳt-i seḥer

3 Eyleyüp lebbeyk ḫiṭābıñ ḳullara ol müsteʿān
Maḥv olur ḥep mā-sivā pür-nūr olur kevn ü mekān

11.a.

Ẕevḳ-yāb-ı feyż alur bīdār olan herʿāşıḳān
Müstefād-ı nūr-ı Mevlādır baña vaḳt-i seḥer

4 Emr-i daʿvetiyye dāll oldı seḥer vaḳti temām
Ḥażret-i Ḥaḳḳıñ ḥabībi medḥ ider anı müdām

5 Ḫˇāb-ı ġafletden gözün aç ḳıl tażarruʿ ey Ḫüsām
Dergeh-i Ḥaḳḳa temennādır baña vaḳt-i seḥer

[162] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

44

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

1 Dergehinde ḳul olan ʿāleme sulṭānlanur
Kime kim ʿaşkıñ irişse mest olur ḫayrāñlanur

2 İftirāḳıñla seniñ her rūz[u] şeb yanmaḳdayım
Nār-ı hicriñle derūnum dāʾimā külḫānlanur

3 Cān u başı yoluña ḳılmaḳ fedā bir iş degil
ʿIyd-ı vaṣlıñ yolına ʿāşıḳ olan feryātlanur

4 Muḥiyyü’l-emvāt sensin eyle iḥyā ḳalbimi
Mürde diller feyż-i luṭfuñ ile tāze cānlanur

5 Keşf olur esrār-ı vaḥdet şübhesiz sāliklere
Genc-i tevḥīd-i ledünnīden o dil kim kānlanur

6 Mīve-i maḳṣūda irse dost kūtāh-ı emel
Bāġbān-ı feyż-i luṭfuñla dili būstānlanur

7 Derd-mendim çāresāzım ḳapuña geldim seniñ
Ḥāk-i dergāhıña ol kim yüz süre dermānlanur

8 Ders-i ʿaşḳı pīr-i kāmilden oḳusañ ey Ḥüsām
Müşkilāt-ı her dü-ʿālem fetḥ olur āsānlanur

45

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Her kimiñ ẕātında kim tevfīḳ-i Mevlāya olur
Vāḳıf-ı remz-i ḥaḳīḳat kāşif-i esrār olur

2 Her ne kim taḳdīrdir teġayyür bulmaz şübhesiz
Çün pīr-i küllüñ ḳudreti yārānda muḫtār olur

3 Eyleyen ḥubb deryāsından devānıñ ṣāf u pākiñ
Terk -i ʿucb-ı deryāyı kārı āh u zār olur

4 Kim ki keṯret ʿāleminde varlıġın terk eyleye
Maḥv ider cümle rüsūmı derdi istiġfār olur

5 Cennet ü ʿirfāna dāḫil olmaġa saʿy eyleyen
Mā-sivāyı refʿ eder ol ṣoḥbeti ebrār olur

6 İrmez idi vuṣlat-ı cānāna olanlar ey Ḫüsām
ʿĀşıḳ-ı dīdār ol[anlar] tā-seḫer bīdār olur

46

Mef'ūlü / Mefā'īlün / Mef'ūlü / Mefā'īlün

1 Feṯḥ eyle maḳāmātıñ irsün dile ḥālātıñ
Göster göreyim ẕātıñ Mevlām keremiñ çoḳdur

2 Cān u dili tenvīr it esrār ile tebşīr it
Ẕikriñ ile şeb-gīr it Mevlām keremiñ çoḳdur

11.b.

3 Rezzāḳ-ı kerīmimsiñ fettāḥ-ı raḥīmimsiñ
Settār-ı ʿaẕīmimsin Mevlām keremiñ çoḳdur[163]

4 Göñlüm gözin[i] sen aç luṭfıña seniñ muḫtāc
ʿĀṣıḳlara raḥmet saç Mevlām keremiñ çoḳdur

5 Refʿ eyle rüsūmātı maḥv eyle ḫaṭīʾātı
Ẕevḳ it baña ṭāʿātı Mevlām keremiñ çoḳdur

6 Dervīş Ḥüsāmī bende vaḥdet ile keşretde
Lezzet ile niʿmetde Mevlām keremiñ çoḳdur

47

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Ẕikr-i Mevlā ile dil mülki müdām maʿmūr olur
Ḥubb-ı dünyādan geçer dil-ḫānesin pür-nūr olur

2 Sırr-ı ẕāta maẓhar olan ʿārif ü dānā-yı Ḥaḳ
Ḥażret-i Mūsā gibi dāʾim mekānı Ṭūr olur

3 Ẓāhir ü bāṭın ḥaḳīḳat-bīn olan āgāh[164]
Cennet ü ʿirfān içinde dāʾimā mesrūr olur

4 Maḥv iden cümle rüsūmı [vü] vücūdı ẕikr ile
Nīk ü bed görmez cihānda sāʾiri mestūr olur

[163] Yazmadaki "senin"kelimesi vezne uymadığından "-sin" şeklinde okunmuştur.
[164] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

5 Ṣafvet-i ḥāṭır ile her kim ki görse kāmili
Redd idüp aġyārı dilden ḫalḳa ol Manṣūr olur

6 Şeyḥ Ḥüsāmīniñ żayḳ-ı ḳalbin vīrān eyleyen[165]
Ḫāṭır-ı vīrān-ı ʿāşıḳ dāʾimā meksūr olur

48

Mef'ūlü / Mefā'īlü / Mefā'īlü / Fe'ūlün

1 Mestāne olan ʿāşıḳa peymāne gerekdir
Mesken ile meʾmen aña meyḫāne gerekdir

2 Dervīşlik idüp ḳayd ile gel olma muḳadder
Çün ʿārif olan ḫalḳa bīgāne gerekdir[166]

3 Mecnūn-veş eyle çün geşt-i beyābān[167]
Hem cezbe-i ʿaşḳ ile o mestāne gerekdir

4 Olduḳ bir iki gün bu güzer-gāhda mihmān
Ḫān-ı niʿam-ı niʿmete mihmāne gerekdir

5 Derd-keş olur melāmetde Ḫüsāmī[168]
Ṭarz-ı dervīşiñ cünbüşi rindāne gerekdir

[165] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[166] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[167] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[168] Mısra eksiktir.

49

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün

1 Oḳunmaḳdan şiḳāyetnāmemiz ol şāha ḳalmışdır
Bizim aḥvālimiz şimden gerü Allāha ḳalmışdır

2 Çıḳar dil-i Yusūfuñ ey baḥr-i kerem luṭf it[169]
Ġam-ı iḫvān ile düşmüş derūn-ı cāha ḳalmışdır

12.a.

3 Varan redd olmayup maḥrūm ḳalmaz āsitānına
Muḥaṣṣal yezāl-i inʿām ol yüce dergāha ḳalmışdır[170]

4 Ḫudā ʿafv eylemek cürmüm muḳarrerdir benim ancaḳ
Sirişk-i dīde-i ḫūn-bārım ile āha ḳalmışdır

5 ʿAṭā vü luṭf-ı iḥsān ey Ḥüsām feyż-i Bārīdir
Reh-i iṣyān-rev olmaḳ bu dil-i gümrāha ḳalmışdır

50

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Ṭaşlara urur başın devrān-ı ābı iñledir
Döndürür dūlāb-mānende āsiyāb[ı] iñledir

2 Olur olmaz cāhiliñ ḳılma ḥaṭāyın istimāʿ
Gerçi ehl-i fażlı nādānıñ cevābı iñledir

[169] Mısra eksiktir.
[170] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

3 Nāleʾ vü efġānına ʿuşşāḳıñ ögünme deyu
Muṭrib-i devr ü zemān deryāyı iñledir[171]

4 Pāyān ḳıl āh ile ey dil cürmüñi yād eyleyüp[172]
Yoḳsa vʾallāhi seni ṭamu ʿaẕābı iñledir

5 Nice kim baġrı delinmesün ser-ā-pā ney gibi
Şeyḫ Ḥüsāmīyi ʿadūnuñ ıżṭırābı iñledir

51

Mefāʾīlün / Mefāʾīlün / Mefāʾīlün / Mefāʾīlün

1 Dilā her bir günāh aġlamaḳdan ḫayr olur ẓāhir
Belī cemiyyet-i yārān bāʿ iṣ-i ebrār olur ẓāhir

2 Feżādan her ne zāʾil olsa ṣabr ile taḥammül ḳıl
Vesīle devlet-i dāreyne zīrā ṣabr olur ẓāhir

3 Ezelden ḳābil-i tevfīḳ-i İslām olmayan ādem
Ḥaḳīḳat Müslümān dinmez aña [kim] gebr olur ẓāhir

4 Eyā devlet serāyında ġurūr ile iden temkīn
Ölürsün ʿāḳibet sen de mekānıñ ḳabr olur ẓāhir

5 Hücūm-ı keṣret-i rubāh-ı aʿdādan elem çekmez
Atılmaḳda Ḥüsāmī haṣṣe hemān pīr olur ẓāhir

[171] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[172] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

52

Mef'ūlü / Fā'ilātü / Mefā'īlü / Fā'ilün

1 Dā'im cefā iden o şeh-i nev-resīdedir
Bār-ı ġam ile ḳaddim çün ḥamīdedir[173]

2 Hemtā olur mı sevdigimde hīçbir güzel
Vallāh dil-rübālar içinde ber güzīdedir

3 … zāre heves koydı şehā
Şol ḫaṭṭ-ı nev ile ʿārıżıñ … remīdedir

4 Cismim yaḳardı nār-ı firāḳıñ kül eyleyüp
Teskīn iden velīkin anı āb-ı dīdedir

5 Ṭūṭī'-menend nuṭḳa gelürse n'ola Ḥüsām
Ḳande-i mükerrer leb-i laʿliñ çeşīdedir

12.b.

53[174]

1 Bāġda nāleye bülbül gelür āġāz eyler
Vird-i raʿnā aña ṣad şīve ile nāz eyler

2 Ruḫınıñ gencine ʿazm eyler isem destiñden
Ejder-i zülfi bana cümle ṭūmār eyler

[173] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[174] Şiirin bütününde herhangi bir vezne uygunluk söz konusu değildir.

3 Ehl-i Ḥaḳdır benim ol şāh-ı cihānım bī-şekk
Seg-i aġyār eyleyen bende-i mümtāz eyler

4 Burḳaʿ-i zülfüni refʿ it görelim gül ruḥıñı
ʿAndelīb-i dil ü cān nice ser-āġāz eyler

5 Cevr ider oldı Ḥüsāmī bize çün kim dünyā
Ṣanma cevrini sırr-ı vehmiñ ser-efrāz eyler

54

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Ḫāne-i dil sāḳiyā her laḥẓa bir meyḫānedir
Ḫavf-ı dil mi bu dil-i dīvānemiz mestānedir

2 Şāne-veş dil ṭolaşırsa zülfüñüñ zencīrine
Kendüye mālik degil maʿzūr olan dīvānedir

3 Nār-ı ʿaşkıñla seniñ ben yanmaḳdayım dāʾimā
ʿAşḳ bir şemʿ-i ilāhī aña cān pervānedir

4 Ḫāne-i ḳalbe ḥayāliñ ḳondı çün kim dilberā
Dest-i kudretle yapılmış bir güzel kāşānedir

5 Ser-fürū itmez ʿacūz dehre ey dil bu Ḥüsām
Gördigiñ meydān-ı ʿaşḳda ḥaylice merdānedir

55

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Menbaʿ-i feyż-i Ḫudādır Ḥalvetī ʿUşşāḳīler
Baḥr-i cūd-ı Murtażādır Ḥalvetī ʿUşşāḳīler

2 Mevlevīler meṯnevīden feyż alurlar ẕikr ile
Hem-dem-i bezm-i ṣafādur Ḥalvetī ʿUşşāḳīler

3 Ḳādirī vü İşraḳīler nūr-ı ẕikru'llāh ile
Cezbe-i sırr-ı … Ḥalvetī ʿUşşāḳīler

4 Ḥalvetī tevḥīd-i ẕāta irişüp Bayrāmīden
Māye-i feyż-iʿaṭādır Ḥalvetī ʿUşşāḳīler

5 Ḥażret-i Yaḥyā-yı seyyid pīşvā-yı Gülşenī
Nūr-baḫş-ı evliyādır Ḥalvetī ʿUşşāḳīler

6 Seyyidiyye Aḥmedü'r Rıfāi Aḥmed āl-i ʿabā [175]
Cümlesine reh-nümādır Ḥalvetī ʿUşşāḳīler

7 Edhemī Zeynī vü Saʿdī vü Şāẕelī pīr olup
Her gürūha muḳtedādır Ḥalvetī ʿUşşāḳīler

8 Ḥācegān-ı Naḳşibendī (vü) Kübrevī olmuş cenāḥ
Ṭāʾir-i ʿAnḳā Hümādır Ḥalvetī ʿUşşāḳīler

9 Dergehinde pīrinin bir kem-ter[i] dervīş Ḥüsām
Reh-i nūr-dān-ı Ḫudādır Ḥalvetī ʾUşşāḳīler

[175] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

13.a.

56

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün

1 Şehā bu ḳaṣr-ı dīvānıñ ḫarāb olmaḳ ne müşkildir
Ser-ā-pā nāzik endāmıñ türāb olmaḳ ne müşkildir

2 Hezārān zaḥmet ile dünyada cemʿ itdigiñ mālı
Yarın maḥşerde bir bir ḥesāb olmaḳ ne müşkildir[176]

3 ʿAceb ḳorḳu degil midir kim īmānsız giden kimse
Müʾebbed ṭamuda ḳalup ʿaẕāb olmaḳ ne müşkildir

4 Münāfıḳlar yanup yaḳılmadan biryāna dönmüşdür
Çekerler nār-ı dūzaḫda kebāb olmaḳ ne müşkildir

5 Egerçi ʿayş u nūş idüp ṣafā süren cihān içre
Ḥüsāmī saña anıñçün ʿitāb olmaḳ ne müşkildir

57

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Zāhidā mirʾāt-ı ṣunʿ-ı kirdigāra baḳ nedir
Cümle eşyāda ẓuhūr iden ṣıfāt-ı Ḥaḳ nedir

2 Ne revādır çirk ü şirk ile ola ḳalbiñ siyāh
Ġayret-i İslām bu mıdır yā başında aḳ nedir

[176] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

3 Şemʿe ḳarşu gerçi kim pervāne dāʾim per yaḳar
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olanlar(ıñ) cismini yaḳmaḳ nedir

4 Bende yoḳ cemʿiyyet-i ḥaṭr kim idem bir vaḳt edā
Zāhidā dir iseñ ṣalāt-ı ḫamse ḳılmaḳ nedir[177]

5 Ḳaṭre-i mā-i meniden ḫalḳ iderken ādemi
Ne bilür ṣarrāf-ı ʿālem cevher-i ṭobraḳ nedir

6 Senge āhen ṭokunıcaḳ dāʾim āteş çıḳar[ır]
Ādem olan ādemī birbirine çaḳmaḳ nedir

7 Menzil-i ʿālī-i tavṣif-i Teʿāla ḳıl nüzūl
Ey Ḥüsāmī ʿārif olanlar bilür ancaḳ nedir

58

Mefāʾīlün / Mefāʾīlün / Mefāʾīlün / Mefāʾīlün

1 Fenā ehli beḳā semtine oldı göçmege ḥāżır
Şükūfeyle dıraḫtān oldı gūyā birbirine çādır

2 Saña yüz vech ile ʿarż-ı cemāl eylerse aldanma
Ne genci zīr-i ḫāk içre ḳomış bir köhne dünyādır

3 Ẓāhīrim evliyā olursa olam maẓhar-ı ḥikmet
Ẓuhūr idi aña remm olaydım ʿāleme ẓāhirdir

4 Bi-ḥamdi'llāh muḥaḳḳar bir gedā-yı bī-nevāyım ben
Kimi mīr-i livā kimi vezīr ü kimi pādşāhdır

[177] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

5 Bu gün zehr-i maʿāṣiden be-ġāyet telḫ-kām oldum
Ṣafā-yı lezzet-i vaṣlıñ Ḥüsāmīye vir ey Ḳādir

59

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün

1 ʿİbādetden murād ilāhīye iṭāʿatdir[178]
Riyā ehlin ṣaḳın ẓann eyleme ehl-i ʿibādetdir

2 Fenā dünyāda gerçi bir iki gün ʿayş u nūş itdiñ
Benim ḫavfım hemān ey zāhid aḥvāl-i ḳıyāmetdir

13.b.

3 Cihānıñ ʿizz ü cāhıñ istemem şimdi ferāġım var
Ne ümīd-i riyāsetden ne maḳṣūdum kitābetdir

4 Şeḳāyı terk idüp şerʿ u şerīfe inḳıyād iden
Muḳarrer bil iki ʿālemde ol ehl-i saʿādetdir

5 Ḥüsāmī ʿālem-i fānīde [çoḳ] cevr ü cefā çekdiñ
Hemīşe derd ile ġamgīn olmaḳ aña ʿādetdir

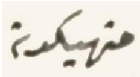
60

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün

1 Saña lāyıḳ Ḫudāyā ben ḳuluñda ne ʿibādet var
Ne tevḥīde liyāḳat var dimaġımda ne leẕẕet var

[178] Mısra eksiktir.

2 Ne nāz u nemāz u ne niyāz u rūze var bende
Ne oldum muʿtekif bir dem ne çile var ne ḫalvet var

3 Dirīġā nefs-i emmāreden oldum zār u sergerdān
Ne ḳaçar göñlüm ne emrine itāʿat var

4 Ne deñlü mücrim-i ʿāṣīī olursam rūz-ı maḥşerde
Bi-ḥamdi'llāh Muḥammed gibi (bir) ṣāḥib-i şefāʿat var

5 Göñül virme tarab-ābād-ı dehre ey Ḥüsām Aḥmed
Fenāsı çün muḳarrerdir daḫı hevl-i ḳıyāmet var

61

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Bāġ-ı cennet-i dile kūy-ı şeh-i dildār yeter
Müntehā ḳāmeti ṭūbā baña her bār yeter

2 Ṭarf-ı gülzāre yüri ḳo bizi ey bülbül-i zār
Seyr-i bāġ-ı ʿāşıḳa ol ruḫları gülzār yeter

3 Şāh-ı ʿaşḳım şerer-ālūde duḥān-ı āhım
Başım üstüne baña ḫayme-i rüzgār yeter

4 İñleyüp gūşuna ġamz eyleme sen de ey zülüf
Beni ġamz itme kim ol ġamze-i ḫūnḫār yeter

5 Kāfirim cennet ü ḫūrīī hevesin eyler isem
Bu Ḥüsāmīī[ye] dīdār-ı rūḫ-ı yār yeter

62

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Ehl-i sūzıñ nice bir āh ile vāhı nice bir
Nice bir eflāka çıḳa dūd-ı siyāh(ı) nice bir

2 Genc-i ʿuzletde ḳanāʿat idelim bir şāle[179]
Nice bir yād idelüm aṭlas-ı şāhı nice bir

3 Geçelim ḥāke düşüp mertebe-i ʿulyādan
Nice bir bu heves-i fikret-i cāhı nice bir

4 Arṣa-i ʿaşḳda gel ʿāşıḳ-ı üryān olalım
Nice bir ḳayd-ı libāsī̄ [vü] külāhī̄ nice bir

5 Şeyḫ Ḥüsāmıñ dil ü zārına idüp şefḳat u raḥm
Nice bir eyleyelim hicr ile āhı nice bir

14.a.

63

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün

1 Ġam-ı Mecnūn-ı ʿaşḳı ʿāşıḳ-ı ġam-ḫˇār olandan ṣor
Ṭabī̄bim derd-i bī̄mārı yine bī̄mār olandan ṣor

2 Ne bilsün leẕẕet-i esrār-ı ʿaşḳı zāhid-i sālūs
Anıñ keyfiyyetin abdāl-ı derd-i yār olandan ṣor

[179] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

3 Gedā-yı kūyuñ olmaḳ ẕevḳini benden su’āl eyle
Ṣafā-yı laʿl-i tābıñ sāḳī benden ġayrıdan ṣor[180]

4 Ruḫuñ vaṣf idemez zāġ-ı raḳīb ey ġonce-i zībā
Ṣafā-yı salṭanat ḳadrin yā kim hünkār olandan ṣor

5 Tecellī-i ruḫ-ı yār ile nice bī-ḳarārım ben
Ḥüsāmī-veş anı bir ʿāşıḳ-ı dīdār olandan ṣor

64

Müstef’ilün / Müstef’ilün / Müstef’ilün / Müstef’ilün

1 Sālikleriñ irşād iden pīrim Ḥüsām ʿUşşāḳīdir
ʿĀşıḳlarıñ dil-şād iden pīrim Ḥüsām ʿUşşāḳīdir

2 Ḳuṭb-ı cihān olmuş o pīr mülk-i dile oldı emīr
Dergāh-ı Mevlādan dile nüsḫa pīrim Ḥüsām ʿUşşāḳīdir[181]

3 ʿĀşıḳlarındır rehberi ʿāriflerindir serveri
İrşād iden her kem-teri pīrim Ḥüsām ʿUşşāḳīdir

4 Dārü’l-emāndır meşhedi virir ṣafā bū maʿbedi
İden ʿatā her maḳṣadı pīrim Ḥüsām ʿUşşāḳīdir

5 Nuṭḳ-ı Ḫudādır her sözi kenz-i maʿānīdir özi
Dāreynde aḳ iden yüzi pīrim Ḥüsām ʿUşşāḳīdir

[180] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[181] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

6 Eşigine yüz sür Ḥüsām ṣıdḳ ile ol aña ġulām
İden ġarībiñ şād-kām pīrim Ḥüsām ʿUşşāḳīdir

65

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün

1 Vücūduñ maẓhar-ı şems-i hüviyyet sırr-ı Mevlādır
Kelāmıñ nūr-ı Ḥaḳ baḥr-i ḥaḳīḳat Ḥaḳ Teʿālādır

2 Cemīʿ [-i] enbiyānıñ nūr-ı cismi ḫırz-ı cānısın
Cemāliñ nüsḫa-i çār kitāb (u) ʿilmü'l-esmādır

3 İmām-ı enbiyāsın pīşvāsın [hem] efendimsin
Maḳāmıñ sidre-sā cennet ne aʿlā evc-i vālādır

4 Felekde kehkeşān ṣanma ḳudūmuñ intiẓārıña
Semā ehli cemāliñ şevḳine cümle müheyyādır

5 Günehkār ümmetiñden bir gedāyım cümleden aḫḳar
Baña bir ẕerre-i luṭfuñ ḥayāt-efzā-yı ʿuḳbādır

6 Beni nār-ı cehennemden ḫalāsa çāre cūd olsun
Nigāh-ı merḥamet bu Şeyḫ Ḥüsāma cūd [u] ʿaṭādır

66

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 ʿĀrif-i bi'llāh olup nūr-ı cemālu'llāhı gör
Rāh-ı Ḥaḳda rehber olan rūḥ-ı ehlu'llāhı gör

2 Cān u dilden keşret-i ālāyişi terk eyleyüp
İki ʿālemden geçüp küllī fenāfi'llāhı gör

3 Nīk u bed her ne gelürse Cānib-i Ḥaḳdan saña
Ḳıl ḳabul anı diliñden sırr-ı ʿabdu'llāhı gör

14.b.

4 Kāmiliñ feyżine gel gir tā kemāle iresin
Seni saña bildiren ol ʿārif-i bi'llāhı gör

5 Ḳalma keşret ʿāleminde rāh-ı taḥḳīḳe iriş
Gel ḥaḳīḳāt-bīn olup sırr-ı viṣālu'llāhı gör

6 Cānı görmek maṭlabıñ ise Ḥüsāmü'd-dīne gel
Saña göstersin seni ol mürşid-i āgāhı gör

67

Mef'ūlü / Mefā'īlü / Mefā'īlü / Fe'ūlün

1 Ey maẓhar-ı küll cümle-i tedbīr seniñdir
İnkār idemez anı taḳdīr seniñdir

2 Ḥüsn içre ḳoduñ ḫayret ile āh-ı enīni
ʿĀşıḳlara ceẕbe-i teʾsīr seniñdir

3 İnsānı yaratdıḳda virüp ḥüsn ü cemāli
Naḳḳāş-ı ṣuversiñ ki bu taḥrīr seniñdir

4 Esmā vü müsemmā bu vücūd u bu ʿadem hep
ʿĀlemde bu tebdīl ü teġayyür seniñdir

5 Bu ḳīl ile ḳālı kim ider baḥṣ-i maʿānī
Ṣūretde benim maʿnīde taḳrīr seniñdir

6 Ekdār [u] ġumūm ile germ oldı Ḥüsāmī
Bu bī-kes ü bī-çāreye tebşīr seniñdir

68

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Fe'ūlün

1 Belā-yı ʿaşḳ ile rüsvālıġıñ var
Seniñ ey dil yine şeydālıġıñ var

2 ʿAmīḳ-i baḥr-i ḥayretsin yine sen
ʿAceb cūş eylediñ deryālıġıñ var

3 Bu ḥüsn ü bu leṭāfet bu ebrū
Ser-āmedsin hele zībālıġıñ var

4 ʿAceb midir bu ʿālem olsa bendeñ
Seniñ İskender u Dārālıġıñ var

5 Olup Mecnūn u āvāreñ bu göñlüm
O yāl ü bāl ile Leylālıġıñ var

6 Ayaġıñ altına baḳ gör Ḥüsāmī
Eli irmez saña aʿlālıġıñ var

69

Mef'ūlü / Fā'ilātün / Mef'ūlü / Fā'ilātün

1 Gönlüm ki derd-i ʿaşḳ-ı cānāna mübtelādır
Cān-ı żaʿīfim eyā cismim ile belādır

2 Olduḳ dehre bāşdān kim geçdi aldı meydān[182]
Merdān-ı ʿaşḳ içinde dirler aña behādır

3 Dünyā yüzine ʿāşıḳ nice baḳabilür hīç
Fānī-i muṭlaḳ olan bilür cihān fenādır

4 Derd-i ġamıñ ʿaceb mi olsa ḥāl-i dilden
Bīgāne olmaz ol kim evvelden āşinādır

5 Her ne gelürse Ḥaḳdan ġam çekme [ey] Ḥüsāmī
Maḥbūbuñ işi dāʾim ʿuşşāḳına cefādır

15.a.

70

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün

1 Binā-yı ʿaşḳı taʿmīr itmede üstādımız vardır
Velī Ferhād-veş anda nice ırġādımız vardır

2 Nuḫūsetde sitārem ṭāliʿim meymūn olup ḳalmaz
Sürūr-ı dehre meyl itmez dil-i nā-şādımız vardır

[182] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

3 Yıḳıldı düşdi künce kimse maʿmūr olmadı gitdi
Felek dirler bizim şimdi ḫarāb-ābādımız vardır

4 Ferāġāt tekye-gāhında mürīd olmaḳ biḥamdi'llāh
Gürūh-ı evliyālardan bizim irşādımız vardır

5 Delindi ney gibi baġrım Ḥüsāmī zerd olup rūyum
Velī güftāre yoḳ ṭāḳat ḳurı feryādımız vardır

71[183]

1 Gelüñiz bezm-i ʿazīze varalım hey dervīşler
Ṭoġrı mı bu yolda biz de ṣoralım hey dervīşler

2 Aġlayup idelim āh dökülsün gitsün günāh
Gice gündüz ẕikru'llāh sürelim hey dervīşler

3 Dimeziz kim ʿālimiz nefse uyar ẓālimiz
Hemān kendü ḥālimiz görelim hey dervīşler

4 ʿUşşāḳıñ geç postuna cānıñ vir Ḥaḳ dostuna
Hemān bu söz üstüne ṭuralım hey dervīşler

5 Dervīş Ḥüsāmī hemān sırrıñ eyleme ʿıyān
Ḥaḳ yoluna cān ḳurbān virelim hey dervīşler

[183] Şiirde ilk beyit uyumsuz olmakla birlikte geriye kalan beyitler hecenin 7+7=14'lü ölçüsüne uymaktadır.

72

Mef'ūlü / Fā'ilātü / Mefā'īlü / Fā'ilün

1 ʿİbretle baḳ bu ʿāleme sırr-ı ẓuhūr[ı] gör
Luṭf u ʿaṭā-yı Ḥaḳ ile ẕevḳ-i sürūrı gör

2 Her ne gelürse dergeh-i Ḥaḳdan ḳanāʿat it
Dilden sivāyı refʿ idüp ʿabd-ı şekūrı gör

3 Şeb tā-seḥer recāda olup cürmüñi müdām
Maḥv eylesün ẕünūbı [ñı] Rabb-i gafūrı gör

4 İtme naʿīm-i lezzet-i dünyāya iltifāt
Cinān ḥūrī vü şerbet-i mā-iʿī ṭahūrı gör[184]

5 Ḳalbiñde mā-ḥaṣal fikr idüp Ḥüsām
Āyāt-ı beyyināt-ı mā-fi'ṣṣūdūrı gör[185]

73

Mef'ūlü / Fā'ilātü / Mefā'īlü / Fā'ilün

1 Ol kim bu ʿālem içre muḥabbet esīridir
Çeksün cefā-yı cevr ki [o] miḥnet esīridir

2 ʿĀrif odur ki maʿnā yüzünden naẓar ide
Gör cāhili ki [remz] ile ṣūret esīridir

3 Ehl-i fenā maṭlab'ül-maṭlab-dārın terk ider[186]
Zāhid hemīşe nefs ile şehvet esīridir

[184] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[185] Beyit şiirin veznine uymamaktadır.
[186] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

4 Dergāh-ı ḫāk-rehiñ olan ʿāşıḳ-ı cemāl
Yek naẓra-i ʿināyet ü himmet esīridir

5 Ḫāk ola Ḥaḳ vücūdını besle Ḥüsām[187]
Rāżı-i nān u ḫuşk ḳanāʿat esīridir

15.b.

74

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün

1 [O] dergāh-ı ʿinābetde nice dil-dādeler vardır
Bu dehr-i bī-vefāda bī-ṭaleb āzādeler vardır

2 Sen o sulṭān-ı evreng-i ʿināyetsin ki dāʾim āsitānında[188]
Ḳul olmuş pāy-ı mā-cānda durur şehzādeler vardır

3 Ḳo ṭaʿnı ẓāhidā meyḫāne-i rind-i ḫarābāta
Dili çün vaḥdet-i ḫum ṣāḥib-i seccādeler vardır

4 Naẓar ḳılmasun hīç ġayre görünce serv-i bālāñı
Yoluñda pāy-māl olmuş nice üftādeler vardır

5 Görüp mestāne meclisde Ḥüsāmī eyleme teşnīʿ
O bezm-i pür-ṣafāda sen de gör ne bādeler vardır

[187] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[188] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

75

Mefā’īlün / Mefā’īlün / Fe’ūlün

1 Diliñ dergāh-ı Ḥaḳdan minneti var
Cihānıñ rifʿatinden ʿuzleti var

2 Virir sükker yerine zehr ḳātil
Bu dehriñ bir ʿacāyib miḥneti var

3 Göñül virmez Ḫudādan ġayrısına
O cānıñ kim başında devleti var

4 Göñül mestānedir dāʾim ayılmaz
Mey-i ʿaşḳıñ daḫı keyfiyeti var

5 Firāḳ-ı derde ṣabr it didi baña
Bilürem bunda Ḥaḳḳıñ ḥikmeti var

6 Saña senden görünsün pertev-i dost
Göñül mirʾātınıñ çün ṣafveti var

7 Gel imdi sür yüzüñ dergāh-ı pīre
İder elbet ʿināyet sāʿati var

8 Bu cāh-ı ġamdan dilü āsān düşürdüm
Ḫüsāmıñ yine derdle nisbeti var

76[189]

1 Dār-ı dünya ġarīb ḥāletdir çekilen dāʾimā nedāmetdir
Her gelen mübtelā-yı miḥnetdir sen anı ṣanma rāḥatdır

2 Niʿmet naḳmet ile tevʾemdir leẕẕet-i semm zehr-i āfetdir
Olagör Ḥaḳḳıñ emrine teslīm ḳula lāyıḳ olan iṭāʿatdir

3 Her ne emr eyledi ise maʿbūduñ anıñ emri edā-yı ḫiḍmetdir
Ẕikr-i tevḥīd eyleyüp pīşe ḳāleb ile vü ḳalb-i saʿādetdir

4 Ẕikriñ olsun illa'llāh ḫālişān dirseñ selāmetdir
İki ʿalemde ey Ḥüsām şeref eḥad ü Aḥmede maḥabbetdir

16.a.

77

Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün

1 Oldı çün mest-i mey-i bāde-i ġaflet dil ü zār
Beni ne ḥālete ḳoydı ġam-ı ʿaşḳ-ı dildār

2 Kimseler vāḳıf olup ḥāl-i derūnum bilmez
Kime yā Rab ideyim sūz-ı derūnum iẓhār

3 Eylemez derdime em olsa da Loḳmān-ı zemān
İtme şimden girü ben derdlüye fikr-i tīmār

4 Yā ilāhī kerem-i luṭfuñ ile ḳaldı ḥālim
İtme nār-ı ġażab-ı ḳahrıñ ile āteş yār

[189] Şiirde aruz kalıplarına uygun bir vezin yoktur.

5 ʿAfv idüp cürmümi yandırma beni dūzaḫda
Ey olan mezheb-i ʿāṣiye mededsin ġaffār

6 ʿAfv idüp ben ḳuluñı eyle günāhdan ʿārī̄
Eyleyem cürmüme [ey] yār nice biñ istiġfār

7 İlḫaḳ eyle Ḥüsamī̄yi süʿedā defterine
Ḥürmet-i Ḥaydar-ı Kerrār u Resūl-ı Muḫtār

78[190]

1 Yine maġrūrsun meded derd-mend insan
Sinniñ temām olup beliñ bükilür
Ecelden ḳurtulmuş yoḳdur bir zemān
Kemikler ḳaġşayup aʿżā sökilür

2 Ṣaḳalıñ aġarup yemediñ aşıñ
Ebedī̄ saġlıġı görmedi başıñ
Aġzında çürüyüp ḳalmadı dişiñ
Gözleriniñ güherleri dökilür

3 El ayaḳ ṭutarken hī̄ç ṭutmaz olur
Ḳulaḳlarıñ āvāz işitmez olur
Boġazıñ bir loḳma et yutmaz olur
Ṭamarlar gerilüp ḳanı çekilür

[190] Şiir 6+5=11'li hece ölçüsü ile yazılmış görünmekle birlikte bazı mısralar hece ölçüsüne de tam olarak uymamaktadır.

4 Pīrlik şeʾāmeti ömriñe ḳoñar
Derd-mend her yerden saña el ṣunar
Üsti çürümüş bir eve döner
Esās-ı cismiñ cismiñ bir bir çekilür

5 Göç buraġını gör erkenden merd
Çekilir ḳāfile-i kārbān bī-ʿaded
Nevbet saña gelür ey Ḥüsām Aḥmed
Ecel sancaġı ḳapuña dikilür

79

Mef'ūlü / Mefā'īlü / Mefā'īlü / Fe'ūlün

1 ʿAşḳ āh ile derd-i dil-i cānā ne gerekdir
Cān bezl ide aña diye cānā ne gerekdir

2 Yanına yüzüm sürmege itse beni şāyān
Luṭf [ū] kerem üftādeye şāhā ne gerekdir

3 Rāżı olalım zülfüni yāriñ dağıdırsa
Ol bende müselsel dil-i dīvāne gerekdir

16.b.

4 Bir ṣāf-derūn yār-ı muvāfıḳ ele girse
Hicrān ġamı[n] tesellīye nice yārān gerekdir[191]

[191] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

5 Sāḳī ḳoma şol misḳale-i sāġar[ı] elden
Jeng-i kederin defʿine peymāne gerekdir

6 Bir yerde ḳarār eylemez illā cigerimde
Tīr-i sitemiñ ḫaṭır-ı dīvāne gerekdir

7 Tanzīri ne mümkün k'ola peyrev Ḥüsāmī
ʿAybını hele tesettür-i iḫvāne gerekdir[192]

80

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 ʿAḳl u fikrim cümle vārım virdim aldım derd-i yār
Dilde dāġım cānda zārım virdim aldım derd-i yār

2 Virmişem ṣabr u şebātı cümleten yaġmaya ben
Hān-mānım anda dārım virdim aldım derd-i yār

3 ʿAşḳ-ı Ḥaḳdır çün erenlerden benim istedigim
Buldım anı oldı kārım virdim aldım derd-i yār

4 İki ʿālemde baña maṭlūb olan ʿaşḳıñ durur
ʿAşḳ enīsi yār-ı ġārım virdim aldım derd-i yār

5 Āh idüp ʿaşḳıñ ile her ṣaḥrā-yı nūr-ı Ḥaḳ
Buldı itmām intiẓārım virdim aldım derd-i yār

6 Naḳş-ı ḥüsnüñ bu Ḥüsāmīniñ dilinden çıḳmadı
Cān fedādır saña kārım virdim aldım derd-i yār

[192] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

81

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

1 Vāṣıl-ı feyż-i Ḫudāyuz Ḥalveti ʿUşşākī yüz
Ḥāk-pāy-ı Muṣṭafāyuz Ḥalveti ʿUşşākī yüz

2 Çār-yār-ı bā-ṣafāya ḳul u ḳurbān olmuşuz
Bende-i āl-i ʿabāyuz Ḥalveti ʿUşşāḳī yüz

3 Mekteb-i ʿirfāndan aldı ders-i ʿaşḳ ṭıfl-ı dil
Ehl-i ʿaşḳa pīşvāyuz Ḥalveti ʿUşşāḳī yüz

4 Lī maʿ Allāh serāyında olan muḳīm ü müdām[193]
Ḫāk-rāh-ı evliyāyuz Ḥalveti ʿUşşāḳī yüz

5 Ḥażret-i pīriñ eşiġi ḥākine yüz süreli
Ḥamdi’lillāh pür-ṣafāyuz Ḥalveti ʿUşşāḳī yüz

6 Taḫt-gāh-ı dilde mihmān oldı esrār-ı Ḫudā
Her gürūh-ı muḳtedāyuz Ḥalveti ʿUşşāḳī yüz

7 Nūrbaḫşī ḥācegān-ı Ḳādirī Bayrāmī hep
Cümleden feyż-āşināyuz Ḥalveti ʿUşşāḳī yüz

8 Ey Ḥüsāmī Şeyḫ Ḥüsāmü’d-dīniñ olduñ bendesi
Tārik-i her dü-serāyuz Ḥalveti ʿUşşāḳī yüz

[193] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

82

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Biz ḥaḳīḳat ehliyüz ḳuṭb-ı Ḫudādır pīrimiz
Yaʿni kim feyyāż-ı ʿālem evliyādır pīrimiz

2 Biz muḥibb-i ḥānedānız Murtażādır pīrimiz
Mehdi-i ṣāhib-zemān sırr-ı Ḫudādır pīrimiz

17.a.

3 Naḳd-ı ṣırr-ı Muṣṭafā vü Murtażā ol şāh-ı dīn
Hādi-i ins ü melek-i pīşvādır pīrimiz

4 Men reʾāni sırrını yüzünden itdi münkeşif
Maẓhar-ı nūr-ı tecellī Ḥaḳ-nümādır pīrimiz

5 Ḫıżr-ı vaḳttir kim ṣunar ʿāriflere āb-ı ḥayāt
Rūḥ-perver sāḳī-i cām-ı ṣafādır pīrimiz

6 Keşf olur mirʾāt-ı vechinden tecellī-i cemāl
Şübhesiz cām-ı cihān gibi nümādır pīrimiz

7 Pertev-i ḥüsn-i tecellī-i cemāl eyler ʿıyān
Ey Ḥüsāmī şübhesiz nūr-ı Ḫudādır pīrimiz

83

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Maḥrem-i esrār-ı ḥikmet bizler ʿUşşāḳīleriz
Ṣāḥib-ı sırr-ı emānet bizler ʿUşşāḳīleriz

Maẓhar-ı feyż-i nübüvvet bizler ʿUşşāḳīleriz
Server-i sırr-ı velāyet bizler ʿUşşāḳīleriz
Maṭlaʿ-i şems-i hidāyet bizler ʿUşşāḳīleriz

2 Men sırrın bileliden Ḥaḳḳı taḥḳīḳ bilmişiz[194]
ʿIyd-ı ekberdir cemāl-i yāre ḳurbān olmuşuz
Hem-dem-i ḥüccāc-ı maʿnāyuz ṭavāfı ḳılmışız
Saʿy ile irdik Ṣafāya Merve-i Ḥaḳḳı bulmuşuz[195]
Kaʿbe-i maḳṣūda vuṣlat bizler ʿUşşāḳīleriz

3 Evliyāyı eylediñ iḳrāra ezelden ḥāmī olup[196]
Ahd u peymān gözleyüp hem ṣıdḳ ile iḫlāṣ olup
Şerʿate uyduḳ resūluñ bezm-i ḥāṣṣü'l-ḫāṣı olup
Ṭalmışız baḥr-i ḥaḳīḳat ḳaʿrına ġavvās olup
Bulmuşuz dürr-i maḥabbet bizler ʿUşşāḳīleriz

4 Biz ḳanāʿat Ḳāfına Sīmurġ-ı ʿAnḳāyuz hemān
Ẕerrece gelmez bizim ʿaynımıza iki cihān
Ṣoḥbet-i aḫyār ile bulduḳ hayāt-ı cāvidān
Ṭutmuşuz biz lā-mekān ḫum-ḫānesinde çün mekān
İçmişiz ṣahbā-yı vaḥdet bizler ʿUşşāḳīleriz

5 Biz Hümāyuz gerçi kim arż-ı semādan geçmişiz
Ḳurb-ı Ḥaḳḳa irişüp her dü-serādan geçmişiz
İḫtiyār itdik fenā tāc u ḳabādan geçmişiz
İrmişiz taḥḳīḳe taḳlīd ü riyādan geçmişiz
Virdimiz hū-yı hüviyyet bizler ʿUşşāḳīleriz

[194] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[195] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[196] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

6 Ey Ḫüsāmī cām-ı vaḥdetden saña irdi ṣafā
Mā-sivāyı ṭarḥ idüp bulduñ küdūretden rehā
Sırrına maḥrem idelden bizi şāh-ı evliyā
Bulmuşız deryā-yı tevḥīd içre dürr-i bī-hemtā
Sālik-i rāh-ı ḥaḳīḳat bizler ʿUşşāḳīleriz

17.b.

84[197]

1 Pā-māl reh-i Kaʿbe-i ʿulyāyuz biz
Rāh-ı ḥarem-i kūy-ı muʿallāyuz biz

2 Lebbeyk ūsāʿdeyle ile nālān olduḳ
Ḥacerüʾl-esʿad maḳbūl-ı Ḫudāyız biz

3 Dil Kaʿbesini eylemişiz saʿy ü ṭavāf
Tevfīḳ-i Ḫudā ḥācī-i maʿnāyuz biz

4 Biz ʿāşıḳ-ı āvāre-i Mecnūn-ı viṣāliz
Ser-ḳāfile Yeṯrib ü Baṭḫāyuz biz

5 Her laḥza vücūd içre idüp ṭayy-ı kemālāt
Geşt [ü] güzer-i kūy-ı dil-ārāyuz biz

6 Yek laḥẓada biz seyr ideriz cümle cihānı
Kim murġ-ı Hümā [vü] ʿAnḳāyuz biz

[197] Şiirin geneli vezin açısından uyumsuzdur.

7 Olduñsa Ḫüsāmī n’ola Şeyḫ Şükrīye peyrev
Maḳbūldur Ḥażret-i Mevlāyuz biz

85

Mefā’īlün /Mefā’īlün/ Fe’ūlün

1 Bulan ẕevḳ revā mıdır viṣāli[198]
Müdāmi ẕikr ider bir ān añlatmaz
İden iṣbāt ile çün nefy-i lāyı
İrer feyż-i Ḫudā iḥsān añlatmaz

2 Muḥīt-i baḥr-i tevḥīde ṭalanlar
Vücūduñ ḳatresin maḥv eyleyenler
Şerāb-ı vaḥdeti nūş eyleyenler
Ṣafādan mest olur mestān añlatmaz

3 Yine ṭaldın Ḫüsāmī bu cihāna
Ḳoyupdur murġ-ı ruḥuñ āşiyāna
Bulardan maḳṣad irmekdir cināna
Ḫudānıñ emridir fermān añlatmaz

86

Mef’ūlü / Mefā’īlü / Mefā’īlü / Fe’ūlün

1 Biz ḫırḳa-be-dūşān-ı gürūh-ı fuḳarāyuz
Biz tāc-be-ser-i zümre-i erbāb-ı fenāyuz

2 Ṭālib degiliz luṭfuña bu çerḫ-ı dünyeniñ
Biz muġtenem-i süfre-keş-i ḫ̌ān-ı Ḫudāyuz

[198] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

3 Her derdimize ḳıldı devā Ḥażret-i Mevlā
Biz münkir-i ḳānūn-ı ilāc-ı ḥükemāyuz

4 Ursaḳ yeridir sīnemize dāġ-ı siyāhı
Mātem-keş-i- pür-sūz-ı Ḥüseyn-i şühedāyuz

5 Dāʾim dilimiz aġlamaġı eyledi muʿtād
Āh itmedeyüz nāle-i cān-gāh-ı bükāyuz

6 Ḳul olmazız aṣlā bu denī çarḫa Ḫüsāmī
Biz bende-i şāh-ı Rüsul-i ʿāl-i ʿabāyuz

87

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Fe'ūlün

1 Ezelden derd-i ʿaşḳa mübtelāyuz
Ḫulūṣāne anıñla āşināyuz

2 Gönül āyinesini eylediñ ṣāf
Tecellīyāt-ı mirʾāt-ı Ḫudāyuz

18.a.

3 Viṣālinden göñül mehcūr olur mı
Ḥaḳīḳat maẓhar-ı feyż-i żiyāyuz

4 Biz olʿ Anḳā Hümā pervāz-ıʿ aşḳız
Ki bizler ṭāʾir-i evc-iʿ alāyuz

5 Ḫüsāmī biz muḥibb-i ḫānedānız
Ḳuluz biz bende-i āl-i ʿabāyuz

88

Mef'ūlü / Mefā'īlü / Mefā'īlü / Fe'ūlün

1 Yaḳdı teni ġam odına pür-ṭaġlarız biz
Yanmaġa taḥammül ideriz ṭaġlarız biz

2 Yüz sürmek içün pāyına ol serv-i revānın
Ṭūlāb gibi yaşı aḳıdır aġlarız biz

3 Biz künc-i mezelletdeyüz ḥaste-i ʿaşḳız
Sen ṣanma ṭabībim bizi kim ṣaġlarız biz

4 Ṭaşdan ṭaşa çalsaḳ başımız ġam deġil ey dil
Dāʾim bulanıḳ seyl gibi çaġlarız biz

5 Bende oldı göñül deyu Ḫüsāmī elemi ḳo[199]
Zencīr-i ġam-ı ʿaşḳa anı baġlarız biz

89

Mef'ūlü / Mefā'īlü / Mefā'īlü / Fe'ūlün

1 Görsek yed-i beyżāyı n'ola nūr biziz biz
Ḥaḳḳıyla münācāt ideriz Ṭūr biziz biz

2 Vīrāne şekil görinürüz gerçi ki ammā
Gencīne-i esrār ile maʿmūr biziz biz

[199] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

3 Ẓāhir olalı ḳalbimize rāz-ı Ene’l Ḥaḳ
Yanup yaḳılup ʿaşḳ ile Manṣūr biziz biz

4 Ḥaḳ bize ḳarīb oldığı āyāt ile ṣābit
Var ise ḥaṭā bizde durur dūr biziz biz

5 Sevmezler ise ehl-i ḫarābātı Ḫüsāmī
Meyḫānede ayaġa düşen ḫūr biziz biz

90

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

1 Açmamışdı cennet içre dīdesin ādem henüz
Gördiğinde dāne-i ḫāl-i ruḫuñ didim henüz

2 Ḳılmış idi bār-ı ʿaşḳı ol mehiñ ḳaddim dü-tā
Dest-i ḳudret itmeden ḳadd-i sipihri ḫam henüz

3 Ol tecellīden ki dil maḥv olmuş idi ol zemān
Urmamışdı cennetiñ medḥinden ādem dem henüz

4 Eyleyüp ḳaṣd-ı tecerrüd kūyıñı itdim mekān
İtmedin mesken sipihri ʿĪsā-i Meryem henüz

5 Gelmemiş idi nuṭḳa daḫı hīç erbāb-ı ḥayāt
Urmuş idi sen mehiñ medḥinde göñlüm dem henüz

6 Şeyḫ Ḫüsāmī cām-ı ʿaşḳı nūş idüp bezm-i elest
Daḫı ḥāżır olmamışken meclis-i ʿālem henüz

91

Fe'ilātün / Mefā'īlün / Fe'ilün

1 Aḳdı gerçi yolunda çoḳ yaşımız
Olmadı rām o serv-i ser-keşimiz

2 Gün ṭoġardı bu oñmadıḳ başıma
Ṣalsa pervāz mihr ü mehveşimiz

18.b.

3 Ḥançeriñ bir içim ṣu virmez ise
Dilde teskīn olunmaz āteşimiz

4 Niceye dek dolaşsa kāküliñi
Dostum ḫāṭır-ı müşevveşimiz

5 Gün gibi yerdedir yine yüzimiz
Ey Ḫüsāmi çarḫa irse der başımız

92

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'īlün

1 Bülbül-ārā olmuşum ol ruḫları gülzārsız
Ṭūtī-i lāl olmuşum o laʿl-i şekker-bārsız

2 Gül-ruḫuñsuz mürġ-i dil her dem fiġāna başlar
Bilmezem ḥālim n'olur sen ruḫları gülzārsız

3 Ol perüye āşıḳ olan ʿaḳlı[nı] żāyī ider
Zāhidā dil virmeñiz aña ṣaḳın zinhār siz

4 İtler ile hem-sifāl olsam yeridir ey Ḫüsām
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olan elbetde olur ʿārsız

93

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Biz fenā-yı ʿālemi dāʾim taʿaḳḳul eyleriz
Anıñ içün Ḥażret-i Ḥaḳḳa tevekkül eyleriz

2 Biz hümā-veş yüce pervāz[uz] ġurāb-āsā bugün
Cīfe-i dünyāya ṣanmañ kim tenezzül eyleriz

3 Çūr u ḫārāyı eyledik biz bīşe ṣubḫ [u] mesā
N'eyleyem ṭāʿāt-ı Mevlāda tekāsül eyleriz

4 Bir marīż-i ʿaşḳ-ı Ḥaḳḳız bī-tevaḳḳuf ṣanmañız[200]
Cān teslīminde cānānıñ teʿallül eyleriz

5 Nār-ı dūzaḫdan ḫalāṣ olsaḳ ʿacīb midir Ḫüsām
Ḥażret-i Ṣulṭān-ı kevneyne tevessül eyleriz

94

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Mā-sivā'llāhı giderdik ḳalbimizden lā deriz
Birligini Ḥaḳḳıñ ikrār eyleyüp illā deriz

2 Secde-i şükr eyleriz emrine idüp imtiṣāl
Yüz-i dergāh-ı Ḥaḳka Rabbiye'l aʿlā deriz

[200] "Ḥaḳḳız" kelimesi yazmada (**حقايز**) şeklinde geçmektedir.

3 Biz ḳanāʿat milketinde şāh-ı bī-pervā iken
Kimseye Efrasyāb u ne Cem ü Dārā deriz

4 Pāy-der-dāmen idüp dehr-i nesneden el çekmişiz[201]
Sen bilürsin ḥālimiz ey Ḥażret-i Mevlā deriz

5 Aḥmedā kendin ... ḳaydın bozar (?)
Ehl-i tecrīde anıñçün ʿāḳil [ü] dānā diriz

6 Ḫān-ḳāh-ı Şeyḫ Ḫüsāmıñ bir gedā der-bānıyuz
Ṣāre'l ʿıydu ... ey Mevlā deriz

95[202]

1 Pīrimizdir bizim Şeyḫ-i ʿUşşāḳī
Şerāb-ı vaḥdete oldurur sāḳī
Aña luṭf eylemiş ġanī ḫallāḳī
ʿUşşāḳīler dirler biz ʿUşşāḳīyüz

2 Şeh-i bāṭın evliyālar imāmı
On iki ṭarīḳıñ ḳā'imkāmı
Gelmişdir yol erkān andan temāmı
ʿUşşāḳīler dirler biz ʿUşşāḳīyüz

19.a.

3 Ġavṣ-ı aʿẓāmıdır Ḥaḳḳıñ pīrimiz
Bāġ-ı vaḥdetdir bizim pīrimiz

[201] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[202] Şiir 6+5=11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

Fedādır yoluna cān u serimiz
ʿUşşāḳīler dirler biz ʿUşşāḳīyüz

4 Dāʾimā Ḥaḳ ile pīrimiñ kārı
Derd ile āh idüp ḳılurdı zārı
Gülşen-i vaḥdetden refʿ iden ḫārı
ʿUşşāḳīler dirler biz ʿUşşāḳīyüz

5 Cihād-ı nefs ile saʿy ider dāʾim
Nehār ṣavmla giceler ḳāʾim
Tā-seḥer āh idüp olmayan nāʾim
ʿUşşāḳīler dirler biz ʿUşşāḳīyüz

6 Ḥażret-i ʿAlīye çıḳar yolumuz
Ḥaḳ ẕikrini eyler dāʾim dilimiz
Şükrī-i ʿUşşāḳī bizim ulumuz
ʿUşşāḳīler dirler biz ʿUşşāḳīyüz

7 Cehr u ḫafī dāʾim ḥālimiz bizim
Sünnet-i peyġamber kārımız bizim
Ẕikr-i Mevlādır yārimiz bizim
ʿUşşāḳīler derler biz ʿUşşāḳīyüz

8 Ḥüsāmī ḳuluna luṭf eyle Mevlā
Ḳıyāmetde pīrān ile ḥaşr eyle
Melekler kimler diyince aña
ʿUşşāḳīler dirler biz ʿUşşāḳīyüz

96

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

1 Ṣanmañız kim biz esīr-i ʿizz ü cāh-ı devletüz
Faḳr ile faḫr eylerüz şimdi muḳīm-i ʿuzletüz

2 Zāhidā dīdār-ı Ḥaḳdır rūz [u] şeb maḳṣūdımız
Ṣañma kim biz ṭālib-i ġılmān u ḥūrī cennetüz

3 Yüz ḳarasıyla televvünden ḫalāṣa yoḳ mecāl
ʿĀṣiyüz biz ġarḳa-i deryā-yı āb-ı raḥmetüz

4 Yüz çevirüp olmazız dergāh-ı Ḥaḳdan nā-ümīd
Ḥażret-i Ḥaḳḳa şükür kim Muṣṭafāya ümmetüz

5 Ey Ḥüsāmī yetmiş iki milletiñ çekmem ġamıñ
İnḳıyād-ı şerʿ-i pāk iden biz ehl-i sünnetüz

97

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

1 Ders-i ʿaşḳı eyledik tekmīl vardır ʿilmimiz
Mekteb-i ḳālū belādandır bizim taʿlīmimiz

2 Mürşid-i kāmildir el-ḥaḳ merkez-i ḳuṭb-ı zemān
Cān u dilden ʿazīze çün bizim teslīmimiz

3 Ḥamdu’lillāh ḳalmadı dilde fenāya meylimiz
Ṣābiriz her bir belāya var be-ġāyet ʿilmimiz

4 Biz rıżā-yı Ḥażret-i Ḥaḳḳıñ temennāsındayuz
Ẓālim-i nefs olmuşız kendümüzedir ẓulmumüz

5 Mülk-i faḳrıñ ey Ḥüsāmī şāh-ı bī-hem-tāsıyuz
Kūşe-i ṣabr u ḳanāʿatdır bizim iḳlīmimiz

19.b.

98

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Muḫteliṭ olduḳ egerçi ḫalḳ ile keşretdeyüz
Maʿnide biz Ḥaḳḳı bulduḳ daʾimā vaḥdetdeyüz

2 Mā-sivā ḥubbuñ çıḳardıḳ pāk idüp dil ḫānesin
Sırr-ı envār-ı cemāl-i Ḥaḳ ile ḥalvetdeyüz

3 Cevr-i yār [u] ṭaʿn-ı aʿdādan ṣafāmız var bizim
Ẓann ider eller bizi kim rūz [u] şeb miḥnetdeyüz

4 Āh kim bu deñlü ʿişyān ile bilmem ne'yleyem
ʿÖmrimiz pāyān itmişdir hemān rıḫletdeyüz

5 Cürmümiz bī-ḥadd bizim yoḳdur nemāz ile ṣıyām
Bilmezem dergāh-ı Ḥaḳda biz nice ḫiḍmetdeyüz

6 Pür-nūr envār -ı ʿirfān şuʿle virdi ḳalbime
O cihetden pür-żiyāyuz gün gibi rifʿatdeyüz

7 Ḫurdemiz yoḳdur ġınā-yı ḳalbi taḥṣīl itmişiz

Ey Ḥüsāmī faḳrımız vardır temām devletdeyüz

99

Me'fāīlün/ Me'fāīlün/ Fe'ūlün

1 Ruḫ-ı dilber gibi zībā gül olmaz[203]

Dil-i şūrīde gibi bülbül olmaz

2 Bugün bezm-i firāḳda o yāriñ[204]

Dile ḫūn-ı ciger gibi mül olmaz

3 Cünūn bāġında ben şūrīde ḥāl

Ḥayāl-i zülf gibi sünbül olmaz

4 Şehā bir cūş maḳar-ı murġ-ı revān

Ḳadd-mānend serv-i gülşen olmaz[205]

5 Ruḫuñ gül bergini vaṣf eylemekde

Ḥüsāmī-veş cihānda bülbül olmaz

100

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün

1 Ben seni görmesem cānā göñül eglenmez eglenmez

Nedendir bilmezem āyā göñül eglenmez eglenmez

[203] "Yanak" manasında olan "ruò" kelimesinin imlası (رخ) şeklindedir. Ancak şiirde can manasına gelen (روخ) kelimesi gibi yazılmıştır.
[204] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[205] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

2 Saña raʿnālıḳ el virdi baña şeydālıḳ el virdi
Dile rüsvālıḳ el virdi göñül eglenmez eglenmez

3 Göñül oldı saña meftūn derūnum olmaya pür-ḫūn
Degilken ḫāṭırım maḫzūn göñül eglenmez eglenmez

4 Siyeh-rū müşk-bū perçem siyeh ebrū o ṭalḳım-fem
Benim çeşmim ise pür-nem göñül eglenmez eglenmez

5 Benim sensiz ḳarārım yoḳ elimde iḫtiyārım yoḳ
Hele bir ġam-güsārım yoḳ göñül eglenmez eglenmez

6 İdersen ġayr ile ṣoḫbet kimiñle eyledin ülfet
Ḥüsāmī̇ye budur miḥnet göñül eglenmez eglenmez

101

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Vāṣıl-ı envār-ı ẕātuz sırr-ı ev ednā biziz
Kenz-i lā-yüfnāya maẓhar ʿālem-i kübrā biziz
Maʿnā-yı āyāt nūr-ı sūre-i Ṭāhā biziz
Vāriṣ-i ʿilm-i ledünnī̇ ʿādem u maʿnā biziz
Vāḳıf-ı sırr-ı rumūz-ı ʿalleme'l esmā biziz

20.a.

2 Āsumān-ı maʿnevīniñ şems [ü] necm [ü] māhıyuz
Ehl-i tevḥīdiz meʿānī sırrınıñ āgāhıyuz
Rāh-ı ʿaşḳıñ rehberiyiz ehl-i dil hem-rāhıyuz
Faḳr ile faḫr eyledik mülk-i ḳanāʿat şāhıyuz
Lā-übālīyüz egerçi ʿārif-i dānā biziz

3 Keşret içre cilve-ger olsa ruḫ-ı cānānımız
ʿĀlem-i vaḥdetdedir yine bizim seyrānımız
ʿAşḳ-ı Ḥaḳdır çün bizim hem-derdimiz dermānımız
Mażhar-ı Mollā-yı Rūmī meşnevī bürhānımız
Sālik-i rāh-ı ḥaḳīḳat vāṣıl-ı Mevlā biziz

4 Maġz-i Ḳurʿān-ı ledün sırr-ı kitāb-ı meşnevī
Neşr iden feyż-i ḥaḳāyıḳdan rumūz-ı maʿnevī
Feyż-yāb olsun ṣafādan mest olsa cān evi
Bizdedir sırr-ı Muḥammed nūṭḳ-ı pāk-i Mevlevī
Maḫzen-i genc-i ilāhī ṣāḥib-i esmā biziz

5 Biz muḥibb-i Murtażāyuz bende-i āl-i ʿabā
Eyleme yā Rab bizi maḥşerde anlardan cüdā
Baḥr-i cūdundan kerem idüp bizi itdi Ḫudā
Bende-i evlād-ı Aḥmed ḫāk-rāh-ı Muṣtafā
Murtażānıñ ʿāşıḳıyuz çāker-i Zehrā biziz

6 Çün muḥibb-i ḫānedān oldı Kevşer-i nuṭḳumız[206]
Gūş idüp olur [idi] cümle-[i] ʿudūl nuṭḳumız

[206] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

Zü’l-fiḳār-ı Murṭażāya oldı hem-ser nuṭḳumız
Münkir-i āl-i ʿabāya tīġdir her nuṭḳumız
Ḳāhir-i aʿdāya tīr [ü] seyf-i Mevlānā biziz

7 Ḥānedān-ı ehl-i beytiñ ḳulı devlet-mendimiz
ʿĀşıḳ-ı rāh-ı Ḫudādır işiden her pendimiz
Ey Ḫüsāmī girdin ḫāne oldı bendimiz[207]
Ḥażret-i sulṭān-ı ʿaşḳa ḳul idelden kendimiz
Fırḳa-i Nācīden oldı ʿurve-i vüsḳā biziz

102[208]

1 Bir bölük zühd-i ʿuşşāḳla dönsün bizim devrānımız
Hāy [u] Hū-yı āfāḳ ile dönsün bizim devrānımız

2 Gel dönelim ṣafā ile ẕikr idelim vefā ile
Muḥammed Muṣṭafā ile dönsün bizim devrānımız

3 Şol Allāhıñ birligine Hūlıġınıñ varlıġına
Münkirleriñ körligine dönsün bizim devrānımız

4 Faḫr-i cihānıñ ʿaşḳına ʿarş-ı aʿlānıñ ʿaşḳına
Güzel Mevlānıñ ʿaşḳına dönsün bizim devrānımız

5 Biz bir bölük mübtelāyuz dergāhına ṭutalım yüz
Hū diyelim gice gündüz dönsün bizim devrānımız

[207] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[208] Şiir 8+8=16’lı hece ölçüsüyle yazılmıştır.

6 Devrān eyler deverān seyyāreler eyler seyrān
Çarḫ-ı felek gibi her ān dönsün bizim devrānımız

7 Ḥüsāmü'd-dīn olma nāʾim Mevlā emrinde ol ḳāʾim
Şems ü ḳamer gibi dāʾim dönsün bizim devrānımız

20.b.

103

Fā'ilātün / Fā'ilün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Dergeh-i Mevlāyadır ṣıdḳ ile ḥācātımız
Kimseye yoḳdur bizim ẕerre münācātımız

2 ʿĀlem-i vaḥdetdedir meskenimiz çün bizim
Aḥvel olan göremez remz [ü] işārātımız

3 ʿĀşıḳ olanlara ʿaşḳ Ḥaḳ ile vāṣıl olur
Zāhid-i ḫuşk anlamaz dildeki ḥālātımız

4 Ẕikr-i Ḫudā ile biz çaġırırız Hū deyu
ʿĀlem-i lāhūta dek irişür aṣvātımız

5 Ṭobṭoludur bu cihān keşf ü kerāmāt ile
Nūrına ġarḳ eyledi gün gibi ẕerrātımız

6 Nūr-ı şühūddır Ḫüsām sālike çün kim ḳapu
Añlamadı kimse hīç nefs ile iṣbātımız

104

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

1 Ṣanmañız ey ḫˇāce biz māl u menāle mālikiz
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳlarız biz köhne şāle mālikiz

2 İtmeziz nādāna aṣlā biz tenezzül dünyede
Şāh-ı ʿirfānız bu gün ḥayl-i kemāle mālikiz

3 Cām-ı Cem ḳaydını hergiz çekmeziz bu bezmde
Āsitān-ı yārde köhne sifāle mālikiz

4 Ey göñül vaṣf eylediñ yāriñ miyān-ı nāzenin
Ḥamdü’lillāh şimdi taḥḳīḳ-i ḥayāle mālikiz

5 Diyelim rengīn ġazel şevk-i ruḫ-ı cānān ile
Naẓm ile hem çün Ḥüsāmī ḳīl u ḳāle mālikiz

105

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

1 Şāh-ı ʿaşḳ der-bānıyuz bāb-ı saʿādet bekleriz
Gāh ben gāhī göñül nevbet be-nevbet bekleriz

2 Ḥaydar-ı Kerrār-ı ʿAlī Murtażānıñ ḳuluyuz
Aña ḳurbān olmaġa biz ʿıyd-ı vuṣlat bekleriz

3 Kişver-i miḥnetde şāhım sübḥa-i āhı döküp
Leşker-i endūh-ı ġamla biz velāyet bekleriz

4 Keşret-i eşġāl dünyā-yı denīden el çeküp
Ḥamdü'lillāh ey göñül künc-i ḳanaʿāt bekleriz

5 Ḫādim-i hāk-i der-i pīr-i Ḥüsāmız biz Ḥüsām
Vāṣıl-ı maṭlūb içün biz bāb-ı himmet bekleriz

106

Fā'ilātün / Fā'ilün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Dergeh-i Ḥaḳdır bizim meʾmen u ḫācātımız
Ṣıdḳ ile çün feṯḥ olur cümle münācātımız

2 Vaḥdeti farḳ etmeyen birlige itmez vuṣūl
Dīdesi aḥvel olan görmedi ḥālātımız

3 ʿAşḳ iledir ṭavrımız çün ki biz ʿUşşāḳiyüz
ʿAşḳ iledir çün bizim cümle-i eṭvārımız

4 Ṣıyt [u] ṣadāmız bizim çarḫa çıḳar dāʾimā
Münkir olan eṣamdır añlamaz aṣvātımız[209]

5 Ẕikr-i ḫafī cehr ile ḳalbe ḳalıbdadır (?)
Ẓāhir ü bāṭındadır nefy ile iṯbātımız

6 İtdi ẓuhūr nūr[ıñdan] gör bu cihān yüzini
Ġarḳa-i nūr eyledi göḳ gibi ẕerrātımız

7 Rızḳ-ı ribā eyleyen zāhid-i sālūs[dan]
Yeg dürür andan bizim belki ḫarābātımız

[209] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

8 Añlayamaz ey Ḫüsām bizim kimse ḥālimiz
Ṣıdḳ ile kul olmayan bilmedi ḥālātımız

21.a.

107

Mef'ūlü / Mefā'īlün / Mef'ūlü / Mefā'īlün

1 Cān virmeyicek cānān ele girmez
Feṯḥ olmayacaḳ sır āsān ele girmez[210]

2 Gül mevsimiñ özler dil bu gülşen-i ʿālemde
Cennet ola ger gülşenī seyrān ele girmez

3 İnkārı ḳo ey münkir Ḥaḳḳı göresin ẓāhir
Selb itmeyecek küfr ü īmān ele girmez

4 Esrār-ı ḥaḳāyıḳdan bir ẕevḳ ala gör tā kim
Ḥaḳ ẕikrine kāhilsin devrān ele girmez

5 Girdiñse eger yola varlıġı[nı] terk eyle
Bir pīre ḳul olmazsañ sulṭān ele girmez

6 ʿAşḳıla ciger nālān derd ile olup sūzān
Ṣabr itmez iseñ her ān dermān ele girmez

7 Dervīş Ḥüsāmīden oḳumasañ[ız] dersi
Envār-ı maʿāniden burhān eline girmez

[210] Beyit şiirin veznine uymamaktadır.

108

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Biz şeh-i mülk-i ġayrız yoḳ [bunda] vezīrimiz
Kim umūr-ı salṭanatda başḳadır tedbīrimiz

2 Biz o şehbāz-ı Hümā -pervāzıyuz bu ʿarṣanıñ
Vādi-i miḥnetde murġ-ı ʿaşḳdan naḫcīrimiz

3 Zāhidā semt-i cünūna sālik olsaḳ yeridir
Ḥān-kāh-ı ʿaşḳda Mecnūn olupdur pīrimiz

4 Düşmen-i bed-ḫāh ile cenk itme kim bu ʿarṣada
Āh-ı ateş-bārdır dāʾim yalıñ şemşīrimiz

5 Kūy-ı dilberdir tesmīn ey Ḥüsāmī ʿāşıḳa
Bülbül-i şeydālarız gülşen ezelīdir yerimiz

109

Mef'ūlü / Mefā'īlü / Mefā'īlü / Fe'ūlün

1 Tīġ-i ġam ile her birimiz yāreleriz biz
Şerḥa çeker[iz] sīnemizi yāreleriz biz

2 Şol ġamze-i ḫūn-rīziñ elinden dil-i cānı
Çoḳ derd çeker ḳarşu varur aralarız biz

3 Seyyāh-ı zemān rind-i cihān ʿārife cānuz
Durmaz gezeriz kūy-be-kūy aralarız biz

4 ʿĀlemde bizim derdimize çāre mi vardır
Dermān-deleriz ʿaşḳ ile ġam-ḫāreleriz biz

5 Ḥayfā bir ʿamel işlemedik şimdiye dek ḫayf
Aḥmed bir alāy ʿāsi yüzi ḳaralarız biz

110

Mef'ūlü / Fā'ilātü / Mefā'īlü / Fā'ilün

1 Cennet ṣafāsın ʿāşıḳa ẕevḳ-i viṣāl bes
Hūr-ı behişt ü dilber-i sāḥib cemāl bes

2 Sen var iken efendi baña añma ġayrıyı
Āşüfte ʿandelībe hemān derd-i āl bes

3 Ḥaddiñ vefāsı murġ-ı dile vird-i ter-be-ter
Ḳaddiñ hevāsın bendeñe taze nihāl bes

4 Bülbül-ṣıfat o gül-ruḥı vaṣf itmege müdām
Ṣūret-sürūr-ı murġ-ı dil-i pür-melāl bes

5 Saʿy it Ḥüsāmī eyle ḫulūṣāna ḫiḍmeti
Dergāh-ı pīrde ḫızmet-i firḳātde ḳāl bes

21.b.

111

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Burūc-ı ʿaḳl ile egerçi olmuş idi yār
Cümleyle ḳaldı muḫālif oldı nā-hemvār nefs

2 Birligine cümle eşyā Ḥaḳḳıñ olmuşken delīl
Bu ne ḥikmetdir ʿinād idüp ider inkār nefs

3 Bir benim gibi ḳanı nefs-i hevānıñ ṭālibi
Gerçi kim ḫalḳ-ı cihānıñ cümlesinde var nefs

4 Dirdi ber-dār baña ʿaḳlım alup oldum deli
Çaldı cümle ṭāʿatim sermāyesin ʿayyār nefs

5 Varmaġa dīvān-ı Ḥaḳḳa yoḳ yüzüm itdi beni
Bī-rıża vü bī-ḥayā vü bī-edeb ü bī-ʿār nefs

6 Yaḳdı yıḳdı mülk-i şehr-i vücūdum[ı] cümle[ten]
Āh kim ehl-i hevāya olalı serdār nefs

7 Gāv-veşten perdāz olma ḳıl ḳanāʿat dāʾimā
Ey göñül żabṭıñda olsun dir isen her-bār nefs

8 Bu Ḫüsāmī reh-revān-ı rāh-ı ʿaşḳ iken ʿaceb
Azdırup yoldan çıḳardı hey meded tekrār nefs

112

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Ẓāhir u bāṭın muḥaḳḳaḳ cümle bir maʿnā imiş
Çeşm-i aḥvel anı görmez ṭutalım bīnā imiş

2 Zülfünüñ ber-dārı Manṣūr-ı maḥabbetdir seniñ
Anıñ içün kim Enel'-Ḥaḳḳ mühre-i (?) gūyā imiş

3 Maḳṣad-ı aḳṣā maḥabbetdir ezelden tā ebed
Andan özge her ne kim var bī-aṣl-ı maʿnā imiş

4 Ḳurtulıp ḳayd-ı taʿalluḳdan olan āzāde dil
Zümre-i ehl-i maḥabbet ʿāşıḳ-ı şeydā imiş

5 Gel ʿalāyıḳdan öziñi ḳatʿ idegör ey Ḫüsām
Ḥubb-ı çāhı terk idenler tārik-i dünyā imiş

113

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Ey kemān ebrū beni yabana atma tīr-veş
Ḥançer-i ġam sīnemiz çāk itmesün şemşīr-veş

2 Ḥāḳden refʿ eyler idiñ bu dil-i üftādeyi
Şehsüvārım bir kez aṭlañ terkiye naḥcīr-veş

3 Şerbet-i laʿliñle tīmār eyle ben dīvāneye
Ḫalḳa-i gīsūñı ṭaḳup boynuma zencīr-veş

4 Bār-ı ʿaşḳıñ çekmeden şöyle taḥḳīḳ oldu tenim
Düşmüşem şimdi ʿaṣayān nev-civānım pīr-veş

5 Dūr olalı ol kemān ebrū ṣanemden tīr-vār
Şeyḫ Ḫüsāmıñ ḳāmeti ḫum eyledi zih-gīr-veş

114

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün

1 Göñül tā-ebed ʿaşḳıñıla sūzān olmaḳ istermiş
Varup kūyunda bülbül gibi nālān olmaḳ istermiş

2 Cemāliñ ḳıblesine zāhid-i künc beyti döndürmüş
O ebrūlar ki miḫrāb-ı ser-i bām olmaḳ istermiş

3 Ne ḫavfım var benim çāh-ı ẕeḳan baḥrine düşmekden
Ki dil-i girdāb-ı baḥr ʿaşḳa ʿummān olmaḳ istermiş

22.a.

4 Çeküp ebrūları üstüne cānān ʿanberīn perde
Ki ḫˇāb-alūd iken çeşm-i nigehbān olmaḳ istermiş

5 Metāʿ-yı maʿrifetden ḥisse-yāb olmaḳ diler göñlüm
Bu bender-gāh-ı ʿālemde dilim kān olmaḳ istermiş

6 N'ola peyrev olursa Şükrīye [Aḥmed] Ḥüsāmü'd-dīn
Anıñ feyż-i şerīfinden füyūżān olmaḳ istermiş

115

Mef'ūlü / Fā'ilātü / Mefā'īlü / Fā'ilün

1 Bezm-i ezelde bāde-i ʿaşḳı eyledim (çū) nūş
N'ola raḥm şerābıñı eylesem ḫurūş[211]

[211] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

2 Ol zāt-ı pāk sensin eyā ḳıble-i enām
Secde ider felekde saña zümre-i sürūş

3 Çekdim kenāre ol dürr-i meknūnımı n'ola
İtsem nesīm-i şevḳle mānend-i baḫr cūş

4 Bir dem ki görmesem o leb-i ḳand-ı nāyımı
Ṭūṭī-i naġme-sāz-ı dil olur hemān ḫāmūş

5 Bülbül-ṣıfat şu deñlü fiġān itdi murġ-ı dil
Ṭutmadı ey Ḫüsām o leb-i ġonce hīç kuş

116

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Fe'ūlün

1 İdelden cürʿa-i ʿaşḳı ezel nūş
Dem-ā-dem olduḳ abdāl mest-i medhūş

2 Düşelden ḫasretiñ baḫrine ey şeh
Ḫudādan ġayrısıñ ḳıldıñ ferāmūş

3 Fiġān itsem aña ḳarşu iderdi
Çemende bülbül-i gūyāyı ḫāmūş

4 ʿİzārıñ şevḳine ey māh ruḫsār
Tenüme daġ urup oldum siyeh-pūş

5 Ḳaçan nār-ı firāḳı dilde yansa
Gözümden ey Ḫüsāmī ḳān ider cūş

117

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

1 Fasl-ı künc-i ġamıla olmadı güşād ey dür-i ḫāṣ
Gerçi çoḳ fātiḥalar oḳumuşum bi’l-iḫlāṣ

2 Dervīşiñ vaṣfına çoḳ gevher-i maʿnā buldum
Baḥr-i eşʿār-ı niẓāma olalıdan ġavvās

3 Āteş-i āhım eṯer itmedi seni seng-i dile
Eridirken gözlerim āhını mānend raṣāṣ

4 Sana rām idemedim dünyede bir kere baña
Gerçi tesḫīr içün ey şeh oḳudum nice ḫavāṣ

5 Cennet-i vaṣla duḫūl itmeyecek Şeyḫ Ḥüsāmī
Dūzaḫ-ı ġussa vü ġamdan ola mı hīç ḫalās

118

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

1 Sīnesi ʿāşıḳlarıñ olsa ʿaceb midir şikāf
Ḥançer-i müjgānına olmuşdur ol sīne ġılāf

2 Ẕevḳ-yāb olmaḳ dilerseñ ṭavr-ı ʿaşḳdan zāhidā
Ṣayḳal-ı ʿaşḳ ile gel mirʾāt-ı ṭabʿıñ eyle ṣāf

3 Āteş-i hicrāna nisbet nār-ı dūzaḫ ey göñül
Yaraşur(dur) vāʿiz-i nādāna ne deñlü ursa lāf

4 Ḳorḳarım tebdīl ola pāk-ı firāḳı firḳate
… Allahümme fiʾd-dünyā lenā mimmā …

5 Merve ḥaḳḳı vuṣlat isterseñ Ṣafāya ey Ḥüsām
Ol ḥabībiñ ḥāk-i reh-i [pāyını] eyle ṭavāf

22.b.

119

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün

1 Maḥabbet curʿasından mest olup sekrān gerek ʿāşıḳ
Leb-i dilberdeki esrār ile ḫayrān gerek ʿāşıḳ

2 Muḳayyed olmayup ḳayd-ı libāsı ʿādet-i nāsa
Mücerred pāk bir abdāl olup ʿirfān gerek ʿāşıḳ

3 Vücūdın ġarḳ idüp vü seyl-i sirişk-i ḫūn-ālūd
Dem-ā-dem nevḥa ile zār ile giryān gerek ʿāşıḳ

4 Yaḳup pervāne-veş bāl-i perīn nār-ı tecellīde
Vücūduñ maḥv idüp āteş gibi sūzān gerek ʿāşıḳ

5 Fenā-ender-fenā mülkündedir çün milket-i bāḳī
Ḫüsāmī-veş fenāya irişüp şādān gerek ʿāşıḳ

120

Mef'ūlü / Fā'ilātü / Mefā'īlü / Fā'ilün

1 Ḫoşdur baña cihānda olursa cefā-yı Ḥaḳ
Cān u göñülden ʿāşıḳ olur mübtelā-yı Ḥaḳ

2 Ḳaṭʿān benim hevā-yı heves ḥāṭırımda yoḳ
Zīrā ezelden oldı göñül imtinā-yı Ḥaḳ

3 Derd ehline ne çāre ider şerbet-i ṭabīb
Her dem marīż-i ʿaşḳa irermiş devā-yı Ḥaḳ

4 Olmam mükedder elem-i rūzgārıla ben
Mirʾāt-ı ḳalbe virdi ṣafāyı cilā-yı Ḥaḳ

5 İrse ġubār-ı ḥāṭırına rūzgār gerdūnı
Olma mükedder aña budur muḳteżā-yı Ḥaḳ

6 Ṣabr u sükūn faḳr u fenāyı ḳıl iḫtiyār
Bulmaḳ isterseñ Ḥüsāmī murādıñ rıżā-yı Ḥaḳ

121

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 ʿĀrif-i esrār-ı maʿnā ol dilā Ḳurʿāna baḳ
Aç gözüñ refʿ-i ḫicāb it dīde-i itḳāna baḳ
Sayḥa-i efkārı terk it zühd ḳoʿ irfāna baḳ
Vech-i Mevlāya muḳābil ṣūret-i insāna baḳ
Men reāni perdesin ḳaldır yüri cānāna baḳ

2 Rāh-ı Ḥaḳḳa oldı rehber çün bizim meydānımız
Şeş cihetden görinür ise n'ola devrānımız
Hem-dem ehl-i kemāliz var bizim ʿirfānımız
Kimse idrāk itmedi hīç ẕāt-ı ʿālī-şānımız
Sırr-ı maḫfīyüz berü gel sen bize merdāna baḳ

3 Bezm-i vaḥdetden ki biz nūş eyledik peymāneler
Baş eger mi kimseye esrük olan mestāneler
ʿĀlem-i lāhūta irdi naʿrā-i mestāneler
Baḥr-i vaḥdet içre bulduḳ biz dürr-i yekdāneler
Dürr-i gevherle müzeyyendir dil-i vīrāna baḳ

23.a.

4 Naḳd-i ömri çoḳ yere ṣarf eyleme isrāfdır
Bī-baṣar Ḥaḳḳı görmez sözleri hep lāfdır
Tende cān ʿAnḳa aña ʿaşḳ ise kūh-ı Ḳāfdır
Jeng-i şekden kāmiliñ āyīnesi çok ṣāfdır
Cān gözün aç mülk-i ḳalbine gir gel cāna baḳ

5 Bāb-ı Ḥaḳḳa sür yüzüñ kim olasın Rabb Rabbü'l-ʿibād
Zümre-i abdāl oldı çün saña rāh-ı reşād[212]
Farḳ idegör ne'ydügin mebde ile sırr-ı meʿād
Ey Ḩüsāmī saña senden görinür nūr-ı firād
Mesken-i Ḥaḳdır göñül sen sendeki imkāna baḳ

122

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Ehl-i ʿaşḳa ṭaʿnı ko zāhid aña merdāne baḳ
Ṣūrete ḳılma naẓar gel sīret-i insāne baḳ

2 Mekteb-i dilde oḳuyup muṣḥaf-ı ʿilm-i ledün
Vaṣıl-ı esrār-ı maʿnā ol yüri ʿirfāne baḳ

[212] Yazmadaki "irşād" sözcüğü şiirin manâsına ve veznine uygun olmadığından "reşād" olarak okunmuştur.

3 Dergeh-i vālāsının şāhāne ʿālim bendesi
Pād-şāhān-ı cihāna ḳul iden sulṭāne baḳ

4 Gel ḥiṭāb-ı len-terānī nefḫasın gūş eyleme
Ol tecellī-i cemāliñ maẓharı cānāne baḳ

5 Mā-sivā fikrini refʿ it dilden ey Aḥmed Ḫüsām
Bu fenā-ender-fenāda maḥv olan iḫvāne baḳ

123

Mef'ūlü / Fā'ilātün / Mef'ūlü / Fā'ilātün

1 Nādān ile muṣāḥib olmaḳ ḥamāḳat ancaḳ
Ehl-i muḳārin olmaḳ ʿayn-ı saʿādet ancaḳ

2 Vāllahi şimdi bildim nādān ile cihānda
Kişi ʿalāḳa itmek ey dil sefāhat ancaḳ

3 Ṣādıḳ deyü sen anı iẓhār-ı rāz itme
Elbetde kār-ı nādān şāhım ḥıyānet ancaḳ

4 Ṣāḥib-dilānı ḳoyup nādān-ı mühmelāta
Fi'l-cümle raġbet itmek ḥiyel ḥıyānet ancaḳ

5 Meylim cihānda yoḳdur hīç nādāna Ḫüsāmī
Minnet ola Ḫudāya bu bir saʿādet ancaḳ

124

Mef'ūlü / Fā'ilātü / Mefā'īlü / Fā'ilün

1 Yek ḥaṭve ṣay cihānı dilā kim beḳāsı yoḳ
Telḫ-i şerāb zehr-i ġamıñ intihāsı yoḳ

2 Cevr-i cefā miḥnet etdü heder müdām[213]
İmrār-ı vaḳti budur[ur] aṣlā ṣafāsı yoḳ

3 N'eylersen eyle bir iki gün vaḳtiñi geçir
Bu dehr-i bī-ṣebātı bilürsin vefāsı yoḳ

4 Ben ben deyüp ben dime kārānsız ider ol
Virme bu fāni mülke göñül kim nemāsı yoḳ

5 Māl u menāl u ehl-i ʿıyāliñ dirsen eger
Yād olmada cemīʿisi hīç āşināsı yoḳ

6 Taḥṣīl-i zād-ı rāh-ı beḳā eyle ey Ḫüsām
Bir mülke mālik ol kim müʾebbed fenāsı yoḳ

125

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Oḳuduñsa lī-maʿAllāh dersini sen bir sebaḳ
Bilmiş olduḳ kendini ey dil yine sen saña baḳ

2 Mekteb-i ʿirfāna dāḫil olmaġa saʿy eyle kim
Bāb-ı ʿaşḳdan ger oḳursañ zühdüni elden bıraḳ

[213] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

23.b.

3 Ṣıdḳ ile bir kāmiliñ destin ṭutup ḳıl ḫiḍmeti
Ḳalbini rabṭ it aña sözlerine ṭut ḳulaḳ

4 Gīç bu varlıḳ varṭasından nefsine olma zebūn
Nefs ile memkūr olan olur ʿazāba müsteḥaḳ

5 Mā-sivāyı sür çıḳar pāk eyle ḳalbiñ ey Ḫüsām
Ḥubb-ı cāha meyl iden dāʾim olur Ḥaḳdan ıraḳ

126

Mef'ūlü / Mefā'īlü / Mefā'īlü / Fe'ūlün

1 Dünyā-yı denī ardına düşme ṭutamazsıñ
Rehzendurur ol saña aña sen yetemezsiñ

2 Erzāḳını Ḥaḳ naḫnü Ḳāsemnāda kim virdi
Biñ yıl da çalışsañ aña ḥabbe ḳatamazsıñ

3 Baḥr-i yem-i tevḥīde eger irmeyesin sen
Vaḥdet deñizi ḳaʿrına girüp yitemezsiñ

4 Ger nefs-i hevāya muvāfıḳ gele ṭabʿıñ
Şeyṭān çerisi üstüne bir ṭaş atamazsıñ

5 Ẕevk almaz iseñ saʿy ile eẕkār-ı Ḫudādan
Vaḥdet meyini ey dil-i şeydā ṭadamazsıñ

6 Pīriñ keremi olmaz ise saña Ḫüsāmī
Er loḳmasını aġzına alma yutamazsıñ

127

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

1 Nefs-i hevā ile dirim sen dervişī olamazsıñ
Dirim saña ben de bu dem sen dervişī olamazsıñ

2 Dervīş olan ṣāfī olur luṭf-ı Ḫudā ḳāfī olur
Ẕākir olup şāfī olur sen dervişī olamazsıñ

3 Dervīş olan yanmaḳ gerek her renge boyanmaḳ gerek
Mürşide inanmaḳ gerek sen dervişī olamazsıñ

4 Dervīş olanlar özlemez maḫlūḳ ḳapusın gözlemez
Nāsıñ ʿuyūbun yüzlemez sen dervişī olamazsıñ

5 Dervīş olan geh toḳ geh aç ḫalḳa olur mı iḥtiyāc
Kemer ile baş[ın]da tāc sen dervişī olamazsıñ

6 Dervīş Ḫüsāmī eyler āh dergāhını ḳılsun penāh
Gitmezse dilden ḥubb-ı cāh sen dervişī olamazsıñ

128

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün

1 Esāsı ḫāne-i dünyā ḫarāb-ābād imiş bildik
Fenā-ender-fenā maʿmūru bī-bünyād imiş bildik

2 Hevā-yı bend-i zülfüñle muḳayyed olan ey meh-rū
Feżā-yı ʿālem içre ʿarṣadan azād imiş bildik

3 Seniñle āşinālıḳ kesb idüp bīgāneler her dem
Hele şimdi yanıñda āşinālar yār imiş bildik

4 Şerār-ı āteş-i āh Ḫüsāma itmedi teʾsīr
Dil-i sengīni anıñ ey göñül pulād imiş bildik

24.a.

129

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Ey felek dil-ḫānesin yıḳdıñ perīşān eylediñ
Sīnemi mecrūh idüp çeşmim yaşın ḳān eylediñ

2 Yandırup nār-ı firāḳa ḳārım efġān eylediñ
Rāḥat-ı rūḥum Ḫüsāmī ḥāke mihmān eylediñ

3 Ḫūn idüp baġrım felek hicr ile nālān eylediñ
Her şeh ü şehzādeyi ḫāk ile yeksān eylediñ

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1 Ḥayf ṣad ḥayf ey felek kim dilleri ḳıldıñ ḫarāb
Oldı her bir nāzenīniñ mesken taḥte'l-türāb

2 Eylediñ nār-ı firāk-ı hicr ile baġrım kebāb
Ḳalmadı ṣabra mecālim çekmege yoḳ dilde tāb

Eyżān

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1 Dāġ dāġ-ı ḥasret oldı sīne-i sūzānımız
Buldı germiyyet göñülde sūziş-i efġānımız

2 Ḳan döker bu çeşm-i ḥasret tā çıḳınca cānımız
Cümle yanmaḳda(dır) bizimle yār olan iḫvānımız

Eyżān

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1 Mevsim-i ḳaḥṭ u neşāt zevḳ u şādīdir bu dem
Şehr-i cānıñ hep metāʿ-yı ġuṣṣa derd ü elem

2 ʿĀfiyet-nūş eylediñ şāh-ı ḥüsn zehr-i sitem
Eylediñ Şāh Ḥüseyini Kerbelāda sen ʿadem

Eyżān

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1 Kendi nūrundan yaratmışken ḥābībini ilāh
Ḫāk-i müşk-ālūdı meʾvā eylediñ ol şems-i māh

2 Çār yāriñ meskenine daḫı idüp ḥāk-i siyāh
Ḥaydar-ı Kerrārı itdiñ tīġ u şetm ile tebāh

Eyżān

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1 Kimseye bāḳī degildir bu cihān-ı bī-vefā
Zīr-i ḫāki mesken eyler cümle-i şāh u gedā

2 Bu Ḫüsāmī ḳuluñı eyle tesellī ey Ḫudā
Nūr-ı çeşm cān-ı cism meskeni Firdevs ola

3 Ḫūn idüp baġrım felek firḳatle nālān eylediñ
Her şeh ü şehzādeyi ḥāk ile yeksān eylediñ

130[214]

1 Ṣanma senden ġayrı yā Rab yār eylerler ʿāşıḳlarıñ
ʿĀşḳıñ ile şevḳini hep kār eylerler ʿāşıḳlarıñ

2 Pervāne-veş per yaḳmaġa ṣu gibi dāʾim aḳmaġa
Ġayrı cemāle baḳmaġa ʿār eylerler ʿāşıḳlarıñ

3 Cemʿ oluben çoḳluḳların bildirmezler ṭoḳluḳların
Seniñ ile yoḳluḳlarıñ vār eylerler ʿāşıḳlarıñ

4 Seyl ṣuyı gibi aḳılup olmaz her yana taḳılup
Yerlerin yanup yaḳılup nār eylerler ʿāşıḳlarıñ

5 Dilden çıḳar āh pür-sūzı yaḳdı ʿālemleri …
Bülbül gibi gice gündüz zār eylerler ʿāşıḳlarıñ

6 Ḳuluñ Ḫüsām ister seni ḳıldı fedā cān u teni
Dīvāne-veşī meskeni ġār eylerler ʿāşıḳlarıñ

[214] Şiir 4+4+4+4=16'lı hece ölçüsüyle yazılmıştır.

24.b.

131

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Bilmek isterseñ eger erbāb-ı ʿaşḳıñ ḥāletiñ
Alma ey dil bir pula iki cihānıñ devletiñ

2 Yüce pervāz eyler ʿAnḳā gibi istiġnāda ol
Çekme ey dil ʿākil iseñ kimseniñ sen minnetiñ

3 Varlığın maḥv itmeyenler ġamdan azād olmadı
Bu fenā-ender-fenānıñ çekme bāri miḥnetiñ

4 Bilmediler ehl-i ḥāliñ ḥālini çün kim ʿavām
İtme anlar ile ülfet yire urma ʿizzetiñ

5 Künc-i istiġnādadır ʿārif ider mi ser-fürū
Ehl-i dünyānıñ çeker mi ʿāḳil olan ẕilletiñ

6 Luṭf-ı iḥsānıñ Ḫudā yā kenz-i lā-yüfnā durur
Bī-ṭaleb iḥsān idersiñ Ḥüsāma niʿmetiñ

132

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Kimse hergiz olmamışdır şād eliñden ey ecel
Dāʾim aġlar āşinā vü yād eliñden ey ecel
Bende-i şāh olmadı azād eliñden ey ecel
Dād eliñden ey ecel feryād eliñden ey ecel

2 Eylediñ Bū Bekr-i Ṣıddīḳa nice dürlü cefā
ʿÖmer ü ʿOṯmānı gör kim bulmadı senden vefā
Ḳande gitdi Ḥażret-i Ḥaḳḳıñ ḥabībi Muṣṭafā
Dād eliñden ey ecel feryād eliñden ey ecel

3 Teñriniñ arslanı ḳanı ol ʿAliyye'l Murtażā
Yā Ḥasan ile ḳanı şāh-ı şehīd-i Kerbelā
Geldi gitdi nice yüz biñ evliyā vü enbiyā
Dād eliñden ey ecel feryād eliñden ey ecel

4 Nice gül yüzlüleriñ seyrān-gehin baġ eylediñ
Ṣoñra döndüñ gözleri yaşını ırmaġ eylediñ
Sāye-veş her serv-ḳaddiñ ḳara ṭopraḳ eylediñ
Dād eliñden ey ecel feryād eliñden ey ecel

5 Nāzenīnim şol ḥabībe ḳurbānım(?) aldı felek
Aġladı ḥālime ser cümle-i insān u melek
Nār-ı firḳat yaḳdı cānım aġlarım ḥaşre dek
Dād eliñden ey ecel feryād eliñden ey ecel

6 Şeyḫ Ḫüsāmī eyler ise dāʾimā āh u enīn
Kim ecel cellādına baş(ın) egdi her bir nāzenīn
Yaʿni oldı her ne ḥāliñ meskeni zīr-i zemīn
Dād eliñden ey ecel feryād eliñden ey ecel

133

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

1 Oñulmadı dil yāresi derdiñ ile aġlar göñül
Yoḳdur o derdiñ çāresi derdiñ ile aġlar göñül

2 Ḥüsnüñe olmuş mübtelā bulmaz o derde hīç devā
Baḳdıḳça ḥüs(nü)ñe dāʾimā derdiñ ile aġlar göñül

3 Şam [u]seḫer ṭurmaz yanar dāġ-ı hicriñ zārī ḳılar
Çeşmiñden ḳan aḳar derdiñ ile aġlar göñül[215]

4 Yoḳdur dilinde rāḥatı ḳalmadı cānda ṭāḳati
ʿAşḳıñladır ünsiyyeti derdiñ ile aġlar göñül

5 Varlıġını idüp niṣār dost yoluna her ne kim var
Ārāmı yoḳ ḳılmaz karār derdiñ ile aġlar göñül

6 İşitdi vaṣfıñ Şeyḫ Ḫüsām derd-i dili artdı temām
Āh ider ol her ṣubḥ [u] şām derdiñ ile aġlar göñül

25.a.

134

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

1 Eksilmedi dilden kesel ḳıldım nice şühūd ẕelel
Ṭāʿāta yoḳ vaḳt-i maḥal şimdengirü inṣāfa gel

2 Sehv ile ḳıldıñ çoḳ ḫaṭa yā rabbenā faġfirlenā
Tā ki ne bu ḳayd-ı sivā şimdengerü inṣāfa gel

3 Ḥāliñ n'ola yevmü't-tenādd eyler iseñ ol güni yād
Hīç itmediñ nefse cihād şimdengirü inṣāfa gel

[215] Beyit şiirin veznine uymamaktadır.

4 Tevfīḳ ile eyle ḳarīn yā men hüvā'llāhü'l- muʾīn
Hādī ola şerʿ -i mübīn şimdengirü inṣāfa gel

5 Eyle Ḫüsāmī rūz [u] şeb endīşeñ ola ḫavf-ı Rab
ʿ Afv-ı Ḫudāyı ḳıl ṭaleb şimdengirü inṣāfa gel

135

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Maẓhar-ı envār-ı ẕāt-ı Kibriyā pīrim Ḥüsām
Ṣūret-i maʿnāda mirʾāt-ı Ḫudā pīrim Ḥüsām

2 Mihr ü māh u burc-ı eflāk-ı ḫaḳāyıḳ ir tā
Hem-serim kubbe-i arż-ı semā pīrim Ḥüsām

3 Ḳābe-ḳavseyn ḳurb-ı ev ednāya miʿ rāc ehline
Evvel ü āḫīr delīl ü reh-nümā pīrim Ḥüsām

4 Refʿ idüp Burāḳ cemālinden ḳıldı ẕāt[216]
Ḳalb-ārāy göz gürisne Ḥaḳ-nümā pīrim Ḥüsām

5 Dīde-i cāndan ġubār-ı seyl ola rūşen saña
Nūr-ı Aḥmed ser-i şāh-ı evliyā pīrim Ḥüsām

6 Maḥzen-i genc-i velāyetdir kerāmet-kānıdır
Ḥaste-diller derdine dārü'ş-şifā pīrim Ḥüsām

7 Rūḥ-ı pākinde taṣadduḳ oldıġı ẓāhir anıñ
Pādişāh-ı kün fekāndır dirisem pīrim Ḥüsām

[216] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

8 Her nefes ervāḥ-baḫş ider ḥayāt-ı cāvidān
Menbaʿ-ı āb-ı ḥayāt Ḫıżır-liḳā pīrim Ḥüsām

9 ʿĀlim-i deryā-yı rāz-ı evvelīn [ü] āḫiriñ
Ẓāhir u bāṭında sırr-ı lā-fetā pīrim Ḥüsām

10 Eşiğine yüz süren bulur Ḫüsāmī menziliñ
Mesned-i ʿālī-maḳām-ı evliyā pīrim Ḥüsām

136

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 ʿĀrif-i esrār-ı vaḥdetdir Cenāb-ı Şeyḫ Ḥüsām
ʿĀlim-i rāh-ı şerīʿatdir Cenāb-ı Şeyḫ Ḥüsām
Kāşif-i sırr-ı ḥaḳīḳatdir Cenāb-ı Şeyḫ Ḥüsām
Ḳuṭb-ı Ḥaḳ pīr-i ṭarīḳatdir Cenāb-ı Şeyḫ Ḥüsām

2 Zāirān ḳabrinde her maḳṣadı[nı] ḫāsıl olur
Dünyevī vü uḫrevī maṭlūbuna vāṣıl olur
Ṣıdḳ ile sālik olan esrārına nāʾil olur
Ḳuṭb-ı Ḥaḳ pīr-i ṭarīḳatdir Cenāb-ı Şeyḫ Ḥüsām

3 Ḥażret-i pīrim Ḫüsāmıñ kim ṭarīḳince gider
Rūḥ-ı pür-nūruñdan anıñ iktisāb-ı feyż ider
ʿĀrif olur nefse sırr-ı ḥaḳāyıḳ keşf ider
Ḳuṭb-ı Ḥaḳ pīr-i ṭarīḳatdir Cenāb-ı Şeyḫ Ḥüsām

4 Meşhed-i pākinde anıñ eyle ḫiḍmet dāʾimā
Ey Ḫüsāmī oldı rehber ol velī dāʾim saña
Hem ẕünūbuñ ʿafvını oldur iden Ḥaḳdan ricā
Ḳuṭb-ı Ḥaḳ pīr-i ṭarīḳatdir Cenāb-ı Şeyḫ Ḥüsām

25.b.

137

Mef'ūlü / Mefā'īlün / Mef'ūlü / Mefā'īlün

1 Vaḥdet meyini içdim peymāne-i ʿaşḳ oldum
Lā-yaʿḳıl olup geçdim mestāne-i ʿaşḳ oldum

2 Gör bāṭınımı n'oldum gevher[ler] ile ṭoldum
Bir genc-i nihān buldum vīrāne-i ʿaşḳ oldum

3 Mecnūn gibi ṭaġ aşdım vādi-i ġama düşdüm
Yāri göricek şaşdım dīvāne-i ʿaşḳ oldum

4 Odlara atup kendim büryān olayım ṣandım
ʿAşḳ āteşine yandım pervāne-i ʿaşḳ oldum

5 Bulduḳda Ḫüsām anı virdi göricek cānı
Gözden aḳıdup ḳanı merdāne-i ʿaşḳ oldum

138

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Bāde-i cām-ı ʿaşḳ ile sekrān olmuşum
Mest-i ʿaşḳım tā-ebed nālān-ı mestān olmuşum

2 Olmuşum müstaġraḳ nūr-ı tecellīyāt-ı Ḥaḳ
Vādi-i emīnde Mūsā gibi ḫayrān olmuşum

3 Ḳalmadı ṣabra ḳarārım ʿaşḳla nūrān olup
Gülşen-i ʿālemde bülbül gibi nālān olmuşum

4 Eyleyüp irşād içinde Manṭıḳuʾt-Ṭayr-ı Si-murġ
Cümle-i maḫlūḳı gör kim ben Süleymān olmuşum

5 Ḥilḳatim ʿaşḳla münbitdir benim ben ʿāşıḳım
Mebde-i sırr-ı meʿād-ı ʿaşḳa ben kān olmuşum

6 Ben cemāl-i yāre ḳarşu ey Ḫüsāmüʾd-dīn bu gün
Yanmaşız pervāne-veş ʿaşḳıla sūzān olmuşum

7 Ḳuṭb-ı ʿālem idi pīrim vāriṣ oldum ben aña
Ḥamdü’lillāh devletinde dehre sulṭān olmuşum

139

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

1 Maʿna-i çār kitāb ʿalleme’l-esmādır sözüm
Münteḫab esrār-ı vaḥdetden müsemmādır sözüm

2 Levh-i dilde küntü kenziñ sırr oldı bir nuḳaṭ
Kāşif-i remz-i ḥaḳīḳat naḳş-ı vālādır sözüm

3 Noḳta-i vaḥdetdir ʿālem levh-i dil bir nuḳaṭ
ʿĀrifu bī-keffi’l-işār remz-i īmādır sözüm

4 Ṭālib iseñ irmege ünsiyyet-i cānāna sen
Men reānī remzini ḥalle müheyyādır sözüm

5 Ārzū-mend iseñ ey dil vaḥdete birlikde ol
Cümle mevcūdāt içinde sırr-ı ālādır sözüm

6 Küll-i şey'en veche çün bāḳīde ʿıyān(dır) şübhesiz
Ol ʿıyānda gizlenen esrār-ı nādim [dir]sözüm

7 Noḳṭanıñ sırrı iḥāṭa eyledi kevneyni çün
Müşkilātın ḥallin isterseñ oḳı gel noḳṭayı

8 Şeyḫ Ḫüsāmīye iḥāṭa eyledi baḥr-i ledün
Anıñ içün Ḳāf-ı ḳudret içre ʿAnḳādır sözüm

26.a.

140

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Fe'ūlün

1 Bu gün Mecnūn-veş ḫayrān-ı ʿaşḳım
Yanar pervāne-veş sūzān-ı ʿaşḳım

2 Cihānda māl u cāha raġbetim yoḳ
Ḳulum ammā ki şāh sulṭān-ı ʿaşḳım

3 Ledünī ʿilmine ḥażr oldı mürşid
Maʿārif bezmine ʿirfān-ı ʿaşḳım

4 ʿAceb dīvāneyim ʿuşşāḳ içinde
Ḫurūş-ı mevce-i ʿummān-ı ʿaşḳım

5 Enīs oldı baña ʿālemde derdiñ
Devā cūyende-i Loḳmān-ı ʿaşḳım

6 Der-i meyḫāne-i ʿaşḳ-ı Ḫudādan
İçüp vaḥdet meyin mestān-ı ʿaşḳım

7 Şerāb-ı ḥubb-ı vaḥdetle Ḫüsāmī
Ezelden tā-ebed sekrān-ı ʿaşḳım

141

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

1 Gönlümde[ki] zaḥm-ı elem bilmem nedendir bilmezem
Yoḳ yerlere bu derd-i ġam bilmem nedendir bilmezem

2 Şām [u] seḥer ben aġlarım enhār olup ben çaġlarım
Gönlümde olan ṭaġlarım bilmem nedendir bilmezem

3 Çekmem bahārıñ ben ġamıñ bilmem bu dehriñ ʿālemiñ
Gönlümdeki derdim hemīn bilmem nedendir bilmezem

4 Gör n'eyledi hicriñ baña bīgāneyim ṣanki saña
Dilde olan ren-i ġınā bilmem nedendir bilmezem

5 Bī-çāredir gönlüm benim āvāredir gönlüm benim
Pür-yāredir gönlüm benim bilmem nedendir bilmezem

6 Gör bu Ḫüsāmī̱niñ ḥālin zehr eylediñ sen bālini
Gönlündeki āmālini bilmem nedendir bilmezem

142

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Ḥayli demlerdir cemāliñ görmege ben ḫasretim
Göricek efsūn olur derd-i bālā-yı miḫnetim

2 Dil tesellī̱ buldı hicriñ (vü) firkatiñ çekdikçe ben
Ẕevḳim olmuşdur benim hicriñledir ünsiyyetim

3 Göremem āvāreyim gördükçe kārım āh-ı zār
Ḥadden efzūndur benim çeşm-i dilimde cürʾetim

4 Her neye bend olsa gönlüm çün felek eyler cüdā
Ṭāliʿim saʿd olmadı yoḳdur başımda devletim

5 Derd-i ʿaşḳıñla Ḫüsāmī̱niñ vücūdı yanmada
Dem-be-dem efzūn olur hicr-i ġamıñla ḥāletim

143

Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün

1 Seni tenhāca bulup yaʿni bir kere öpsem
Ḥaşre dek görmez idi bu dil-i maḥzūn ġem

2 Kaʿbe-i kūyunda her dem varırım ol ṣanemiñ
Ki yüzü ḳıble durur lebleri āb-ı zemzem

3 Ḥālime raḥm idüben çarḥ-ı firāvān aġlar
Yeryüzüne dökilen ṣubḥ deġildir şebnem

4 Her ḳaçan laʿl-i lebiñ ḥāletini itsem
Ġarḳ ider çehremi eşk ile şehā ol dem dem

5 Ey Ḫüsām defʿ-i ġam çāre dilerseñ yāri
Ḥābda görseñ eger şerbet-i laʿliñ em'em

26.b.

144

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Fe'ūlün

1 Olalı ʿaşḳıñ āvāre göñlüm
Yana şām u seḥer bī-çāre göñlüm

2 Görenler dir ʿaceb dīvānedir bu
Dem-ā-dem derde ister çāre göñlüm

3 Ḳarārım yoḳ benim bir yerde aṣlā
Felek-veş devr ider seyyāre göñlüm

4 Cihān içre benim miḥnet esīri
Olupdur dāʾimā ṣad pāre göñlüm

5 Ḫüsāmīniñ olalı derdi efzūn
Görürsün göñlü pür-yāre göñlüm

145

Fe’ilātün / Fe’ilātün / Fe’ilātün / Fe’ilün

1 Ḥasret-i tīġiñ ile sīnemi ṣad çāk ideyim
Pāy-būsuñ hevesiyle özümi ḫāk ideyim

2 Düşeyim eşigine ʿālem-i tecrīde varup
Menzilim Ḥażret-i ʿĪsā gibi eflāk ideyim

3 Münʿakis olmaġ içün pertev-i rūy-ı dil-dār
Ṣayḳal-ı ʿaşḳa mirʾāt-ı dili pāk ideyim

4 Şerḥa it sīneñi ḳadem hevesiyle di(di) yā Rab
Başım üzre anı ben ʿāşıḳ-ı ġam-nāk ideyim

5 Ḫār-ı ġam ṭutdı Ḫüsāmī o gülüñ dāmenini
Nice bir ġonce-ṣıfat yaḳamı ben çāk ideyim

146

Mef’ūlü / Mefā’īlü / Mefā’īlü / Fe’ūlün

1 Ḥāk-i derini ravża-i (pür) rıḍvāna degişmem
Naḫl-i ḳadiñi serv-i ḫırāmāna degişmem

2 Envār-ı cebīniñ meh-i tābān-ı cihāna
Ḥāl-i siyehiñ necm-i dıraḫşāna degişmem

3 Ḥüsni ruḥı vaṣfıñdaki hüviyyet-i niẓām
Dīvānçe Süleymānıla Ḥasāna degişmem

4 Nār-ı ruḫuñ ile urılan dāġ-ı derūnum
Ey ġonce dehen lāle-i nuʿmāna degişmem

5 Zülfi siyehī küfrüni billāhi o yāriñ
Ben anı Ḫüsāmī hele īmāna degişmem

147

Fe'ilātün / Mefā'ilün/ Fe'ilün

1 Ṣubḥ dem bāde-i ṣabūḥ idelim
Gel edā-yı ġıdāyı rūḥ idelim

2 Leb-i yāri ḳoyup mey-i nāba
İçmege tevbe-i naṣūh idelim

3 Feth-i mestin kitāb-ı derd-i ġama
Tende her şerḥa şürūḥ idelim

4 Bülbül-āsā o verd-i ġonce-femiñ
Medḥini her şeb u ṣabūḥ idelim

5 El irince Ḫüsāmī gāh güline
Fikr-i ġam-ı dırāz-ı Nūḥ idelim

148

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Ḥayl-i mülk-i behcine serdār durur rūḥum benim
Cümle ḫūbān bende-i hünkār durur rūḥum benim

2 Ḳahve cān-baḫş-ı Kevṣerdir cinān-ı bezmine
Anda bir cevārī pür-envār durur rūḥum benim

27.a.

3 N’ola var ise hezārān bülbül-i āşüftesi
Bāġ-ı ḥüsn içre gül-i bī̇çāredir rūḥum benim

4 İsmini añsam ḫāmūş eyler cihān ʿāşıḳlarıñ
Ḳalbim içre rastī-i esrār durur rūḥum benim

5 Şaʿşaʿa ṣaldı fürūġ-ı ḥüsn dārına Ḫüsām
Mihr-i ʿālem- tābıma ruḥsāridir rūḥum benim

149

Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün

Nuṭḳ-ı Sezāyī / Taḥmis-i Ḫüsām

1 Bi-ḥamdi’llāh bu gün erbāb-ı ʿaşḳıñ kem-teri oldum
Erenler ḥizmetinde ben de pī̇r ü perverī oldum
Beḳābi’llāha vāṣıl ehl-i ʿirfānıñ biri oldum
Virüp cān u dilüm dil-dāre varlıḳdan berī oldum
Fenā baḥrine ġarḳ oldum ebed oldum diri oldum

2 Mey-i vaḥdetle serḥoşum ʿaceb mestāne sekrim var
Göñülden mest-i ʿaşḳıñ anıñ içün dilde ẕikrim var
Cihānıñ ḥubb-ı cāhından berī̇yim aña şükrüm var
Ne māżī̇den muḥāsibden ne istiḳbāle fikrim var
Fenā bulmuşdur aḥvālim anıñçün serserī oldum

3 İrişdi feyż-i Rabbānī baña pīr-i ṭarīḳatden
Muʿaṭṭar oldı cān u dil meşāmm-ı būy-ı vaḥdetden
Rehā-yābım benim hicr-i ḥaḳīḳat mevc-i keşretdir
Tecellī itdi mirʾāt-ı dile burc-ı hüviyyetden
Bi-ḥamdi'llāh bu gün dīdār-ı Ḥaḳḳıñ maẓharı oldum

4 ʿAmā bezminde ben işbāt-ı maḥv içün düşüp fikre
Teveccüh eyleyüp Ḥaḳḳa irişdim dāʾimī ẕikre
Meẓāhir oluben zāhir-i mirʾāt irdi çün bize
Ṣoyundum ḫavf libāsından irişdim noḳṭa-i sırra
O noḳṭa içre maḥv itdim vücūdum ḥaydarī oldum

5 Maḳāmatı gezüp bir bir özüm gāha kim irdim
İdüp ışḳatı iżāḫāt sen ü benden ḳamū geçdim
Ḫüsāmī maṭluba irdim yine bende beni buldum
Sezāyī Gülşenīniñ sırrına maẓhar olup geldim
Bu gün maḥabbetde ḳamūnuñ rehberi oldum[217]

150

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

1 Cürm-i ḫaṭa ḳārım benim yā Rabbenā üntü'r-raḥīm
Uydum hevāy nefse benim oldı yerim nār-ı caḫīm
Olsun lisānım ẕākiriñ ey Ḥāliḳ-i Ḥayy-ı Kerīm
Yā ġāfir-üz-zenbü'l-ḫaṭā estaġfiru'llāh el-ʿaẓīm
Virdim budur ṣubḥ [u] mesā estaġfiru'llāh el-ʿaẓīm

[217] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

2 Yā men berī sırr-ı ḫafā ḳalbimde çoḳdur mā-sivā
Ḥālim n’ola yā Rabbenā ol gün k’ola yevmü’l-cezā
Ola şefīʿim Muṣṭafā yessīr-lenā yā Rabbenā
Yā ġāfirü’z-zenbü’l-ḫaṭā estaġfiru’llāh el-ʿaẓīm
Virdim budur ṣubḥ [u] mesā estaġfiru’llāh el-ʿaẓīm

3 Çün ḳābıż-ı ervāḥ olan melek gelüp meʿmūr ola
Āsān it anı sen baña tā kim dilim mesrūr ola
Virdim hemīşe bu olup ẕikriñle dil pür-nūr ola
Yā ġāfirü’z-zenbü’l-ḫaṭā estaġfiru’llāh el-ʿaẓīm
Virdim budur ṣubḥ [u] mesā estaġfiru’llāh el-ʿaẓīm

27.b.

4 Münker Nekīr iki melek ḳabre varınca geleler
Ẕikriñle rūḥum üns idüp tevḥīdimi diñleyeler
Men rabbüke deyüp baña kimdir resūluñ diyeler
Yā ġāfirü’z-zenbü’l-ḫaṭā estaġfiru’llāh el-ʿaẓīm
Virdim budur ṣubḥ [u] mesā estaġfiru’llāh el-ʿaẓīm

5 Pīrān ile ḥaşr it beni yā Rabbenā budur ricām
Eyle tecellī-i cemāl müstaġraḳ oldum envārım
Kevṣer şerābından içür ʿaṭşān olıcaḳ Şeyḫ Ḥüsām
Yā ġāfirü’z-zenbü’l-ḫaṭā estaġfiru’llāh el-ʿaẓīm
Virdim budur ṣubḥ [u] mesā estaġfiru’llāh el-ʿaẓīm

151

Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün

1 Gehī sünbül gibi sevdā-yı zülfüñle perīşānım
Gehī bülbül gibi derd-i ruḫuñla zār-ı giryānım

2 ʿAceb mi nūr-ı fer ṣalsam miyān-ı bezm-i ʿirfāna
Bu gün ey meh be-her-i naẓma ḫurşīd-i dıraḫşānım

3 Baña ṣūret virüp ʿarż eylediñ mirʾāt-ı ruḫsārıñ
Anıñçün ṭūṭī-i gūyā gibi böyle suḫen-dānım

4 Ḥaṭıñ esrārı ile cām-ı laʿliñ oldı eglencem
Gehī mestim anıñçün bezm-i ġamda gāh ḫāyrānım

5 Ṭutalıdan ḫār u ḫas dāmānını ol verd-i ḫandānıñ
Ḫüsāmī gibi ben de ġonce-veş çāḳ-i girībānım

152

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

1 Ḥadd[i] yoḳ cürm [ü]günāhıñ ey ʿaṭāsı çoḳ Kerīm
Tevbe yā Rabb[i] didim estaġfiru’llāh el-ʿaẓīm
Seyyiʾātım maḥv idüp eyle ʿināyet yā Kerīm
Tevbe yā Rabb[i] didim estaġfiru’llāh el-ʿaẓīm

2 Keffe-i mīzāna ṣıġmaz itdigim işyān benim
Luṭf ile iḥsān seniñdir ẓulm-ı ʿirfānım benim
ʿAfv ile ġufrān seniñdir zenb ile ṭuġyān benim
Tevbe yā Rabb[i] didim estaġfiru’llāh el-ʿaẓīm

3 Çekmeye nār-ı ʿazābı bende vü tāb u tüvān
Luṭfuñ ümmīd eylerim rūz-ı ḥaşir ben el-amān
Ancaḳ īmānımda özge dilde yoḳdur ḥırz-ı cān
Tevbe yā Rabb[i] didim estaġfiru'llāh el-ʿaẓīm

4 Saña layıḳ bir ʿamel yoḳ dāʾimā kārım ḫaṭā
Vaʿfu ʿannā rabbenā yā Rabbenā faġfir lenā
Cürm-i işyānıma nādim olup ṣubḥ u mesā
Tevbe yā Rabb didim estaġfiru'llāh el-ʿaẓīm

5 Enbiyā vü evliyā içre baña itme ʿitāb
Bu durur yā Rab(bi) niyāzım ḳıl duʿāmı müstecāb
ʿAfv-ı ġufrānıñla eyle Şeyḫ Ḫüsāmı kām-yāb
Tevbe yā Rabb[i] didim estaġfiru'llāh el-ʿaẓīm

153

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 ʿĀşıḳım ammā ki vāṣıl yāre irmişlerdenim
Bülbül-i gülzār-ı hicr-i ḫāra irmişlerdenim

2 Ḫayr u şerriñ de vir temyīzdir kārım benim
Ḥaḳḳı bāṭıldan seçüp iḳrāra irmişlerdenim

3 Olmazam dünyā-perest ben fāriġ-i azādeyim
Yoḳluḳ içre vār olan her vāra irmişlerdenim

4 Keşret-i emvāc virmez zerrece baña keder
Ben Cenāb-ı Ḥażret-i Ġaffāra irmişlerdenim

5 Cürmüm içün raḥmet-i Raḥmāna ḳıldım istinād
Raḥmeti sebḳ eyleyen Settāra irmişlerdenim

6 ʿİlm ile ʿayn'el-yaḳīn olmuşum rehber[im] Ḩüsām
Rāh-ı Ḥaḳda ben hezār esrāra irmişlerdenim

28.a.

154 [218]

1 Ḥaḳkıñ sevgilisi dīniñ ulusı
Sensiñ ey Ḥażret-i Ḩüsāmü'd-dīn
Dergāh-ı ʿizzetiñ gerçek velīsi
Sensiñ ey Ḥażret-i Ḩüsāmü'd-dīn

2 Ṣavmaʿ ḫānesinde dāʾim diz çöken
Riyāżetler idüp çileler çeken
Āh idüp gözünden ḳanlı yaş döken
Sensiñ ey Ḥażret-i Ḩüsāmü'd-dīn

3 İḥyā itdiñ tamām ehl-i İslāmı
Cidd-i cehd eyleyüp ḳıldıñ iḳdāmı
Ḥażret-i Resūluñ ḳāʾim-maḳāmı
Sensiñ ey Ḥażret-i Ḩüsāmü'd-dīn

4 Muḥibbiñ dervīşiñ çoḳdur ġāyetde
Her biri[si] bir kūşede ṭāʿatde
Ḫalīfesi olan her vilāyetde
Sensiñ ey Ḥażret-i Ḩüsāmü'd-dīn

[218] Şiir 6+5=11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır

5 Sensiñ ol bedreḳa rāh-ı hidāyet
Kāşif-i esrār ehl-i velāyet
Pīşvā-yı İslām [u] pīr-i ṭarīḳat
Sensiñ ey Ḥażret-i Ḫüsāmü'd-dīn

6 ʿArabda ʿAcemde añılur nāmıñ
Mürşid-i kāmiliñ ḫāṣıla ʿāmmıñ
Efendisi sensin Aḥmed Ḫüsāmıñ
Sensiñ ey Ḥażret-i Ḫüsāmü'd-dīn

155

Fā'ilâtün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Ṣūretā bir ḳatreyim maʿnīde baḥr-i bī-kerān
Ẕerreyim ammā ki her bir ẕerremiz şems-i cihān

2 İḳtibās-ı nūr iderler nüh felek seyyāreler
Ḥiṣṣe-yāb feyż alur bizden zemīn [ü] āsmān

3 ʿİlmimiz cümle ʿulūmuñ olupdur çün bizim
İbtidā vü intihādır ʿilmimiz olmaz nihān

4 Çün ki kerremnā denildi şānıña Ādem olup
Aḥsen-i taḳvīm ḳavlin eylesün sende ʿıyān

5 Ölmeden evvel ölenler iḥyā [eyler] cānına
Himmet-i pīr ile bulurlar ḥayāt-ı cāvidān

6 Keşret içre farḳ olunmaz ey Ḫüsāmī küntü kenz
Vaḥdetiñ serāyıdır saña anı cümle beyān

156

Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün

1 Bu gün kūy-ı ḫarābāta ayaġını ḳoyan gelsün
Nedir keyfiyyeti ʿaşḳıñ şerābını duyan gelsün

2 Ser-i meydān-ı ʿaşḳ içre fedā-yı ser iden server
Bu gün Ḥallāc-ı vaḳt olup dil ü cāna [ḳıyan] gelsün

3 Derisini ṣoyarlarsa ser-ā-pā āh u zār itmez
Nesīmī gibi çün kendin bahādırdan ṣayan gelsün

4 Fenāfi’llāh olup tecrīdi iden iḫtiyār-ı ʿaşḳ
Ḳabā-yı fāḫiri evvel vücūdundan ṣoyan gelsün

5 Biḥamdi’llāh imām oldı Ḥüsāmīye bu gün pīri
Füyūżāt aḫdine her bir cemāʿat arayan gelsün

157

Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün

1 Ḳarār itmez göñül bir dem senin ʿaşḳıñ ile ḫayrān
Gehī gül gibi şād ise gehī bülbül gibi nālān

2 Ḥüdāvendā seniñ ʿāşıḳlarıñ dāʾim seni özler
Cemāliñ arzūsı ile iderler cānlarıñ ḳurbān

28.b.

3 Göñül mirʾātını ṣad-pāre iden dest-i ḳudretdir
Yine ʿuşşāḳa her yüzden cemālin itdirir seyrān

4 Gönül bir neşvedir bezm-i maḥabbet arzūsı ile
Gehī lā-yaʿḳl u ser-gerdān gehī mest-i sekrān

5 Ḫüsāmīniñ māl u [her] ḥāli maʿlūm-ı şerīfiñdir
Anıñ eksikliginden giç idüp faẓlıñ ile ġufrān

158

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Fe'ūlün

1 Görürsen ṣūretā bir kem-terim ben
Velī maʿnīde sırr-ı Ḥaydarım ben

2 Füyūżāt-ı ilāhīdir kemālim
Ṭarīḳ-i müstaḳīme rehberim ben

3 Nice dem ḫiḍmet itdim ehl-i ḥāle
Bu rāh-ı Ḥaḳḳa pīr u perverim ben

4 Kemāl ehline oldum yaʿni mirʾāt[219]
Mükemmel ehl-i ḥāle maẓharım ben

5 Ben ʿabdu'llāh oldum mazḥar-ı tām
Bu ismin sırrına çün maẓharım ben

6 Ḫüsāma keşf olup baḥr-i ḥaḳāyıḳ[220]
Ḥaḳīḳatde Ene'l- Ḥaḳḳ söylerim ben

[219] Yazma metindeki *"*yaʿni oldum" ifadesi vezin gereği "oldum yaʿni" şeklinde okunmuştur.
[220] Yazma metindeki "Ḫüsāmīye*"* ifadesi şiirin veznine uygun olmadığından "Ḫüsāma" şeklinde okunmuştur.

159

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Fe'ūlün

1 Şerāb-ı ʿaşḳla ser-mest olanlar
Hicābı ḳaldırup Raḥmāne gelsün

2 Humār-ı ġafleti tārik olanlar
İçüp vaḥdet meyin uyane gelsün

3 Dilinden varlıġın[ı] maḥv idüben
Özüni yoḳ idüp insāne gelsün

4 Maʿāş emrinde kān-ı Ḥażret-i Ḥaḳ
Maʿād-ı ʿaḳlıla dīvāne gelsün

5 Şerāb-ı vaḥdeti nūş eyleyeler
Yitirsün kendüni mestāne gelsün

6 Bize lāzım degüldür ehl-i inkār
Gerek küfr[e] gerek īmāne gelsün

7 Olupdur ḳaṭremiz çün vāsiʿ [ırmaḳ]
Ḫüsāmī ḳaṭreler ʿummāne gelsün

160

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Meskeniñ olmuş ṭut ey göñül çarḫ-ı berīn
ʿĀriyetdir ol saña cāyıñ seniñ zīr-i zemīn

2 Cennet-i ʿirfāna vāṣıl olagör ʿārif iseñ
Hāzihī cennātü ʿadnin fedḫulūhā ḫālidīn

3 Ḫāliḳi gör Ḥaḳḳa vir göñlüñ ʿalāyıḳdan geçüp
Ḥażret İbrāhīm gibi di lā-uḥibbü'l-āfilīn

4 Mā-sivā çek ferāmūş dilden çıḳar[221]
Terk-i dünyā ḳıldı cümle enbiyā vü mürselīn

5 Ziynet-i dünyāyı terk it ey Ḫüsāmī pīr ol
Didi çün el-faḳr fahrī Ḥażret-i sulṭān u dīn

29.a.

161

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Şehsüvār-ı milket-i maʿnā-yı ʿirfānım bu gün
Maʿden-i dürr-i yetīmim nūr-ı itḳānım bu gün

2 Çün iden dürr-i ṣıfat-ı mestān-ı ser-ḫoş olup
Ben [de] bī-keyfīyyet-i ʿaşḳ ile sekrānım bu gün

3 Çün didi el-faḳru faḫrī ḫażret-i şāh-ı resūl
Faḳr-ı faḫr eyleyen envār-ı iḥsānım bu gün

4 Ṣūretā gördüñ faḳīrim bir gedāyım bī-nevā
Mecmaʿ-ı bezm-i fenā mülkine sulṭānım bu gün

[221] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

5 İrṣ eyle esrār-ı vaḥdet irdi pīrimden baña
Rāh-ı Ḥaḳḳa sālikāne ṣāḥib-i erkānım bu gün

6 Himmet-i pīrān ile esrār-ı tevḥīde irüp
Rāh-ı ʿaşḳ içre Ḫüsāmī merd-i meydānım bu gün

162[222]

1 ʿAşḳıñ oldı ḥāldaşım sırr içinde sırdaşım
Āşıḳlarıñ yoldāşım āh iderim dün [ü] gün

2 Ben ʿāşıḳım aġlarım cān u ciġer ṭaġlarım
Ṣular gibi çaġlarım āh iderim dün [ü]gün

3 Enīs oldı ġam baña celīs oldı hem baña
Hicr keder elem baña āh iderim dün[ü] gün

4 Hicriñle yürek yāre oldı göñül āvāre
Bu derde budur çāre āh iderim dün [ü] gün

5 Ḥasret oldım yüzüñe müştāk idim özüñe
İremedim izine āh iderim dün [ü]gün

6 Çoḳdur derdiñ ey Ḫüsām acıdılar ḫāṣṣ u ʿāmm
Ḥaḳdan geldi ve’s-selām āh iderim dün [ü] gün

[222] Şiir 7+7=14’lü hece ölçüsüyle yazılmıştır.

163

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Āyet-i envār ḳudsī-i kibriyāyuz biz bu gün
Mażhar-ı esrār feyż-i lā-fenāyuz biz bu gün

2 İbn-i vaḳt olmuşuz ḳayd-ı taʿallluḳdan berī
Ẓāhir u bāṭında nefy-i mā-sivāyuz biz bu gün

3 Vāṣıl-ı mūtʿu ḳable ente mūʿtū esrārına
ʿĀlem-i ervāḥ ile feyż- āşināyuz biz bu gün

4 Rūḥ-ı aḳdesle mücerreddir bizim ervāḥımız
Diriyüz hem ölmeziz ḳuds-āşināyuz biz bu gün

5 Müşkilāt metīn-i şerḥ-i ders-i ʿaşḳı oḳuduk
Rehberiyüz rāh-ı Ḥaḳḳıñ reh-nümāyuz biz bu gün

6 Küllü şey'in ḥālikun naṣṣındaki illādayuz
Vechede münīr-i kenz-i ḫafāyuz biz bu gün

7 Biz ġayıbü'l-ġaybıñ esrārı ẓuhūr itdi Ḫüsām
Kenz-i maḫfīde ʿıyānuz pür-ṣafāyuz biz bu gün

164[223]

1 Göñül kime meyl eylesün sen güzel maḥbūb iken
Zevḳ serveri neylesün derd-i ġamıñ merġūb iken

[223] Şiirin bütününe uygun bir vezin kullanılmamıştır.

2 Cürmümüzden geçile mi yaramazlar seçile mi
Gizlü sırlar açıla mı sen settārü'l-ʿuyūb iken

3 Luṭf [it] bize ilāhımız ʿafv it bizim günāhımız
Yā kim olsun penāhımız sen ġaffārü'z-zünūb iken

4 Ġussa cānımız ola mı müşkiller ele gele mi
Ḳalbimiz baġlu ḳala mı sen fettāḥü'l-ḳulūb iken

5 Ḥüsāmü'd-dīn derdin söyler miḥnet-i ġamdan āh eyler
Göñüllerde elem n'eyler sen keşşāfü'l-kürūb iken

29.b.

165

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün

1 Şehādetden cüdā düşmek muḳarrerdir bu cān bir gün
Ḳaṭere ṭobraḳ elbetde ider isen mekān bir gün

2 Ne deñlü ṣıḥḥat-i cān ile itseñ kāmrānlıḳlar
Vücūduñda seniñ emrāż-ı merg olur ʿayān bir gün

3 Nice miḥnetler idüp aġırınca aḳça ḥarc itseñ
Gelince vaḳt-i ʿAzrā'il saña virmez amān bir gün

4 Gerek İskendere Dārā gerek ki sen Süleymān ol
Bıraġursun be-kār-ı yār sen ey şāh-ı cihān bir gün

5 Cüyūş-ārā-yı mīr-i mīrān olsañ [da bu] ʿālemde
Tek-i tenhā olursuñ mülk-i ʿuḳbā[ya] revān bir gün

6 Ne deñlü ḳuvvet-i bazūya mālik pehlivān olsañ
Getürür arḳañı yire seniñ devr-i zemān bir gün

7 Ferāḥ-āmīz olan bu ḥān-gāh-ı ḥażret-i pīriñ
Firāḳ-ı mātemiñ ile ider āh-ı fiġān bir gün

8 Oġul babaya baḳmayup ola yevme yefirru'l-merʿu
Biri birisine gire zemīn ü āsmān bir gün

9 Olup eşrāt-ı sāʿat nefs-i nefes olmada ʿālem
N'ola ẓāhir olur ise ḳıyāmetdir nişān bir gün

10 Ne sūduñ var Ḫüsāmī āhenīn bārūya girseñ de
Seniñ dest-i ecel alur boġazıñı hemān bir gün

166

Mef'ūlü / Mefā'īlün / Mef'ūlü / Mefā'īlün

1 Derd ehli dilā derdin cānāna ḫaber virsün
Bī-derd olan ʿālemde cānāna ḫaber virsün

2 Güller nice el itdi bülbüllere gülşende
Ey bād-ı ṣabā söyle yārāna ḫaber virsün

3 Bir gün gözüm[üñ] yaşı dünyāyı ḫarāb eyler
Seylāb-ı deñiz varsun ʿummāna ḫaber virsün

4 Ṭuṭuşdı ḳamū ʿuşşāḳ ʿaşḳ āteşine düşdi
Yanmaḳ nic’olur şemʿa pervāne ḫaber virsün

5 ʿAşḳa ḳul olan āḫir oldı Mıṣıra sulṭān
Sırr-ı vaḳʿasın Yūsuf-ı iḫvāna ḫaber virsün

6 Ḥālāt-ı mey-i ʿaşḳı ey pīr-i muġān söyle
Mestāneleri dolsun meyḫāne(leri) ḫaber virsün

7 Çün kenz-i ḥaḳāyıḳdan lebrīz fevāʾid olduñ
Bu Şeyḫ-i Ḫüsām Aḥmed ʿirfāna ḫaber virsün

167

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

1 ʿĀlem-i vaḥdet bulunmaz virmeyince naḳd-ı cān
Cān ile cānān bir olmaz olmayınca naḳd-i cān

2 Cān virüp cān almayanlar bulmadı cānānını
Maḥv-ı iṯbāt ehline olur bunuñ sırrı ʿayān

3 Varlıġı naḳdiñ virüp yoḳluḳ metāʿın almayan
Sūdı yoḳ sevdādadırlar bir bulara çoḳ zemān

4 Mā-sivādan geçmeyen irmez maḳām-ı vaḥdete
Lā-mekān iḳlim içre tutamaz hergiz mekān

5 Rehber-i rāh-ı ḥāḳīḳat oldı Ḳur’ān-ı Kerīm
Ḳıl teşebbüṯ oldurur ḥablü’l-metīn-i ins ü cān

6 Olmaġa saʿy it ṣırāṭ-ı mustaḳīmiñ sāliki
Ḳalbiñe nūr-ı hidāyet gün gibi ṭoġsun hemān

7 Sırr-ı tevḥīde irerseñ ey Ḥüsāmī bunda sen
Cennet-i firdevs-i aʿlāda olursun kāmrān

30.a.

168

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Āsitān-ı pīri cennet bildi çün insān olan
Mesken-i faḳr u fenādan zevḳ alurlar ʿāşıḳān

2 Cām-ı ʿaşḳı sāḳiyā bezm-i ezelden içmeyen
Ḳılmayan ḳālū belā esrārını dilde nihān

3 İremez ʿayn'el-yaḳīne içemez ābü'l-ḥayāt
Ḥıżr-veş kesb idemez dünyāda ʿayş-ı cān[224]

4 İrdi taḥḳīḳe [vü] taḳlīdiñ yıḳup bünyādını
İtmeyen esrār-ı tevḥīdi bu yolda hem ʿayān

5 Ḥubb-ı dünyādan muṣaffā ḳıl göñül mirʾātını
Pāk idüp naḳş-ı sivādan ḳalmaya hīç andan

6 Göresin anda cemāl-i şāhid-i maḳṣūdıñı
Perde ura nūr-ı ḥaḳīḳat nitekim şems-i cihān[225]

[224] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[225] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

7 Gide ẓulmānī ḥicāb keşf ola esrār-ı Ḫudā
Rāh-ı Ḥaḳda rehberiñ ola seniñ rūḥāniyān

8 Sidr[e] vü levḥ-i ḳalem ʿarş ile kürsī nāmdan
Yā niçün maḫlūḳ olupdur bu zemīn [ü] āsmān

9 Ya sekiz cennet nedir Rıḍvān ile ḥūr nedir
Ḫuld ile Ṭūbā nedendir Kevṣer-i bezm-i cinān

10 Ādeme secde nedir yā emr-i üskün sırrı ne
ʿĀrif iseñ ʿilmü'l-esmādan eyle gel beyān

11 Çün bilürsin n'eydügin sırr-ı ḥaḳīḳāt ey Ḫüsām
Yā niçün vārid olupdur emr-i Ḥaḳ kün fekān

Taḥmīs

169

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'ilün

1 Ezelden olmuşum ʿāşıḳ benim ser-mest ü ser-gerdān
Söyünmez āteş-i ʿaşḳı dökülse üstüne ʿummān
Bugün meyḫāne-i dehre ʿaceb geldimse ben sekrān
Tecellī şevk-i dīdārıñ beni mest eyledi ḫayrān
Ene'l-Ḥaḳ sırrını cāndan anıñçün eylemez pinhān

2 Mey-i ʿaşḳ ile taḥmīr eyledi cismim ezel bārī[226]
Vücūdum içre bir bir ḥubbı ol deñlü olup sārī
Naẓardan mā-sivā gitdi ḥusrundan olup ʿārī
ʿAceb ḫayrān-ı mestim kim büşra bilmezim yāri
Gözüm her ḳande kim baḳsa görinür ṣūret-i Raḥmān

3 O şāhıñ ʿaşḳı derdinden duyuldı cümle esrārım
Cemāliniñ tecellīsi giderdi ġayret ü ʿārım
Varaldan āsitānına ḳamu maʿdūm olup kārım
Yüzin görelden o yāriñ ḳamū maḥv oldı hep vārım
Bekā buldum fenā buldum bekāda olmuşum sulṭān

4 Benim ol sırr-ı Yezdānī benim ol nūr-ı Raḥmānī
Benim her anlarıñ şāhı velāyet taḫtınıñ cānı
Benim ol āb-ı ḥayvānī benim ol cānlarıñ cānı
Benim ol dürlü dürr-yāb benim her maʿdeniñ kānı
Benim ol dürr-i bī-hemtā benim ol baḥr-i bī-pāyān

30.b

5 Yüce pervāz ider rūḥum cihānı pür ider varım
Ṭuṭup āfāḳı hep nūrum ṭolu dünyāya esrārım
Göñül pervāz ider ʿarşa ben öyle murġ-ı ṭayyārım
Semāda seyr ider serim cihāna ṭoldı esrārım
Taḳaddüsler cemīʿisi benim sırrımda ser-gerdān

6 Beni bilmeklige şāhā ʿanāṣırındurur ḥāciz
Süleymān-ı zemānım ben benim destimdedir muʿciz

[226] Yazma metindeki" oldum" ifadesi şiirin veznine uygun olmadığından "ezel" şeklinde okunmuştur.

Degil Āṣaf eger açsam kitāb-ı maʿrifetden cüzʾ
Benim ʿilm-i ledünümde hezārān Ḫıżr olur ʿāciz
Benim her bir tecellīmde nice biñ Mūṣālar ḫayrān

7 Benim cismim dü kevneyniñ ṭılısm-ı bendīdir muḥkem
Egerçi ṣūretā aḥḳar velī maʿnīdeyim ekrem
Ṣaḳın ṣanma beni ḫāriṣ ki bütün cümleden aḳdem
Görürsün ṣūretā ādem benim emrimdedir ʿālem
Feleklerde melekler hep baña maḥkūmdur üns [ü] cān

8 Eger berzaḫdaki cānlara ger dersem bi-iẕni küm
Ṣakatat olmuş aʿżāya eger dirsem bi-iẕni-küm
Remīm olmuş ʿiẓāma hem eger dirsem bi-izni küm
Çürümüş tenlere bir kez eger dirsem bi-iẕni küm
Yalın ayaḳ u baş açıḳ ḳamūsı ṭuralar ʿüryān

9 Benim nuṭḳumladır ancaḳ cihānda söylenen sözler
Benim yanımdadır semʿiñ işitdigi gören gözler
Benim nūrumla ẓāhir oldı hep eşyā beni özler
Bu ay u yıl bu yıldızlar bu giceler bu gündüzler
Bu yaz u ḳışlar u güzler benim emrimdedir yeksān

10 Cihānıñ intiẓāmı hep benim ḳālimdedir şimdi
Ledün ʿilmi heme ẓāhir benim ḥālimdedir şimdi
Künūz-ı Ḥaḳ daḫı cümle benim elimdedir şimdi
Cihān ṭılısmınıñ bendi benim elimdedir şimdi
Benim bu gün bu meydānda benimdir ṭop ile çevgān

11 Benim rūḥı bu ekvānıñ benim ʿarşı bu Raḥmānıñ
Benim ʿilmi bu ʿirfānıñ benim dirliği ḥayvānıñ
Benim cānı o cānānıñ benim bezmi o şāhānıñ
Benim şāhı bu meydānıñ benim devri bu devrānıñ
Benim cānı bu cānlarıñ benimle dirilür her cān

12 Benim dünyāyı var iden bu pāzār içre kār iden
Benim gülzārı ḫār iden naʿīm-i Rūmı nār iden
Ki şāhı tāc-dār iden benim bīmārı zār iden
Benim Manṣūrı dār iden benim aġyārı yār iden
Benim her varı var iden benim giden benim ṭuran

31.a.

13 Ben evvel var idim ẕāhid degildir āb ile gilden
Bunuñ taḥḳīḳi fetḥ olmaz şecāʿatle bana ẕülden
Olur s'olur anıñ fetḥi Ḥaḳḳa dāʾim tevekküldür
Degildim ṣudan ne ṭobraḳdan yāḥud nīlden[227]
Ben irden var idim irden münevver yoġdı bu ezmān

14 Ne zāhid īn ü ānım ben meni keyf ü simānım ben
Ne baḫt-ı kün fekānım ben ne ḫıred īn fülānım ben
Ne fevk-i āsmānım ben cihānsız bī-cihānım ben
Zemānsız bī-zemānım ben mekānsız bī-mekānım ben
Dü ʿālemde hümāyım ben benim her görinene kūrān

[227] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

15 Ṣorarsan ibn-i ʿaṭṭārım Ḥüsāmī̇yim Ṣamed Ḥaḳḳı
Baña lāyıḳ olan añlar kimim ben hem bu taḥḳīḳi
Nesebden hem müberrāyım kelāmıñ şān-ı taṣdīḳi
Ṣorarṣan Eşrefoġluyum ne Rūmī̇yim ne İzniḳī̇
Benim ol dā'imü'l-bāḳī̇ göründüm ṣūretā insān

170

Li-Ḥażret-i Azī̇z ʿḤamdi-i Baġdādī̇ Nūrullah

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün

1 Zehī̇ Mecnūn ki nā-pervā [olur] ṣafā-yı Leylādan
Zehī̇ ʿāşıḳ ki müstaġnī̇ temāşā-yı tecellādan

2 Cemāl-i ʿaşḳı her laḥza teferrüc eyleyen ʿāşıḳ
ʿAceb mi evvel-i ḥaṭṭı eger maʿşūḳa zī̇bādan

3 O kim pür-tāb ide himmet oḳu meydān-ı ʿirfānda
Geçürmez saʿy ile hergiz nişān-ı māʿarefnādan

4 Mükemmel olmayan gözler ʿināyet tūtiyāsından
Muḳarrerdir ki olmazlar münevver nūr-ı Mevlādan

5 Ne çeşm olsun o kim baḳmaz cihāna nūr-ı Ḥaḳ ile
Ne sırr olsun o kim görmez o nūrı cümle eşyādan

6 Fenā ḳaʿrıdır ey Ḥamdi sevādü'l-vech-i fiʾd-dāreyn
Yüzi aḳ olsun anıñ kim başında vār bu sevdādan

171

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

1 Vaḥdet meyiñ nūş eyledik mestāneyüz şimdengerü
ʿAḳlı ferāmūş eyledik dīvāneyüz şimdengerü

2 Ḥaḳḳe'l-yaḳīne irmişüz hicri ferāmūş itmişüz
Deryā gibi cūş itmişüz ʿummāneyüz şimdengerü

3 Ben Ḥaḳ ile Ḥaḳ olmuşum ben bende Ḥaḳḳı bulmuşum
Ġayrı ferāmūş itmişim bīgāneyüz şimdengerü

4 Bezm-i ezel didim belī terk eyledim cān u dili
Didi [ki] bir Ḥaḳḳ-ı velī cānāneyüz şimdengerü

5 Fikr-i sivāyı n'eyleriz dünyā ġamıysa çekmeyiz
Biz ey Ḫüsāmī şübhesiz bīgāneyüz şimdengerü

172

Fā'ilātün / Fā'ilātün /Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Ḫāne-i ḳalbi münevver eyledi envār yā Hū
Sırr-ı Ḳurʿānda hüveydā eyledi esrār yā Hū

2 ʿĀrifiñ evrādı Hūdur ẕākiriñ eẕkārı Hū
ʿĀşıḳıñ cān [u] dilinde münbasiṭ efkār-ı Hū

3 Dest-i ḳudret eylemiş taḫmīr-i cismim Hū ile
Eyledi maʿmūr anıñçün ḳalbimi miʿmār Hū

4 Hū deyū dünyāya geldim giderim yā Hū ile
Eyledim bezm-i elestde ben ezel iḳrār Hū

5 İsm-i Hū ebrārıñ oldı ey Ḫüsāmī derdiçün
Eylesün dilde tecellī dāʾimā āṣār Hū

31.b.

173

Fā'ilātün / Fā'ilātün /Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Sevmeden ey bülbül-i dil kimse ol dil-dār[ı]sev
Bir güli āḫir seversen ol gül-i bī-ḫārı sev

2 Ṭūṭi-i ṭabʿıñ süḫan-sāz olmaḳ isterse eger
Bir şeh-i āyīne-ruḫsār u şeker-güftārı sev

3 Gör ne müşkildir ḳul olmaḳ her sitem-cū şehlere
Her desende hele bir şāh-ı dil-i āzārı sev

4 Derdiñe tīmār olup ṣıḥḥat gerekse cism(iñ)e sev
Ey dil-i ḥātır-şikeste ol gözi bīmār[ı]sev

5 Eşk-i çeşmiñ yollar üzre gör nice seyl-āb olur
Ey Ḫüsāmī sen hele bir ser-ḫoşī reftār[ı] sev

174

Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün

1 Kelāmıñ gevher-i ḥaḳīḳāt yā Resūlullāh
Dehānıñ menbaʿ-ı deryā-yı ḥikmet yā Resūla’llāh[228]

2 Nihān-ı serv-i ḳaddiñ sāye-dār olmaz zemīn-lene
Vücūduñ nūr-ı pāk-ı Rabb-i ʿizzet yā Resūla’llāh

3 Şehen-şāh-ı serīr-i taḫt-ı evreng-i risāletsin
Leʿ-amrük başına tāc-ı nübüvvet yā Resūla’llāh

4 Denildi şānıña levlāke levlāk ey şeh-i ʿālem
Sen olduñ kāʾināta baḥr-i raḥmet yā Resūla’llāh

5 Ḫumār-ı derd-i hicriñle ḫarāb-ender-ḫarāb oldum
Cemāliñ rüʾyetidir baña vuṣlat yā Resūla’llāh

6 Kerem-kārā ḳapuñda bir gedā-yı bī-ser ü pāyım
Nigāh-ı merḥamet eyle şefaḳat yā Resūla’llāh

7 Bu ʿabd-ı pür-ḳuṣūruñ Şeyḫ Ḫüsāmīye şefāʿat ḳıl
Umarım rūz-ı cezā (senden) şefāʿat yā Resūla’llāh

175[229]

1 Eşref-i ism lā ilāhe illallāh[230]
Ẕikr iden olur āgāh lā ilāhe illallāh

[228] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[229] Şiir 7+7=14’lü hece ölçüsüyle yazılmıştır.
[230] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

2 Miftāḥıdır cinānıñ iḳmālidir īmānıñ
Maʿnāsıdır Ḳurʿānıñ lā ilāhe illallāh

3 Ẕākirīn pür-nūr ider ḳalbini maʿmūr ider
Zenbini maġfūr ider lā ilāhe illallāh

4 Mā-sivādan çek eliñ vird itsün bunı diliñ
İsm-i ʿaʿẓāmdır biliñ lā ilāhe illallāh

5 Ṭıfl-ı diliñ gıdāsı ʿāşıḳlarıñ duʿāsı
Küntü kenziñ maʿnāsı lā ilāhe illallāh

6 Ḥaḳḳa ʿāşıḳ iseñ eger vird eyle şām seḥer
Ol(a) Ḫüsāmīye rehber lā ilāhe illallāh

176

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Fe'ūlün

1 Nedir bilsem bu zaḫmıñ deheni ne
Devā sensin benim derdim emīne

2 Ciger büryān olup yanmaḳda dāʾim
Gözüm giryān derūnuma nemine

3 İrişmez ʿāşıḳ olmayanlar aṣlā
Hele ʿārifleriñ hiçbir demine

4 Olam dirsen eger Ḥaḳdan ḫaberdār
Yetiş bir kāmiliñ ir hem-demine

5 Ṣafā-yı ʿayşa değmez ey Ḥüsām[ī]
Bu dünyānıñ sürūr ile ġemine

32.a.

177

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün

1 Ruḫuñ mirʾāt-ı Ḥaḳ nūr-ı Ḫudādır yā Resūla'llāh
Saçıñ veʾl-leyli sırr-ı veʾd-duḫādur yā Resūla'llāh

2 Żiyā-yı mihr dem-i nūruñdan aldı ey kerem-kānı
Seniñ nūruñla ʿālem rūşenādır yā Resūla'llāh

3 Zünūbum bārını çekmez vücūdum kūh-ı Ḳāf olsa
Anıñçün dāʾimā ḳaddim dü-tādır yā Resūla'llāh

4 Yüzün sürmek diler ʿuşşāḳ-ı zārıñ [ḫuld-ı] ravżaña
Der-i vālā-yı luṭfuñ mültecādır yā Resūla'llāh

5 Fedā eyler saña cānıñ Ḫüsāmüʾd-dīn ḳabūl eyle
Şefāʿat eylemek aña sezādır yā Resūla'llāh

178

Mef'ūlü / Fā'ilātün / Mef'ūlü / Fā'ilātün

1 Ḳapusıdır şerīʿat derūnıdır ḥaḳīḳat
Nihāyeti maʿrifet bilinmez olmayınca

2 ʿAynī değil ġayırdır ġayrınıñ ġayrıdır[231]
Bu zevḳi bulamazsın ġayrıyı sürmeyince

3 Göremediñ yüzini bulamadıñ özini
Settārlıġın ṣıfātın öñünge almayınca

179

Müstef'ilātün / Müstef'ilātün

1 Geliñ yanalım āteş-i ʿaşḳa
Serler virelim āteş-i ʿaşḳa

2 Bil cāna minnet çekegör zaḥmet
Pervāne ṣıfat āteş-i ʿaşḳa

3 ʿĀşıḳ olanlar dāʾim yanarlar
Sīne yaḳarlar āteş-i ʿaşḳa

4 Her gice kāim olma gel nāim
Yan yaḳıl dāʾim āteş-i ʿaşḳa

5 Yansun dil-i ten ʿaşḳ-ı Ḫudādan
Yan Ḫüsāmī sen āteş-i ʿaşḳa

180

Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün / Müstef'ilün

1 Ebḥār olur her ḳaṭremiz ʿummān olur ḫayrān bize
Baḥr-i hüviyyet zerremiz zerrāt olur seyrān bize

[231] Mısra şirin veznine uymamaktadır.

2 Vech[i] bize oldı ʿayān esrārımız ḫalḳa nihān
Oldı dilim ikki cihān kenz-i ḥafīdir kān bize

3 Dil-dāre vāṣıl olmadıñ sen cān göziyle görmediñ
Āṣār-ı Ḥaḳḳı bilmediñ maḥrem durur insān bize

4 Endīşeye düşdüñ bī-hūde [yere] gel çekme taʿab
Ḥaḳdan hidāyet ḳıl taʿab hādī durur fermān bize

5 Hel yestevī Ḳurʿāndadır bilmekligi Ḳurʿāndadır
Sırrıñ Ḫüsāmī cāndadır cānān olandır cān bize

181

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Luṭf-ı Ḥaḳ olmazsa ʿafüvv çāre yoḳdur bir günāh
Başını ṭaşlarla dögseñ eyleseñ her bir gün āh

2 Rūz-ı maḥşer Ḥażret-i Ḥaḳḳa nice virem cevāb
Defter-i aʿmāl ile ʿarż olıcak rū-siyāh

3 Nice inkār eyleyem gizlü günāh itdiklerim
Söyleye dīvān-ı Ḥaḳda ola her ʿużvum güvāh

4 Çekmişim dünyāda ben ḳayd-ı taʿalluḳdan elem
Sāye-veş düşdüm ayaġa bende yoḳdur ḥubb-ı cāh

5 Ey Ḫüsāmī olmazız ḫavf-ı cehennemden emīn
Ḳılmazız ḳaṭʿ-ı recā [çün] adl var luṭf-ı ilāh

32.b.

182

Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün

1 Tehī ṣanma derūn her yer ḥubūbı cūy-ı āb üzre
Ḳurulmuş çeşmelerdir her şeh-i ʿālī-cenāb üzre

2 Ṣaḳın Şeddād-veş yapma bī-nā-yı ḳaṣr ḳaṣr eyle
Esāsı her binānıñ bilmiş ol oldı ḫarāb üzre

3 Ḳoyup bālin-i zer-bafte muṣannaʿ ferşi terk eyle
Kefe-berdūş idüp āḫir seni ḳorlar türāb üzre

4 Murād el veremez kimselere ṣābit ḳadem bunda
Bu dehr-i bī-ṣebā[tuñ] ḥāli dāʾim inḳılāb üzre

5 Ḫüsāmī derviş Aḥmed ġam yemez dehriñ cefāsından
Cihānıñ ḫilḳati zīrā ki gördüm ıżṭırāb üzre

183

Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün

1 Eger kim tābenīden eṣer vār ise ẕātıñda
Ḥaḳīr-i reseniñ pīr-i ʿazīziñ iltifātıñda

2 Fenāfi’llāh olup tecrīde gir ölmezden evvel öl
Ecel cāmında içerseñ ʿāfiyet sen yok memātıñda

3 İçen Kevṣer şerābından ḥayāt-ı cāvidān buldı
Gerekmez baña ey Ḫıżr-ı zemān [dünyā] ḥayātıñdan

4 Nūḳūş-ı ziynet-i gerdūne meyl itme gel ey ġāfil
Bilürsün kim beḳāsı yoḳ bu [zāl] dehriñ ṣebātıñda

5 Şikāyet eyle Aḥmed Ḫüsāmī dehr-i fānīden
Diger-gūn olmuş iḫvānı gör[ey]düm kāʾinātından

184

Mef'ūlü / Fā'ilātü / Mefā'īlü / Fā'ilün

1 Manṣūr-ı dilde maʿni-i esrār olursa da
Fāş itmez anı zerrece berdār olursa da

2 ʿAşḳ-ı mecāzı ne'yle[ye]yim ʿaşḳı gözleriz
Olmazsa da çi fāʾide berbād olursa da

3 Sulṭānım ʿaşḳa bende-i fermān-ter olalı
Baş egmeziz edāniye ḥünkār(ım) olursa da

4 Tezād maḥabbetiñde diliñ ṭāliʿi güşād
Olmaz ne deñlü miḥnet ile zār olursa da

5 Eyle cefā-yı dosta Ḫüsāmī taḥammül sen[232]
Ġam çekmez isteyen gülüni ḫār olursa da

185

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Maʿni-i esrār-ı ʿaşḳı kāmil insānda ara
Pertev-i mirʾāt-ı vechi yāre vār cānda ara

[232] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

Cevher-i dürr-i maʿānī maʿdenin var kāndara[233]
Genc-i ʿaşḳı ister iseñ dil-i vīrānda ara
Ḥıżr-veş āb-ı ḥayātı ẓulmet-i tende ara

2 Gülşeniñ ḫārıñ ḳoyup būy-ı gül-i rıżāyı bul
Ẓāhir [ü] bāṭın vücūduñ maḥv idüp Mevlāyı bul
Mekteb-i ʿirfāna gel gir sırr-ı ev ednāyı bul
Rāh-ı Ḥaḳḳa seni irşād eyleyen maʿnāyı bul
ʿĀlem-i maʿnāyı ṭālib kāmil insānda ara

3 Kāmil olma nefs-i şūma vir cihād ile melāl
Tā ki rūz-ı ḥaşre dek ola luṭf-ı Ḫudā zü'l-celāl
Çün tecellī vü cemāl oldı saña zevḳ-i viṣāl
On sekiz biñ ʿālemi geşt eyleseñ bulmaḳ muḥāl
Seni yoḳdan vār iden Mevlāyı vār sende ara

33.a.

4 Ẓulmet-i cehli gidermez olsa ẓahrında kitāb
Sükker ile besleseñ ṭūṭī olur mı hīç ġurāb
Kerkes ʿAnḳā olur mı per açup itse küttāb[234]
Her ḥacerde gevher olmaz maʿden olmaz her turāb
Ẕāhidā gir baḥr-i ʿaşḳa dürri ʿummānda ara

5 Artırır ʿUşşāḳ olan dilde ola ẕikriñ daḫı
Dā'imā luṭfuñ ṭaleb eyler ider şükrüñ daḫı
Tesliye-baḫş oldı her dem ʿāşıḳa fikriñ daḫı

[233] Yazmadaki "kānda ara" ifadesi vezin gereği "kāndara" şeklinde okunmuştur.
[234] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

ʿİlmü'l-esmādır müzeyyen men ʿaref sırrın daḫı
Añlamaḳ şānında ise anı (sen) ʿirfānda ara

6 Ey Ḫüsāmī müʾmin oldur her işi Ḥaḳdan bile
Nīk ü bed rāżı [ola] dāʾim Ḫudādan ne gele
Kim ki mirāt-ı dilini jeng-i maʿāsīden sile
Ṭālib-i dīdār olup her kişiden himmet ala
Ġāfil olma var ṭalebi sırr-ı Ḳurʿānda ara[235]

186

Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün / Mefā'īlün

1 Ḳulūb-ı ehl-i ḥāliñ ẕikr ü fikri dāʾimā Allāh
Anıñçün ʿaşḳ u şevḳ ile ḳılurlar nāle her gāh

2 Tecellī-i cemāl lemʿa yaşı olsa derūnıñda
İrişir her cihetden gūş-ı cānıñ semme vechu'llāh

3 Bilenler küntü kenziñ sırrını āgāh olup Ḥaḳdan
Ene'l-Ḥaḳḳ sırrını işʿār ider her ʿārif-i bi'llāh

4 Muḥīt-i külli şey'in ve hüve meʿaküm remzini fehm it[236]
Saña senden irişe tā tecellī-i cemālu'llāh

5 Kime kim cezbe-i ʿaşḳıñ ide maḥv eyler ol kendin
Fenā-ender-fenādan ḳurtılup bulur beḳābi'llāh

[235] Yazmadaki "maṭlabı" sözcüğü şiirin veznine uygun olmadığından "ṭalebi" şeklinde okunmuştur.
[236] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

6 Ḫüsāmīniñ dil-i cānı irişdi nūr-ı tevḥīde
Aña baḥr-i ḥaḳāyıḳdan keremler eyledi Allāh

187[237]

1 Vuṣlat olur her işi yār ile bilişiñce
ʿĀrif olur imiş kişi kāmille buluşunca

2 Ṭālib-i dünyā olan iremedi menzile
Varlığı[nı] maḥv ider yoḳluġa irişince

3 Fānī vücūdı n'ider bunda ḳor anı gider
Bāḳī ḥayāta irer dost ile ṣataşınca

4 Ben dost ile olayım ölmezden evvel öleyim[238]
Hele kendim bulayım dost ile görüşünce

5 ʿAḳlı ḳoyup ʿaşḳa gel eyleme ṭūl-ı emel
Niceye dek bu cedel ʿaşḳ ile alışınca

6 Yunus Emre dilinden dervīş Ḫüsām söyledi
Deryā-yı ʿaşḳa ṭalarmış ḳaʿrına irişince[239]

188

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Şāh-ı iḳlīm-i Ḥudāsın yā ʿAliyye'l Murtażā
Tāc-dār-ı evliyāsın yā ʿAliyye'l Murtażā

[237] Şiir 7+7=14'lü hece ölçüsüyle yazılmıştır.
[238] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.
[239] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

2 Maʿden-i dürr-i saʿādet sırr-ı sulṭān-ı rüsul
Menbaʿ-ı cūd-ı ṣafāsın yā ʿAliyye'l Murtażā

3 Ḥāk-i pāyiñ tūtiyā-yı çeşm-i cān olsa n'ola
ʿİllet-i ḳalbe devāsın yā ʿAliyye'l Murtażā

4 Bar-gāhında velīler oldılar çārūb-keş
Pādişāh-ı dü-serāsın yā ʿAliyye'l Murtażā

5 Yā imāmu'l-muttaḳīn luṭfuñ o ʿāşıḳlarıñ
Ehl-i derde sen devāsın yā ʿAliyye'l Murtażā

6 Ḳalʿ idüp bir ḍarb ile bāb-ı metīn-i Ḫayberi
Yaʿni sen şīr-i Ḫudāsın yā ʿAliyye'l Murtażā

33.b.

7 Ẓāhir ü bāṭın Ḫüsāmī luṭfunı eyler ümīd
Bir kerem-kān-ı ʿaṭāsın yā ʿAliyye'l Murtaẓā

189

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâi'lün

1 Maḳdem-i pākiñ ḳaçan dünyāyı rūşen eyledi
Nūruñ ile ʿarş-ı aʿlāyı müzeyyen eyledi

2 Mihr-i pīrāndır ki meʿmūr olup peyk-i Ḫalīl
Sırrımı anıñ içün Ḥaḳ aña teslim eyledi

3 Ṭıynet-i ẕātıñ seniñ nūr-ı Ḫudādır yā Resūl
Ẕerre-i mihr-i ruḫuñ ḫūrşīdden aḥsen eyledi

4 Ol nihāl-i ḳāmetiñ düşmez yere hīç sāyesi
Nūr-ı pāk-i aḳdesin ārāyiş-i ten eyledi

5 İnḳıbāż-i ḳalbine maḥzūn iken dervīş Ḫüsām
Naʿt-i pākiñ ḥaṭır-ı meksūr eyledi[240]

190

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Rūh-ı pür-nūruñ Ḫudā ārāyiş-i ten eyledi
Kāʾinātı ḥilḳat-i ẕātıñ müzeyyen eyledi

2 Zerre-i mihr-i ruḫuñ çün şems-i tābāndır seniñ
Cennet-i aʿlāyı nūruñ rūz-ı rūşen eyledi

3 Nūr-ı Mevlādır ser-ā-pā ṭıynetiñ ki nūr-ı Ḥaḳ
Sāyesi olmaz vücūduñ nūra maʿden eyledi

4 Cümleniñ aṣl-ı fürūʿı sensin ey ḫulḳ-ı ḥasen
Ẕāt-i pākiñ cevherin ervāḥa mesken eyledi

5 Yūsufuñ nūr-ı cemāliñ buldı senden zīb ü fer
Vech-i pākiñle anıñ ḥüsnini aḥsen eyledi

6 Olmasa senden kerem müşkil olur ḥāll ey Ḫüsām
Menzīline dergehiñ Ḥaḳ cāy-ı meʾmen eyledi

[240] Mısra şiirin veznine uymamaktadır.

191[241]

1 Yandır Ḫalīl-āsā beni ḥākister it cān u teni
ʿĀşıḳ n'ider onı bunı tek bulayım Mevlā seni

2 Diler iseñ yerim nār it yandırup yaḳ teni zār it
Gülşene gel güli ḫār it tek bulayım Mevlā seni

3 Yüz ḳarasıdır sūdumuz yansun dil-i bī-dūzumuz
Sensin bizim maḳṣūdumuz tek bulayım Mevlā seni

4 Ben rāżıyım yā Rab saña her ne gelür senden baña
Biñ cānım olursa fedā tek bulayım Mevlā seni

5 Derwīş Ḫüsāma ḳıl meded bābıñdan itme anı redd
Ṭolsun derūna ʿaşḳ-ı derd tek bulayım Mevlā seni

192

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

1 Oñulur mı derd-i ʿaşḳıñ ey göñül hīç yāresi
Aña merhem derd olur ol derddir anıñ çāresi

2 Āteşe girmeklik ile ḳal olurmış sīm ü zer
Ḳal idüp telvīni yaḳmaḳ sālikiñ sermāyesi

3 Gel cihād-ı nefs idüp vāṣıl olup gider kendin
Nār-ı tevḥīd ile yansun nefsiniñ emmāresi

[241] Şiir 8+8=16'lı hece ölçüsüyle yazılmıştır.

4 Ṣan olur mirʾāt-ı ḳalbi mā-sivādan pāk olan
Her kim olursa cemāl-i vech-i Ḥaḳ āvāresi

5 Sālik-i rāh-ı Ḫudā olan ṭufeyl-i evliyā
Feyż-i aḳdesdendir anıñ ṭıfl ol gehvāresi

6 ʿAşḳ-ı Mevlā ile lebrīz oldı ḳalbiñ ey Ḫüsām
İstemem mümtāz olursa bu cihān mehpāresi

SONUÇ

Tasavvuf, insanı Allah'a ve kendine yaklaştırmanın bir yolu olarak Anadolu'daki dinî yaşamın önemli bir unsuru olagelmiştir. Mevlevîlik, Yesevîlik, Bektaşîlik, Nakşîbendîlik, Bayramîlik, Kâdirîlik, Rıfâîlik, gibi birçok tarîkat Anadolu coğrafyasında kök salmıştır. Halvetî-Uşşâkîlik, Anadolu'daki tarîkatler arasında hem tarihsel başlangıç hem Anadolu insanları arasında yüksek bir teveccühe mazhariyeti sonucu yüksek yaygınlığı ile dikkat çeken bir tarîkattir.

Transkripsiyonu yapılan Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi Dîvânı, Uşşâkîlik'e müntesip bir dîvân şairinin şiirin estetik inşasından daha ziyade muhtevasını önemseyen yaklaşımının sonucu tasavvufî bir edebî metin özelliği göstermektedir. Bu açıdan hem edebiyat araştırmacılarına ve akademik camiaya hem de tasavvuf edebiyatının ilgililerine hitap edecek bir metindir. Bu amaçla Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi Dîvânı transkribe edilmiştir. Dîvândan yola çıkılarak şairin başta tevhide dayalı Allah inancı olmak üzere, peygamberler, ahiret, cennet-cehennem vs. gibi dinî unsurlar hem de vahdet-kesret, fenâfillah, aşk, zühd vb. tasavvufî unsurlar ile Uşşâkî silsilesinin isimleri etrafında örülen tasavvufa dayalı övgü ve tazim motiflerinin tespiti yapılabilmektedir. Hüsâmî Efendi, başta mürşid-i kâmili olan Hüsâmeddîn Uşşâkî'den ve Uşşâki silsilesi içinden ve dışından bazı kişilerin isimlerini zikretmekte, onları derin bir bağlılıkla şiirleştirmektedir. Ahmed Hüsâmî Efendi'nin Dîvânı'nın transkripsiyonunun yapıldığı tez çalışmasının Uşşâkîlik'in tarihsel birikimine ve tasavvuf edebiyatına katkı vermesi beklenmektedir.

KAYNAKÇA

AKKUŞ Mehmet, "Hüsameddîn Uşşakî", **TDV İslam Ansiklopedisi**, 1998, s. 515.

ASLAN Murat, **Fazlullah'ın Sakalında Beliren Tanrı Arşî Divanı'nda Hurûfîlik**, Hiper Yayın, İstanbul 2019.

AŞKAR Mustafa, "Bir Türk Tarikatı Olarak Halvetiyye'nin Tarihi Gelişimi ve Halvetiyye Silsilesinin Tahlili". **AÜİFD**, C. 39 S. 1, 1999, s. 535-563.

AYDIN Cengiz, **Şeyh Hüsâmeddîn Uşşâkî Dîvânı'nda Dinî ve Tasavvufî Unsurlar**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.

DEVELLİOĞLU Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat**, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997.

EKİNCİ Ramazan, **Hafız Hüseyin Ayvansarâyî Vefeyât-ı Ayvansarâyî (İnceleme-Tenkitli Metin)**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara 2017.

ERAYDIN Selçuk, **Tasavvuf ve Tarikatlar**, İFAV yayınları, İstanbul 2008.

ERDEM Sadık, **Râmiz ve Âdâb-ı Zurafâ'sı**, AKDTYK, Ankara 1994.

EREN Sıddık Naci, **Pîr Seyyîd Hasan Hüsâmeddîn-i Uşşâki**, Uşşâkî Vakfı, İstanbul 2015.

FAHRİ Macit, **İslam Felsefesi Kelamı ve Tasavvufuna Giriş**, İnsan yayınları, İstanbul 2008.

GALİTEKİN Ahmed Nezih, **Hâdikatü'l-Cevâmî İstanbul Camileri ve Diğer Dinî-Sivil Mi'mârî Yapılar**, İşaret Yayınları, İstanbul 2001.

GÜNAY Ünver-ECER A. Vehbi, **Toplumsal Değişme, Tasavvuf, Tarikatlar ve Türkiye**, EÜ yayınları, Kayseri 1999.

KÜTÜK Rıfat, **Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî Vefeyât-ı Ayvansarâyî**, Doğuş Kültür Sanat Yayınevi, Erzurum 2012.

İNANÇER Ömer Tuğrul "Osmanlı tarihinde Sûfilik Âyin ve Erkânları", (haz. Ahmet Yaşar Ocak) *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler*, TTK, Ankara 2014, s. 125-187.

İPEKTEN Haluk; İsen, Mustafa vd., **Tezkirelere Göre Dîvân Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1988.

KAHRAMAN Mehmet, **Uşşâkî Dîvânı,** Manisa 1994.

KARA Mustafa, **Tasavvuf ve Tarikatlar**, İletişim Yayınları, İstanbul 1992.

_____, **Türk Tasavvuf Tarihi Araştırmaları Tarikatlar/Tekkeler/Şeyhler**, Dergâh Yayınları, İstanbul 2010.

KILIÇ Mahmud Erol, "Uşşâkiyye", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 2012, s.232-233.

_____, **Anadolu Tasavvuf Tarihine Notlar II Halvetî-Uşşâkîler**, Sufi Kitap, İstanbul 2016.

LEVEND Agâh Sırrı, **Dîvân Edebiyatı Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar**, Dergâh, İstanbul 2015.

Metinlerle Tasavvuf Terimleri Sözlüğü, (Tercüme Heyeti, Zafer Erginli, İlyas Karslı vd.), Kalem Yayınevi, İstanbul, 2010.

Müstakimzâde Süleyman Sa'deddîn Efendi, **Tuhfe-i Hattâtîn**, (Haz. Mustafa Koç), Klasik Yayınevi, İstanbul 2014.

Osmanzâde Hüseyin Vassaf, **Sefine-i Evliya**, (Haz. Mehmet Akkuş, Ali Yılmaz), C 4, Kitabevi, İstanbul 2015.

ÖNGÖREN Reşat, "Tasavvuf", **TDV İslam Ansiklopedisi,** TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 2011, s. 119-126.

ÖZENÇ Yavuz, **Şeyh Hüsâmeddîn-i Uşşâkî Dîvânı Transkripsiyonlu Metin**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2008.

ÖZTÜRK Ali, "Halvetiliğin Manzum Etvâr-ı Seb'a Geleneğinde Üç Müellif", (Ed. Orhan Söylemez, Ahmet İçli), **Uluslararası Seyyid Yahya Şirvânî ve Halvetilik Sempozyumu**, Eskişehir 2013, s. 59-68.

PALA İskender, **Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü**, Kapı Yayınları, İstanbul 2014,

PEHLIVAN Gürol, "Hüsamî, Ahmed", http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=522 Erişim Tarihi, 11/04/2019.

Sâdık Vicdâni, **Tariktaler ve Silsileleri (Tomâr-ı Turûk-ı 'Aliyye)** (Haz. İrfan Gündüz), Enderun Kitabevi, İstanbul, 1995.

Seyyid Mustafa Rasim Efendi, **Tasavvuf Sözlüğü Istılâhât-ı İnsân-ı Kâmil**, (Haz. İhsan Kara), İnsan Yayınları, İstanbul 2008.

Şemseddin Sâmi, **Kamus-ı Türkî**, Kapı yayınları, İstanbul, 2013.

Şeyh Abdullah Salâhaddîn-i Uşşâkî, Şeyh Abdurrahman Sâmi-yi Uşşâkî, **Uşşâkî Sâliklerinin Âdâbı**, (Haz. Mahmet E. Kılıç), Âsitâne-i Uşşâkî Neşriyatı, İstanbul 1998.

TAŞKESENLİOĞLU Lokman, "Uşşâkîlik ve Dîvân Şiirinde Uşşâkî Şairler", **IV. Uluslararası Mesleki ve Teknik Bilimler Kongresi**, C. 1, Erzurum 2018.

TATCI Mustafa, **Vâhib Ümmî Halvetî Dîvân-ı İlahiyat**, DİB Yayınları, Ankara 2013.

TOPALOĞLU Bekir, "Cennet", **TDV islam Ansiklopedisi**, TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 1993, s. 376-386.

TÜRER Osman, "Osmanlı Anadolu'sunda Tarikatların Genel Dağılımı", (Haz. Ahmet Yaşar Ocak) **Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler**, TTK, Ankara 2014, s. 255-300.

ULUDAĞ Süleyman, "Hallac-ı Mansur", **TDV İslam Ansiklopedisi,** TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 1997.

_____, "Halvet", TDV İslam Ansiklopedisi, TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 1997, s.386-387.

_____, "Halvetiyye", **TDV İslam Ansiklopedisi**, TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 1997, s. 393-395.

_____, **Tasavvuf Terimleri Sözlüğü**, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2005.

TIPKIBASIM

327

دستور یا پیر صیاد دیوانہ حاجی بغدادی رح
یزدانی الفقیر الحقیر بطریقہ عشاقی بندہ نقشبند
حمدی اسماعیل روشنی
۱۷ ربیع الاول شریف یوم سبت

Fahri Bi
2

FAHRİ BİLGE
KÜTÜPHANESİ
2297 2797
FB327
MİLLİ KÜTÜPHANE · 9761 · ANKARA
552/1976

دسنده

بیجاره عاشقلر نه ایریشور دعادوم نور تجلی
یا نخفده درور لهرآنه زوضیا اثار تجلی

لهرنه کیم یا قسم کورسه زآینه جمالک
لهرجهتدن کورنه دل زار تجلی

مراسه انداز احدیت در کامل اولانه دل
کیر قلب مرتشده تا کیم اولم اثار تجلی

یوخدر ایکی عقیده عاشقلر صدا قاره
انکارلری لهمان اولمده دیدار تجلی

اطوار دله آنه یاکم حسنیکم تجلی قلدک
حیرانه کلوب جمله کیاه اولمده اشعار تجلی

جانمدن نه جذبه ذکر ایله اولسم قلبم
تجلب دله دل محرونه ایریه آثار تجلی

حمد اولسون شاه کرم لطفکله معمور بیجاره روشنی
تا کیم ایریشه قلب محزونه انوار تجلی

دسنده

ظاهر و باطنه محقوه یلمکه انسانه کرک
اصول اولانی کوره من کورمکه نه کرک

زلفکه لهریر تلنه نیچه یلر محیر ناکرک
انکیچون کم انا الحقه سرینی طوییغم وحیرانه کرک

جمله نک مقصودی انجه محمد تا ازل
سئول محمد یزمینک اسراینه ایرمکه کامل کرک

حقیقت اهلینه رمز ایله یلمک ایسه انکارک
قورتیلمق قیل تعلقه نه صافیت یولنه کرک

کل بو دنیای دنیه حرکتدن کوز یومام
حب حیاهی تزه ایله روشنی طالب یولنه کرک

Fahri Bilge Varisli rinden
Say. Fahri Bilge Varisli Kütüphanesi
10 Eylül 1970 Sayı: 17/12510

دیوان حسام الدینه

بسم الله الرحمن الرحیم

حمایه حمد الهی حد وغایه — کم یوقدر وار لغته لطیف نهایه محمد
یراندی عالمی کتم عدمدن — وفی ارواحی وار ایتدی اوده مدن
اودوم یردوم که نفخ جانه ایدر اول — شهی قول بنده کی سلطانه ایدر اول
یرادوب اولا عقل معادی — اکا آدم دیوبه ویردی آدی
اوآدم خلقنی هائز طینت — براندی انی حمد کتم عدمدن
اکا نفخ ایتدی روحی روانی — وفی رحمتله تبشیر ایتدی انی
ودیعه اولدی اکا تذر احمد — انکیچون قیلدی لطفنه اکایی حمد
ملائک قیلدیلر اکا سجودی — انده لهم اولدی سعد وجودی
خطاب ایدوب اکا یارب عفو — دیدی ای مظهر سر احانت
سن اولدین ایدالبشرای تذر امجد — سنده جبرئیله دن انوار احمد
که ایریشه شفینه یه انوار — که تسلاقیله تذر یه اسرار
نیچه یغمبرانه حامل الله لر — اولدر ایله حقه واصل الله لر
کلوب اردینجه ابراهیم اسمعیل — وفی اولاده اسحاق انده
ویروب الهی قریشی یعنی اول تذر — که عبد المطلبه یولدی مقدر
انده اولدی عیسا ایله سبیل — قرار ایتدی اولدر انده نیچه سبیل
نه کم اولدردی اوبابه ایچون بیردم — که ایتمز لردی حقدن غیره قط للوهم
طلوع ایتدیکده اول شمس سعادت — جمیع کائناته اولدی راحت
محمد پادشاه دوسرا در — جمیع انبیایه مقتدادر
محمد خانم شاه رسلدر — محمد هادی راه سبیلدر

انکیچون حلقه اولندی جمله عالم — اکا امت اولدم اولدی مکرم
محمد تاجدار انبیادر — محمد سر هیر راه خدادر
محمد شافع روز جزادر — محمد نذر حشم اولیادر
وفی اولاد و اصحاب کرامی — اولدیم انجم مثال اولشم حامی
صلاة الله خیر الال والصحب — شفیع الله یزه یوم الحشر لهیب
در لطفنه الهی یارب یکا یار — بنی اینه زیونه چرخی کیانه
یاور ایله لطفکی یارب یکا — ایتمیم یارب کیاره التجا
ایلم درینده کر غیری دری — ایله لطفنه بنی اتمه بری
کرم اولمشسه بنم جرم وگناه — سنی کرم قیلغه سن عالم تباه
کافلم یعنی عبادت ایتمدم — غافلم سکا اطاعت ایتمدم
یدمه بنم کیبی سکا عصیانه ایدر — کیمسه کدنه ذنب ایله طغیانه ایدر
سن کنه هم عفو ایدوب مسرور قیلی — وار لغنه کیروب معمور قیلی
الهی حرمتنه مصطفانک — اوشاه ناجیار اصطفانک
جمیع انبیانک حرمتنه — هم دخی ال عبانک حرمتنه
بنی بیرانه ایله سن ایله محمد — اولاردنه یر لقمن قیلمه بنی دور
خصوصا شیخی حسام الدینه یوم — ایکی عالمده اولدم دستگیرم
درتم یر غلامم عبد کمتر — اشیکی طاشی باشمه برابر
آنده درکالهی یکا چاری ماسه — ایکی عالمده آیرمه بنی سن
یکا عمر طبیعی ایله احسانه — یدلم اخر نفس تکمیل ایمان

حامی قولنه ایله عنایت
ایکی عالمده یدلسونه سعادت

کل امیدی دکلم کیم ایدم بیان — که سمع جانه ایله ایشتسن انی
کلدیکده عایه سر احانت — اثابت ایله تلقینه سعادت
که صدرا عمه صدر دارت اولنلر — یه لهایه حقی بیلوب یه لنلر

رسول کبریا دم شیخ حمزه
نسل وجهی اورزه کلدی یزه

طریقت ید بیید یولدی نسل
عناد ایدوب صفیه ایتمه تعلل

یومتوال اورزه درسر طریقت
حقا بیه کشف اولور بولکلر الیت

اودراسراریه وارث رسول اله
اوخبر الاله ذو التیول اله

رسول الله ایدوب تلقیه علی یه
اوشاه اولیا قطب جلی یه

طریقت اهلنه اول رهنما در
شریعت راهنه اول پیشوا در

ایدوب بوذکر تلقیه اول ولیدن
که اول قدر ولایتی شاه علیدن

بی اندن یصر یه ایردی اعانت
اندن اسمی حسن یولدی سعادت

امام مجتهدن اهل حقدر
اندن قولی رسوله ماصدقدر

علیدن ظاهر و باطنه یکتا
که اولدر دینه پناهی اهل تقوا

بی اندن صکره وارث اولدی اوشاه
حبیب اعجمی اول اهل اکاه

اکا مسقط در کرمانه شاهم
که اول اولمشدر دینه نکهبانم

فنای الله اولدب ایردی بقا یه
مقامات ایکدروب اوجی علایه

جلاته اولمشدی اول نکهبانم
انی قطبیته حصه قلدی شایانم

اکا وارث اولدیدر شیخی معروف
که کرخی کنیتله اولدی موصوف

نبیجه اصحابه ایتمشدی ملاقاتم
صلاحی نهد ایله یولمشدی حالاتم

کبار تابعیندن اوسلطانم
جمالنه انک حالی نمایان

طریقت اهلنه اول پیشوا در
طریقیه مستقیم رهنما در

سری یه ایرشوب تلقیه مایه
سقطی نسبتله یولدی وایه

بیدوقی اهل عشقک رهبریدر
مالک دینی کنا لطفندن یریدر

رسول کبریایه عاشقم ایدی
رجال الله ایچنده قالمه ایدی

شیخی جنید اول واصل کرما
مایه تلقیه کلدب ایردی اکا

حیدر ایدی القاسم اولوبدر کنیه سی
شهر بغدادده ظهوری ویتیه سی

اکا ایردی قبضه سر مصطفی
اولدی وارث سریه یولدی صفا

سید قوم دیدی اکا اهل حال
محمد در آنده اهمحال ایله قال

سید بدر جمله احبابدن اول
نیجه بیل ایراده کوستر مشدی یول

بیرثانی اولدی محمد ای پیر
اولدی مسقط اول ارام دیتور

ظاهر و باطنه اولوبدر کامکار
قیلدی قطبیته اولدقی قرار

شیخ جنید دم بر بنی مقام
تریدار اولدی نیجه بیل تمام

شیخ محمد الدی اندن فیضی نور
اولده صاحب حال اولدب اندی ظهور

جدندن کرامت قیلدی ظاهر اول ولی
یولدی کرمیت آنک جانه دولی

کلدی یوماید وجه الدینه لهم
رفع اولندی ولده کی اندوه غم

ظاهر و باطنه جناحیه صاحبی
روز شب دیدار یارن طالبی

یولدی آنک لهتیله حفظ راه
شیخ ضیاء الدینه اولدر برجی ماه

اسمی عبد القاهر اولدی مستقی
جمله اکا سهروردی در دیدی

الدی اندن قطب الدینه وافی کلدب
البهر بر ایچنده اول اکمل اولدب

اندن الدی شیخی رکنه الدینه تمام
اولدی حایله اول وفی شاد کام

اولمشه انکده نجاشی مسکنی
عارفانک مجلسیدی مأمنی

کلدی بر قول دیدی اکا مولدی
اولدر عالمده سر مشتهدی

شیخی نجاشیه یرشوب الدینه کلدب
اهل درد واصل مولد اولدب

برمجالده زاده ایدی اول شیخی یان
قیلدی اولدافی یرینی زیر خان

شیخی جمال الدینه ایرمشدی کرم
اولدی تکریمه سزا اول محترم

اسم پاکینه محمد دیه یاد
نیجه حالاتدن آنک وصف ایده یاد

کلدی ایراهم زاهد حیدر اکا
ایردی اندنه سر مصطفی

اولدیلر صاحب زمان و اهل حال
یعنی کیلانیدر اول طبع ملول
اندن الایه کیدرر دیوم سکا
شیخ برسنده فیلم اینمشدی
کلدی سرسنه آندن برنیده نلم
عاجز یا الله کامل ایدی اول
کلدی اندن شیخی صدر الدینه حیلم
عالمی تحقیقه فیلدی حیده حیه
واصل اولدی سید یحیی اکا
اهل شیراز ایدی اول زاهد شریف
پیشوا کیدر طریقت اهلنک
مجتهدر عالمی تحقیقه اول
وارث اولدی علمنه پیغمبرک
کیجه آندن وارنجه درسدن دیدم
ایلیب اول پیره وارنم انقیاد
کامل المکی برعالی جاه ایدی
اندن الدی سید احمد یکما نه
واصل صلدر اول عالی نسب
نورشی ایدوب جلی شراب وحدتی
کلدی برکامل وحید ایدوب ظهور
مسقط راسی ایکن اجدادلرنک
بلدلک اسرسن انی سن اکر
عاشقم ایسلک جانمه اکه دیر خبر

دلبرنده اندن بوقدر ملال
طور سیمه ایله بر اینمه سلوک
شیخ کیلانی کبی نام اکا
صیتی آندن عالمی طوتمشدر ایدی
جمله عالمه معروف بنلم
سالکینه کوسترردی طوغری یول
صدر ارشاده اوتوردی اول لهلم
روحی پاکی فیلدی یالایه ورویجه
عایه تدهیب ایله بولدی صفا
قریه یاکه اکاجای لطیف
رلهنا سیده حقیقت اهلینک
مستعد اولنلره کوسترر یول
یعنی اول سلطان والاکوسترن
کلدی صلا بیر ارزه یخانی لهلم
اولمشی اسرارینه اندن مستفاد
ملکت باطنده یعنی شاه ایدی
شیخی مسعود قندیده اکه نلم وشانه
اولدی عشقه جمله ایله قلب
کثرتی وحدتده بولدی وصلتی
ایردی اکا فوز عایه بیقصور
سینه سی عشقیله یاندرانلر

قطب عالم

قطب عالم غوث اعظم پیرمز
حوض کوثر دخی ساقیدر اول
خلوتیدر کامله اولسلطانه ویه
کنتی پیرندن اولدیغ ارشاد پیر
شهر غازه واروب اینمش قرار
افتخار زمرهٔ اخیار ایدی
کلدیبه آستانبولله اینوب دخول
یعنی بنیاد ایدی بر خانقاه
حیدر سکز یوز سکسانه اندن صولدی
اولدی یتمش سنه ارشادی اندن
بیک بره ایردکده سال رلهجرتی
درکهنه قدیم کنز غلام
لهطرف مختاریه اولدیغ یقینه

ناجی بخشای کرمدر پیرمز
شیخی هم الدینه عشقیدر اول
قدر بخشی کبرو بیده کامیبه
دخی لهم امی سنانه اینمش بقی
شعبه لندن طریقتی اول کبار
آستانی بنده سی ایرار ایدی
مسکنه اینوب حیدر قاسم پاشای اول
اولدی اول مسکنه اکاجای بناه
لهم طقوز یوز اوتوز ینه شیخی ایدی
حلوت خلت ایدی معنادی اندن
جنت مأوایه فیلدی رحلتی
حذ متیله اولمشم بیه شادوکام
اولدی انفاسیله آندن کامیبه

دویدیر جمله طریقت ارلری
اولدیسن سن لهکرولهلک رلهیری

استنادم لهب اکادرلهب اکا
کلدی اندن دخی شیخی معی جانه
راه حقه انی ارشاد ایدی
قطب عالم اولدی اولده بیکمانه
کلدیاندن عایه شیخی عمر
فیلدی اوم کلیبولیده مسکانه
کلدی یرمایله تلقینه سزا

ایکی عالمده دخی اولمم جدا
اولدخی ویرمشی نیجم اموانه جانه
سالکینه یعنی اوستاد ایدی
ملک معنایه اودرشاه جلانه
بولدی اولده سر ارشاده مقر
قطب وقت ایدی اودخی اولزمانه
شیخی سنانه اولدی عالم فاضل ولا

علم فضیلته برابر شهرت تمام — زهد و تقوا حالی اولمشی والسلام
بولدی اندن شیخی محمد نور قبر — اول کشایش سکا ویردم خبر
صوم داود کار ایدی اندن لهام — زهد و تقوا ایله بولدی شانه
مایهٔ حفظ ایرشدی شیخی خلیل — اکا اولمش ایدی رب خلیل
ایدی ارشاد ایله تحصیل شانه — آشیانه خامه عنقا قیانه
حضرت حقدن ولی حاصل — عارفانه ملجأ ماوا سیر
کلدی شیخ عبد الکریم اینده ظهور — علم و عرفانه ایله اولدی محضی نور
اولدی سرابیرده مظهری — راه حقدن اولمش ایدی رهبری
صدقهٔ عثمانه کلدی مایه حیدر — عشق اندن علم لدن
قطب عالمدر اوشاه معنوی — عارف و کامل ولاکن منزوی
یکنظر له طالبی ارشاد ایدر — صحبتی احیا بنی ولشاد ایدر

خریده عاده حیدر کرامتی آنك
وارد لشه نیجه حالاتی آنك

ایردی بغدادی نور مصطفی — روشن اندی قلبنی ویردی صفا
اسم پاکی حیدر محمد در انك — حسن و خلقنده محمد در آنك
وارث نیجه حالاتی انك کور مشن — حیدر کرامتینه واقف اولمشن
حاصلی بر عارف یا الله ایدی — راه حقده لهم فنانی الله ایدی
وارث اولدی اکمل یدالهی کمال — فضل و عرفانه ایله اول دریا مثال
نور ایدی سر تا قدم جسمی انك — کیم محمد شکری در اسمی آنك
حدتنه اینمش ید بیضه کاملا — واصل اولمش عارف وفاضله
نقد وقتی حضرت غوثینك — اولباسیدر اودنی دیا فینك
مشکلاتنه حل ایده ایدی لهکشا — کو کلمه الوردی قفیر و بکیك
وارث علم و امانت ایدی اول — متبع نور کرامت ایدی اول

علم ظاهر ایله جمع اولمشی لدنه — در یکتا مثلی ایدی لهر سخنه
لهجه و شکلنده اولمش آشکار — وجهه یاکنده ولایت نور وار

یوخاری درد هشتیه بیرمیه
درکهنده بنده سنك یرمیه

انتسابم سالی بیان ایزادم ایدی — افتراقم فرحه یزن عیدی ایدی
ایلیب ملك بقایه رحلتی — یقدی بنی لهجر نار و فرقتی
یا الهی ذاته یاکان حقیجون — اول حبیب کبریانك حقیجون
ایله ملحمه عارفینه ستر بنی — تا کمال اوزره بیلم یولم سنی
زحمتی بیراده ایله محشور قیل — جمله احباب ایله مغفور قیل
بحر حقایقه سوزی اولمه غواصی جدا — سر حقیقت اوزره
اهل کمالك ثنا ایدیم بحر فطرته — اول شمسه دزه یه
ایرمشم تهره یه بحرونه اولمم جدا — بزچکلم دردسر ایرمشی دستهٔ خیر
دردونه اولدی خضر رجعه دیره دعا یکا — درویشی اولیدم دیو حقی بیلیدم دیو
سردویا یدم دیو سعی ایدرم داغا — درویشی اولدم حیدر شکر کنه یی اندم فکر
هولدی ایدوب ذکر جهر ایله صبح و مسا — ذکره الشدی دلم دوسته ایرشدی یولم
دوست الی اولدی الم منزلم اندن ولا — یه سوای یوخمش رجعه ایله اولمشم
غیبتی قوخمش براولدی اوکدن صوکا — یوخ نه وار ای حلم

انته لهذا وار تمام عاشقه اولدی اعلم
اولیاء اولده ایسه سکا

ای جمالی یا کمالك یرتو نور خدا — ساکه امت جمله مرسلیه و انبیا
فاتحهٔ سر تا قدم نور جناب کبریا — سلمه صلوه علی بدر الدجا علی الحدا

الصلوة والسلام ای نور عینه اصفیا

آدم و عالم سنك نور كلي يولدي زيب فر جمله نك اصلي و اصطفاسي اي خير البشر
شرح يا كلام بيانم اولدي جميعاً خير وش سلم صلو على سيد الدجا شمي الحدا

الصلاة والسلام اي نور عيني اصفيا

انقياد شريا كلك ايليه يولدي فلاحي بردم خائف وشرطي ايدر لي جناحي
غالب اولدي مشركيني حقه يوب نصر نجاحي سلم صلو على سيد الدجا شمي الحدا

الصلاة والسلام اي نور عيني اصفيا

مقدم يا كلك نشر يله اولدي سبع اسمانم عرشي وكرسي وجنانم وحوري وكروبيانم
امتك اولمغله راضي اولوب پيغمبرانم سلم صلو على سيد الدجا شمي الحدا

الصلاة والسلام اي نور عيني اصفيا

خايكا لك قابو سيه اولنادر سنك جلده كا لك سوره وعرشي حملادر سنك
مقصد و مطلوبك انجمه حق تعالى در سنك سلم صلو على سيد الدجا شمي الحدا

الصلاة والسلام اي نور عيني اصفيا

يا رسول الله يا خير الورى يا مصطفى قيل شفاعت بو حقير قولني يوم الجزا
و بردم اولسون جانه رولم دائما صبح و مسا سلم صلو على سيد الدجا شمي الحدا

الصلاة والسلام اي نور عيني اصفيا

شاه و پيغمبر رسالتده حبيب كبريا صاحب تاج نبوتده حبيب كبريا
طاهر و باطنه اولدر مشكل كشاي اهل عالم كاشف راز حقيقتده حبيب كبريا
اولدي معجز مكاه جنابه ايردي اوچكاه بزم وصلتده حبيب كبريا
لطفنك راه سبيل مسلمانه سر جيله رسل شافع روز قيامتده حبيب كبريا
رازدن كاشف سر خفيانه طريقه بحر جلال طريقتده حبيب كبريا

كرم ايله بركدايم شيخ حامي قولكم
مطلبم لطف شفاعتده حبيب كبريا

دار لغنك محمد ايليه يولمزه حقه رلها كجميه بنلك صفاتك اولدي حقه اشنا
علم الاسماء واقف اولمغله سمي ايله كدر آدم اول اولدي اوكريه علم مولاي دللا
محزن فيض الهيه قلوب عارفيه صدقله بركا ملك ربطيله ايله قلبك دائما
لي مع الله عالمك عارف لهمش سر ايدر بو وجود افلمنه ويردي اولدر كلي فنا
نقش اثبات ايله يازان ايت ماسوادن قلبني سر و حدت نيت وكيه بلمك ويرسه صفا

كل مريد صادقه اول پير شيخ حامي صدقله
اولمغه استر سلك اكر مقبول ذاته كبريا

بخ حسن ايجره الله بركلي حسنانم يبيا اولدر البته اكابك يلي نالانم يبيا
يولده عشاقه جانده عمر سرمد اولدي حيدنكم اولسن چشمه حيوانم يبيا
كوي وشي حلقه زلفكه دوردي باشم اولمديه داغي لهدنه دنياده چوكانم يبيا
الهل نوحيد قمه ايدي پرپوزدن ظهور كرچه كثرت ايله اولدي نيچه اكدانم يبيا
اولدي انجم كبي مهروي جانانه جمله محب الهلي اولدي رخ خورشيد رخشانم يبيا
ظلمت شب كيبدر پرده انوار جمال روي زلفنده اولدر اولمه تابانم يبيا

فاطمي نظمي نظام ايله سليمانه رواج
شيخ حامي ايليه لي دفتر ديوانم يبيا

يولدي وار بنجه كعبه كونيه دل صفا طوب طمه يطوف يا الصبح والضحا
ويروب مناجي حياتي وفاسنه ويرن اي حواجه قيلدم انكله بيعي بي وفا
جنبلم چونكه آدم ايجره كوثر زلال كوكونيده لريده لبي البسم رجا
مشك خطاي كاكلي پرچيمه دليره ديكر زولفي ملكه كوكل سويه خطا

دلبر يقرسي داغ سينه كه حاصل
التوم ايدر كدايه كرهي شاه لرعطا

بر توانوار ذکر کلم کو کل بولدی صفا زوم وحیدام ایله کلدی جانه یولی صفا
جبهه دنیا یه طالب اولما یار ایت قلبی کر دیلرسن کیم ایده مولا سکا لطف عطا
کل وجودون نسخه سنه علم الاسمائی کور آدم ادمسن اوکرنه درسی عشقی دائما
نزد ایده عاشقه بولنده جمله والقلبیه عارف یا الله الله من حیوه ماسوا
دار لعه البحره یوقلغی بولمقدر انجمه مراد صفی آیینه ح بردر ولا الا ولا

ایت انا عوضا دنه الایم درسی مدام
اولدی بی شک واث سر علوم انبیا

عشقله کتاب دله کی برلهام اولور بکا لهر بر سطوری معنی قرآنه اولور بکا
عشقله ایده کو کل ملکینه سفر لهر بر قدومی مکه جانانه اولور بکا
عشقله ایا حبیب صادقی جود ایله دار السرور سینه ح پر کانه اولور بکا
عشقله ایله شرح شرحه اولور ایسه کر وجود درده دوای حضرت لقمانه اولور بکا
عشقله ایله کاشانی پر انوار اود والجلال عشقله فلکده کوکب رخشانه اولور بکا
عشقله درده دله عطای کرمدر عشقله صفی سینه ح مرهمانه اولور بکا
صدقه شوقلم صلوات وسلام اینه عاشقله هر زمانه حینه ورضوانه اولور بکا

عشقله ایله خان عزنه یوز سوردی یوز حکم
نقده شفا عنده سنه احسانه اولور بکا

صل علی شاه سریر صفا صل علی ماه منیر الهدی
صل علی کاشف سر الهی الی صل علی سرور کل انبیا
صل علی رهبر اولیا
شمس الضحا مطلع نور خدا شاه حجله سرور انبیا
سنه اولدر درد دله حبیم دوا صل علی شاه لهد وجه اللقا
صل علی بدر جمال الهدا

حکمیه لم روز جزا محشی سنن ایده امتینه شفقتی
جمله محتاجه ویره نعمتی صل علی هادی رشدی الهدا
صل علی منبع جود وسخا

الهی درود یله صلوات وسلام روحینه والینه هر صبح وشام
ایله شفاعتله یزی شاد وکام صل علی شافع روز جزا
صل علا صاحب تاج الدرا

ایله حامیه کرم یا رسول قم للفلاح ایله الی سن قبول
ایله رد اولمیه نائلم طول صل علی موضع شمس الضحا
صل علی انوار بدر الدجا

انی یکنظر اکرمشاهد مقصود بکا هر نفس مجرد ده ایده طالع مسعود بکا
بر دوه ساعتی رفت ایکه نالهلرم اولور آواز هلی نغمه داود بکا
جمله معصیتم اولیجه دوشمه اولور سن آدم که اولور جود ربی عفوی ضرور سنه بکا
یا نده نایشی عشقکله وجودم دائم مداح اولدی دخالم شرر الدود بکا

ای حامی بیه اومستغنی کاملم دلکران
سعد حسنی اولمز یوداینه نا بود بکا

کو کل یوحه اول که دایره عالمنده اولمسن محجوب اودر اطوار لهر کامل انکله اولمسن مرغوب
محبت عالمنده سن بیه اولمزای دل شیدا صفیه بنلرسن راه حقده ایتمه محجوب
بو دلهری بی بقایه ویرمه کو کلک قدر کیدرسن سن بو مطلب کاه عالمده صادر جمله دن مطلوب
کرکسن سن کها جانا صفیه سن غریب کوچه کدر نه کمسنده عیبسه اولورسن وفی معیوب

سنه طول امل سنده اودر سن عالم خسته
بو دنیای دنیه دیشدر حامی فتنه آشوب

عوه اولمه تاج تخته ای شه عالیجناب — رخت و بختیه ترك ایدوب یوردن اولور تخت تراب
قصر مقصودون کیمك مسعود ایدر بنای خیر — خانه قلبی یغمالمش لشکر حالی خراب
سن نیجه یه قانه اغلمرسن سبلی ایدوب یاشیه دیو — روز شب طاشدن طاشلر یاشیه دوکدی اختر آب
یا الهی قصه دارم بنجه اولور حالم بنم — ساکه جرم بی حسابم عفو ایله یوم الحساب

لطف ایدرسن بو حسامی حضرتیکه یول بولور
عدل ایدرسن طاعدوندن یغما اولور دائم عذاب

یوشب ایرشدی یر یوزه انوار افتاب — وجه شریفی اولدی عیانه بغمی بی حجاب
مستفرقه اولدی یوزه نجلیه کائنات — شمع جمالی ویردی ضیا رفع اولوب نقاب
یوز سوردم آستانه یلدم شرف تمام — جوده باعث سلامت وار بنده انتساب
تاب فراقی چکمیه یوزه ولده طاقتم — دوشدی دریغه آتشی هجرایله اضطراب
ای رهنمای فاقه سالار راه حقه — بی کسلریکه مسندی اولدرینه فتح باب
اولمشدی انقباض ابوجهل دیلم تباه — ایرمشدی قلب پر هلاله مشد تله انقلاب
فیض نسیم اقدسی ایرشدی جانمه — اولدم صفای ذوقه دوردم ایله کامیاب

آجدی جمالی مصحف او قدوم عیانه
ایتدم حسامی سر صحارقه انکساب

دوشمشم میخانه یه عاشقم رسوا اولدیم — کلشنه صکنم بر یلیل شیدا اولدیم
رهبر اولدی حیدر بکا یرم حرم — فرقه یرشی اولدم مرید شکری عنقا اولدیم
سینه مه ظلم ایلمه لایقی سن طاقمه بنم — یوزسوزدن حسنه وادکر وار اولدیم
کافرم نزد الهی کذابم ایرسم شرمسار — ارزومند وصالی جنت ماوا اولدیم

مدح ایدر اولی سرور قدسه بشیخ حسامی کلمه
کلشن عشقه ایجنده بلبل شیدا اولدیم

جمال کلشنده ای کوکلی وار طورمه قربان ایت — لطف ایله عندلیب سینوابی لطفله شاد ایت
ایدرشب تا سحر در دکله نالان عاشقه مسکین — بنی ده اول کرو الله سکارته یا حبیب الله فداوایت
خراب اولمشم درینه وجودم یار عصیانم — دلی ویرانی معمار لطفله ایله بنیاد ایت
ایدر آب زلال بحر جودون دللری سیراب — دلی پر قطره ابر فیضی احیا نکله اجمادایت
مرادون انتساب ایمسه دروالای درکاهه — بیانی نعت اوصاف رسول الله عمادایت

حسن الدینه اولمارسنده شفاعت روز محشرده
حضور حضرته آنی بی کسی قومه یاد ایت

حدایا خواب غفلتده بنی الطفکله یاوایت — درونی جذبه انوار عشقکله خبردار ایت
وصالکله زوقمه ایرکورکدوم یولکی سینه — ایجوده وصلکله جانه دماغم مست لهشیار ایت
ولی آلهه صفت نزم ایله نار فیضه عشقکله — آیرمه دوشمه شوقکدن بنی عشقکله کرفتار ایت
ولی حب منالهیه میرا ایله یارلی — حقیقه حالی زلشه قومه قلبی سیکبار ایت

کیدر دارلیه حجابنه علایقه رفع اولمه تاکم
حسامی کرده بزم خاص الخاصه سرور ایت

اولدم بنه عاشقه دیدار محبت — کلکلمه بنم وار درده انکار محبت
وحدت ایله تواصدرده اسرار الهی — برمشعل ایمسه لمعه انوار محبت
قامه باشی آچدیه چشم دلمده بنم اولمه — کلکلمه اجلیدی بنه ازهار محبت
مقصود دلم اولدی عیانه سرانا الحقه — قیلدی بنی زلفنه بنه بردار محبت
برکوشه چشم ایله بیلور عاشقه زاری — لازمدی سکا ایلمه انظار محبت

عینمه وکل حیدر فلکدن شمدی حسامی
کلشن دفی اولدی بکا حیدر خار محبت

کف بینان ابد ویرد بنجه یا خدر شیر چست — بد مثلدر ای قهرمن دست بر بالای دست
منزلک اویج سعاده اوطه استرسن اکر — خان دوشی خورشید وشی ابدال اولب الهر دمدن دست
حب بکی یار غی سویلدی لهجی عاشوه اولاز — ایدی مرآته قلبی سنه حیدریه شکست
سر فروایتمزی دائم روی انشان لکه — ای صنم اوله زلفدن کافر آتشی پرست

فرهم ایدرمی ای حلمی کمد اکرا ربز
بزم عشوه اوطیاره جلمی عشقیله مست

اجلم حشم جاندن رفع اولنز پرده غفلت — نظر قیل عینه عبرتله ندر ویرد ظلمت
حفایه منتشر در سویسه بحر معانیدم — اولنار طالب معنا یدلر لردر کرانقیمت
نجره ایجره قید تعلقدن اولار عاری — ایدیبنز در واخلاص صفادر انده خصلت
سراج صدر دکل عطشان اردا ایلز انکه — ولی وصدت عینه فا تبعنجه دیرمز اول حالت
دلیلب برکامل انسانی کوال ایتسن کی انده — آشیکنه قول اولطفی بیلورسن جانه منت

حلمی حضرت پیره ایرشدی شبخی شکر بیز
اولیب جاروب کشی آندن ایدر اول جانه خدمت

ایرشدی جانه روحه وجد حالت — صفایاب اولدی دل الحمدلله
فیلدی بیرانه ارواحی اعانت — صفایاب اولدی دل الحمدلله

بنی فیلدی فریم وصله محرم — ایدوب عرفانیم حکم
ولی فیضلت ایله جیوبه فیلدی اکرم — صفایاب اولدی دل الحمدلله
یکا نفسی اولدی کثرت ایجره وحدت — کم لهجره دائمی اولدی جانه وصلت

اقتدم ایدوب مزداد نعمت — صفایاب اولدی دل الحمدلله
کوکل وحدت حبنه اولدی سرخوشی — اولیب عشقکله دائم مست مدهوشی

حلمی ندن صفاسی ایدی جوشی
صفایاب اولدی دل الحمدلله

کوکلدرنا لهیاز دست قدرت — کوکلدر بیت معمور لهدیت
کوکل کنج حقیقتله طولدر — کوکلدر خازنه انوار رحمت
کوکلدر قبل طلب علم لدنی — کوکلدر واقف سر حقیقت
کوکل آیینه کبر نور حیدر — کوکلدر استوای عرشی حضرت
کوکل ایلر سنی لهم واصل حضرت — کوکلدر راه طریقت

کوکلده درحالی وحیه یانی
کوکلدر حکمه مأوای وصلت

فصل غم اولمز کشاده دیدایتمه فکر کچی — فاصبروا الصبر الجمیل الصبر مفتاح الفرجی
فتح باب اولسویه دیر مسلم بکلر جانم قیوسنی — صبه الی یا بالفرج لج فیه قد ولجی
وصلت یا استرایسه راه عشقه سالک اول — آته نراجی قدیم کبی فیه صبه عوجی
اعتبار ایتمه کوکله عوامک طعنته — لهم انسنی قدر لهم ماکانه الاکالراعی
مناع دنیای اولار بر طرفه تقیدایتمه سن — جاه برلهام جلی ماعلی الارض فرجی

ای حلمی سعی ایدوب سن دائمی کوی یاره وار
فیه عشاقه آلنی یا قوته صه کلی فیجی

ایلم عالمه لهیچ برفرقم عوض اضیاجی — مهر ولهراولسویه کرکسی پاشاه تخت تاجی
تیر فرقت ایلدی لعل لبکه ایدر رجا — کوبیا برحستم ورکم ارزو ایدر کلاجی
جان الله یه حسنیه تیمار ایتکدیه طبیب — کم مریضی درد عشقه اولمز علاجی
بادهٔ عشقکه صفاسن نیجه یزدن انسوکوکل — ایدی بزم ازلده تا انکله امتزاجی

مشتری اولمه لی لهرکسی بو متاع نظمه
ای حلمی فالهدی اشعار غریبه رواجی

الهی عشقده ایتلا سنه جدا دوشمکده کویم — بیلم کلیر حساب سنه جدا دوشمکده کویم
صالمدی بیه بی قراره نیجه دمدر یرلو اول — درته مهر درخشانه جدا دوشمکده کویم
یوی وصل حسرتیله اغلمقده حیقدی کوزم — بیره ای دل ماه کنعانه جدا دوشمکده کویم
کوز میله مرده درجانانی جسم بنم — کشی ای یار جانانه جدا دوشمکده کویم

خسرو ایدوب جانه دولمک ترکمه اوزره بیتی تمام
سینه ده ترکیم لطف سلطانه جدا دوشمکده کویم

اکر مرد ایسه یولنه جانی فدا ایتمز ردی — علی الصباح ایچه کوز ساغر شراب صبوحی
دل غلکنده خلاصی اولمیه یم غمدن — اکر بولسه ایسه ده عهده وزار حضرت نوحی
بیلدی تردم جیانه صفای ساغر می — شراب دلبره لهجی ایلمزدی قدیمدن تصوحی
لب نکاری یاد ایده رم سوزمه مدام — جدا الهر سخنده کم اولم یوحه دیه ردحی

مسناه لهجه دل شرحه شرحه اولدیقیه
حامی بیلدیر ادبانه مفصلی مشروحی

مشهده جام لبک ایتدی بنی جانکستاحی — دینسز آیا یرمیدر حوریه لهم دیناکستاحی
یوزه دیرلدی ایاغک اوپمکم صرفار لهرباب — نه رواصالنه باکیجه مسنک یاکستاحی
حرم دیرلدی مسنک کبی طوریسوبه طوره من — واری اغیار کبی دنیاده آیاکستاحی

شیخی حامی ایتدی ایسه نوالم بوکیه کسناخلقه
ایدی یاده عشقک انی ثناکستاحی

حبیب کبریا محبوب مولد ابوالقاسم محمد محمد — رسول مرسل انا فتحنا ابوالقاسم محمد محمد
قدومیله مشرف اولدی عالم ظهوریله باعث ایجاد آدم — عظیم الخلقه سلطانه مکرم ابوالقاسم محمد محمد
یرامتی کلدی تدریجاً الی حقه دکلدر صرف طبراه آدم الحمه — جمیع انبیادن اولدیغی اسمیله ابوالقاسم محمد محمد
اکا ایمانه ایدوب جمله اکرعهد ویرمش اولدی حقه سنجیب — اولدیغی یاده اکا عشقله وجدیله ابوالقاسم محمد محمد

ظهوریه کلیاتی اولدی منهدم دفی اولیانه اولدیغی کی حضرت محمد

اودرسلطانه کدنیه اکلا مفهوم ابوالقاسم محمد محمد
عالمینی جلوب جوده سیف صارم ایله امری جهانه اولدی محکم
اولدیغی صاحب قرانه شاه علم ابوالقاسم محمد محمد

حامی سنه کم ایده شفاعت سکا ازجانه دول اولمشدر امت
عصیانه ایلیه رحم ایده شفقت ابوالقاسم محمد محمد

الهی دردمجرم درمانده یم یارب مدد — برسیه روعاجزم احسانه یم یارب مدد
دمکاه نفسی وشیطانه کرفتارم لهذا — قیدبنه شحنه عصیانه یم یارب مدد
شش جهاتیله جهاردارکانه صغرسنیله یکم — شش جهاتیله کرحم جهاردارکانه یم یارب مدد
یادغفلتیله مستغرقه موجی زلله — قعریه دوشم یرلجه عمانه یم یارب مدد
تشنه یادایلیه تموجی ایله دریاکبی — صرصرعصیانه ایلطغیانه یم یارب مدد
سینه تم کفه کوره مکانه صغیره — اول کرانیاری حکمه تیرانه یم یارب مدد
مکناتده قیصره وبسطتی فیضه حکمنه ور — بنده فی بوعالم امکانه یم یارب مدد

حمده اکثری جرم عصیانه حلم الدیه سنک
بیه امید عفو ایله غفرانه یم یارب مدد

اغلیه یم شام وسحر یردم درد ومحنه آه مدد — مددم فاطمه کشتی بکا الله مدد
جیشی وغم درد والم ایدی یاحال بنی — الم ال قدمه ایاقده نیشی ای شاه مدد
ره عشقه ایجره بنی قیلدی نار شب غم — اوسنه شعله صالدیه کل بروای ماه مدد
سینه عاشقه محنت زده ای قاشی یای — نار ایله حیره نشانه ایلیه لهرکاه مدد

فاطمه تاب وتدانه بار غم باره حلم
مددم فاطمه کشتی بکا الله مدد

ای واحد فرد صمد بر لا سنه حدد احسانکه یوقدر عدد بر لا سنه حدد
عارفاره ایله قربه عشقاره ایله بقیه صاوقاره قیل لهمیه بر لا سنه حدد
کثرته بر لم وحده نی اقسی ایله بکا ایله جذر شراب وصلنی بر لا سنه حدد
اولسه نه قالاندر قنا بر لم بقا اندر بقا ایله تجلی دائما بر لا سنه حدد

درویشی خادم اسرسن لطفکله الی بنده به
ای فارد وحی غنی بر لا سنه حدد

قنقی کلشن رونقی جانانه نکجه در قنقی کلشن ایجره ترکس چشم مستانکجه در
قنقی لعلات رقی وار در حیه لعلات کیم قنقی بحرین کوهر لؤلؤی رخشانکجه در
قنقی کلزار ین کلی بکزر رخ زیبا کیم یا قنقی باغات سنبلی زلف پریشانکجه در
قنقی باغات تحلی صورت وندر قد بالا کیم قنقی تحلک میوه سی سیب زنخدانکجه در

قنقی جنت بکزیه در کاه سیره ای خادم
قنقی جنت ایجره صوری سلطانکجه در

قطره بم اماکه دلده بحر عمانه کرلیه ذره بم الکه سینه شمس تابانه کرلیه
صورتا برکزم سنی محفر کم یوخم لیله حضن عاطفنه شاه سلطانه کرلیه
چشم ظاهر کوره من عرفانی مستور در صفحه قلبمده زیرا سر قرانه کرلیه
کعبه کوینه طواف ایله کل صاحب دلان کد کلی بر ویرانه اما بیت رحمانه کرلیه

ای حامی عارفان اکر بر کلام نظمه حضه
سمع جانه ایت نظمی نظمنده عرفانه کرلیه

زلفی عنبر کم مشکول دیه سحر وفتی اولیانقده ایله فریاد وفغانه جمال حضه عاشقنه
مشکل لایزالیه اولیم تدقیق ایلیه عاشقه ایلمز مست عشقه اولمشی من انی صانه ایلیقده
رمز سر عشقی بی بصیرت صورمه ای سالک انی حال اولانه زائد دلی بحر حقا یقده
ایجنه حضر وفتنه وسن لطفنه حیاته ایله کروه اهل بحریه قانی الله لا حقده

حامی من ایرشدی کعبه مقصوده حضتله
سکا عاشقلر ایجره بیر بر ورنیم لا یقده

خم عشقده کد کل پیمانه سیره شراب وحده نه مستانه سیره
کد کلده سوز حیفا کثرت حرفی کد کل محبوب عالم لانه سیره
کد کلده حب ذاته کبریا در دل عاشقه آنده دیوانه سیره
کد کلده عشقه معشوقه دلهم عاشقه کد کل سر حدانده خانه سیره

حامیا دل اکا لهمیه کده
که حضده خزینه یکانه سیره

اسرار وحدتی بی کمانه امواج بحر بیکرانه بر قطره ایله وارلغه عیانه لاله الا الله کلمه
علم الیقینه عین الیقینه نسبتنه الحقه لهمیه شده کمانه ایتم صفتیه لهب برنجلانه کلمه
ذوحیه ایچنی بحر علوم سیلمز انی نقی ظلم قاصر ده عقل وفهوم بودرس والانه کلمه
ولده اولان اصداله لهو علم ازلیه قهقه کلده اولان رنجیله بر بزم اصلانه کلمه

روح خادمنه ای خادم بو شبه حل اولدی تمام
ذوحیه ده اخر کلام بیل آنی اسماعه کلمه

بزم وحدتده ازل قدحی ایلیه سیمانه لر نعره یا هو چکوب اسر کده اول مستانه لر
زلف مشکینه ایجره مجنون رشیدا در کوکل عاشقه آواره کلان اولمشی دایم پریشان دیوانه لر
مست صهبای حقیقت اولدی لاشیا ایله اولدی مفتوح انده مستور اولان میخانه لر
بحر عشقه ایجره اولان غواصی کنج معرفت قعره کامه وحدت ایجره بولدی اول درداته لر

خلع اولدی نامه خشکم دلهه پاکنی اکز خادم
مست دردانه بی حکمز ای کد کل مردانه لر

فیض حضه مرآته مجلادر بکا وقت سحر لذت دنیا وعقبادر بکا وقت سحر
پر صفای روحی افزادر بکا وقت سحر معدنه اسرار حولادر بکا وقت سحر
صبح صادقدم رخشی ظهوره ایله تجلی جمال کد سترده مرآت حضه بوزوجهه سرمده حال
ایر بشه جمعه البقیه زوقه اولور نوره وصال دوفیاب فیض بخشادر بکا وقت سحر
ایلیه لیله خطابه قوله اول مستعانم محو اولور حب عاسوا بر نوره اولور کونه و مکانه

دو خیاب قبصه الدر بیدار اولار اگر عاشقلر — مستفاد نذر مولودی یکا وقت سحر
امر و حدیثه دال اولدی سحر وقتی نوام — حضرت حقدن حبیبی صدقی ایده آنی مدام

خواب غفلتده کورنه آچ فیل نضرع ایلی خدم
درکه حقدن تمنا در یکا وقت سحر

درکهنده قول اولار عالم سلطان اولور — کیم کم عشقدن ایریشمش اولور خیر انلور
افترا قطع سنان اگر روز شب یا نقطه یم — نار الهجر کلم درونم دائما کالمتا تلتور
جامه و باشی یرلکم قاعده قدایرانیش دکل — عید وصلدن یرلنه عاشقه اولار فریاد تلتور
یحیی الاموات سنی ایلر احیا قلبمی — مرده دللر فیض لطفدن ایلر تازه جانلتور
کشف اولور اسرار وحدت شیوه سنه کرسه لکده — کیمکه نوحیه لدنیه اوولکم کانلتور
عیده مقصوده ایرمه دوست کوناه املی — یا غیاث فیض لطفدن ایلر ولی پرسنا تلتور
درد و محنتم چاره سازم فیض کلام سنان — جان درمانا لهیکم اولکم یوزمسوده درمانلتور

درسی عشقی پیر کامله ایله قوسان ای جم
مشکلات اگر دو عالم فتحی اولور آسان اولور

اگر بیمه داشته کیم توفیقه مولویا اولور — واقف رمز حقیقت کاشف اسرار اولور
اگر نه کیم تقدیر دور تقدیر یولمز شبه سن — جویه پیر کامل قدرت یارانه مختار اولور
آیینه جب دریاسنه دوانمز صاف پاک — تزن عجب دریای کاری آه و زار اولور
کیمکه کثرت عالمنده دالغه تزن ایلیه — محمد ایله جامه رسوی دردی آسنفار اولور
جنت دوغانه داخلی اولمغه سعی ایلیه — عاسوای رفعه ایده اول صاحبی اسرار اولور

ایرزوی وصلت جانانه اولنلر ای خدم
عاشقه دیدار اولور تا سحر بیدار اولور

فتحی ایلر مفاخانده ایرسه دلم احبابنه — کوسن کوره بحر دانش مولانم کرمان حوضدر
جامه و دلی تسویرات اسرار ایلر نبشیر ایت — ذکرن ایلر شیکیر ایت مولانم کرمان حوضدر

رزام کریمک فتاح رحمانک — مستنار عظیمم سنان مولانم کرمان حوضدر
کوکلم کوزیمه سن آچ لطفیکنا محتاجم — عاشقلر رحمت ساچ مولانم کرمان حوضدر
رفع ایلر سوهانی محو ایلر خطیناتی — وجه ایت یکا طاعاتی مولانم کرمان حوضدر

درویشی حسامی بنده وحدت ایلر کثرتنه
لدنت ایله نعمتنه مولانم کرمان حوضدر

ذکر مولا ایله دل ملکی مدام معمور اولور — حب دنیادن کچر دل خانه سی پرنور اولور
سر ذاتنه مظهر اولار عارف و دانای حق — حضرت موسی کبی دائم مکانی طور اولور
ظاهر و باطنه حقیقتیه اولار آگاه — جنت و عرفانه ایچنده دائما مسرور اولور
محو ایدر جامه رسوی و جودی ذکر ایله — سنده وجد کورمز جامه سی پرنور اولور
صفوت خاطر ایله لیکم کورسم کاملی — رد ایدوب اغیار دلدن خلقه اولمز قصور اولور

شیخی حسامنک ضیعه قلبه ویرانه ایلیه
خاطر ویرانه عاشقه دائما معمور اولور

هستانه اولار عاشقه پیمانه کرکدر — حکمه ایله عاصیه اکامیخانه کرکدر
درویشلکه ایدوب قید ایله کل اولمقدن — جویه عارف اولار خلقه بیکانه کرکدر
محبوبه درشی ایله جویه کشت بیابانه — لهم جیدنه عشقه ایله اوستانه کرکدر
اولدیه یرلکی کویه بوکدن کاهلکه مهمانه — خوانه نعم نعمتی مرهمانه کرکدر

درد کشی اهلور حلاجنه خسامی
طرز درویشنه جنیدی رندانه کرکدر

اوقتمقدم شکایت نامه مزاولشاهه قالمشدر

بزم احوالمن شمه تکرو الله قالمشدر

حق دل یوسفنه ای بحر کرم الطافیت
غم احوالنه ایله دوشمشی درویم حالنه قالمشدر

ورام رد اولمیوب محروم فلمز آستانه محصل یدال انعام اول یدیه درگاهه قالمز
حد اعظم ایلمه جرم مغفرتیمز انجمه سرشته دیه حوشنارم ایزالله قالمز

عطا و لطف احسانه اچ صم قبض یاریه
ره عصیانه رد اولمه یودل کمراهه قالمز

طاشنده اورر باشیمه دورانم آی ایکلدر دوشدم رد ولایه حاشنده آسیا ایکلدر
اولورام لمز جاهلانه فیلم خطایه استماع کرچه الهی فضلی نادانه جوابی ایکلدر
نالهٔ و افغانمه عفاف اولکمز دیدم مطرب دورزمانم ورپای ایکلدر
پایانه قیلی اه ایرای دل جرمکی یاد ایتمه یوقسه واللهی سنی طاموغدابی ایکلدر

نیچه کیم یغمر دلنشده سرایانی کیمی
شیخ حسنی بی عدیده اضطرابی ایکلدر

ولاهر برکناه اغلمقده خیر اولور ظاهر بلی جمعیت یارانه باعث ایرار اولور ظاهر
فضادنه لهنه زائی اولسه صبر ایله تحمل قیل وسیله دولت دارینه زیرا صبر اولور ظاهر
ازلدن قابلی توقیعه اسلام اولمیام آدم حقیقتده سلامانه دینمز اکه کبر اولور ظاهر
ایادولت سرایینده خور ایله ایدنه تمکینه اولورسن عاقبت سنده مکانک قبر اولور ظاهر

لهجم کثرت روباه اعدانه الم چکمز
انلفده حسنی حصه لهنه یر اولور ظاهر

دائم جفا ایدنه اوشبو نورسیده دیر یارغم ایله قدم حیوه حمیده دیر
لهنا اولورمی سودکمده لهجی یرکوزل والله ولربالر ایجنده یرکزیده دیر
سر بیننفسزاده لهوسی قدیمی شرح شول خط نوله عارضده لفظ رمیده دیر
چشمم یاقردی نار فراقده کل ایجه تسکیه ایدنه ولیکه آنی آب دیده دیر

طوطی مت وظیفه کلدی نوالهم
قنده هکر لب لعلکه خشیده دیر

باغده نالیه بلبل کلدی آغاز ایلر دیدی رعنا اکه صد شیوه ایله ناز ایلر
رخنه کنجنه عزم ایرایسم دسکدم اژدر زلفی بکا جمله طوغاز ایلر
اهل حسده بنم اولشاه جهانی پشتم سهم اغیار الیمه سینهٔ محماز ایلر
برقچو زلفی رفع ایت کوره لم کل رخی عندلیب دل وجانم پنجه سراغاز ایلر

حور ایدر اولدی حسنی بزه حیونکم دنیا
صنعه حوریی سرو قدلهم سرافراز ایلر

خانهٔ دل ساقیا لهر لحظه برمیخانه در خوف دل می بودل دیوانه من مسکنه در
مسکنه وشی دل طولدوشرسه زلفکه زنجیرینه کندوبه حالمه دکلی حسنده راله دیوانه در
نار عشقکله سنده یه یانمقده یم دائما عشقه پروشمع الهی اکه جانه پروانه در
خانهٔ قلبه جمالکه قوندی جونکم دلبرا دست قدرتله یاپلمشی برکوزل کاشانه در

سرفرو ایتمز محبوبنه لهجه ای دل بوجسارم
کوردیکمه همدانه عشقده صبلیجه مردانه در

منبع فیض حداد حلدی غشقیلر بحر جودی مرتضی در حلدی غشقیلر
هولویلر مشنویده فیض الولسز ذکر ایله لهدم بزم صفادر حلدی غشقیلر
خاوری داشر قیلر نور ذکر الله ایله حبه بی سراز هادر حلدی غشقیلر
حلدی فرحبه ذاته ابر شوب بیر امیدم حابهٔ فیض عطادر حلدی غشقیلر
حضرت یحیی بی سید پیشوای کلشنی نور بخش اولیادر حلدی غشقیلر
سید به احمد الرفاعی اهل آل عبا جمله سنم لهفادر حلدی غشقیلر
اللهی زینی وسعدی شاذلی یر اولدب لهکروله حضتادر حلدی غشقیلر
حواجه کانه نقشبندی وکبروی اولمشه ضیالی طالبه عنقا لهادر حلدی غشقیلر

درکهشه یر بنده یرکنز درویشی حسنم
ره نوره دائم حدادر حلدی غشقیلر

شهرها پر قصر ویرانه خراب اولمغه مشکلدر — سرایلر نازله اندا که تراب اولمغه مشکلدر
هزارانه ز همتیله دنیاده جمع ایدن بکلر مالی — یاریه محشرده بر پر حساب اولمغه مشکلدر
عجب غرقه دکلمیدر که ایمانسز کیدن کمسه — مؤید طاعه قلوب عذاب اولمغه مشکلدر
منافقلر یانوب یاقلمغه بر پیمانه دوزخده — حیکر لرتار و دوزخده کباب اولمغه مشکلدر

اگرچه عیشی دنیوی ایدوب صفا سورم جانا بجز
حامی سکا انکیچون عذاب اولمغه مشکلدر

زاهد مرائیه صنع کردکاره بیهده — جمله اشیاده ظهور ایدن صفایه حیفدر
نه رواردر جرم و ذنبزده ایدوب الهم غلیظ سیاه — غیرت اسلام یوخمیدر یا باشمزه آه مدر
شمعه قرشو کرچه کم پروانه دائم پر یقر — عاشقه صادق اولانلرده حسنی یاقمه مدر
سینه بوده جمعیت خاطر که ایدم یوقتی ادا — زاهدلر ایسه صلات حسنی قاچمه مدر
فطرة خاص متیله خلقه ایدر که آدمی — نه بیلور حراف عالم جوهر طبراه مدر
سنکله آلهه طوقونیجه دائم آتشی چقار — آدم اولانلر آدمی بر پرینه چیقمه مدر

متزلی عالمی توصیف قیلمکه قیل نزول
ای حامی عارف اولانلر بیلور انجق مدر

فتا الهی یقاسینه اولدی کوچک خطی — مشکو قبلدر خنامه اولدی کویا پر پریه جادر
سکا یوزی وجهه عوض جمالی ایزلسه الدائم — نه کلجی زیر جان ایچره قوشی برکهنه دنیادر
ظهوریم اولیا اولورایسه اولم مظهر حکمت — ظهوریدی آنارم اولیدم عالمه ظاهردر
انجمالله محقق بر کمالی بولدایم بیه — کمی میرلوا کمی وزیر و کمی پادشاهدر

بوکلمه زاهر معاصیه بقایت تلخکام اولدم
صفای لذت وصلاه حامیه ویرای عادر

عبادتنه مراد الهی یه اطاعتدر — ریا اهلیه صفتیه ظنه ایلمه اهل عبادتدر
قاچ دیاده کرچه یرایکی کوزه عیشی نوشی ایتمه — بنم خوفم لهاذی زاهد احوال قیامتدر

جانه عز وجاهه استغنم مشهدی فرخوار — نه امید ریاکندنه نه مقصودم کنایتدر
شفایی ترک ایدوب شرع و شریعتی اتقیادایتمه — مقرر بیلی ایکی عالمده اول اهل سعادتدر

حامی عالم فانیه حیدر حیفا چکدی
لهمیشه درد و غمکیله اولمغه اکا عادتدر

سکا لایقدر جدایا یه قولکده نه عبادت وار — نه توحیده لیاقت وار دعاغده نه لذت وار
نه نازه دخانه و نه نیازه و روزه وارسیده — نه اولدم معتکف بردم نه جلده وار نه خلوت وار
دریغا نقصی اما عدنه اولدم زار و سرکردان — نه منهیکدنه فخر کوکلوم نه امریه اطاعت وار
تدکلو محرم دعامی اولور یوم روز محشرده — بحمد الله محمد کیبی بر صاحب شفاعت وار

کوکل دیرم طرب ایاد دلغه ای جسم احمد
قناسی چوم مقرر در دفی اهول قیامت وار

یخ جنت دله کوی شه دلدار بیتر — منتها قامتی طوبی بکا اغلر بیتر
طرف کلزاره یورک قویمزی ای بلبل زار — سیر باغ عاشقم اول رخلری کلزار بیتر
مشاه عشم شرالوده دعا آلهم — یاشم اوستنه یکا صبحه رزکار بیتر
اکلیوب کوشنه عمر ایلمه سنه ای زلف — بنی محزن ایتمکه اول طره طرف نکار بیتر

کافرم حبنه وحوری لهدسی ایزلسم
بوحامی لهله دیدار روفی یار بیتر

الهی سوزدن نیچه یر آلهه والهی نیچه بر — نیچه یر افلاکه حیفه دود سیاهی نیچه بر
کیچی عفلته قناعت ایده لم برشاله — نیچه بر یاد ایده لم الهی شاهی نیچه بر
کیچه لم حاکه دوشوب مرتبه علیا دنه — نیچه بر بولهوسی فکرت جاهی نیچه بر
عوض عشقه کلی عاشقه عوایاد الهم — نیچه بر حبه دلباسی کلاهی نیچه بر

شیخی حامی دل و زاریه ایدر یا شفقت و رحم
نیچه بر ایلیه لم لطف ایه آلهی نیچه بر

غم محبده عشقی عاشقه غمخوار اولنه صور — طبیبم درد بیماری بنه بیمار اولنه صور
نه بیلور لذت اسرار عشقی زاهد سالوسی — انك کیفیتنه ابدال درد یار اولنه صور
کدای کویده اولمه دوقمی بنده سوال ایله — صفای لعل نابنده ساقی بنده غیریه صور
رخصه وصف ایده من زاغ رخیب ای عنچه زیبا — صفای سلطنت قدریه بلکم حنکار اولنه صور

تجلی رفع یار ایله نیجه بی قرارم بیه
حسامی دشمنی ان پر عاشقه دیدار اولنه صور

سالکلرك ارشادایده بیرم حرم عشقیه — عاشقلرك دلشادایده بیرم حرم عشقیه
قطب جلاله اولمشی اویر ملاذ دله اولیای امیر — درگاه مولادن دله فسحه بیرم حرم عشقیه
عاشقلرنده رهبری عارفلرنده سروری — ارشادایده لهرکزی بیرم حرم عشقیه
دار الارشاده مشهدی دیر صفا بدر معبدی — ایده خط لهر مقصدی بیرم حرم عشقیه
قطعه حدادر لهر سوزی کنزی معانیدر اوزی — وارینه اله ایده یوزی بیرم حرم عشقیه

امشبکیه یوزه سوحرم صدقیله اول اکا قدم
ایده غریبه شادکام بیرم حرم عشقیه

وجودك مظهر شمس الهویت سن مولادر — کلامك نور حق بحر حقیقت حکمه نعالیدر
جمیع انبیانك نور جسمی فرع جانیدر سن — جمالك نسخه جامع کتاب علم الاسمادر
امام انبیاسن پیشوای اصفیالرسن — مقامك سدره ساحتنه اعلا اوجی والادر
فلکده کرهٔ شمس ضیاسن انتظاریکه — سماالهی جمالك مشرقنه جمله مرسیادر
کزهکار امتکدن برکدایم جمله دن احقر — بکا بردرهٔ لطفك حیات اقرای عقبادر

بنی نا جنسکدن خلاصه جاه حیدر اولسه
نکاه مرحمت بدر شبی حرم حیدر اولسه

عاجز یا الله اولمه نور جمالك للهی کور — راه حقده سیر اولنه روحی الهی الله کور
جانه دولنه کثرت الوشی ترك ایتیوب — ایکی عالمدن کچوب کلی فنای للهی کور
نیله دیه لهرنه کلور اس جانب صفدن سکا — قیل قیول آنی دلکدن سر عبد اللهی کور

کاملك فیضینه کل کیر تا کمالکه ایره سن — سنی سکا بیلدیره اول عارف بالله کوره
قالمه کثرت عالمنده راه تحقیقه ایرشی — کل حقیقت بیه اولوب سر وصالی اللهی کوره

جانی کورمك مطلبك ایسه جسم الدینه کل
ساکه کوسترسن سنی اول مرشد اکاملی کوره

ای مظهر کل جمله تدبیر سنکدر — انکار ایده من فی تقصیر سنکدر
حسن ایچره قودن خبرك ایراه انتیی — عاشقلره جذبه تاثیر سنکدر
انسانی یراندنه دیرلر حسن و جمالی — نقاشی صور سنکله بونخریر سنکدر
اسعاد جسمی بودر وجود و بودر عدم لهب — عالمده یوتبدیل و تغییر سنکدر
یوقیلی ایرقالی کیم ایدر بحث معانی — صورتده بنم معنیه تقریر سنکدر

اکدار غمدم ایله کرم اولدی حسامی
یوقی کسی دیمی چاره به بشیر سنکدر

یلای عشقه ایلر سوایلقه دار — سنکه ای دل بنه مرشید الفه دار
عجیبه بحر خیرن سن بنه سن — عجب حوضی ایدوب در بالفه دار
بو حسن و بو لطافت بو ایرو — سرامد سن لهر زیبا لفه دار
عجب صید بو عالم اولسه بندن — سنکه اسکنه دار لفه دار
اولوب محبده و اوارن بو کلکم — اویاله ویال ایله لیلا لفه دار

ایاغه التنه یاده کدر حسامی
الی ایرمز سکا اهلا لفه دار

کوکلم که درد عشقه جانانه مبتلادر — جانه ضعیفیم ایا جسمم ایله یلادر
اولدقده یاشنه کیم کچدی الدن صیالم — مردانه عشقه ایچنده دیرلر اکا یلادر
دنیا یوزنه عاشقه نیچه بقا بیلور لهیچی — فانی مطلقه اولانه بیلور جلا نه قادر
درد و غمدن عجبی اولسه صالغه لدنه — بیکانه اولمز اولکم اولدنه آشنادر

لهرنه کلورسه حضرتنه غم چکم حسامی
محبوبه عاشق دائم عاشقینه جفادر

MILLÎ KÜTÜPHANE · ANKARA · 1946

بنای عشقی نصیر ایتمه اوستاد بیزدار در — ولی فرهاد وشی آتمه نیجه ارشاد بیزدار در
نخوسته ستارم طالعم میمون اولوب طالعز — سرور دلهره میلی ایتمز ولی تاشاد بیزدار در
یقلدی دوشدی کیجه کلم معمور اولدی کندی — فلک ویرمز بزم شعدی خراب ایا دیمز دار در
قراعت نکیه کاهنده مربی اولمه بحمد الله — کروه اولیا لردن بزم ارشاد بیز دار در

دلبتدی نی کیبی بیغرم خرامی ازرد اولوب رویم
ولی کفتاره یوخه طاقت قوری فریاد بیزدار در

کلوکن بزم عزیزه واره لم الی درویشلر — طفر بحی بویوله بزده صوره لم الی درویشلر
اغلیوب ایده لم آه و وکلسه کنسویه کناه — کیجه کوندوز ذکر الله سوره لم الی درویشلر
دیمزکه کیم عالمز نقم اویار ظالمز — الهامه کنده حالمز کوره لم الی درویشلر
عنایتله کی یوسنه جانه و برحمه دوسنه — الهامه بوسوزه اوسته طوره لم الی درویشلر

درویشی حسامی الهامه سرده ایلم عیانه
جمعه یولنه جانه قربانه ویره لم الی درویشلر

عبرتله باقه یوعالمه سری ظهور کوره — لطف وعطای جمعه ایله ذوقه سروری کوره
لطفنه کلوب بی درکه حقنه قناعت ایتمه — دلدنه سوای رفع ایدوب عید شکوری کوره
شب تاسحر جاده اولوب جمله مدام — محوایلیوب ذوقیله رب غفوری کوره
ایتم نصیب لذت دنیایه التفاته — جنانه خوری وشربت ماء طهوری کوره

قلبکده ما خطر لی فکر ایدوب حسام
آیانه بیتمات مانی الصدوری کوره

اولکیم یوعالم ایچره محب اسیریده — هکسویه جفای حورکه محنت اسیریده
عارف اودرکه معنی یورتنه نظر ایده — کوره جانه لیکه رزقه ایله صورت اسیریده
الهی قانه طلب وطلب دارینی تراه ایده — زاهد لهیشی نفسی ایله شهوت اسیریده
درکاه خان رحمه الطاف عاشقه جمال — بن نظره عنایت دلهف اسیریده

خان الطاف جمعه وجودینی بسله حسام
رافتنانه وخشده قناعت اسیریده

درکاه عنایته نیجه دلداده لروارور — بیدلهری بی وفاده بی طلب آزاد لروارور
سن اوسطا اولنه عنایت کله دائم اسنانه — قول اولمشی یاخی ماجراده دورر شهزاده لروارور
قوطعنی زاهدا میخانه رسته هرایانه — ولی حیوه وحدت فهم صاحب سجاده لروارور
نظر قلمیوه لهیچ غیره کوزینجه سروبالالی — یولکده یاجمال اولمشی نیجه افتاده لروارور

کوروب مستانه مجلسه خرامی ایلمه تشنیع
اویزم پر صفاده سنه کوزنه باده لروارور

دلکه درکاه حضرته حتی وار — جانانه رفعتنه عرفانی وار
ویرمز سکا یرینه زاهر قانی — بیدلهری برحجابه محتی وار
کوکل ویرمز خدانه غیر یسنه — اوجانانه کیم یاشنه دولنی وار
کوکل مستانه در دائم آیلمز — می عشقله دولی کیفینی وار
فراهه دردوه صهبای دیدی بقا — بیلورم یوزنه حقله حکمنی وار
مکاشفه کوزنه کوزنه یرینه دوست — کوکل مرآتنه حیوه صفوتی وار
کل ایدی سوریوزن درکاه پیره — ایدر الب عنایت ماعنی وار

یوجاه محمدنه دلداسایه دوشوردم
خسته یه درمانه نسبتی وار

دار دنیا غریب حالته رحیلدر دائما مدتده — لهرکلامه مبتلای محنت رسی ای صفه راحتده
نصحنی نقف ایله نوامید لذتدن سوزلهرآفتده — الهام کده حقله امریه تسلیم قوله لایعنیه اولمز اطاعتده
لهرنه امر ایدرسه جمعه وان الهامه امری ادای خدمتده — ذکر ندحید ایلیوب بیشی قالب ایله وقلب سعادتده

ذکرون اولسویه الا الله خالصا دیرسن سلامتده
ایکی عالمده ای خسته شرف احد واحده محبتده

اولدی جوم سن می بادهٔ غفلت دل وزار — بنی نه حالته قویدی غم عشق دلدار
کیمه پروا قف اولدب حال درونم بلمز — کیمه یارب ایده یم سوز درونم اظهار
ایلمز درد و غم اولسه ده لقمان زمانم — ایتمه مشکل بکا درد لدنیه فکر تمار
یا الهی کرم لطفکله قادری حالیم — ایتمه نار غضب قهرکله ایم آتشی یار
عفو ایدوب جرمی باغدرم بنی دوزخده — ای اولایم مذهب عاصیه مدد سنا غفار
عفو ایدوب یه قولکی ایلمه کنا لهنه عاری — ایلیم جرمه یار نیجه یلك استغفار

التجاق ایلم خاتمیة مصطفا و فخر ینه
حرمت حیدر کرار و رسول مختار

یتمه حضور سن عدد درد و محنانم — سینك تمام اولدب بلك یوکیلور
اجلم قوشلمشی یوقدر یرزمانم — کمکار خاغشیوب اعضاسد کیلور
صقالك اغدب یوزك آتشدن — ایدی صاغلغی کور حدی یاشدن
اغزنده حیدر یدب قالمدی دیشدن — کدر لربنك کهر لری دو کیلور
آل ایله طوتاکه لهیبی طوتمز اولور — قولقلرك آواز ایشتمز اولور
یوغازین یرلفوآت یوتمز اولور — طمرلری کر یلیوب قالمز چکیلور
پیر اولمشمی عمریکم قوتلر — درد و محنت لهریدن ساکه الی صوتمز
اوسنی جوشمی یراوه دوتمز — امما سی جسمك یریه چکیلور
کوجه یراغنی کوراکتمز عدد — چکیلر قافله کاربانه بی عدد

تذیت سکا کلدی ای جسم احمد
اجل سنجاغی فیوکه دکیلور

عشمه آلمه دردل جانانه کرکدر — جام بذل ایده اکا دیه جانانه کرکدر
یانیه یوزم سورمکه آسمیمی شایانم — لطف کرم افتاده یه شاهانه کرکدر
راضی اولم زلفنی یارك دلبرك — اول بنه حلی دل دیوانه کرکدر

یرصاف دردیه یار حواضه الکرکدر — لهجرانه غمی قبلنه نجیرانه کرکدر
ساقی قوم شول مصقل بر خمرالدنه — ترنده کدریه دفعه بیمانه کرکدر
یریرم قرار ایلمز الاحیکر مده — تین مسکنك خطر دیوانه کرکدر

تنظیری تمکنه کاولمه یرو خلقی
عیبنی اهل نسترا خوانه کرکدر

عقل فکرم جمله وارم ویردم الدم دردیار — دله داغم جانده نارم ویردم الدم دردیار
دیرمشم صبر و ثباتی جمله یغمایه یه — خانمانم آنده وارم ویردم الدم دردیار
عشمه حقدن جویه ارزو بنم استه دیکم — یولدم آنی اولدی کارم ویردم الدم دردیار
ایکی عالمده بکا مطلوب اولایم عشقکدر — عشمه انیسی یارغارم ویردم الدم دردیار
اه ایدوب عشقکله لهر سحرای نورجمه — یولدی اتمم انتظارم ویردم الدم دردیار

نقشی حسنك بوجامینك دلته جیقدی
جامه قادر سکا کارم ویردم الدم دردیار

واصل فیض صدایوزه حلوتی غا قیوزه — حاکپای مصطفی یوزه حلوتی غا قیوزه
چاریار باصفایه قول و قربانه اولشیز — سبزهٔ آل عبایوزه حلوتی غا قیوزه
مکتب وفاتنه الدی درسی عشمه طفل دل — اهل عشقم پیشوایوزه حلوتی غا قیوزه
لی مع الله سراینده اولدم مقیم و صادم — خاکراه اولیایوزه حلوتی غا قیوزه
حضرت پیرده آشیلی حاکنه یوزسوده لی — حمد لله پرصفایوزه حلوتی غا قیوزه
اختکاه دله مرحبا نه اولدی اسرار صبا — لهرکوده مقتدایوزه حلوتی غا قیوزه
تو بخشی حواجکاه و قادری پیرای لهب — جمله دن فیضی آشنایوزه حلوتی غا قیوزه

ای صفی شیخی حسام الدینك اولدی بنا سی
نازلی لهر دو سرایوزه حلوتی غا قیوزه

بن حقیقت اهلیوزقطب صدر پیرمن — بعضی کیم قبضی عالم اولیادر پیرمن
یر محب خاندانز مرتضی در پیرمن — مهدی صاحب زمان سر صدر پیرمن

نقد سر مصطفی و مرتضی اول کشاه دیمه — کاوی افسی وملاذ پیشوا در پیر من
مهر رأی سرمی بورنده ایتدی منکشف — مظهر نور تجلی جمله نما در پیر من
حضر دقدقم صدر نشین عارفان آب حیات — روحی پرور ساقی جام صفا در پیر من
کشف اولور مرآت وجهنه تجلی جمال — شبهه سز جام جلانی کبی نما در پیر من

پیر نور حسن تجلی جمال ایلر عیان
ای حامی شبهه سز نور خدا در پیر من

محرم اسرار حکمت یزلرغ فیلرنه — صاحب سر امانت یزلرغ فیلرنه
مظهر فیض ثبوت یزلرغ فیلرنه — سرور سر ولایت یزلرغ فیلرنه
مطلع شمس هدایت یزلرغ فیلرنه

مهبط نور حقی تحقیقه بلمشیز — عین اکوان جمال یاره قربانه اولمشیز
لهم مجامع معنا یوزی طوافی قلمشیز — سعیلم ایردی صفا یه مروه حقی بولمشیز
کعبه مقصوده وصلی یزلرغ فیلرنه

اولیای ایلدی اقراره اولی حتی اولیا — عهد و پیمانه کوزلیوب لهم صدقله اعلای اولیا
مشرعه اویدی رسولان یزم خاصی الحی اولیا — طاقشیز بحر حقیقت قعریه غواص اولیا
بولمشیز در محبت یزلرغ فیلرنه

یزقاچ قافله سیمرغ عنقا یوزلهام — درجه کاملی یزم عینیجه ابکی جهانه
صعب اخبار ایله بولدم حیات جاودانه — طوقمشیز یزلاه مکانه صمغانه سنه چوق مکانه
ایچمشیز صهبای وحدت یزلرغ فیلرنه

یزلهایوز کرچه کم اضی مسادن کچمشیز — قرب حقه ایرمشیز لهذا دوسرادن کچمشیز
اختیار ایتدی قناعاج وقیادن کچمشیز — ایرمشیز تحقیقه تقلب وریادن کچمشیز
دیردیمز لهوی لهوب یزلرغ فیلرنه

ای حامی جام وحدتدن بکا ایردی صفا — ماسوای طاحی ایدوب بولدم کدورتدن رها
مسرعه محرم ایدلدم یزم شاه اولیا — بولمشیز دریای توحید ایچره در یکتا
سالک راه حقیقت یزلرغ فیلرنه

یا هاله ره کعبه علیا یوزی بن — راه هرم کوی معلا یوزی بن
لیلی و سعدیی ایله نالان اولدم — حجر الاسعد مقبول صدایوزی بن
دل کعبه سنی ایلمشیز سعی و طواف — تو قبله حدا حاجی مقنا یوزی بن
یزغاشقه اواه محبتدن وصالز — سز قافله یشرب و بطحا یوزی بن
اهل لحظه وجود ایچره ایدوب طی کمالات — کشت کذر کوی دلدار ایوزی بن
یاد لحظه ده بز سیر ایده رز جمله جهانی — کیم مرخ لها عنقا یوزی بن

اولدک حامی نوال مشیخ کنکه یه پیروی
مقبولدر حضرت مولا یوزی بن

یولاری دوم دوامیدن وصالی — مدامی ذکر ایدر بر آنه اکلنمز
ایدن اثبات ایرجویه نفی لایی — ایرر فیض حدا احسانه اکلنمز
محیط بحر توحیده طالنمز — وجودن فطره سیه محو ایتمک
شراب وحده نی نوشی ایتمک — صفادن اولور مستانه اکلنمز
بنه طالدی حامی یوجانه — قوبیدر مرخ روحک آشیانه

یولاردن مقصد ایر مکدر جنانه
حدانک امریدر فرمانه اکلنمز

بز خرقه پوشانه کرده فقر ایوزی — بز تاجی بسر زمره ارباب قنا یوزی
طالب دکلز الطفکز یوجرفی دنیه دن — بز مفتخر سفره کشی حوانه حدا یوزی
هر دم دمزده خلیلی دوا حضرت مولا — بز منکر قاتوم علاجی حکما یوزی
اوسعه پریدر سینه مزه داغ سیاهلی — ماتم کشی پر سعد حسینی شهدا یوزی
دائم دلمز اغلمغی ایدر معتاد — اه ایتمده یوزی نالهٔ جانکاه یکا یوزی

قول اولمزه اصلا یوزدن چرخ خامی
بز بنده شاه رسل آل عبا یوزی

ازلدن درد عشقکه مبتلا یوزی — خلوصانه انکله آشنا یوزی
کدکل آینه سنی ایدن صاف — تجلیات مرآت حدا یوزی

وصالنه کوکلی مرهیچ اولمزمی حقیقت مظهر فیض ضیا بولمز
بزه اول عشقا لها پروازشقین که بزلر طائر اوجی علا بولمز

خاقانی بزم محبت حاندانز
قولوزه بز بنده آل عبا بولمز

یقدی بنی غم اودینه یرطاغلرنه بز یا نعمه تحمل ایده رز طاغلرنه بز
بولز سوره حلاجه بایه اول سرور وانله طولاب کیجه باشنی اقیده اغلرنه بز
بز کنج مزلنده بولز حسنه عشقین سن صاغه طیبیم بزی کم صاغلرنه بز
طاشنه طاشی جالسه باشمز غم وکلای دل دائم بولا نفه سیلی کیجه جاغلرنه بز

بنده اولدی کوکلی دیوخاقانی المی قه
رنجبر غم عشقه آنی یاغلرنه بز

کوسله بدبیضای نظم بزنه بز حقیقه مناجات ایده رز طوره بزنه بز
دیرانه مشکل کوریورنه کرچه کم اما کنجینه اسرار ایله معمور بزنه بز
ظاهرا ظاهرلی فایمزه راز انا الحه بالقلب یاقلوب عشقله مقصور بزنه بز
حمه بزه قریب اولدیغی ایاتمه ثابت وار ایسه خطا بزده درر دور بزنه بز

مسدس لرایسی اهل هرابادی خاقانی
میخانه ده ایاغه دوشنی خمور بزنه بز

آچمه مشدی جنت ایچره دیه سن آدم هلونه کوردیکنده دانه خال رخنه دیدم هلونه
قلمشدی یاعشقی اولمهلت قدم دونا دست قدرت ایتمه قد سپهری خم هلونه
اول نجلب کم دل محمد اولمشدی اولزمانم اوحرمشدی جنتنه حد حسنه آدم دم هلونه
ایلیب قصد یخرد کعبه کی ایتمدیه مسکه سپهری عیسی مریم هلونه
کلمشدی نظمه دخی لهیچ ارباب صیاد اوحرمشدی سنی مهلت حد حسنه کوکلوم دم هلونه

شیخی خاقانی جام عشقی نوشی ایدوب بزم الست
دخی خط اولمشکه مجلس عالم هلونه

اقدی کرچه بولنه حیدم یاشیمن اولمدی رام اوسروسر کشیمن
کوزه طغرلی بداولمدی یاشیمه صالسه پروازمهر ومهوشیمن

صنجرن برایجم صدوبرنز ایسه دله فکیه اولمز اقشیمز
نیجه دن دولاشم کاکلکی دوسنم خطرمشوشیمز

کوزه کیبی پرده درینه بوزیمز
ای خاقانی چرخ ایرسه درباشیمز

بلبل ایرا اولمشم اولرخلری کلزارسیز طوطی لال اولمشم اولعلی شکربارسیز
کلرخلرنه سرمرغ دل اهدوم قفانه باشلر بلزم حالمنه اولورسن رخلری کلزارسیز
اول پریوه عاشقه اولدم عقلی ضایع ایدر زاهدلر دیرلر کاکا صافیه زنهارسیز

ایتدرایله لهقال اولسم بریدرای خاقانی
عاشقه صادقه اولرم البته اولرعارسیز

بزقنای عالمی دائم تغفل ایلرنه انکیچون حضرت حقه توکلی ایلرنه
بزلهاوشی یوقه پروازغرابی ایدوکنه حیفه دنیایه صنعتکم تنزل ایلرنه
حورو خدای ایدن بزبیشی مصنوعی تیلریم طاعات مولادن تکاسل ایلرنه
یرمریض عشقه حمه ایزبی توقف صنعتکز جانه تسلیمنه جانانک تعللی ایلرنه

نار دوزخدن خلاصی اولسه عجبیدرخاقانی
حضرت سلطانه کرتینه توسل ایلرنه

ماسوالله کیدرون قلبیمزدن لادریز بزلکن حقدن اقرارایچون الادریز
سجده شکر ایلرز امریه ایدوب امتثال بولنه درکاه حضرت رب الاعلادریز
برقناعت ملکته شاه بی پروا اپکه کیسه اقرانیاب دنیخم ورارا دریز
پای درد امه ایدوب دلهرسنه دن ال چکمشین سن بلورسن حالمزای حضرت مولادریز

احمد اکنه بهدورم فرزندورزم قیده بولزار اهل تجریده اندن حیدم عاقل دانا دیرنه

خانقاه شیخی خاقانی برکدربابی بولنه
صار العبد وما یملک ای مولا در یزنه

پیر بزدر بزم شیخی عاشقی شراب وحدته اولدرمساقی
اکا لطف ایلمشی غنی جلالی عاشقلر دیرلر بزعاشقیزنه
شم باطنه اولیالر امامی اوله ایکی طریقتی خانقاهی
کلشن بولی ارکانه تمامی عاشقلر دیرلر بزعاشقیزنه

غوث اعظم حضرتلرینه یوز بیک و حسنه یوز یرم یرمش
قادر اولسه جانم و سرمن عشقیله دیرلر یوزغه قیونه
دائما صحبه ایله یرمك کاری درد ایله آه ایدوب فیلور زاری
گلشن وحدته رفع ایدن خاری عشقیله دیرلر یوزغه قیونه
جلوه نقشی ایله مسمی ایدر دائم تمام صورتلو کیجه لر قائم
ناسخ آه ایدوب اولیانه نائم عشقیله دیرلر یوزغه قیونه
حضرت علیه حقلر یولنده حمعه ذکرنی ایدر دائم دیلمن
شکرنی عاجز یازم اولدمن عشقیله دیرلر یوزغه قیونه
جمعه خفیه دائم حاملن یازم سنت پیغمبر کارمن یازم
ذکر مولادن یارمن یازم عشقیله دیرلر یوزغه قیونه
حامی قوله لطف ایله مولا قیامتده بیرانه ایله حشر ایله

ملکلر کیمیر دیبیجه اکا
عشقیله دیرلر یوزغه قیونه

صائمکن کیجه یز اسیر عشق وجاه دولتنه فقر ایله فخر ایدرم شعدی مقیم عشق اولنه
زاهدا دیمه حقده روزشب مقصدیمز صائمکن یز طالب غفلتله وخوری جیفه
یوزقراکسیلمز نوشدن خلاصه یوقه مجال عاصیوز یز عفوفه دریای آب رحمتز
یوزجیوردوب اولمز یز درگاه حقده نا امید حضرت حقه شکر کیجه مصطفایه امتز

ای حامی بخشش ایلکی ملته حکم عشق
انقیاد شرعه یان ایدن یز اهل مستقز

درس عشقی ایدن تکمیل وار درعلمیز مکتب خالده بلا دنده یازم نعلیمیز
مرشد کامله الحمد مرکز قطب زمانم جانه ودلدن عزیزه جویله یازم تسلیمیز
حمد لله خالقی ولی فنایه مبلغز صابر یز لهر بلایه وار بقایات علمیز
یز رضای حضرت حقه تماسنده یوز ظالم نفسی اولمشیز کشوه مزه درظلمتز

ملك فقردن ای حامی شاه بی همتا سیدن
کوشش صبر و قناعتده یازم اقلیمیز

مختلط اولدمه اگرچه خلقدن کزنده یوزم معنیه یز حقی یولنده دائما وحده ده یوزم
ماسوا صحبتی حقدن وهم یاران ادب دن خائفم سر اسرار جمالی حقله خلوتده یوزم
جویله یار طعمه اعدادن حفاظ وار یازم ظلمه ایدر الله یزی کیجه روز شب محشته یوزم
آه کیم بولدی کلوب عصیانه بلعم نیله بیم عمریمز پایانه ایتشه لهام رحلته یوزم
جرعه جی حضرتنه یوقده نماز ایله صیام یازم درگاه حقده یز نیچه خدمتده یوزم
یوزلرجه اولیا عوام مشعل ویردی فلیه او جهتدن یز رضایوزکه کیی رفعتده یوزم

خرده مز یوقده غنای قلبی تحصیل ایتمشز
ای حامی فقر یمزدار ونام دولتده یوزم

روح ویرکیمی تیبا کل اولمز دل مشوریده کیمی لیلی اولمز
یوکنه یازم فراقده اوبارن دله خوفنه جکر کیمی مل اولمز
جویله باغنده یه مشوریده حال حیای زلف کیمی سنبل اولمز
مشهایرجوشی مقرمزی روانه قدمانده سرو شنگل اولمز

رخنه کل برکنی وصف ایله مکده
حامی وشی جانده لیلی اولمز

بنه سنی کورمسم جانا کوکل اکلمز اکلمز شنه یازم آیا کوکل اکلمز اکلمز
مکار غفلته الویردی یکا شیطان الله الویردی دله رسوالغه الویردی کوکل اکلمز اکلمز
کوکل اولدی سکا مفتون وروزم اولدی پرخون وکل کیه خاطرم محزون کوکل اکلمز اکلمز
مسبه رو مشکبو پرچم مسبه ابرواو طلعتم یازم چشمم ایله یرنم کوکل اکلمز اکلمز
یازم شمس قرارم یوقه المه اختیارم یوقه لهله پرغم کارم یوقه کوکل اکلمز اکلمز

ایدرسن غیرلر صنعتی کیمکله ایدوب الفت
حامیه یوزم تحت کوکل اکلمز اکلمز

واصل انوار دائره سراد نا یازم کنز لایفنی یه مظهر عالم کرا یازم
معنی آیات نوریه سوره طه یازم وارث علم لدنی آدم وحوا یازم
واقف سر رموز علم الاسما یازم

آسمانه معنویاه شمسی نجم ماهیزنه اهل تزهیزنه معانی سرنبه اکاهیزنه
راه عشقده رهبریزنه اهل دل لهراهیزنه فقر ایله فخر ایدن ملک قناعت شاهیزنه

لا ابالیزنه اگرچه عاصی وانا یزنه

کثرت ایچره جلوه کراولسه رخ جانانمز عالم وحدتده در بینه بزم سیرانمز
عشقه حقدر حیوه بزم لهدر دیرز دورمانمز مظهر ملای رومی مثنوی برهانمز

سالک راه حقیقت واصل مولا یزنه

معدن قرآنه لدم سر کتاب مثنوی نشر ایدرز فیض حقایقدن رموزی معنوی
فیض باب اولسه یه صفادم مسند اولیه جاه اولوی یزده در سر محمد فطمه یاسین مولوی

محترم کیخ الهی صاحب آسمانه یزنه

یزمحب مرتضا یزنه سبته آل عبا ایله یارب بزی محشوده انک دیه جدا
بحر جیوده کرم ایدوب بزی ایتمه ضیا سبته اولاد احمد خاکراه مصطفا

مرتضانک عاشقیزنه چکمز لهرا یزنه

جیوه محب خاندام اولدی کوثر فطمز کوثری ایدوب اولور جمله عدول فطمز
ذوالفقار مرتضایه اولدی لهمز فطمز منکر آل عبایه تیغدر لهد فطمز

قاهر اعدایه تیغ سیف مولانا یزنه

حاتم ایله الهی بیننده قولی دولت مندیمز عاشقه راه حقدر ایشیدن لهدیمز
ای خدایی کوردیه خانه اولدی بیت یمز حضرت سلطانه عشقه قول ایدلدن کتیمز

فرقه ناجیه اولدی عروه وثقی یزنه

بر یولده زلهدغا قیله دونسوه بزم دورانمز لهای لهدا قیله دونسوه بزم دورانمز
کل دونیه لم صفا ایله ذکرایله لم وفا ایله محمد مصطفی ایله دونسوه بزم دورانمز
مشغول اللهدن برلکه لهدر لکبنه دارالغمه منکرلردن کورلکه دونسوه بزم دورانمز
فخر جهاندن عشقه عرشی اعلا عشقه کدزل مولانه عشقه دونسوه بزم دورانمز
بز بر یولده مبتلا بولدوق رکالکه طوتدلم یولز لهدیه لم کیمسه کوتدن دونسوه بزم دورانمز
دونیه ایله دورانه سیاه کرایله سیرانه حرص قلدن کبی لهرانه دونسوه بزم دورانمز

حسن الدینه اولدم نائم مولانا مزنه اول خاتم
مشمس وقمر کبی دائم دونسوه بزم دورانمز

در کهه مولانا

درکه حقدر بزم صدقیله حاجاتمز کیمسه یوقدر بزم درگه متاجاتمز
عالم وحدتده در مسکنمز حیوه بزم احوال اولدم کوره مز رمز اشاراتمز
عاشقم اولدم عشقه حضرته واصل اولدم زاهد خشک اکلمز دلده کی حالاتمز
ذکر حدا ایله بز جاغرز لهدیه عالم لاهوته دن ایرشور اصواتمز
طور یطور در بوجاه کشف وکراماتمز نورینه غرقم ایدی کیمه کیمز درراتمز

نورشهود در حسام سالکه حیرتکم قیم
اکلدی کیمسه لهیچ نقطه اثباتمز

صمکرای خواجه بزحال وضاله حالکز عاشقه صادقلرز بز کیمسه مثالمالکز
ایتمز نادانه اصلا بز تنزل دنیه هم شاه عاجزلمز بوکده حیلی کمالکه حالکز
جام جم قیدینی لهدر جکمز بوبزمده آسمانه باروده کیمسه مثالم حالکز
ای کدکل وصف ایدن یارین میانه تنه حمدلله شعری تخفیفه حیالم حالکز

دیه لم رنکیمه غزل مشوم رخ جانانه
فطمیه لهم حیوه خاتمی فیلی وقالم حالکز

شاه عشقه در باتیرز یاپ معاونت بکلکز کاه یه کاهلی کوکلی قویمیه بتوبت بکلکز
حیدر کرار علی مرتضانک قولیزنه اکه قربانم اولمغه بز عجب وصلت بکلکز
کشور محبتده شاهم سبحه الهی دوکلکز لشکر انبوه غمم ایله بز ولایت بکلکز
کثرت اشغال دنیای دنیه دن چکمیه حمدلله ای کوکلی کیخ قناعت بکلکز

خادم حان در بیرحسامز بزجهانه
واصل مطلوب ایچمغه بز یاپ لهنی بکلکز

درکه حقدر بزم مأمنه وخاجاتمز صدقه جیوه فتح اولدم جمله متاجاتمز
وحدتی فرقه ایتمیه بر لکه ایتمز وصول دیده سی احوال اولدم کوردیکی حالاتمز
عشقله در حیوه بزم عشقدر بزعاشقیز عشقله در حیوه بزم جمله اطوارمتز
صید صامز بزم حرص حیفه دائما منکر اولدم اصدم اکلمز اصواتمز
ذکر حقی جهدلم قلبه قالبه دم ظاهر وباطنده در نفی ایه اثباتمز
ایتمیدی ظلمه رغبت کوردیکجه انوار نبی غرقه نورایدی کوره کیمه کیمز درراتمز
رزم ریا ایلیه زاهد ساکدسی یکدر آینه بزم بلکه صفا باتمز

اکلیه مزای خصم بزم کیمسه حالمز
صدقه قول اولیایه بیلدی حالاتمز

چاره دیر مجلک جانا نه الکرمن — فتح اولمیجک سر اسامه الکرمن
کول مدسم اوزلدول بو کلشن عالمده — جنت اولمه کر کلشن سیران الکرمن
انکاری قوی منکر حقی کوره سن ظالم — سب ایتمیجک کفر و ایمانه الکرمن
اسرار حقایقنه بر دوده الکور ناکم — حمعه ذکرینه کا هلسه دورانه الکرمن
کردکه اکر بولمه والفی نزل ایله — بر پیره قول اولمز سلک سلطانه الکرمن
عشقله جکر نالانه دردیله اولمه بسوزانم — صبر ایتمز ایسه لطف آنه درجانه الکرمن

درویشی حامیه اوقدسه درسی
انوار معانیه بر لطف الهیه کر من

بزمشه ملک غیرینه دوشه درزیر من — کیم امور سلطنته باشقه درند بیر همزمن
بزاوشهیاز لطفیله بردازیر زیر عرضمنده — وادی محنته مرغ عشقه تحجیل بحر
زالهی اسمک جنوده سالک اولسه بر دم — حانقاه عشقه مجذوبه اولمیه بر یمین
دوشمه بر جواه ایله جنان ایتمک بو عرضمده — آه اقشیار درد ایله بالکل تشویر یمین

کوی دلبر درسیه ای حامی عاشقم
بیلی شیدالرنه کلشن ازلیه بر یمین

نبع غفلت لطفیله بر یاره لریز بر — شرحه چکر سینه مزی یاره لریز بر
مشعل محبت حرقی یزدان الهی دل جانی — حرقه در دچکر قانه شعله وار اره لریز بر
سیاه زمانه رسم جرائم عاصیه جانور — دور من کرنه کری بکوی آره لریز بر
عالمده بزم در دیزه جاه می وار در — در مانه لریز عشقیله محمد اره لریز بر

حیفا بر محل اشکمدن دشمه یه دن حیف
احمد بر الای عاصی بیزی فاره لریز بر

جنت صفاسیه عاشقه دوم وصالی یی — حور بهشت اولدلبر صاحب جمالی یی
سنی دار ایکه افتدی یکا اکمک غریب — آشقنه عشقیله همام وردالی یی
حسان وفاسی مرغ دلم وردتر بتر — فدان لهاسنی بندکم تازه زلالی یی
بیلی صفت اولکلرچ وصف ایتمکه صدام — صورت سرور مرغ دل بر ملالی یی

سعی ایت حامی ایله خلوصانه خدمتی
درکاه بیزده خدمت فرقته فالی یی

بردی عقلیه اکرچه اولمشی ایدی یار — جلیله قلدی مخالف اولدینا هوا رنقی
بر لکن جمله اشیا حقه اولمشکه دلیلی — بونه حکمت رعنا وایدوب ایده انکار نقی
بر بخ کیبی فنی نفسی هوانه طالیی — کرچه کیم خلقه جانانه جمله سنه وارنقی
دیردی بردار یکا عقلم الدب اولدم دن — حالدی جمله طاعتم سرمایه سی عیار نقی
واعظه دیدم حقه بوده یوزم اینمی بنی — بی رضا دیی حیا دیی ادب بی عار نقی
یاخدی بیقدی ملک شهر وجودم جمله — آه کم اهل هدایه اولمه لی سردار نقی
کاه وشی تنه بردار اولمه قبل قناعت دائما — ای کدکلی ضبط ایلمه اولسونه دیرسن هر بار نقی

بو حامی راهدانه راه عشقه ایلمه عجب
از دیرو دب بولده حیفا دی لهی مدد نکار نقی

ظاهر و باطنه محفه جمله بر معنا ایمشی — چشم احوال انی کدر من طونه لم بینا ایمشی
زلفنه بردار مضمر محبت سنه — انکیجونه کم انا الحقه سنه کدیا ایمشی
مقصد اقصی محبت ازلدن تا ابده — اشنه اوزکه هوته کم وارجی اصل معنا ایمشی
قوه تلبب فیه تعلقنه اولدیر زاهد دل — زمرهٔ اهل محبت عاشقه شیدا ایمشی

کل علاقیه اوزکی قطع ایده کورای حامی
حب جاهلکی ترک ایلمز نادن دنیا ایمشی

ای کما دیردینی یا باشه انمه بردوشی — حلجر غمم سینه مزجان ایتمسونه شعشعه دوشی
حاکدن رفع ایدایدن یولد افتاده — شهسوارم برکز اطلسه نرکیه تجبر دوشی
شربت لعلکه نیما ایله به دیوانه — خلقه کیسه کی طاقیه بوسوزمه زتجبر دوشی
باعشقه حکمه شویله تخفیف اولدی تکم — دوشمشم شمدی عصایه نوجوانم بیر دوشی

دوراولی اول کما به ایردی صفه نه بیردار
شیخ صفه قاضی خم ایدی زلکبر دوشی

کدکلی نا ایه عشقکله سوزانه اولمه استرایمشی — وارو به کدینه بیلی کیم نالانم اولمه استرایمشی
جمالکه فیه سنه زاهد کیم بینی دوشه حشی — اوایردلرکه محراب سریانه اولمه استرایمشی
نه خوفم وارینم جاه وقنه بحرینم دوشمکدنه — که دل کرداب بحر عشقه عمانه اولمه استرایمشی

چکوب ابروی اوستن جانا نه عجب یه یرم که خراب الدر ایکه چشم نکرسیا نه اولمه استرابشی
مناع معرفتنه حصه یاب اولمه دیلر کوکلم بدیه درکاه عالمده دلم کا نه اولمه استرابشی

نوله یرد اولدرسن شکر یه حمد الدیه
آنده فیض شرب قنه فیوضات اولمه استرابشی

یزم ازله باده عشقی ایدم جوشی نوله رحم شراب کی ایلسم خروشی
اول زات یان سنی ایا قیله انام سجده ایدر فلکده سکا زمره بسروشی
چکدم کناه اول در مکتوبی نوله ایلسم نسیم شوقله ماشه بحر جوشی
یر دهکه کورسم اول لبی قنه نا بعی طوطی نقی ساز دل اولور الهان خموشی

لیلی صفت شدوکلو فغانم ایتدی مرخ دل
طوتمدی ای حلم اول لبی غلغله لیلی کوشی

ایدلنه چرخ عشقی ازل ندوشی دعادم اولدمه ایدال مست مدهوشی
دوشلنه خرقه بحرینه ای شه حداد غربلدن قلدن فراموشی
فغانم ایتسم اکا قرشو ایدردی جمنده لیلی کو یای خاموشی
عذارن شرفنه ای ماه خاور شوم دافع اوردب اولدم سیه پوشی

قجمه نار فراقی ولده یانمش
کدرم دن ای حلم خانه ایدر جوشی

فعل کنج غمده اولمدی کشادای درخی کرچه حیوه خانجر اوقوشم بالاخلاصی
درد دشمدن وصفنه حیوه کولهم معنا یولدم ایجرا شعار نظامه اولمه لیسه غواصی
انشی الهم اثر ایتمدی سنی سنده ولم ارسیدر که کورلرم آلهی عاشقه رصاصی
سنی رام ایده عدم دنیه چرکره بکا کرچه نسنجه ایجنه ای شه اوقودم نیچه خواصی

جنت وصله دخول ایتمیجک شبلی حلم
دوزخی غصه دغدغه اولمی لیلی خلاصی

سینه سی عاشقلرن اولسه عجبمیدر شکاف حنجر مرکانه اولمشدر اول سینه غلاف
دوزدم یاب اولمه دیرسنده طور عشقنه زاهدا صیقل عشقیله کل مرآت طبعمه ایلر صاف
آتشی لهجه نه نسبت نار دوزخی ای کوکل یر شرره واعظ ناداننه شد کلو اورسه لاف
فورقرم سبیل الله یان فراقی فرقته خلصه اللهم فی الدنیا لنا مما نخاف

مرده حقی وصلنه استرابشه صفایه ای حلم
اول حبیبک حالنه ایده طواف

محبت چرخی سنه هست اولدی سکرانه کرن عاشقم لب دلبرده کی اسرار ایله خبرانه کرن عاشقم
مقیا اولمیوب قید لباسی عادت ناسی مجردیان برابدال اولوب عریانه کرن عاشقم
وجودیه غوطه ایدوب وسیلی سرشار حمد الودود دعادم نوحه ایله زاری ایله کریانه کرن عاشقم
یاقوب پروانه وشی بال پریه نار انجلیه وجودن محو ایدوب آتشی کیبی سوزانه کرن عاشقم

فنا اندر فنا ملکنده درحیدم ملک باقی
خدای وشی قنا به ابر شوب بشاشه کرن عاشقم

خوشدر بقا جانده اولور جفای حضه جانه وکوکلن عاشقه اولور مبتلای حضه
قطعا بنم هوای هوسی خاطرمه یوخه زیرا ازلده اولدی کو کلی آشنا یه حضه

درد الهلینه چاره ایدر شربت طبیب
لهذا مریضی عشقم ایرمشی دوای حضه

اولمم حکدر الم روزکارن به مرآت قلبه ویردی صفاه جلای حضه
ایرمس غبار خاطرینه روزکار کار دوتی اولمه حکدر اکا یودر مقتضای حضه

صبر وسکونه قصر و قنای قیل اختیار
بولمه اسرتسه حاصل مرادن رضای حضه

عارف اسرار معنا اول ولا قرانه یاده آچ کوزن رفع حجاب ایت دیده انفانه یاده
سیحه افکاری ترک ایت زاهد قورقانه یاده وجه مولایه مقابل صورتن اتانه یاده
صحه رانی هرده سن فالدیریوری جانانه یاده
راه حقه اولدی رهبر حیدم یزم میانه تز مشتی جرعه کوزیله دورانه تز
لهذا اهل کمالن وار یزم و قانه تز کیم اوران ایتدی لهجی زانه عالیانه تز
سر مخفی بولنه یرد کل سنی یزه مردانه یاده

یزم وحدتنه کیرن ایدن بیکانه لر یاشی اکرمی کیبی به اسرن اولار مستانه لر
عالم لاهوتنه ایروی فقره مستانه لر انجرد وحدتنه ایجره بولدمه یزدر یکدانه لر
درکه لهذا مزینه دل ویرانه یاده

صد قیله بر کاملان دسته طوتوب قیل خدمتی قلبنی ربط ایت اکا سوزلرینه طوتوب قولاغه
کیچ بو دارلغه دارطمه کسنه نقشه اولمز بویله تقبیل محکوم اولاسه اولور عذابه مستحقه

ماسوای سوء حیفا - یاران ایله قلبله ای خرم
حب جاهه میل ایدیه دائم اولور حفظنه ایراغه

دنیای دنی اردینه دوشمه طوتمه مزسک رلغزندره اول سکا اکا سنی بیتره مزسک
ارزاقنی حقه تحمه قسمناده که ویردی بیلدیه جانشی سک اکا حیله قتمه مزسک
انجریم نوحیه اکرابرمیه سنی سنی وحدت دکزی قعرینه کیردیه بیتره مزسک
کر بقسی لهذا یه موافقه کله طبعک شیطانه چرپسی اوسته برطانشی آته مزسک
زوده المزایسک سعی ایله ازکار حسادیه وحدت میی ای دل شیدا طاده مزسک

پیرون کرمی اولمز ابی سکا خامی
ارلغه سنی افزینه المیوته مزسک

نفسی هوا ایله دیدم سنی درویشی اولمزسک دیدم سکا بیته بیدم سنی درویشی اولمزسک
درویشی اولماز صافی اولور لطف خدا کافی اولور ذاکر اولدیشانی اولورسنی درویشی اولمزسک
درویشی اولماز یانمه کرک لطرنکه بویانمه کرک مرشده اینانمه کرک سنی درویشی اولمزسک
درویشی اولنلر اوزلرینی محلوده ضبط ایتمسی کوزلمز ناسلک عیبیه بیوزله مزسنی درویشی اولمزسک
درویشی اولماز کوطوده کم آچی خلقه اولورمی احتیاجی کمر ایله باشده تاجی سنی درویشی اولمزسک

درویشی خرم ایلر آه درکالهی قلبوم پناه
کتمز بی دله حب جاه سنی درویشی اولمزسک

اساسی خانه دنیا خراب آباد ایمش بیدی فنا اندی فنا معمور بی بنیاد ایمش بیدی
هوای سبزه زلفکار مقید اولمیه ای مهرو فضای عالم ایچره عرصه دن آزاد ایمش بیدی
مسلکه آشنا اولمه کسب ایدوب بیکانه لرلغدم اولمشدی بانکده آشنالر یار ایمش بیدی

مشربی آتش آه خرم ایلمدی تاثیر
دل مسلکی اندی ای کوکل بولدی ایمش بیدی

نقد عمری بوده بیهوده صرف ایلدم اکارده بی بصر حقی کورمز سوزلری لهب لاغده
تشنه جانه عنقا اکا عشقه ایسه کوه قافده ژنده شکنه کاملان آینه سی جیوم صافده

جانه کورم آیمه ملان قلبینه کیرکل جانه یاغه

باب حقه سوز یوزدن کم اولم رب رب العباد زمره ایدال اولدی جیوبه سکا راه ارشاد
قرمه ایده کورمیه دکه میدانه ایله سر جهاد ای خسائی مسکا سنه کورمیوز نور فواد

مسکه حقدر کدکل سنی سنه کا امکانه یاغه

الهی عشقم طعنی قوزالدی اکا مردانه یاغه صورتنه خلعه نظر کل سیرتنه افسانه یاغه
مکتب دله اوقیوب مصحف علم لدنه واصل اسرار حقی اولیورسی عرفانه یاغه
درکه والاسنه رشالهنه عالم سینه سی پادشاهانه جلاله ایدیه سلطانه یاغه
کل خطابی لمه ترانی نقطه سنی کورمشی ایله اول تجلی جمالنه مظهر جانانه یاغه

ماسوا فکریی رفع ایت دلدن ای احمد خرم
بوقدر اندرقناده محو اولالم اخوانه یاغه

نادانه ایله مصاحب اولمه حذر ایت انجمه اهل مقاربه اولمه عجبه سعادت انجمه
والله شمدی بیلدم نادانه ایله جانده کشی علاقه ایتمه ای دل سفالتخانجمه
صادقه دیورسنی آنی اظهار راز ایتمه البته کار نادانه شاهم حیات انجمه
صاحب دلاغی جنب نادانه مهملاته فی الجمله رغبت ایتمه حبی حیات انجمه

مسلم جانده یوقدر لهیجی نادانه خامی
منت اهل حمایه یوبر سعادت انجمه

یک حطده صبای جانی دلاکم بقاسی یوقدر تلخی شرابزلغمه انتهاسی یوقدر
جور جفا محنت اندوهده مدام امرار وقتی یوقدر اصلا صفاسی یوقدر
سیلرسنی ایله برابکی کنه وفتکی کجب یوقدر بی ثباتی بیلورسنی وفاسی یوقدر
به به دیمه به دیمه کار اقبال ایدر اول ویرمه یوقانی ملکه کوکل کیمیا سی یوقدر
مالی ومنال واهل عیالدن دیرسنی اکر یاد اولمده جمیعی لهیجی آشنا سی یوقدر

تحصیل زاد راه بقا ایله ای خرم
برملکه مالدن اولکه مطلوب غناسی یوقدر

اوقدوکسی لی صوالله درسنی سنی برسبه بلمشی اولدمه کتبنی ای دل سینه سنی کتابه
مکتب عرفانه داخل اولمغه سعی ایله کیم باب عشقه کراد قویمسدن زلغنی الده یرمه

ای فلک دلخانه سینه یقدین پریشان ایدین — سینه ی محزون مجروح ایدوب چشمون یاشنیه خانه ایدین
یاندروب نار فراقه کارم افغانه ایدین — راحت روحم خانمی حاکم مرحمانه ایدین

خونبه ایدوب بغرم فلک لهجریه نالانه ایدین
لهرشم وشهزاده ی حاکم بکانم ایدین

حیف صد حیف ای فلک کم دلبری قدین قزاب — اولدی لهریار نازنینلر مسکنه تخت التراب
ایدین نار فراقه لهجریه بغرم کباب — قالمدی صبره مجالم حکمکه یوقه دله تاب

ایضاً

داغ داغ حسرت اولدی سینه ی سوزانمز — بولدی کرمیت کر کلده سوزشی افغانمز
خانه ویران کربوشم حسرت تاحقنجه جانمز — جمله یانقده دریزمله یار اولانه اخوانمز

ایضاً

مدتیدر محنت وغم رنج وشادیدر بودم — شهر جانده لهب متاعی غصه درد والمدم
عاقبت نوشی ایدوب شاه حسنی زاهر ستم — ایدین شاه حسینی کربلاده سن عدم

ایضاً

کلدی نوشه یزانمشی کربه حسینی الم — خان شاه آلودی مادی ایدین اول شمسی ماه
جاریارین مسکنه واهی ایدوب خان سیاه — حسید کرار ایتدی تیغ وشمشیله تباه

ایضاً

کیمسه یوخ باقی وکلدی یوجانانه جی وفا — زیر خاکی مسکنه ایلر جمله شاه وگدا
یوخ حامی فریادکی ایله تسلی ای صبا — نوره چشم جانه جسم مسکنی فردوس اولسه

خونبه ایدوب بغرم فلک قرقتله نالانه ایدین
لهشه وشهزاده جی حاکیله یکسانه ایدین

صنوبر سنه غیری یاب یار ایلر لرعاشقلرین — عشقکیله شوقنی لهب کار ایلر لرعاشقلرین
پروانه وشی پریاتمه صوکیی دائم اتمه — غیری جمالکه یاتمه عار ایلر لرعاشقلرین
جمع اولوبه جوقلقلر میدانه سیلر مزلر طوقلقلر به — سنکیله یوقلقلرین وار ایلر لرعاشقلرین
سیل صوجی کیی آقیلوب اولمز لهربانه تاقیلوب — یرلریه یاتوب یاخیلوب نار ایلر لرعاشقلرین
دلبر جیقاره پرسوزه یاقدی عالمی دوبوزی — بیل کیی کیجه کوندز نار ایلر لرعاشقلرین

قولان خسم آسرسنی قلدی قدحام وشی
دیوانه وشی مسکنی غار ایلر لرعاشقلرین

بلمك آسرکسان اکرار یاب عشقنه حالنه — المه ای دل یرسولم ایکی جهانک دولتنه
یوخدیرسه ازایلر عشقکیی آسقناده اول — حکم ای دل عاقل ایسک کمسنه کی منتنه
وارلقده محو ایتمیلر محمد آزاد اولدی — یوقنا الله رضانه حکم باری محتنه
یلمدیلر اهل حالک حالنی جونکم عوام — ایچه انلر ایلر الفت یره اورم عزتنه
کلیچ آسقناده ودرحاف ایدرمی کرفرد — اهل دنیانه حکمی عاقل اولانه ذلتنه

لطف احسانه حدایه کز لایقنادر
بیطلب احسانه ایدرسک صحه نعمتنه

کمسیه لهکز اولمشه یرشاد الکده ای اجل — دائم اغلر آسقناد یاد الکده ای اجل
بن آسقاه اولدی آزاد الکده ای اجل — داد الکده ای اجل فریاد الکده ای اجل
ایدین بولکر صدیقه تیجه دولو حفا — عمر وغمانم کورکم یولدی سنده وفا
قتنه کتدی حضرت حفظه حبیب مصطفی — داد الکده ای اجل فریاد الکده ای اجل
تکرنبلر ارسلانی قانی ارل علی المرتضی — یاحسنی ایله قتنی شاه شهید کربلا

کلدی کتدی تیجه یوزیلر اولیا وانبیا
داد الکده ای اجل فریاد الکده ای اجل

تیجه کول یوزلرین سرانکهنی بخی ایدین — صکره دوندی کوزلری یاشنی ارمغ ایدین
مسابه وشی لهرسردقده قاره طبراقه ایدین — داد الکده ای اجل فریاد الکده ای اجل
ناله تیغ مشول حبیبه قربی الدی فلک — اغلدی حالمه سرجمله انسانه و ملک
نار فرقتیاقدی جانم اغلرم حشره دک — داد الکده ای اجل فریاد الکده ای اجل
مشبخ خسمی ایدرایسه دانما آه وانین — کیجم اجل حلاوتیه باشمه اکدی لهربنازنینی

بعض اولدی لهربه حالک مسکنی زیرزمینه
داد الکده ای اجل فریاد الکده ای اجل

اوکلدی ولیاره سی دردین ایله اغلر کوکل — یوقدر اودردین چاره سی دردین ایله اغلر کوکل
حسنکه اوطشر متبلا یولنز اودرده لهیچ دوا — یاقدی جه حسنکه دانما دردین ایله اغلر کوکل
شام سحر طورمز بنار دائم کوزلرم زاری قیلار — چشمکده خانم اقر دردین ایله اغلر کوکل
یوقدر دلنده راحتی قالمدی جانده طاقتی — عشقکه در انسیتی دردین ایله اغلر کوکل
وارلقی ایدوبنثار دوست یولنه لهرتبم وار — آرامی یوقدر قلمز قرار دردین ایله اغلر کوکل

ایشتدی وصفدن مشبخ خسم درد دلی ارتدی تمام
آه ایدرارل لهرصبح شام دردین ایله اغلر کوکل

الکلمدی ولدی کل قیلدم نیچه شهود ذلل — طاعاتی یوقه وقت محل شرمنده کیروانفصاحکل
سرمایه قلدی جود حطایا رینا فغفرلنا — تاکه نه یوقیب سوء اکسیکلر و انفصاحکل
حالان قیله یوم التناد ایلر سان اول کوزیاد — ایچیب انفاس عیسی نفخ جاد شمدیکلر و انفصاحکل
نوفیقله ایله قربه یا مه الهوالله المعبه — هادی الله مشرع مبینه شمدیکلر و انفصاحکل

ایله خامی روز شب اندیشه الم خوف یوق
حفظ خدای قیل طلب شمدیکلر و انفصاحکل

مظهر انوار ذات کبریا بیرم حرم — صورت معناده مرآت خدا بیرم حرم
مهر و ماه و برج افلاک حفایه ایدنا — لهم سنوم قبه ارض و سما بیرم حرم
خانه قدسیه قرب اوادنا به معراجی الهز — اول آخر دلیل در لهنا بیرم حرم
رفع ایدوب برآدم جاننه خلدی دانه — قلب آرای کون کدسته حصه نما بیرم حرم
دیده جانه ضیاء سبل الهم روشنی کما — نور الهدی سر شاه اولیا بیرم حرم
محترم کنجی ولایت کرامت کانیته — حسته دلار درد بنه دار الشفا بیرم حرم
روح پاکنه تصرف اولدیغی ظاهر آنا — پادشاه کمه فقاندیر سم بیرم حرم
لهر نفسی ارواح بخش ایدر حیات جاودانه — منبع آب حیات حضرلقا بیرم حرم
عالم دریای رازاولیه آخر بنه — ظاهر و باطننه سر لافتا بیرم حرم

اشکینه یوز سورم یولور خامی منزلنه
مسند عالی مقام اولیا بیرم حرم

عارف اسرار وحدتدر جناب شیخی حرم — عالم راه شریعتدر جناب شیخی حرم
کاشف سر حقیقتدر جناب شیخی حرم — قطب حصه بیرطریقتدر جناب شیخی حرم
زایر ام قرینلان لهر مقصدی حاصل اولور — دستوری و اخروی مطلوبنه واصل اولور
صدق قیلسان اولور اسرارینه نائل اولور — قطب حصه بیرطریقتدر جناب شیخی حرم
حضرت بیرم خدمتکیم طریقتجی کبیر — روحی پرنور ایدن اکتاب فیضی ابدیر
عارف اولور نفس سرحقایقه کاشف ایدر — قطب حصه بیرطریقتدر جناب شیخی حرم
مشرب پاکنه آنلر ایله خدمت دائما — ای خامی اولدی رهبر اول ولی دائم سکا

لهم دنیدن حضرتی اولدر ایدن حضرتی رجا
قطب حصه بیرطریقتدر جناب شیخی حرم

وحدت مینی ایچدم پیمانه عشقه اولدم — لایعقل اولدیب کجه دم مستانه عشقه اولدم
کوردیا طفلی نولدم کوکلمه ایله طولدم — بر کنجی زمانه بولدم ویرانه عشقه اولدم
مجنون کبی طاغه آشدم وادی غمه دوشدم — یاری کوریجک شاشدم دیوانه عشقه اولدم
اودلاره آتدیب کتدم بریانه اولم یاصاندم — عشقه آتشنه یاندم پروانه عشقه اولدم

یولدنده خامی الی ویردی کوریجک جانی
کوزدن اقیدوب خانی مردانه عشقه اولدم

باده جام عشقیله سکرانه اولدم — مست عشقم تا ابد نالانه اولدم
اولدم مستغرق نور تجلیاته حقه — وادی ایمنده موسی کبی حیرانه اولدم
خلوتی صبره قرارم عشقیله نورانه اولدم — کلشن عالمده بلبل کبی نالانه اولدم
ایلیب ارشاد ایچنده مظهر طیر سماع — جمله مخلوقه کوریکیم به سلیمانه اولدم
حلقه عشقله مبتلا بنم به عاشقم — مبتلای سر معاد عشقم به کانه اولدم
به جمالی باده قرشوای خرم الدیه بوکنه — یا غفور پروانه دشتی عشقیله سوزانه اولدم

قطب عالم ایدی پیرم واث اولدم به اکا
حمدلله دولتنه دلهره سلطانه اولدم

معنه چارکتابی علم الاسمادر سورم — منتخب اسرار وحدتدن حمادر سورم
لوح دله کنت کنزدن سر اولدی بر نقطه — کاشف رمز حقیقت نقشی والادر سورم
نقطه وحدتدر عالم لوح دل بر نقطه — عارف بکف الاشاره رمز ایجادر سورم
طالب ایسان ایرمکم افسیت جانانه سن — مه رخانی رمزنی حل مهیادر سورم
ارزو مند ایسان ای دل وحدت بر لکه اول — جمله موجودانه ایچنده سر آلادر سورم
کل شیئ وجهه جوده یاحیه عباندن شبهه سن — اول عیانده کز لتنه اسرار نادر سورم
نقطه نه سرین احاطه ایدی کونینی جوده — مشکلانه حلمه آسن مهدن اوتی کل نقطه ایچی

شیخی خادمیه احاطه ایدن بحر لدنی
انده جدیم قاف قدرت ایچره عنقادر سورم

اولمالی عشقم اواره کو کلم — یانه شام سحر بیجاره کو کلم
کو رنلر دیر عجب دیوانه دریر — دعادم دروه استر چاره کو کلم
قرارم یوقدر بنم پریده اصلا — قلان وشی دورایدر سیاره کو کلم
جلاده ایجره بنم تخت اسیری — اولویدر دانما صدپاره کو کلم

خامینک اولمالی دردی افزونه
کدر رسوه کو کلی پریاره کو کلم

حسرت بیقلمه سینی صدچاک ایده یم — یای یدسه لهو سیلاوزی خاک ایده یم
دوشیم اشیکنه عالم انجیدیه داروب — متلم حضرت عیسی کبی افلاک ایده یم
منعکس اولمغیجه پرتوروی دلدار — صیقل عشقم مرآت دلی پاک ایده یم
مشرحه ایت سینه کی قدم لهو سیلدیدی یاره — باشم اوزره انی به عاشقه غمناک ایده یم

خامه غم طوتدی خامی اوکریلدی دامنی
نیجه پرغنجه صفت یافمی به جاک ایده یم

جان دروی روضه پررضوانه دکشم — تخلی قدکی سروخرامانه دکشم
انوار جینک مه تابانه جلا نه — حال سیهک انجم درخشانه دکشم
حسن رخی وصفکده که لهوبت نظامم — دیوانیجه سلیمانم خانه دکشم
نار رخلک ایله اورسیلایه دانج دردم — ای غنچه دلهه لال نغمانه دکشم

زلفی سیهی کفرنی بالله اویارن
به آنی خامی لهله ایمانه دکشم

صبح دم باده صبوح ایده لم — کل ادای غدای روح ایده لم
لب یاری قیبک می ناب — ایچمکه تذکره نصوح ایده لم
فتح مسته کتاب درد غمه — تشنه لهو شرح شروح ایده لم
بیل اسا اودر دغنچه خمار — مدحنی لهو شب وصبوح ایده لم

الی ایرنیجه خامی گاه کولمه
فکر غم درد ازدوح ایده لم

جیل ملک برایجنه سردار درد روحم بنم — جمله خوبانه بنده حنکار درد روحم بنم
قهوه جانه بخشی کوثر درجنانه برمثنه — اندچ برجیواری یرانلار درد روحم بنم

یوکسه مجذوبه وشی خرابه عشقم — بانر پروانه وشی سوزانه عشقم
جلانده مال وجاهه رغبتم یوقدر — قدرلم آقاکه شاه سلطانم عشقم
لدن علمنه حضر اولدی مرشد — معارف بزمنه خاقانم عشقم
عجب دیوانه بم عشقه ایجنده — خروشی موجه عمانه عشقم
انیس اولدی بکا عالمه دردن — دواجد بنده لقمانه عشقم
درمیخانه عشقه صدادیم — ایچدم وحدت میه مستانه عشقم
شراب حب وحدتله خامی — ازلدن تا ابد سکرانه عشقم

کدکلره زخم الم بلمم ندندر — یوقه برلره بودرد وغم بلمم ندندر
شام سحره به اغلدم انلر اولدیه چاغلدم — کدکلره اولدیه طاغلدم بلمم ندندر
حکیم بهرن به غمدن بلمم بودردن عالمدن — کدکلره کی دردم لهمیه بلمم ندندر
کدرنلدی لهجدن بکا بیکانیجه صانکی سکا — دلده اولدیر رنجی غنا بلمم ندندر
بیچاره در کدکلم بنم اواره در کو کلم بنم — پریاره در کدکلم بنم بلمم ندندر

کدر بوخامینک حالنه زلهر ایدرسن بالنی
کدکلره کی امالنی بلمم ندندر

حیلی دملدر جمالدن کدرمکه به خسرو تم — کدر یجدن افسرده اولدم دردبلادن مختشم
دل قانی بولدی لهجدن وفرقتدن جیکدکجه به — دوقم اولمشدر بنم لهجه کلم درانیشم
کوره محم اداره بم کوردیکجه کارم آه زار — حدنه افزوندر بنم چشم ولمه جیحونیم
لهنیه بنداولنم کو کلم جویه فلان ایلر جدا — طالعم سعد اولدی بوقدر باشمه دولتم
دردعشقلکه خامینک وجودی یانمه — دعیدم افزوده اولدم لهجه غملکله حالتم

سن تنها جه بولهیه یعنی برکز اوسم — حشره دن کورمزایدی بودل محزونه غم
کعبه کویینه لهدوم دارم اول صنمدن — که یوزی قبله درم لیلای آب زمزم
حالم رحم ایده به حیرتی قرارم اغلار — پربوزینه دوکیلایه صبحی دکلدر شبنم
لهرنجیه لعل لبدن حالتی اسم — غوصه ایدر حیرتی اشکیله شرها اولدوم دم

ای خامی دفع غم چاره دیلرسک یاری
حامیه کوزیمدن اکر شربتی لعلک اولم

منکر نکیرایکی ملک قبره وارنجه کلمر ذکر کلم رحم انسی ایدوب تدحیدیی وکلمه یر
مه ریکم دیوب بکا کیمسه رسوله دیمر یا غافر الذنب الخطا استغفر الله العظیم

ویردم بودرصبحی ما استغفر الله العظیم

یمرام ایله حشرایت بنی یارسنا بودرحلم ایله تجلی حمالی مستغرقه اولدم اندارم
کوثر مشرابینه ایجوب عطشانه ایلیجه شیخی خرم یا غافر الذنب الخطا استغفر الله العظیم

ویردم بودرصبحی ما استغفر الله العظیم

کرهی سنبل کیبی سودای زلفکه پریشانم کرهی لیل کیبی وردرخکه زار کریانم
عجبی نورفرصالسم میانه بزم عرفانه یدکنه ای مهه بهر نظمه حور شیه درخشانم
بکا صورت ویروب عرض ایدوم مرآن رخساره انلیجون طوفلی کدیا کیبی بویله مستحانم
حطاکه اسراری ایله حلم لعلکه اولدی اکلنجم کرهی مستم انلیجون بزم محمده کاه خیرانم

طوتالیه خارحسنی داماننی اولدیردخنانه
خامی کیبی بنده علیجه وشی حال کریانم

حد یدوم جرم کناهکاری عطاسی جودکریم توبه یارب دیدم استغفر الله العظیم
سیاتم محوایدوب ایله عنایت یاکریم توبه یارب دیدم استغفر الله العظیم
کفه میزانه صغمز ایتیه بکم عصیانه بنم لطفکه احسانه سنکدر ظلمی عفوانه غنم
عفوایله عفرانه مستکدر زنب ایله طهارتکم توبه یارب دیدم استغفر الله العظیم
حکمیه نا عذابی بنده وتاب ونداته لطفکه امید ایلدم روز حشرده الاکاکم
انجمه اجانده ازکره ولده یوقدر حزنه جانم توبه یارب دیدم استغفر الله العظیم
سکا لایقه یرعمل یوقه واما کارم خطا وعف عنا ربنا یارب بنا فاغفرلنا
جرم عصیانمه نادم اولوب صبحی ومسا توبه یارب دیدم استغفر الله العظیم
انبیاواولیا ایجون بکا ایتم عتاب بودرریارب نیازم قبل دعامی مستجاب

عفو عفرانکله ایله شیخی خامی کامیاب
توبه یارب دیدم استغفر الله العظیم

عاشق اماکه واصل یاره ایرمشلردنم لیل کبی زلف یاره ایرمشلردنم
خبروشرنده وبد بعینه درکارم بنم حقی باطلدن سجوب اغیاره ایرمشلردنم
اولزم دنیا یرست به فارغ ازاده بنم یوقلمه ایجون دار اولانه هرداره ایرمشلردنم
کثرت امواجی دیرمزدره جه یکا کدره به جناب حضرت غفاره ایرمشلردنم
جرم ایجون رحمن رحمانه قدیم استناد رحمتی وسعه ایلیه سناره ایرمشلردنم

علم ایله عیه الیقینه اولشم رهبرخرم
راه حقده بنه هزار اسراره ایرمشلردنم

نولهوا ایله هزار امیل اشیقه بنی بلغ حسنی ایجون کل بیجاره ورروحم بنم
اسنی اکسم حمدوشکر ایدرجلاله عاشقلره قلبیم ایجون رامنی اسرارده رروحم بنم

شعشعه صالدی فروغ حسنی وارینه خرم
مهری عالم تابه جاریدره روحم بنم انجمی حرم

نظمه سزاوار

بحمدلله بولدیغم ارباب عشقه کمتری اولدم ارتکاب حدمعصیته بنده پیرو پروری اولدم
بقا بالله واصل اهل وفانه برری اولدم ویروب جانه ودلی ولداره وارلقنه برری اولدم

قنا بحریته غرقه اولدم ابداولجم درری اولدم

ی وحدتنه سرخوشم عجب مستانه سکرم وار کدکلرینه مست عشقه انلیجون دله ذکرم وار
جلوه حب جاهتنه برری یوم اکه شکرم وار نه ماضیه محاسبه نه استقبالمه فکرم وار

قنا بولمشه احدالم انلیجون سرسری اولدم

ایرشدی فیض ربانی بکا پیرطریقتنه مقطر اولدی جانه دل اشم بدی وحدتنه
رفیقایم بنم لهجر حقیقت مرجعی کثرتنه انجلی ایتدی مرآن دله برجی لهدیتنه

ایجون الله بولدیغنه دیدارحقه مظهری اولدم

عجایز منه بهه اثبات محو ایجون ذوشهود فکره تدجه ایلیوب حقه ایرشدم دائمی ذکره
مظاهر اولدیب ظاهر مرآن ایردی حیدم بزه صدینه دم خوف لباسنه ایرشدم نقطه سره

اونقطه ایجون محو ایتدم وجودم حیدری اولدم

مقامات کذوب بربرادرم کالهکیم ایردم ایدوب اسقاط اضافات سنی وبنده نی محوطیدم
خامی مطلبه ایردم نبه بنی بولدم سرای کلشنده سربه مظهراولدیب کلدم

بولدیغنه محبته قدوته رهبری اولدم

جرم خطاکارم بنم یارب بناات الرحیم اولدیم لهواء نفسنه بنم اولدی برم ناچیم
اولسویله لسانم ذاکرون الی جالله حی کریم یا غافرالذنب الخطا استغفرالله العظیم

ویردم بودرصبحی ما استغفرالله العظیم

یامه یرینه کری خفا قلبمه حیوفدره حاکسوا حالم نه الم یارب بنا اولکویه کم الم بنم الحزا
الم شفیعم مصطفی یسرلنا یا ربنا یا غافرالذنب الخطا استغفرالله العظیم

ویردم بودرصبحی ما استغفرالله العظیم

حیوه فانیه اروالی اولدیغه ملک کلیه ظاهرالم اسایه ایت آنی سنی بکا تاکیم ولم مسرورالم
ویردم لهمیشه یارالوب ذکرکله دل پرنورالم یا غافرالذنب الخطا استغفرالله العظیم

ویردم بودرصبحی ما استغفرالله العظیم

حقدن سوکلیسی دینک اولدسی — سنک ای حضرت خاتم الدیه
درگاه عزتک کرجک ولیسی — سنک ای حضرت خاتم الدیه
صوم وصلاتی سنده دائم دیرجیدکه — ریاضتلر ایدوب جیلم کبی چکمه
آه ایدوب کوزندن قانلی یاشی دوکه — سنک ای حضرت خاتم الدیه
احیا ایتدی تمام اهل اسلامی — جد جدک ایدوب قلدک افتخاری
حضرت رسولدن خاتم اولادی — سنک ای حضرت خاتم الدیه
محبتک درویشان حیوقدر غایتده — هدیه یی برکوشده جا عتده
خلیفه سی اولدی اهل ولایتده — سنک ای حضرت خاتم الدیه
سنک اول بدرخ راه هدایت — کاشف اسرار اهل ولایت
پیشوای اسلام سیرطریقت — سنک ای حضرت خاتم الدیه
عوینه عجمده اکیلور تاملر — مرشد کاملدن حاصل عاملر

اقتدا سنی احمد خاتم
سنی ای حضرت خاتم الدیه

صورنا یرفطره یم معنیده بحر بیکرانه — دزه یم اماکم هدیه دزدن شمی جانه
اقتباسی نور ایدر لرینه قلدن سیناده لر — حصه یاب فیضی الدن یرزدن زمینه السانه
علمدن جمله علملر اولیسه حیوم برزم — ابتدا و انتها در علمدن اولمز نشانه
چونکه کرمنا و بنی دیشانکه آدم اولادنه — احسن تقویم قولیه ایلدیکی سنده عیانه
اولمدن اول اولیاء احیا جاننا — لطف ایدوب بولدرلر حیات جاودانه

کثرت ایچره فرق اولمز ای خاتمی کنت کنز
وحده تدن سرایدر ساکه انی جمله بیانه

بولکده کوی خرابانه اباغنی قویمایم کلسونه — ندر کیفیتی عشقدن شرابنی دویمایه کلسونه
سرمیدانه عشقه ایچوه فدای سرایه کروز — بولکده حلاج وقت اولدیه ولو جانه
درویشی صویارلرسه سرایا آه وزار ایتمز — نسیمی کبی حیدیه کشته برهادر دیه صلایه کلسونه
فنای الله اولدیه بحر بیدی ابنه اخبار عشقه — فنای خاتمی اول وجودنه صویایه کلسونه

بحب الله اعلم اولدی خاتمیه بولکده پیری
فیوضات احدیه لطفیله جمله ادویه کلسونه

قرا ایتمز کوکلی یردوم سنده عشقدن ایلر خبرایم — کرهی کول کبی شادایسه کرهی بیلی کبی نالایم
حداوندا سنده عاشقلرک دائم کسنی ازمه — جمالک ازرو سیله ایدرلر جانلرک قربانه

کوکل مرآتی صویایه ایدیم دسته قدرنده — یه عشاقه لطف ایدوزدن جمالله ایده برسرایه
کوکل برشعله در بزم محبت ارزو سیله — کرهی لایعقلی دیسه کرهی حسن دیسه کرهی ایه

خاتمیک حال وحالی معلوم شریفکدر
انلر اکسکلکسزه کیمیه ایدوب فضلله ابوخفرایه

کوزرسن صورنا یرکترم یه — ولی معنیده سرحیدرم یه
فیوضات الهی درکمالم — طریقه مستقیمه رهبرم یه
نیچون دم خدمت ایتدم اهل حاله — یوراه حقه پیردرم یه
کمال اهلیه یعنی اهل دم مرآته — مکمل اهل حاله مظهرم یه
یه عبدالله اهل دم مظهر تام — بوا سمله سرینه چوم مظهرم یه

خاتمیه کشف اولدیه بحر حقایقه
حقیقته انا الحقه سویلدیم یه

شراب عشقله سرمست اولنلر — حجاب فاکدن رهانه کلسونه
حمار غفلتی تارک اولنلر — ایلجیه وحدت میه اولیانه کلسونه
دلنده دار لغه محو ایدوبه — اوزنی بوله ایدوب انانه کلسونه
معاشی امریته کامله حضرت حقه — معاد عقلله دیوانه کلسونه
شراب وحدتی نوشی ایلیه — یتر سویه کنه وطنی منانه کلسونه
یزه لازم دکلدر اهل انکار — کرک کفر کرک ایمانه کلسونه

اولویدر قطره من حیدریه واصل
خاتمی قطره لرعمانه کلسونه

مسکنده اولمه طوت ای کوکل جرم یرینه — عاریتدر اول کاجایه سنده زیروزمینه
جنت عدنه واصل اولمق ارزو ایسه — لهذه جنات عدنٍ فدخلوها خالدینه
خالقی کورحقه ویرکوکلدن علایقه کچه — حضرت ابراهیم کبی دی لاحب الافلینه
ماسوادن فراموشی دلدن جفادر — ترک دنیا قلدی جمله انبیا و مرسلینه

ترک دنیای ترک ایت ای خاتمی یرادل
دیدی حیدر الفقر فخری حضرت سلطانه ویه

شهر سوار ملکت معنای وفا نم بو کنه
محمد نه در یتیم بو در اتقا نم بو کنه

جیوه ایده در صفت مستانه کر جوشی اولوب
بیه بك کیفیت عشقه ایر سکرانم بو کنه

جیوه دیدی الفقر فخری حضرت شاه رسل
فقر فخر ایلیه انداز اهانم بو کنه

صورتا کوردن فقیرم بر کدایم بیتنا
مجمعی بزم فنا ملکینه سلطانم بو کنه

ارث ایلا سرار وحدت ایردی پیر مغان بکا
آه حقه لقمانه صاحب ارکانم بو کنه

لطف بیرانه ایله اسرار ندیده ایروب
آه عشقه ایچه خلقی مردمیدانم بو کنه

عشقه اولدی حاکما شوم سرا انجه سرا شوم
عاشقلرن بولدا شوم آه ایده رم دوده کنه

بیه عاشقم اغلارم جانم وچکر قانا غلارم
صولر کبی جا غلارم آه ایدرم دوده کنه

انیسی اولدی غمم بکا جلیسی اولدی الم بکا
الهی کوره م الم بکا آه ایده رم دوده کو ه

الهی کل بوردن یاره اولدی کوکلی آواره
یودرده یودر چاره آه ایدرم دوده کنه

حسرت اولدم بوزکم مشتاقه ایدم اوزکم
ایره مدم ایریکه آه ایده رم دوده کو ه

چوقدر دردون ای خسته اجیه یلی خاصی عالم
حقه کلدی والسلام آه ایدرم دوده کنه

آیت انوار قدسی کبریا بوزیزی بو کنه
مظهر اسرار فیضی لافتا بوزیزی بو کنه

ایده وقت اولمشن قید تعلقه بری
ظاهر و باطنه نفی ماسوایوزیزی بو کنه

واصل حوت قبل انت موت آسرا ینه
عالم ارواحی ایر فیضی آشنا یوزیزی بو کنه

روحی اقدسله مجرد در بزم ارواحمن
دری یوزلهم اولمز قدسی آشنا یوزیزی بو کنه

مشکلات حقیقه شرح درسی عشقی اقودن
لطیر بیوزیزه راه حقه رهنما یوزیزی بو کنه

کل شیئ هالك الا وجهه کی الاده یوز
وجهه ده مستغرق کنز خفا یوزیزی بو کنه

بزغیب الغیبدن آسرار ظهور ایتمه خاصی
کنز مخفی ده عیان اولمز بر صفا یوزیزی بو کنه

کوکل ایچره میل ایلیه سن کوزل محبوب ایکیه
ذوقه سر وری بیلیه سن درد و غمدن مرغوب ایکیه

جبر محنت جیلی یرامز لر سیچه ری
کنز لا سرلرا جیلی سن سنار العیوب ایکیه

لطف یزه الهی عفوایت یزوم کنا لهن
یا کریم اولسویه بنا لهمزسن غفار الذنوب ایکیه

غصه جانمز الی مشکلات الکلری
قلبمز بفلو قلری سن فتاح القلوب ایکیه

خسته الدیه دردیه سویلیر محنت غمدن آه ایلیر
کوکلده آلم شیلر سن کشاف الکروب ایکیه

شهر یار مملکت معنای وفا نم بو کنه
محمد نه در یتیم بو در اتقا نم بو کنه

جیوه ایده در صفت مستانه کر جوشی اولوب
بیه بك کیفیت عشقه ایر سکرانم بو کنه

جیوه دیدی الفقر فخری حضرت شاه رسل
فقر فخر ایلیه انداز اهانم بو کنه

صورتا کوردن فقیرم بر کدایم بیتنا
مجمعی بزم فنا ملکینه سلطانم بو کنه

ارث ایلا سرار وحدت ایردی پیر مغان بکا
آه حقه لقمانه صاحب ارکانم بو کنه

لطف بیرانه ایله اسرار ندیده ایروب
آه عشقه ایچه خلقی مردمیدانم بو کنه

عشقه اولدی حاکما شوم سرا انجه سرا شوم
عاشقلرن بولدا شوم آه ایده رم دوده کنه

بیه عاشقم اغلارم جانم وچکر قانا غلارم
صولر کبی جا غلارم آه ایدرم دوده کنه

انیسی اولدی غمم بکا جلیسی اولدی الم بکا
الهی کوره م الم بکا آه ایده رم دوده کو ه

الهی کل بوردن یاره اولدی کوکلی آواره
یودرده یودر چاره آه ایدرم دوده کنه

حسرت اولدم بوزکم مشتاقه ایدم اوزکم
ایره مدم ایریکه آه ایده رم دوده کو ه

چوقدر دردون ای خسته اجیه یلی خاصی عالم
حقه کلدی والسلام آه ایدرم دوده کنه

آیت انوار قدسی کبریا بوزیزی بو کنه
مظهر اسرار فیضی لافتا بوزیزی بو کنه

ایده وقت اولمشن قید تعلقه بری
ظاهر و باطنه نفی ماسوایوزیزی بو کنه

واصل حوت قبل انت موت آسرا ینه
عالم ارواحی ایر فیضی آشنا یوزیزی بو کنه

روحی اقدسله مجرد در بزم ارواحمن
دری یوزلهم اولمز قدسی آشنا یوزیزی بو کنه

مشکلات حقیقه شرح درسی عشقی اقودن
لطیر بیوزیزه راه حقه رهنما یوزیزی بو کنه

کل شیئ هالك الا وجهه کی الاده یوز
وجهه ده مستغرق کنز خفا یوزیزی بو کنه

بزغیب الغیبدن آسرار ظهور ایتمه خاصی
کنز مخفی ده عیان اولمز بر صفا یوزیزی بو کنه

کوکل ایچره میل ایلیه سن کوزل محبوب ایکیه
ذوقه سر وری بیلیه سن درد و غمدن مرغوب ایکیه

جبر محنت جیلی یرامز لر سیچه ری
کنز لا سرلرا جیلی سن سنار العیوب ایکیه

لطف یزه الهی عفوایت یزوم کنا لهن
یا کریم اولسویه بنا لهمزسن غفار الذنوب ایکیه

غصه جانمز الی مشکلات الکلری
قلبمز بفلو قلری سن فتاح القلوب ایکیه

خسته الدیه دردیه سویلیر محنت غمدن آه ایلیر
کوکلده آلم شیلر سن کشاف الکروب ایکیه

شهر یار مملکت معنای وفا نم بو کنه
قطره طبراه البته ایدرسن مکانه بر کنه

تند کلو صحت جانیله ایتسه کامرانلقلر
وجود دکه سنك امراضی مرد اولور عیانه بر کنه

نیچه مختار ایدوب افتیچه اچه خوایتسه
کلیچی وقت عزرائیل کلوب بر من اهانه بر کنه

کرد اسکنده دارکرکسنی سلیمان اولد
یراغور سنك بکا بارسنی ای شاه جانه بر کنه

جمشیدی ارای میر میرانه اولسه عالمه
تاج تنها اولدرسنك ملك عقبا روانه بر کنه

تند کلو فوت یاروبه عالم پهلوانه اولسه
کنتدرا ارقه کی بیره سنك دور زمانه بر کنه

فراد امین اولایدی جانقاه حضرت پیرن
فراه ماتمك ایله ایدراه فغانه بر کنه

ارغل بابایه بقیدیاله یوم الیفر المرء
یره بر سینه کیره زمیه آسمانه بر کنه

اولدی اشراط ساعت نفسی نفسی اولدی عالم
قوام ظاهر اولوب ایچه قیامت رستخانه بر کنه

نه سودن وارخاصی آلهنیه باروبه کیرسکده
سنك دست اجل الوریه غازیلی لهمانه بر کنه

درد اهلی دلاوردیه جانانه خبر ویرسویه
بی درد اولانه عاطفه جانانه خبر ویرسویه

کلمز نیچه ال ایتدی بیلیه کلشنه
ای باد صبا سویله یارانه خبر ویرسویه

یرکنه کوزم یاشی دنیایی خراب ایلیر
سیلاب دکز وارسویه محمانه خبر ویرسویه

طوطوشدی قوقم غصه آتشنه دوشدی
باغمه نیچه اولور کم یرانه خبر ویرسویه

عشقه قول اولانه اخر اولدی مرحمه سلطانم
سرو قدمه سن یوسف اخوانه خبر ویرسویه

حالات می عشقی ای پیر مغان سویله
مستانه لری دولسویه میخانه لری خبر ویرسویه

چوقدر کنز حقایقدیه لریز فوائد اولدن
بو شیخی خسته احمد عرفانه خبر ویرسویه

عالم وحدت یولنمز دیر مینجه نقد جانه
جانه ایلر جانانه یر اولمز اولمیچه نقد جانه

جانه دیرلر جانه الیلر یولدی جانانی
محو اشیات الهیه اولور بولنماسی عیانه

والفی نقدله دیرلر یولنه متاعه المیه
مسودی یوقه سوداده دیلر یوقیولنه چوقه زیانه

ماسوادن کچمیه ایرمز مقام وحدته
لاحقه اقلیمی ایچره قوته من لهکز مکانه

لطیر راه حقیقت اولدی قرآن کریم
قل فشبت اولدر رحبل المتینه انسی وجانه

اولمه سعی ایت صراط مستقیمه سالکی
قلبکه نور هدایت کدیه کیی طوغسویه لهمانه

سر بتوحیده ایرسه ای حامی یوزیزه سن
جنت فردوسی اعلاده اولورسن کامرانه

اکسانه بیری جنت بیلدی حیدر انی ادلایه — حکمه فقر و فنادن زوده الور لرق شقاوه
جام عشقی نما فیا بزم ازلدن ابیجمیه — خلمیه قالیو بلی اسرار بنی دلده زهاوه
ایره من عیه الیقینه ایجه مزاب الحیات — حضرتی کسب ایده من دنیاده عیشی جاوه
ایردی تحقیقه تقلیدی بیقوب بنیادنی — ایتمیه اسرار توحیدی بدیولده لهم عیاوه
حب دنیادن مصفی قیل کوکل مرآتنی — بان ایدوب نقشی سوادن خلمیه لیجی آه واوه
کوره سیه انده جمالی ن لهدی مقصودکی — پرده اوره نور حقیقت نینکم شمی جلاوه
کیبه ظلمانی حجاب کشف الله اسراحدا — راه حقده راهبرلق الله کندی روحانیاوه
مسدر ولدی خلم عرشی ایلر کورسی نامدوه — بانیجوه مخلوقه اولویدی بوزعیه اسماوه
باسکن جنت ندر رضوانه ایلر حور ندر — خلد ایلر طوبا ندندر کوثر بزم جناف
آدمه سجده ندیا امر اسکه سری نه — عارف ایسه علم الاسمادن ایلر کلی بیلاوه

جوبر یلور سیه نید وکیه سری حقیقت انجمسلم
بانیجوه وارد اولویدی امر حوه کیه فکاوه

نجمی

ازلدن اولشم عاشقه بزم مست وسرکردانم — سوبخر آتشی عشقی دوکولسون ستنه عمانه
یکدیه میخانه دلهره عجب کلدم به سکرانه — تجلی شوقه دیدار بنی مست ایدی حیرانه

انا الحقه سر بنی جاندیه انکیچوه ایلمز بهانه

می عشقیله نجمی ایدی جسمم اولدم باری — وجودم ایچره بر برجبنی اولدکلر اولدی یاری
نظر دن ماسوا کتدی حسن دن اولدی عاری — عجب حیرانه مستم کیم بشش بلمزم یاری

کورزم لهرقنده کیم یقین کور بنور صورت رحمانه

اوشالهلر عشقی درونمده دوبولدی جمله اکرامم — جمالیندن تجلیسی کیدردی غیرت وعارم
وارلیه آستانیه قهمدوم اولوب کامم — بدنیه کورلدن اویاندی قهمحو اولدی لب وارم

بقا بیلدم فنا بیلدم بقاده اولمشم سلطانه

بزم اول مسرزانی بزم اول نور رحمانی — بزم لهرانده مشاهی ولایت نختنده جانی
بزم اول آب حیوانی بزم اول جاندن جانی — بزم اول درلدر یایی بزم لهر معدنه کانی

بزم اول در بیرهنا بزم اول بحر بی پایانه

بیجه پرواز ایدر روحم جلالی پر ایدر دارم — طوطوب اخانی لهب لذتم طولو دنیایه اسرارم
کدکلی پرواز ایدر عرشی بنه اویم مرغ طیارم — سعاده سیر ایدر سرم جهانه طولدی انوارم

نقد سلر جمیعی بزم سرمه سرکردانه

بنی بلمکلکن هاعاصر سندیر حاجز — سلیمانه زمانم بنه بزم دسته در محجز
دکل آصف اکر اسم کتاب معرفتنه جز — بزم علم لدنمه اهلزانه حضر اولور عاجز

بزم لهر یر تجلمه نیجه یلان موسالم حیرانه

بزم جسم دوکونمده طلسم بندیر محکم — اکرچه صورتنا احقر ولی معنیه یم اکرم
صافیه صانم بنی حارثکی بندیه جمله دن اقدم — کورر سیه صورتنا آدم بزم امرمده در عالم

قلعه کرده ملعلم لهب یکا محکوم در انسی جانه

اکر بر خدمکی جانندن کردرسم یاذنی قوم — معنت اولسه اعضایه الکردیرسم یاذنه قوم
رجیم اولسه عظام لهم الکردیرسم یاذنی قوم — حیوه مسه تنده برکز اکردرسم یاذنه قوم

یالله آیاده دیاشی آجه قهوه سی طوره اریه یانه

بزم ظلمتمه در انجمه جهانده سوبلنه سوزلر — بزم یانمده در سمعان آشتیکی کوره کوزلر
بزم نورمه ظاهر اولدی لهب آشیانی اوزلر — بوای ویبل بو بیلدزلر بو کیجه لر بو کوندنه لس

بو یانه وقتلر دکوزلر بزم امرمده در یکسانه

جهانده استطای لهب بزم قاعده در شمدی — لدنه علمی لهم ظاهر بزم حالمده در شمدی
کتور حوه فی جمله بزم المده در شمدی — جهانه طلسمنه بنی بزم المده در شمدی

بزم بوکونه یوحیاته بزم رطوبه ایله چوکمانه

بزم روحی بر اکوانده بزم عرشی بر رحمانه — بزم علمی اوعصانده بزم در لکی حیوانده
بزم جانی اوجانانه بزم یزی اوشاهانه — بزم شاهی بو حیاتده بزم دوری بو دورانده

بزم جانی بو جاندن بزم دیر بو لهر جانه

بزم دنیاب وارایه بو بازارایجره کارایه — بزم کلزار خلدایه نعیم روحی نارایه
کرشاهی ناحیدارایه بزم بیمارزارایه — بزم منصوری وارایه بزم اغیار یارایه

بزم لهر اری وارایه بزم کیه بزم طورانه

بیه اول وار ایدم زاهد وکلدم ایر کلدم — بیرنده تحقیقی فتحی اولمز شجاعلغی ذلدم
اولورسم اولورسم فتحی حقه دائم نور کلدم — وکلدم صوردم نه طیراقده یاتمودم نیلدم

بیه ایردم وار ایدم ایردم صنوبر بوغیدی بوازمامه

نه زاهد ایمه دائم بیه منی کیف وسمانم بیه — نه نجف کوفه خاکانم بیه نه خود ابیه خلانم بیه
نه فوقده اسمانم بیه جلاسز بی جلانم بیه — زمانسز بی زمانم بیه مکانسز بی مکانم بیه

دوعالیه لهایم بیه بنم لهرکورینمه کدرایه

صوررسن ابیه عطارم حقیقی صمد حقی — بقالیه اولایه اکابر کیمسه یه لهم یوخ تحقیقی
نسبتم لهم جرایم کلامم شانه تصدیقی — صوررسن آشرف اولمایم نه رومیم نه ازنیقی

بنم اول دائم الباقی کورندم صورتا فانیه

حمدی بغدادی نورالله

لحضرت عزیز

زلفی مجنونکه نادر واصفای لیلادیه — زلفی عاشقه کم مستغنی تماشای انجلادیه
جمال عشقی لحظه نقرجایلیه عاشقه — عجبی اول خطی اکر معشوقه زیبادیه
اولیم بر تاب ایله لهتاوقدمیدایم عنانمه — کیمسه منمی ایله لهکز قاشم حاکوشادیه
حکمی اولمیانه کونزیغانب قویمیاسنمه — مقدوردرکه اولمز لرمنوره نور حوللادیه
نه جشم اولسویه اولیم یاقمز خیالمه نور جقیل — نه سلی لسویه اولیم کورمز اونوری جمله اشیادیه

خاقانیه بیدل ای حمدی سواد لوحیه فی الدار بیه
یوزی آحه اولسویه انده کیم یکشنه وار بوسوادنه

وحدت حیاله نوشی ایدن مستانه یوز کمدنکرو — عقلی فراموشی ایدن دیوانه یوز شمدنکرو
جمعه الیقینه ایرمشوز لهوی فراموشی ایتمشوز — دریاکیی حیرتی ایتمشوز عنانیوز شمدنکرو
بیه جمعه ایرجمعه اولمشم بیه بنده حقی بولمشم — غیرفراموشی ایتمشم بیکانیوز شمدنکرو
یزم ازل دیدم بلی ترن ایدم جانبه دوطی — دیدی برجمعه وطی جانانه یوز شمدنکرو

فکر سوایی تبدیل زدنیا غمینه جکمیز
بزای خلی شبهه کز بیکانیوز شمدنکرو

خانه قلبی صنوبر ایدی انوار یاهو — سرخزانه لهدیا ایدی اسرار لهو
عاشقه اوراوی لهودن زائران ازکار لهو — عاشقه جانبه دلنده منبسط انظار لهو
دست قدرته ایلمشی نخبین جسم لهوایله — ایدی معمور انکیون قلبیمی معمار لهو
لهودیودنیایه کلدیم کیدیم یالهو ایله — ایدیم بزم السنه یه ازل اقرار لهو

اسم لهوایزن اولدی ای حشم دردی جعفه
ایسویه دلده تجلی دائما اثار لهو — ٧٦ سوادلم

سوادنه ای بیلی دل کلمکه اول دلدار سو — برکلی اخر سوزنی اول کول بیخاری سو
طوطی طبعمه سخنه بساز اولمه اکسی یار اکر — برشه آیینه رخساره شکر کفتاری سو
کوزنه مشکلمه قوللر اولمه لهرکسنی خوشحاله — هردسنه لهلر برشاه دل ازاری سو
دردیکه نیمار اولوب صحت برکسی جسمکه سو — ای دل حاطر شکسته اول کوزی بیماری سو

آشلدی چشمه بولدی اوزره کوزینجه سیلاب اولدی
ای خلقی سن لهلر برسر خوشی رفتار سو

کلامه کوثری حقیقت یارسول الله — دلخانه منبع دریای حکمت یارسول الله
نزاهت سروقدی سایه دار اولمز زمینه لنه — وجودان نوربان رب عزت یارسول الله
شهنشاه سریر بخت اورنگ رسالتنی — لعلدن باشته تاج نبوت یارسول الله
وسیلهٔ شانکه لولاک لولاک ای شاه عالم — سنی اولدی کائناته بحر رحمت یارسول الله
غمار درد لهجر کله خراب ایلدی خراب اولدم — جمالکه روبنیده یکا وصلت یارسول الله
کرم کار اعتوکده برکدای بیسروپا یم — نکاه مرحمت ایله شفقت یارسول الله

بوعجب پرقصورن شیخی خاصیه شفاعت قبلی
اولمام روز جزا کسنه شفاعت یارسول الله

اشرف اسم لا الہ الا الله — ذکر ایدنه اولور اکاه لا الہ الا الله
مفتاح صیدر جنانه اکا لیب یاجانکه — معنا سیدر قرانده لا الہ الا الله
ذاکر بیه یزور ایدر قلبنی معمور ایدر — زینتی مقصود ایدر لا الہ الا الله
ماسوادر جمله الله دیرد ایسویه بوندن دلله — اسم اعظمدر بیلک لا الہ الا الله
لطفل دلله غدای عاشقلرن دعاسی — کنت کنزن معناسی لا الہ الا الله

حقه عاشقه ایدن اکر دردایله شم سحر
اولم خاصیه رلهبه لا الہ الا الله

بیدر بلسم یوزخدن دلهنی نه — دوا سنی بنم دردم امینه
حکم یرمایه اولدی باحقه دائم — کدزم کریام دردنه تمینه
ایرشمز عاشقی اولمیان اصلا — لهم عارفلرن لهیچ بردمینه
اولم دیرسن اکر حقدن خبردار — بنیشی برکاملک ایرلهدمینه

صفای عیشی دلکذ ای حشم
بودنیانک سروریله غمینه

رخنه مزاحمه جوقه نور حمد در یا رسول الله — صبحی والیل سر والضحی در یا رسول الله
ضیای مهر و مه نور کنه الدی ای کرم کافی — سنی نور کل عالم روشنا در یا رسول الله
زنوبم یا نبی حکمن وجودم کوه خاف اولس — انیکیجون دائما قدم دونا در یا رسول الله
یوزم سورمکدن دیار غم نه زار روضکم — درد الای لطفکدن خلقنجا در یا رسول الله

فدا ایلر کا جانن خیر الوری قبول ایله
شفاعت ایلمکدن اکا سز در یا رسول الله

قیو سیدر شریعت درو شیدر حقیقت — نه بنی معرفت بلنمز اولمیجه
عینی وکل غیریدر غیریدن غیریدر — یوزونی بولمه من سیه غیرتی سورمیجه
کوره مدن یوزینی بولمدن اورتی — سنا لفه صفاتنه الکنه المیجه
کلمکدن یانه لم آتشی عشقه — سرلر دیره لم آتشی عشقه
سیل جانه حمله کور زهد — پروانه صفت آتشی عشقه
عشقه اولمز دائم بنا لر — سینه یقا لر آتشی عشقه
هدیه قائم اولمه کل نائم — یانه یاقیل دائم آتشی عشقه

یا فسوسه دل شنی عشقه جهادیه
یانه حضرتی سنی آتشی عشقه

ابحار اولور لعل قطره من عجائبه اولور خزائنه یوزه — بحر لعل دن دره من زرائنه اولور سیرانه یوزه
وجهه یوزه اولدی عیانه اسرار من خلقه نشانه — اولدی دیلم ایکی جهانه کنز حقیقه رکانه یوزه
ولدارده واصل اولمدن سنی جانه کوزیکه کور مدن — اثار حقی بلمدن محرم در انانه یوزه
اندیشه دوشمدن بیهوده کل حکمه نقب — حقنه لعنایت قیل نقب لعا دبدر فرمانه یوزه

اهل بشره فرائنه در یلمکلکی قرائنه در
سرن خضرتی جانه در جانانه اولانه جانه یوزه

لطف حقه اولمز عفو جنایه یوقدر کناه — باغشی طشلره دوکسه ایسه لعل بدخشاه
روز محشر حضرتی حقه نیجه دیرم جواب — دفتر اعمال ایله عرض اولیجه روسیاه
نیجه انکار ایلیم کزلر کناه ایت کلام — سویله دیرانه حقه اولم لعل مضموم کواه
چکمشم دنیاده به نسبه فعلمدن الم — سایه دوشی دوشدم ایاغنه یوقدر کیجه چاه

ای خضرتی اولمز خوف جهنمدن امینه
فلعمرتنه قطع رجای عدل دار لطف الله

نهی صانع دردم لعل بر حبیبک جویی اولدوزه — قورطلمشی حشمه لردن لعل مشکه عالبجناب اولدوزه
صاحبقه مشاد دوشی یا به بنای قصر قصرایله — اساسی لعل بنادن بلمشی اولدی لعل اولدوزه
قبه یا لیه زبرجده مصنوع قرمشی نرد ایله — کفه بردوشی ایدوب آخر سنی قورلر تراب اولدوزه
مراد الی ورمز کمر ثابت قدم بولنده — بولد لعل ثبا حالی دائم انقلاب اولدوزه

خضرتی درویشی احمد غمزه لرن جفاکشنه
جانه خلقتی زیرا که کوردم اضطراب اولدوزه

الکم تابنیه اثر دار ایسه ذائقه — عقیق رسنه بیر عزیزن التفاتکده
فنای الله اولمق نجریده کیر اولمز دوزاول اول — اجل جامنده ایچرسه عافیت کنی بولدمماتکده
ایچه کوثر شرابت حیاتی جاودانه بولدی — کرکمز بقا ای حضرتی حیاتکده
نقوشی زینت کردونه میل ایتمه کل ای غافل — بلدرسنکم بقاسی یوقه بولد لعل ثباتکده

شکایت ایله احمد خضرتی دلعرفانیه
دکر کوه اولمشی احوالی کوردم کائناتنده

منصور دلده معنی اسرار اولور سرم — فاش ایتمز الی زره چه بردار اولورسرم
عشقی مجازی بیلمیم عشقی کورلرنه — اولمز سرم چه خانه یرباد اولورسرم
اسطائم عشقم بنیه قرمام تراقلم — باشی اکمزنه دانیه حنکارم اولورسرم
تزاد محبتکده دلده طالعی کشاد — اولمز نه کلد محنت ایله زار اولورسرم

ایله جفای دوستم خضرتی تحمل سنی
غم جکمز استیه کلنی خار اولورسرم

معنی اسرار عشقی کا انانه اره — پرتو مرآت وجهی یاره وارجانه اره
حیوانلردور معانی معدنه وارکانه اره — کنجی عشقی استرایسه دل ویرانه اره

حضرتی آب حیاتی ظلمتنه اره

کلشنه خارلر قیوب بویی کول رعنای بول — ظاهر باطنه وجودن محو ایدوب هویلری بول
ملکت عرفانه کل کیر سر اوادنای بول — راه حقه سنی ارشاد ایلیه معنای بول

عالم معنای طالب کامل انسانه اره

کامل اولمه نقصی شوهم ویرجهادیه ملال — تاکه روز حشره دن اولم لطف حدای ذوالجلال
حیوانه تجلی وجمال اولدی سکا زوجه وصال — اوبه سکزیلک عالمی کشت ایلسه بیوطمه محال

سنی یوقدن وارایدن هویلری وارسنه اره

ظلمتی جهلی کیدرمزاولی ظهر ایده کتاب — سکرایله بسلدی طوطی اولوری لهیج عذاب
کرکسی عشقا اولوری پراهوب ایتسه کتاب — هرحجره کوهرادولمز معدم اولمز هرتراب

ذاهدا کیبر عشقه درتی عمامه آره

ارتره عشقه اولامز دله اولدوذکریله دفی — دائما لطفله طلب ایلرایدر شکریله دفی
قلبه بخشی اولدی هردم عشقه فکریله دفی — علم الاسماء رموزینه مظهر اولمشدر دفی

اکلمه شاشه ایسه انی سنی عوفانده آره

ای حسامی مدرسه اولدی هرایشی حفظ ایلیم — نیلدویه راضی دردائم حمد اویله ایلم
کیمکم مرآت دلینی ژنگ معاصیدن سیلم — طالب دیدار اولدیغه هرکشیه لهتال

غافل اولمه دارمطلبی سرفرازنده آره

قلب اهل حالله ذکروفکری دائما الله — اندن جویله عشقه وشوقینه قیلور زیاده اکاه
تجلی جمال لمعه باشی اولسه درد بلیه — ایدرشیدی هرجهته نوشی جاندن ثم وجه الله
بلندکنت کنزدن سرینی اکاه اولدیغه حمدیم — انا الحقه سرینی آشکاره ایدر هرعارفی یا الله
محیط کل شئی ولهذا معلم رحمتی فهم ایت — مکاشفه ابریشم تا تجلی جمال الله
کیمکیم جرعه عشقدن ابره محوایدر اول کندن — فنا اندن بقادن فوز تولدر بقا یا الله

خامنده دل جانی ایرشدی فوز توحیده

اکه بحرحقایقدن کرهلیک الله

وصلت اولور لهرایشی یاریلشیجه — عارف اولورعشی کشی کامل اولشیجه

طالب دنیا اولامز ایره مدی منزلم — وارلغی محوایدر یوقلغه ایرشیجه
فانی وجودی ندر بونده قورانی کیدر — باقی حیاته ایرردوست ایله صاشیجه
میه دوست ایله الهم اولمزدن اول الهم — لهله کتمی بولایم دوست ایله کورشیجه
عقلی فنیدب عشقه کلی ایلدی طول امل — نیلجون بوحیدی عشقله الشیجه

یوقسی امره دلسنه درویشی خرم سویلدی

درمای عشقه طالمشی قعرینه ایرشیجه

ها اخلیم حمد اکیه یا علی المرتضی — تاجدار اولیاسیه یا علی المرتضی
حمدیم درسعادت سرسلطان رسل — منبع جود صفاسیه یا علی المرتضی
حالیمین نوتیای چشم جانه الهم نیلم — علت قلبه دواسیه یا علی المرتضی
یارکاشفه ولیلر اولدیار چاره یکشی — پادشاه دوسراسنی یا علی المرتضی
یا امام المتقیه لطفکدن اوعاشقلرک — اهل درمان دواسنی یا علی المرتضی
قلعه ایدوب برفتح ایله باب حیبرک — بعی سنی شیری حیدر یا علی المرتضی

ظاهر وباطنه خسرمی لطفی ایلرامیه — برکرم کانی عطاسیه یا علی المرتضی

حضرم یاکان فجی دنیان روشنی ایدی — نورین ایلرعشی اعلای مرتبه ایدی

مهر برانده کمامور اولدیب پیلان خلیل — سندرمی انکیچون حمعه اکا تسلیم ایدی
طینت ذاتنه سنمدن نورحصادر یارسول — وزه مهرخان خورشیده احسن ایدی
اول زمانکه خامنده دوشمزیره لهیج سایه سی — نورپیلان اندسنی ارایشی ته ایدی

انقیاض قلبنه محزونه ایکه درویشی خرم

نفت یاکان حیطر حکمدار ایدی

روح پرنورین حصارایشی ته ایدی — کاننانی حلقتی ذاتنه مزیه ایدی
زره مهرخان خورشیدشمسی تابان سنمدن — جنت اعلایی نورین روزروشنی ایدی
نورحمولادرسرایاطینتنه کی نورحمه — سایه سی اولمز وجودن نوره معدم ایدی
جمله نه اصل فروعی سنی ای خلقه حسنی — ذاته یاکان خیرهردن امر واحم حسکه ایدی
نورسفاه نورجمالان یولدی سنه زیب وفر — وجهه یاکتلم اندن حسنی احسن ایدی

اولمسنه کرم مشکل اولورحال ای خرم

منتینه درکهنه خوجه جانی فتحه ایدی

یاندرخلیل اسانی حاکسزایب جانم وتنی — عاشقه شیدر اولنی یولدیم تاندن یولدیم مولانسنی
دیلرسلان برمم نارایت یاندروب یام تنی زارایت — کلشنی کل کلی خارایت تاندن یولدیم مولانسنی
یوزخاره سیدرسودمن یانسونم دلی باطل دورمن — سنسنی بزم مقصودمن تاندن یولدیم مولانسنی
بنه راضیم یارب یکا الهزنه کلورسنمدن بکا — بیلن جانم اولورسن فدا تاندن یولدیم مولانسنی

درویشی حمعه قیلی حمد دیابکدنه ایتمه انی رد

طوغسونم درونم عشقه دردتاندن یولدیم مولانسنی

اوکلدی درعشقدن ای کوکل لهیج یاره سی — اکه مرلهم درد اولورایل درندر اندن چاره سی
آتشه کرمکدن ایرقال اولورعشی سنی درندر — قال ایدوب تلوینی یا خمعه سالکدن سرمایه سی
کل حیا دنقی ایدوب واصل اولوب کدر کندینه — تارتوحیده ایله یانسونم نفسنه اماره سی
صمام اولورمزان قلبی حکمدارنه یان اولام — لهریکم اولورسن جمال وجهه جمعه آداره سی
ساللدی راه خدا اولام طفیلی اولیا — فیضی افندسنمدن اندن طفل اول کهواره سی

عشقه مولایله لبریز اولدی قلبک اهل حرم
استیم محتاجنه اولورسن یوجیهام مرهم یاره سی

FH.125-72

10 Eylül 1976

2787